

Esošo atbalsta instrumentu situācijas analīze un konceptuālu priekšlikumu izstrāde tūrisma nozares politikas pilnveidošanai

PADZIĻINĀTAS EKSPERTĪZES PĒTĪJUMS

GALA ZIŅOJUMS

Vidzemes Augstskola,
HESPI institūts, oktobris, 2019

Esošo atbalsta instrumentu situācijas analīze un konceptuālu priekšlikumu izstrāde tūrisma nozares politikas pilnveidošanai

PADZIĻINĀTA EKSPERTĪZES PĒTĪJUMA

GALA ZIŅOJUMS

Pasūtītājs:

Ekonomikas ministrija

Reģ. Nr. 90000086008

Brīvības ielā 55, Rīgā, LV-1519

Ziņojums sagatavots pēc Ekonomikas ministrijas līguma EM 2019/85 *Interreg Europe* programmas projekta *BRANDTour* ietvaros

Izpildītājs:

Vidzemes Augstskola HESPI

Reģ.Nr. 90001342592

Cēsu iela 4, Valmiera, LV-4201

Autori:

Andris Klepers

Agita Līviņa

Sarmīte Rozentāle

Dizains: Ilze Loža

Valmiera, 2019. gada 4.oktobris

Esošo atbalsta instrumentu situācijas analīze un konceptuālu priekšlikumu izstrāde tūrisma nozares politikas pilnveidošanai

Pētījuma mērķis, uzdevumi un galvenie rezultāti latviešu valodā	Pētījuma mērķis, uzdevumi un galvenie rezultāti angļu valodā
<p>Pētījuma mērķis ir veikt esošo atbalsta instrumentu situācijas analīzi un konceptuālu priekšlikumu izstrādi tūrisma nozares politikas pilnveidošanai. Mērķa sasniegšanai izvirzīti trīs darba uzdevumi:</p> <p>1. Esošā plānošanas perioda (2014 - 2020) izstrādāto un ieviesto atbalsta instrumentu (tai skaitā, finanšu), to ietekmes un sasniegto rezultātu novērtējums;</p> <p>2. <i>BRANDTour</i> projektā iegūto labo prakšu piemēru izpēte un analīze.</p> <p>3. Konceptuālu priekšlikumu izstrāde tūrisma nozares attīstībai un <i>BRANDTour</i> pārņemamo labo prakšu ieviešanai Latvijā.</p> <p>Galvenie rezultāti parāda valsts finanšu atbalsta sadrumstalotību un fragmentāciju, ņemot vērā tūrisma jomas specifiku – sasaisti ar dažādām nozarēm un to pārvaldi dažādās institūcijās. Lokālā līmeņa galamērķi uzrādījuši dažādus izaugsmes rādītājus (pie vidējā valsts rādītāja 1,9 reizes attiecībā pret 2010. gadu), kas ne visās situācijās sasaistāms ar analīzē iekļauto finanšu atbalstu. Ne visu investīciju periods ir noslēdzies, lai veiktu pilnīgu to atdeves mērījumu. <i>BRANDTour</i> labās prakses, piemēram, ir pielietojami Latvijā, taču jāņem vērā daudzkārt Latvijas tūrisma galamērķos skaitliski mazākais tūrisma piedāvājums un tūristu skaits tajos. Nākotnē ir svarīgi veidot pārskatāmu un saskaņotu ar dažādiem valsts pārvaldes resoriem valsts finanšu atbalstu tūrisma nozarē. Valsts atbalsta instrumentu pārraudzībai un to sasniegšanas rādītāju vērtēšanai ir nepieciešama sistemātiska un kompleksa digitāla monitoringa sistēma, lai datu analīze par ieguldītu valsts budžeta miljonu atbalstu būtu precīza, caurskatāma, kā arī pamats jaunu plānošanas periodu darba programmu izstrādei.</p>	<p>The aim of the study is to carry out an analysis of the situation of existing support instruments and to develop conceptual proposals for improving tourism policy. To achieve this goal, three tasks have been set:</p> <p>1. Evaluation of the support instruments (including financial) developed and implemented during the current programming period (2014-2020), their impact and the results achieved;</p> <p>2. Study and analysis of good practices from the <i>BRANDTour</i> project.</p> <p>3. Development of conceptual proposals for the development of tourism industry and introduction of <i>BRANDTour</i> good practices to be implemented in Latvia.</p> <p>The main results show fragmentation of public financial support, taking into account the specificities of the tourism sector - linking to different sectors and managing them in different institutions. Local tourism destinations have performed differently concerning economic growth and not in all cases corresponding adequately to the financial support attracted for tourism development. (Also considering that the average growth of national tourism development is 1,9 times compared to the year 2010). <i>BRAND Tour</i> good practice cases are applicable in Latvia, but the number of tourists and tourism offer in Latvia's tourism destinations should be taken into account. In the future, it is important to establish transparent and consistent public financial support in the tourism sector with the various public administration departments. There is a systematic approach needed to assess effectiveness and outcomes of the state financial tools for tourism development. That should be considered as transparent digital monitoring system with data analysis establishing solid base for decisions about new financial tools or support for continuity of existing programs.</p>
<p>Galvenās pētījumā aplūkotās tēmas</p>	<p>1. Latvijas tūrisma atbalstam pieejamo instrumentu mērķu, uzdevumu, pieejamā atbalsta mērķa grupu un prasību iesniedzējiem un atbalsta saņēmējiem, aktivitāšu un attiecināmo izmaksu analīze;</p> <p>2. Rezultatīvo rādītāju izpildes statistiskais novērtējums;</p> <p>3. Atbalsta pasākumu mērķu, aktivitāšu un pasākumu efektivitātes attiecībā uz tūrisma nozares specifiku un mērķu sasniegšanas analīze;</p>

	4.BRANDTour labo prakšu analīze un to pārņemšanas iespēju novērtējums Latvijā.
Pētījuma pasūtītājs	Ekonomikas ministrija Reģ. Nr. 90000086008 Brīvības ielā 55, Rīgā, LV-1519
Pētījuma īstenotājs	Vidzemes Augstskola HESPI Reģ.Nr. 90001342592 Cēsu iela 4, Valmiera, LV-4201
Pētījuma īstenošanas gads	2019
Pētījuma finansēšanas summa un finansēšanas avots	11 877,36 EUR EM, <i>Interreg Europe</i> programmas projekts <i>BRANDTour</i>
Pētījuma klasifikācija*	Padziļinātas ekspertīzes pētījums
Politikas joma, nozare**	(14.3.) Tūrisma politika
Pētījuma ģeogrāfiskais aptvērums (visa Latvija vai noteikts reģions/novads)	Visa Latvija
Pētījuma mērķa grupa/-as (piemēram, Latvijas iedzīvotāji darbspējas vecumā)	Valsts pārvalde, pašvaldību administrācijas, kā arī NVO un privātais sektors tūrisma nozarē
Pētījumā izmantotās metodes pēc informācijas ieguves veida:	
1) tiesību aktu vai politikas plānošanas dokumentu analīze	Politikas plānošanas dokumentu datu bāzē (POLSYS) iekļautie tūrisma nozares politikas veidotāju attīstības plānošanas dokumenti un tiesību akti (likumi.lv).
2) statistikas datu analīze	Centrālās statistikas pārvaldes (www.csb.lv) mājas lapā pieejamā informācija par Tūrisma statistikas aktualitātēm, Latvijas Statistikas gadagrāmata, kā arī statistikas tabulas, kas raksturo tūrisma nozari- Tūrisma komersantu darbības raksturojošie rādītāji, Tūrisma komersantu apkalpoto personu skaits pa valstīm, Tūrisma komersantu apkalpoto personu skaits Latvijas statistiskajos reģionos, Viesnīcu un citu tūristu mītņu raksturojošie rādītāji, Viesnīcas un citas tūristu mītnes Latvijas statistiskajos reģionos, republikas pilsētās un novados. Taču arī speciāli atlasītu un interpretētu CSP statistikas datu analīze, tostarp papildinot tos ar Vidzemes Augstskolas HESPI projekta TourIntelV Nr. 1.1.1.2/VIAA/1/16/100 datu bāzēs pieejamo informāciju un līdzšinējās iestrādes.
3) esošo pētījumu datu sekundārā analīze	Valsts kancelejas Pētījumu un publikāciju datu bāzē iekļautie EM un VARAM pasūtītie pētījumi par tūrisma nozares un lauku attīstības problemātiku, EM, ZM, KM, VARAM, Vidzemes Augstskolas nepublicētie dati, t.sk. 2018.g. rudenī veiktais pētījums "Tūrisma klastera <i>Enter Gauja</i> biedru apmierinātības un vajadzību izpētes" (46

	biedri aptaujāti un intervēti, pasūtītājs Gaujas Nacionālā parka tūrisma biedrība).
4) padziļināto/expertu interviju veikšana un analīze	Intervija ar LIAA Tūrisma departamenta direktori I.Širavu. Rakstveida intervija ar pašvaldības pārstāvi V.Madoulka Krētā, Grieķija par labās prakses piemēru.
5) fokusa grupu diskusiju veikšana un analīze	Fokusa grupas diskusija ar Igaunijas Statistikas pārvaldes tūrisma departamenta un Latvijas Centrālās statistikas pārvaldes Transporta, tūrisma departamenta pārstāvjiem un privātajiem uzņēmumiem, kas nodarbojas ar publisko pasākumu tiešsaistes bilešu tirdzniecību
6) gadījumu izpēte	
7) kvantitatīvās aptaujas veikšana un datu analīze	15 strukturētu e-aptauju analīze, kas sniedz pārskatu par daudz plašāku iesaistīto loku, jo pamatā atbildes ir sniegušas tūrisma nozares asociācijas, kuras pārstāv savu biedru intereses.
8) citas metodes (norādīt, kādas)	
Kvantitatīvās pētījuma metodes (ja attiecināms):	
1) aptaujas izlases metode	
2) aptaujāto/anketēto respondentu/vienību skaits	Izsūtītas 26, saņemtas 15.
Kvalitatīvās pētījuma metodes (ja attiecināms):	
1) padziļināto/expertu interviju skaits (ja attiecināms)	Viena
2) fokusa grupu diskusiju skaits (ja attiecināms)	Viena
Izmantotās analīzes grupas (griezumi)	Tūrisma galamērķi (t.sk. nelielie)
Pētījuma pasūtītāja kontakta informācija	Ekonomikas ministrija Brīvības iela 55, Rīga, LV-1519
Pētījuma autori*** (autortiesību subjekti)	Andris Klepers Agita Līviņa Sarmīte Rozentāle Dizains: Ilze Loža

SATURA RĀDĪTĀJS

IZMANTOTIE SAĪSINĀJUMI	8
IEVADS	9
METODOLOĢIJA.....	11
1.LATVIJAS TŪRISMA ATBALSTAM PIEEJAMO (T.SK. FINANŠU) INSTRUMENTU ANALĪZE.....	17
1.1.TŪRISMA NOZARES POLITIKAS UN POLITIKAS PLĀNOŠANAS DOKUMENTU UN IEPRIEKŠ VEIKTO PĒTĪJUMU APSKATS	17
1.2.TŪRISMA NOZARES ATTĪSTĪBU RAKSTUROJOŠIE GALVENIE RĀDĪTĀJI.....	20
1.2.1. ĀRVALSTU CEĻOTĀJI LATVIJĀ.....	20
1.2.2. LATVIJAS IEDZĪVOTĀJU ATPŪTAS UN DARĪJUMU BRAUCIENI LATVIJĀ	30
1.2.3. LATVIJAS REPUBLIKAS PILSĒTU, STATISTISKO REĢIONU UN NOVADU RĀDĪTĀJI	34
1.3.LATVIJAS TŪRISMA ATBALSTAM PIEEJAMO (TAI SKAITĀ FINANŠU) INSTRUMENTU ANALĪZE	36
SAM 3.2.1.2. – Starptautiskās konkurētspējas veicināšana (EM)	37
SAM 3.2.1.1. – Klasteru programma (EM).....	50
SAM 3.3.1. – Uzņēmējdarbības attīstība atbilstoši pašvaldību ekonomiskajai specializācijai (VARAM) .	67
SAM 5.4.1.1. – Antropogēno slodzi mazinošas infrastruktūras izbūve un rekonstrukcija Natura 2000 teritorijās (VARAM)	73
SAM 5.5.1. Kultūras un dabas mantojuma saglabāšana, aizsargāšana un attīstība (KM+VARAM)	78
SAM 5.6.1. Rīgas pilsētas revitalizācija, nodrošinot teritorijas efektīvu sociālekonomisko izmantošanu” (KM)	85
SAM 5.6.2. Degradēto teritoriju revitalizācija (VARAM).....	89
ZM ministrijas pasākumi, kuri veicina lauku tūrisma uzņēmējdarbības attīstību	95
Ar tūrisma nozares saistīto apakšnozaru/jomu pieejamie atbalsta pasākumi	101
EEZ un Norvēģijas finanšu instruments.....	101
Satiksmes ministrijas SAM aktivitāšu raksturojums	102
SAM 6.1.2. veicināt drošību un vides prasību ievērošanu starptautiskajā lidostā “Rīga”	102
SAM 6.1.1. palielināt lielo ostu drošības līmeni un uzlabot transporta tīkla mobilitāti	103
SAM 6.3.1. palielināt reģionālo mobilitāti, uzlabojot valsts reģionālo autoceļu kvalitāti.....	105
1.4. Tūrisma nozarē iesaistīto redzējums par valsts finanšu atbalstu.....	106
II. BRANDTOUR LABO PRAKŠU ANALĪZE	112
2.1. Labā prakse: Mazo muzeju un tematisko parku konsorcijs Krētā.	112
2.2. Labā prakse: Baleāru salu (Spānija) Cathos 2 – jauna elektroniskā tūrisma pārvaldības sistēma	118
2.3. Labā prakse: Tickli: Limburgas biļešu veikals/kase.....	121
III. PRIEKŠLIKUMU IZSTRĀDE TŪRISMA POLITISKO UN FINANŠU INSTRUMENTU PILNVEIDOŠANAI	124
Starptautiskās konkurētspējas veicināšana (EM bij. SAM 3.2.1.2.).....	124
Klasteru programma (EM bij. SAM 3.2.1.1.).....	127
Uzņēmējdarbības attīstība atbilstoši pašvaldību ekonomiskajai specializācijai (EM – bij. SAM 3.2.1.1.) – priekšlikumi programmas pielāgošanas iespējām mazu tūrisma puduru veidošanai	127
Investīciju sadalījums pa atbalsta pasākumiem (EUR)	131
3.3. Priekšlikumi citu ministriju atbalsta instrumentu uzlabošanai (ja nepieciešams) tūrisma nozares mērķu sasniegšanai.....	132
3.4. Priekšlikumi analizēto BRANDTour labo prakšu pārņemšanas iespējām Latvijā, pielāgojoties Latvijas ekonomiskajai situācijai un tūrisma nozares specifikai.....	133
3.5. Priekšlikumi tūrisma politikas pilnveidošanai un tās atbalsta instrumentu efektivitātes veicināšanai, pamatojoties uz pētījuma I. un II. daļas rezultātiem.	135

ATTĒLU UN TABULU SARAKSTS

1.attēls. <i>Resursu – rezultātu modelis pēc Bouckaert, 2011 (autoru pielāgots).</i>	11
2.tabula. <i>Latvijas tūrisma attīstību ietekmējošo nozīmīgāko ārējo faktoru – STEEP analīze.</i>	16
2.attēls. <i>Latvijas tūrisma attīstības politikas mērķis</i>	18
3.attēls. <i>Ārvalstu ceļotāju robežšķērsojumu skaita izmaiņas 2010.-2018. gadā (%)</i>	21
4.attēls. <i>Kopējo robežšķērsoātāju izdevumu izmaiņas 2010.-2018. gadā (%)</i>	21
5.attēls. <i>Vairākdienu ārvalstu ceļotāju robežšķērsojumu skaita izmaiņas 2010.-2018. gadā (%)</i>	22
6.attēls. <i>Viesnīcās un citās tūristu mītnēs apkalpoto personu un pavadīto nakšu skaita izmaiņas 2014.-2018. gadā (%)</i>	23
7.attēls. <i>Viesnīcās un citās tūristu mītnēs apkalpoto personu skaits un pavadītās nakts pa mēnešiem (2015.-2018.gadā)</i>	24
8.attēls. <i>Vācijas tūristi Latvijā. Jau kopš 20.gs. 90.gadiem tieši Vācija ir viens no stratēģiski svarīgākajiem tirgiem – gan daudzskaitlīguma, tematiskās ieinteresētības, gan augstākas maksātpējas, salīdzinot ar kaimiņvalstu tūristiem</i>	25
9.attēls. <i>Viesnīcās un citās tūristu mītnēs apkalpoto ārvalstu viesu skaita izmaiņas (2018./2014.gadā)</i>	26
10.attēls. <i>Viesnīcās un citās tūristu mītnēs apkalpoto ārvalstu viesu sadalījums (2014./2018.gadā) (ES valstis atzīmētas ar punktiem)</i>	27
12.attēls. <i>Iebraukušie un izbraukušie pasažieri starptautiskajā lidostā “Rīga” (2014. un 2018.gadā).</i>	29
13.attēls. <i>Robežšķērsoātāju transporta līdzekļa izvēle (2014/2018.gadā)</i>	30
3.Tabula. <i>Ārvalstu vairākdienu ceļotāji</i>	30
14.attēls. <i>Latvijas iedzīvotāju vairākdienu tūrisma braucienu skaits (2014/2018.gadā).</i>	31
15.attēls. <i>Latvijas iedzīvotāju vairākdienu tūrisma braucienu izdevumi (milj. EUR) (2014/2018.gadā).</i>	31
16.attēls. <i>Latvijas iedzīvotāju vairākdienu braucieni pa Latviju pēc ceļotāju vecuma grupām un izdevumu izmaiņas (%) (2014/2018.gadā).</i>	32
17.attēls. <i>Latvijas iedzīvotāju vairākdienu braucieni pa Latviju pēc ceļotāju vecuma grupām un izdevumu apjoms (EUR) (2014/2018.gadā).</i>	33
18.attēls. <i>Latvijas iedzīvotāju vienas dienas braucieni pa Latviju pēc ceļotāju vecuma grupām un izdevumu apjoma dienā (EUR) (2014/2018.gadā).</i>	34
19.attēls. <i>Viesnīcās un citās tūristu mītnēs apkalpotie ārvalstu viesi Latvijas statistikas reģionos (2014/2018.gadā)</i>	35
20.attēls. <i>Galvenie Gaujas NP tūrisma plūsmas pieauguma rādītāji.</i>	61
4.Tabula. <i>Enter Gauja tūrisma galamērķa naktsmītņu kapacitāte (235 tūristu mītnes ar 3863 gultas vietām) un pieprasījuma vērtējums 2018.gadā.</i>	62
21. attēls. <i>Mazirbes piemērs, Piekrastes plānojums.</i>	84
5.Tabula. <i>Atbalsts lauku tūrisma no LAD programmas – reģionālais sadalījums.</i>	96
6.Tabula. <i>LAD tūrismā atbalstīto projektu telpiskais sadalījums</i>	98
7.Tabula. <i>Atbalsts lauku tūrisma attīstības veicināšanai</i>	99
8.Tabula. <i>Pasažieru ostu darbības rādītāji</i>	105

22.attēls. ZM Leader programma vietējās ekonomikas stiprināšanai – ietekmes vērtējums iesaistīto pušu skatījumā.	107
23.attēls. Valsts kultūrkapitāla fonda finanšu atbalsta programmas ietekmes vērtējums iesaistīto pušu skatījumā.	107
24.attēls. Klasteru programmas ietekmes vērtējums iesaistīto pušu skatījumā.	108
25.attēls. Klasteru programmas ietekmes vērtējums iesaistīto pušu skatījumā.	108
26.attēls. LVAF finanšu atbalsta ietekmes vērtējums iesaistīto pušu skatījumā.	109
27.attēls. DAP infrastruktūra Natura 2000 teritorijās - programmas ietekmes vērtējums iesaistīto pušu skatījumā.	109
28.attēls. Starptautiskās lidostas Rīga modernizācijas programmas vērtējums iesaistīto pušu skatījumā.....	110
29.attēls. Tūrisma aktivitāšu veicināšana – nelauksaimnieciskā darbība - ietekmes vērtējums iesaistīto pušu skatījumā.	110
30.attēls. Eksporta veicināšanas (ārvalstu izstāžu) programmas ietekmes vērtējums iesaistīto pušu skatījumā.	111

IZMANTOTIE SAĪSINĀJUMI

ĀM- Ārlietu ministrija

CSP- Centrālā statistikas pārvalde

DAP – Dabas aizsardzības pārvaldes

ERAF – Eiropas reģionālās attīstības fonds

KM – LR Kultūras ministrija

IKP- iekšzemes kopprodukts

IZM- Izglītības un zinātnes ministrija

LAD – Lauku atbalsta dienests

LAP – Latvijas Lauku attīstības programma 2014.-2020. gadam

LIAA – Latvijas investīciju un attīstības aģentūra

MICE – (*angl.: Meetings, Incentives, Conferencing, Exhibitions*) – darījumu tūrisms

NAP2020 – Nacionālais attīstības plāns 2014.-2020.gadam

NKMP – Nacionālā kultūras mantojuma pārvalde

Pamatnostādnes – Latvijas tūrisma attīstības pamatnostādnes 2014.-2020.gadam

SAM – Specifiskā atbalsta mērķis

SM – LR Satiksmes ministrija

VARAM – LR Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija

VPR – LR Vidzemes plānošanas reģions

ZM – LR Zemkopības ministrija

IEVADS

Saskaņā ar pasūtītāja – Ekonomikas ministrijas – sniegto tehnisko specifikāciju šī pētījuma mērķis ir veikt **esošo atbalsta instrumentu situācijas analīzi un konceptuālu priekšlikumu izstrādi tūrisma nozares politikas pilnveidošanai.**

Mērķa sasniegšanai tehniskajā specifikācijā izvirzīti trīs darba uzdevumi:

1. Esošā plānošanas perioda (2014 - 2020) izstrādāto un ieviesto atbalsta instrumentu (tai skaitā, finanšu), to ietekmes un sasniegto rezultātu novērtējums:

- 1.1. Ekonomikas ministrijas atbalsta instrumenti tūrisma veicināšanā:

- SAM 3.2.1.2. pasākums "Starptautiskās konkurētspējas veicināšana",
- SAM 3.2.1.1. pasākums "Klasteru programma".

- 1.2. Citu ministriju atbalsta instrumentu izpēte tūrisma veicināšanai:

- 1.2.1. 2014.-2020. gada plānošanas periodā uzsāktās ERAF programmas, kuras tieši vai netieši saistītas ar tūrisma infrastruktūras un kopējo nozares izaugsmes veicināšanu, un kuras īsteno VARAM un KM:

- SAM 3.3.1. specifiskais atbalsta mērķis "Palielināt privāto investīciju apjomu reģionos, veicot ieguldījumus uzņēmējdarbības attīstībai atbilstoši pašvaldību attīstības programmās noteiktajai teritoriju ekonomiskajai specializācijai un balstoties uz vietējo uzņēmēju vajadzībām" (VARAM),
- SAM 5.4.1.1. pasākuma "Antropogēno slodzi mazinošas infrastruktūras izbūve un rekonstrukcija *Natura 2000* teritorijās" (VARAM),
- SAM 5.5.1. specifiskais atbalsta mērķis "Saglabāt, aizsargāt un attīstīt nozīmīgu kultūras un dabas mantojumu, kā arī attīstīt ar to saistītos pakalpojumus" (KM+VARAM),
- SAM 5.6.1. specifiskais atbalsta mērķis "Veicināt Rīgas pilsētas revitalizāciju, nodrošinot teritorijas efektīvu sociālekonomisko izmantošanu" (KM),
- SAM 5.6.2. specifiskais atbalsta mērķis "Teritoriju revitalizācija, reģenerējot degradētās teritorijas atbilstoši pašvaldību integrētajām attīstības programmām"(VARAM).

- 1.2.2. ZM īstenotie LAP atbalsta pasākumi:

- "Darbību īstenošana saskaņā ar sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģiju" aktivitāte "Vietējās ekonomikas stiprināšanas iniciatīvas",

- “Atbalsts ieguldījumiem ar lauksaimniecību nesaistītu darbību radīšanā un attīstīšanā” aktivitāte “Tūrisma aktivitāšu veicināšana”,
 - “Sadarbība” apakšpasākums “Atbalsts lauku tūrisma attīstības veicināšanai”.
- 1.3. Ar tūrisma nozares saistīto apakšnozaru/jomu pieejamie atbalsta pasākumi - tūrisma attīstību veicinošas aktivitātes no Kohēzijas fonda, valsts budžeta, Norvēģijas finanšu instrumenta u.c.
- piekrastes un *Natura 2000* teritorijās publiskās infrastruktūras attīstība un dziedniecisko dūņu atradnes “Sloka” izpēte (VARAM),
 - autoceļu seguma un tīkla uzlabojumi, dzelzceļa pasažieru un Starptautiskās lidostas “Rīga” infrastruktūras modernizācija (SM),
 - zemes dzīļu resursu izpēte (IZM) u.c.
2. *BRANDTour* projektā iegūto labo prakšu piemēru izpēte un analīze.
- 2.1. Mazo muzeju un tematisko parku konsorcijs Krētā (Grieķija),
- 2.2. Baleāru salu (Spānija) *Cathos2* – jauna elektroniskā tūrisma pārvaldības sistēma,
- 2.3. *Tickli*: Limburgas (Nīderlande) biļešu veikals.
3. Konceptuālu priekšlikumu izstrāde tūrisma nozares attīstībai un *BRANDTour* pārņemamo labo prakšu ieviešanai Latvijā.
- 3.1. Priekšlikumi SAM 3.2.1.1. programmas pielāgošanas iespējām tūrisma puduru (lokālo Latvijas galamērķu jeb mikro-klasteru) veidošanai, precizētu vai jaunu atlases kritēriju, rezultātīvo rādītāju un mērķu/ uzdevumu definēšanai,
- 3.2. Priekšlikumi SAM 3.2.1.2. programmas aktivitāšu un rezultātīvo rādītāju uzlabošanai efektīvākai programmas mērķu sasniegšanai,
- 3.3. Priekšlikumi citu ministriju atbalsta instrumentu uzlabošanai (ja nepieciešams) tūrisma nozares mērķu sasniegšanai,
- 3.4. Priekšlikumi analizēto *BRANDTour* labo prakšu pārņemšanas iespējām Latvijā, pielāgojoties Latvijas ekonomiskajai situācijai un tūrisma nozares specifikai,
- 3.5. Priekšlikumi tūrisma politikas pilnveidošanai un tās atbalsta instrumentu efektivitātes veicināšanai, pamatojoties uz pētījuma I. un II. daļas rezultātiem.

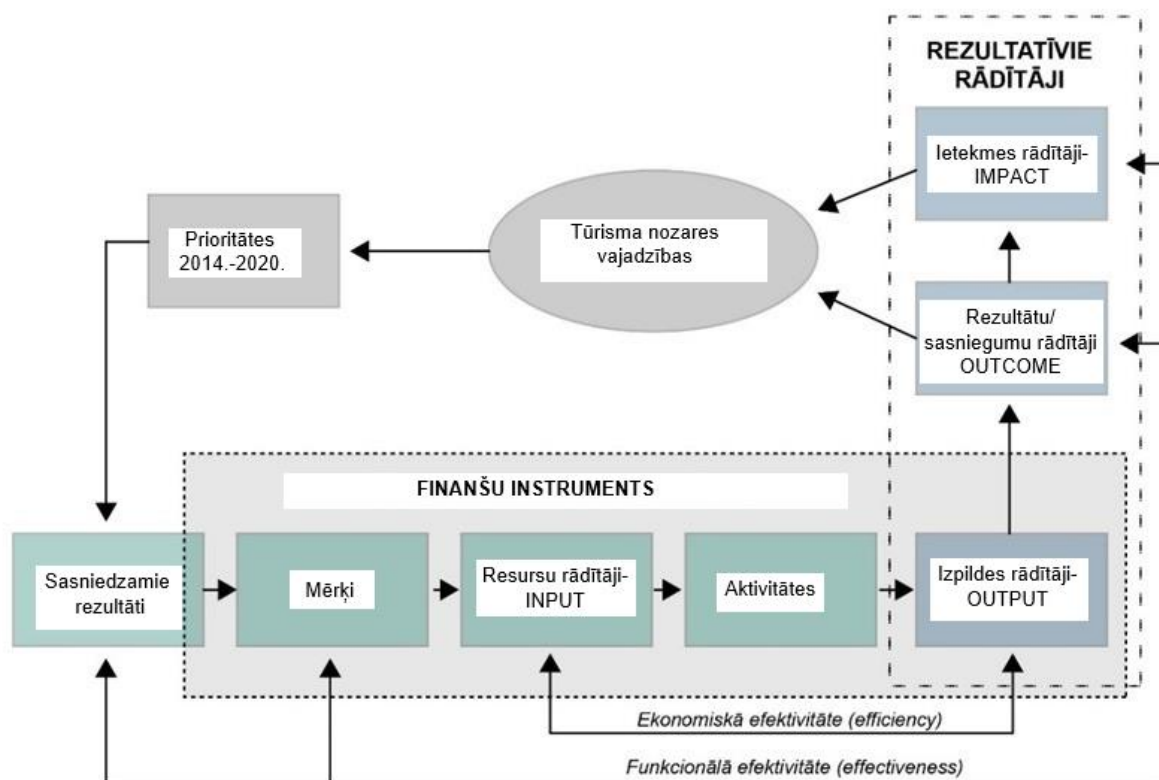
Pētījuma ziņojuma struktūru veido ievads, trīs nodaļas, secinājumi un priekšlikumi, izmantoto literatūras avotu saraksts. Pielikumos pievienotas pētījumā apkopotās un izmantotās datu un rādītāju tabulas. Ziņojuma pirmajā nodaļā un tās pirmajā, otrajā apakšnodaļā, balstoties uz akadēmisku un metodoloģisku materiālu studijām, politikas plānošanas un atskaišu dokumentu

analīzi, statistikas datiem un novērojumiem, publicētām nozares uzņēmumu intervijām, VIA HESPI pēcdoktorantūras pētniecības projekta *TourIntelLV* (Nr. 1.1.1.2/VIAA/1/16/100) tūrisma datu bāzēm ir veikts tūrisma nozares politikas un politikas plānošanas dokumentu un iepriekš veiktu pētījumu apskats, trešajā apakšnodaļā ir veikta Latvijas tūrisma atbalstam pieejamo (tai skaitā, finanšu) instrumentu analīze. Analīze ir veikta, izmantojot autoru pielāgotu resursu rezultātu modeli. Ziņojuma otrajā nodaļā ir izvērtēta trīs labo prakšu pieredzes (BRANDTour projekta prakses) pārņemšanas iespējas Latvijā, norādot prakses pārņemšanas ierobežojumus un iespējas. Trešajā nodaļā ir sniegti secinājumi un priekšlikumi tūrisma nozares politikas veidošanai, t.sk. valsts finanšu atbalsta plānošanai tūrisma nozarē.

METODOLOĢIJA

Lai sniegtu detalizētu esošo atbalsta instrumentu analīzi un izstrādātu priekšlikumus tūrisma nozarei, tiks pielietots resursu rezultātu modelis. Rezultātu modeļiem tiek lietoti dažādi nosaukumi, piemēram resursu – rezultātu modelis (*resource – result model*), uz rezultātiem balstīta atskaitītšanās (*results – based accountability*), loģiskais modelis (*logic model*), resursu ietvars (*outcomes frameworks*), loģiskais ietvars (*logical framework*) vai *log frames* u.c.

Šo modeļu pamatideja ir viena – spēja noteikt vēlamās izmaiņas un sagaidāmos rezultātus, ieguldīt resursus, lai sasniegtu vēlamos rezultātus, novērtēt, vai tie ir sasniegti. Šim pētījumam pielāgots resursu – rezultātu modelis (sk. 1. attēlu.)

1.attēls. Resursu – rezultātu modelis pēc Bouckaert, 2011 (autoru pielāgots).

Modeļa elementu loģiskā secība ir šāda:

1. Tiek analizētas tūrisma nozares vajadzības, ievērojot nozares specifiku un problemātiku, pamatojoties uz Latvijas tūrisma attīstības pamatnostādnēm 2014.- 2020. gadam.
2. Tiek analizētas tūrisma nozares prioritātes saskaņā ar Latvijas tūrisma attīstības pamatnostādnēs 2014.- 2020. gadam.
3. Tiek analizēti sasniedzamie rezultāti un noteiktie indikatori.
4. Tiek analizēti finanšu instrumentu mērķi un uzdevumi un to atbilstība tūrisma nozares specifikai.
5. Tiek analizēti ieguldītie finanšu resursi (*input*).
6. Tiek analizētas aktivitātes, kas kalpo mērķu sasniegšanai.
7. Mērķtiecīgu darbību jeb aktivitāšu rezultātā, izmantojot resursus, tiek sasniegti mērķi. Mērķu sasniegšanas apmēru nosaka ar izpildes (*output*) rādītājiem.
8. Izpildes rādītāji, mijiedarbojoties ar ārējo vidi – klientiem un lietotājiem, veido rezultātu (*outcomes*) rādītājus. Rezultātu rādītāji parāda sabiedrības (klientu – citu organizāciju un indivīdu) ieguvumus kā darbības izpildes sekas. Rezultātu rādītāji raksturo mērķu sasniegšanas pakāpi finanšu instrumenta īstenošanas rezultātā. Rezultātu rādītāji lielā mērā raksturo arī politikas rezultātus.
9. Taču vēl lielākā mērā politikas rezultātus atspoguļo ietekmes (*impact*) rādītāji. Tie parāda, kā finanšu instruments ietekmē tūrisma nozari vai mērķa auditoriju, vai kādu citu programmu. Ietekmi var uzskatīt par augstākas pakāpes rezultātu, ko rada zemākas pakāpes rezultāts.

Rezultātu (*outcome*) rādītāji parāda, kas sasniegts tūrisma nozarē, ko sabiedrība vai mērķa grupa guvusi. Izpildes (*output*) rādītāji raksturo, kas ir izdarīts un kā tas sekmē mērķa sasniegšanu. Ieguldīto resursu (*input*) rādītāji raksturo, kas ir ieguldīts šajā aktivitātē, ko novērtē naudas izteiksmē.

Izmantojot iepriekšminētos rādītājus, var noteikt ekonomisko efektivitāti (*efficiency*) un funkcionālo efektivitāti (*effectiveness*), taču jāņem vērā, ka starp ekonomisko efektivitāti un funkcionālo efektivitāti pastāv liela atšķirība. Ekonomiskā efektivitāte rāda, cik lielas ir katra izpildes rādītāja (*output*) vienības izmaksas. Līdz ar to izpildes (*output*) rādītāji galvenokārt kalpo ekonomiskās efektivitātes (*efficiency*) aprēķināšanai. Bet funkcionālā efektivitāte atspoguļo šī izpildes rādītāja (*output*) kvalitāti – cik lielā mērā ir sasniegts plānotais rezultāts (*outcome*) un tā vēlamā kvalitāte. Dažos avotos arī efektivitātes rādītāji tiek klasificēti kā rezultatīvie rādītāji, dažos avotos tos dēvē par analītiskajiem rādītājiem (Vilka u.c., 2016).

Tātad no nozaru ministrijām un pašvaldībām gūstamie dati resursu rezultātu modelī ir resursu ieguldījumi (*input*) un kopā ar statistikas datiem veido izpildes (*output*) rādītājus, un ar to palīdzību var aprēķināt ekonomisko efektivitāti, kas ir rezultatīvais rādītājs. **Latvijas tūrisma attīstības pamatnostādnes 2014.-2020.gadam ir definēti šādi rezultatīvie rādītāji:**

1. Ārvalstu vairākdienu ceļotāju skaita pieaugums;
2. Vidējās noslodzes (gultas vietu noslogojums) palielināšanās izmitināšanas mītnēs ārpus noslogotākās vasaras sezonas (izņemot jūn.-aug.);
3. Viena ārvalstu vairākdienu ceļotāja vidējo izdevumu diennaktī pieaugums;
4. Ārvalstu vairākdienu ceļotāju kopējo izdevumu gadā pieaugums.

Katram finanšu instrumentam ir noteikti rezultatīvie rādītāji.

Visaptveroši (papildinoši vai kā alternatīva) var tikt izmantoti rādītāji, kas noteikti **Eiropas Tūrisma Indikatoru sistēmas Ekonomiskās vērtības monitoringa sadaļā ilgtspējīgai tūrisma galamērķu attīstībai¹**:

1. Tūrisma plūsma (apjoms & vērtība) galamērķī, iekļaujot:
 - a) tūristu nakšņojumu skaits mēnesī,
 - b) viendienas ceļotāju daudzumu mēnesī,
 - c) relatīvo tūrisma pienesumu galamērķa ekonomikā (% IKP),
 - d) nakšņojošo tūristu tēriņus dienā,
 - e) viendienas tūristu tēriņus dienā.
2. Tūrisma uzņēmumu sniegums, iekļaujot:
 - a) vidējo nakšņošanas ilgumu (naktis);
 - b) noslogotību komerciālajās tūristu mītnēs mēnesī un gadā.
3. Nodarbinātības kvalitāte & kvantitāte, iekļaujot:
 - a) tūrismā tieši nodarbinātos – procentuāli no visas galamērķa nodarbinātības,
 - b) tūrismā sezonāli nodarbināto skaita proporciju.
4. Tūrisma vērtību ķēde, iekļaujot procentuālo daudzumu vietēji ražotas pārtikas, dzērienu, preču un pakalpojumu, ko piedāvā galamērķa tūrisma uzņēmumi.

Analizējot valsts atbalstu tūrisma nozares attīstībai, ņemtas vērā trīs lielās mērķgrupas: vietējais tirgus, starptautiskais tirgus un vietējie iedzīvotāji (Inskeep, 1991). Tūrismam ir jāpalielina vietējo iedzīvotāju dzīves kvalitāte (Woo et al., 2015). Tabulā nr.1 ir parādīts Latvijas novērtējums tūrisma nozarē starptautiskā mērogā, salīdzinot ar Igaunijas un Lietuvas sniegumu 2015.un 2019.gadā atbilstoši pētījuma periodam.

¹ European Tourism Indicators System for sustainable destination management:
https://ec.europa.eu/growth/sectors/tourism/offer/sustainable/indicators_en

**Tabula 1. Latvijas, Igaunijas un Lietuvas snieguma novērtējums
Ceļojumu un tūrisma konkurētspējas indeksā 2015. un 2019.g. (Avots: WEF, 2019)**

	2015.g.			2019.g.		
	Latvija	Igaunija	Lietuva	Latvija	Igaunija	Lietuva
Ceļojumu un tūrisma konkurētspējas indekss	53	38	59	53	46	59
Uzņēmējdarbības vide	4,59	5,13	4,48	4,6	5,1	4,7
Drošība un aizsardzība	5,79	6,04	5,56	5,8	6,2	5,9
Veselība un higiēna	6,17	6,25	6,81	6,4	6,3	6,9
Cilvēkresursi un darba tirgus	5,18	5,12	4,96	5	5,1	5,1
IKT gatavība	5,6	5,71	5,29	5,7	6,1	5,6
Ceļojumu un tūrisma prioritāšu noteikšana	4,64	5,76	4,37	4,6	5,4	4,3
Starptautiskā atvērtība	3,97	3,65	3,99	4	3,7	4
Cenu konkurētspēja	4,84	4,62	4,87	5,7	5,4	5,7
Vides ilgtspēja	4,59	4,73	4,42	4,7	5,2	4,6
Gaisa transporta infrastruktūra	3,12	2,97	2,39	3,5	2,5	2,5
Zemes un ostu infrastruktūra	4,22	4,39	4,55	4,2	4,5	4,3
Tūrisma pakalpojumu infrastruktūra	5,08	5,87	4,24	4,5	5,4	4,4
Dabas resursi	2,5	2,69	2,44	2,4	2,4	2,3
Kultūras resursi un biznesa ceļojumi	1,33	1,55	1,5	1,4	1,6	1,4

Jo indeksam zemāka skaitliskā vērtība, jo augstāks snieguma novērtējums, bet novērtētajiem faktoriem augstāka vērtība norāda augstāku sniegumu. Latvija indeksa vērtējumā ir saglabājusi 53.vietu, šajā periodā 2015-2019 pa gadiem ir bijušas nebūtiskas svārstības, bet Latvija atpaliek no Igaunijas novērtējuma, īpaši faktoru “Ceļojumu un tūrisma prioritāšu noteikšana”, “vides ilgtspēja” un “tūrisma pakalpojumu infrastruktūra” vērtējumos. Savukārt, Latvija ir saņēmusi ievērojami augstāku vērtējumu gaisa transporta infrastruktūras novērtējumā salīdzinājumā ar Igauniju un Lietuvu.

No dažādiem ekonomiskās darbības rādītājiem starp būtiskākajiem šajā pētījumā izmantots **“tūristu nakšņojumu skaits mēnesī”** un **“eksporta proporcija – ārvalstu viesu nakšņojumu skaits salīdzinājumā ar vietējiem”**. Šiem rādītājiem veikta tirgum pietuvināto vērtību aprēķināšana – apzinot visu tūristu mītņu kapacitāti un, veicot to noslogotības aprēķinu pēc vidējiem rādītājiem reģionā. Ņemot vērā īso pētījuma laiku, nav veikta precizējoša metodikas izstrāde un datu ievākšana pārējo rādītāju aprēķiniem (atbilstoši ETIS kritērijiem²²). Viesnakšu skaits un tā pieaugums ir viens no nozīmīgiem rezultatīvajiem rādītājiem, bet ārvalstnieku skaita proporcija liecina par galamērķu augstāku konkurētspēju ārējo tirgu piesaistē, tostarp eksportspējīgu produktu attīstību.

²² https://ec.europa.eu/growth/sectors/tourism/offer/sustainable/indicators_en

Rezultatīvo rādītāju it sevišķi rezultātu un ietekmes rādītāju noteikšana un objektīva izmērīšana ir komplicēta un ne visās darbības sfērās tā ir vienlīdz iespējama. Ne visi rezultatīvie rādītāji ir vienādā mērā izmantojami un līdzvērtīgi. Mazāk lietderīgos rādītājus, kā arī tos, kuru iegūšana izmaksā pārāk dārgi, ir lietderīgi izslēgt no rādītāju kompleksa vai aizvietot ar citiem rādītājiem. Lai veiksmīgi pielietotu rezultatīvos rādītājus, īstenojot izstrādāto un ieviesto atbalsta instrumentu novērtēšanu, ir jāveic gan kvantitatīvā, gan kvalitatīvā analīze. Ir svarīgi kombinēt gan kvantitatīvo izvērtēšanu, gan kvalitatīvo novērtēšanu. Nedrīkst lietot pārāk daudz un pārāk maz rezultatīvo rādītāju. Maksimāli jāizmanto pieejamie dati. Šajā pētījumā trūkums ir objektīvu un visaptverošu viendienas ceļotāju plūsmas skaitlisko datu trūkums – tā netiek sistemātiski uzkrāta, tāpat sarežģīti ir nošķirt vietējo patēriņu no viendienas ceļotājiem. Tomēr VIA HESPI pēcdoktorantūras pētniecības projekta *TourIntelV* (Nr. 1.1.1.2/VIAA/1/16/100) tūrisma datu bāze par tūrisma objektu un publisko pasākumu apmeklētību ļauj izdarīt ne tiešus mērījumus, bet šī rādītāja būtiskumu dažādos tūrisma galamērķos. Par tūrisma galamērķu vienībām pētījuma autori izmanto pamatā lielāku vienību par vienu pašvaldību, **respektējot gan esošās sadarbības iniciatīvas un partnerību vienotu galamērķu pārvaldības organizēšanā, gan arī praktisku apsvērumu dēļ – lai būtu attiecināmi dati par katru teritoriju (trešā daļa Latvijas pašvaldību pēc tūrisma datu ievākšanas CSP neatbilst statistikas vienībai**, kas ir viena no tūrisma galamērķus raksturojošām pazīmēm).

Par sasniegto rezultatīvo rādītāju salīdzināšanas bāzi var kalpot 2014. gada rādītāji (un 2010 kā pirms-perioda bāzes skaitlis), bet par rezultātu kalpo **rādītāju vērtības pieaugums analizējamā periodā**. Ir jāņem vērā, ka analizējamā perioda pirmajos gados ir ietekme no iepriekšējā plānošanas perioda, savukārt pēdējo gadu ieguldījumi var dot atdevi pēc analizējamā plānošanas perioda beigām. Jāņem vērā, ka ieguldījumi infrastruktūrā ir ilgtermiņa investīcijas, kas dod atdevi visā infrastruktūras kalpošanas laikā. Savukārt ieguldījumu mārketingā atdeve ir grūti precīzi izmērāma, taču tiem jādod kopējās tūrisma plūsmas apjoma vai ceļotāju tēriņu pieaugums. Jāņem vērā tūrisma sezonalitātes cikliskums – bieži vien arī mārketinga aktivitāšu rezultāti ir tikai nākamajā gadā vai pat divus gadus vēlāk (īpaši ārvalstu tirgos). Precīzāku rezultātu iegūšanai plānošanas periods (2014.-2020) var tikt sadalīts divos mazākos periodos- trīsgadēs (2014.-2016 un 2017.-2019).

Analizējamā periodā darbojas arī citi globāli un lokāli faktori, kuri ietekmē esošo situāciju tūrisma nozarē, piemēram, ekonomikas kopīgais izaugsmes temps, t.sk., pārējo tautsaimniecības nozaru sniegums, pieprasījuma izmaiņas, ģeopolitika, t.sk. politisku pasākumu norises vietas, kā piemēram, EP prezidentūra –Latvijā 2015.³, valsts un pašvaldību vēlēšanas, galamērķu drošība-terorisma draudi, dabas katastrofas, u.c. (skatīt *STEEP* analīzes tabulu). Tūrisma nozare savukārt rada tiešu un netiešu ekonomisko ietekmi uz citām tautsaimniecības nozarēm un jomām, veidojot t.s. multiplikatora efektu.

³ <http://www.es2015.lv/lv/prezidenturas-istenosana/budzets>

2.tabula. Latvijas tūrisma attīstību ietekmējošo nozīmīgāko ārējo faktoru – STEEP analīze.

Sociālā vide	Tehnoloģiskā vide	Ekonomikas vide	Dabas vide	Politiskā vide
<ul style="list-style-type: none"> - Izmaiņas brīvā laika sadalījumā, dalītie atvaļinājumi, īsās brīvdienas -vēlme pēc individualizētiem un autentiskiem pieredzējumiem -Drošības aspektu nozīmības pieaugums -ES sabiedrības novecošana un dažādu paaudžu ceļošanas atšķirības -Vispārējie latviešu un dziesmu deju svētki ik 5 gadus -Ziemeļu un Baltijas valstu dziesmu svētki 2015.g. -LV 100gades jubilejas 5 gadu programma -Eiropas gastronomijas reģiona tituls⁴ Rīgas-Gaujas reģionam 2017.g. 	<ul style="list-style-type: none"> -5G attīstība tagad un nākotnē -<i>Rail Baltic</i> dzelzceļa līnijas attīstība -Aviolaineru attīstība -Rīgas lidostas modernizācija un būtisks pasažieru skaita pieaugums -IKT risinājumu iesaiste tūrisma produktu veidošanā -Digitālā informācijas pārvaldīšana un viedie risinājumi galamērķu pārvaldē (lielie dati) -Izmaiņas mobilitātes risinājumos (alternatīvas naftas produktu enerģijai) 	<ul style="list-style-type: none"> -Dalītās jeb sadarbības ekonomikas izplešanās -Āzijas valstu ekonomiskā attīstība (un tālo tirgu aktualitāte Baltijas jūras reģionam) - Pakalpojumu kvalitātes svarīgums un atsauksmju nozīmība - Darījumu un atpūtas tūrisma saplūšana -Globālo rezervēšanas platformu dominēšana 	<ul style="list-style-type: none"> -Klimata izmaiņas (D Eiropā kļūst karstāks, vairāk vētru) -Ledāju kušana Grenlandē - jūras līmeņa izmaiņas - 2017.g. Latvijā vēsa un lietaina vasara (kas ietekmēja tūrisma rādītājus) - Dabas kapitāla un ainavas resursu noplicināšana, to nozīme vietējo dzīves kvalitātei un ceļotāju labjūtes pakalpojumiem -Kvalitatīvas dabiskās vides sasaiste ar sabiedrības veselību, tās nozīmes pieaugums nākotnē -Ekosistēmas pakalpojumu pieeja politisko lēmumu pieņemšanā 	<ul style="list-style-type: none"> -Starptautisko organizāciju notikumu norises vietas (Latvija- EP prezidentūra 2015.g.) -Krievijas federācijas lēmumi par preču eksporta ierobežojumu (un ES sankcijas) -Konkurss Jaunais vilnis no 2015.g. pamet Jūrmalu -Vīzu režīma atvieglošanas nepieciešamība ar Baltkrieviju, Kaļiņingradu. - Lielo ģeopolitisko notikumu ietekme uz nozari. - Korupcijas riski un tūrisma atbalstam paredzētās naudas izmantošana ar to mazāk saistītiem mērķiem

⁴ <http://www.rigagauja.lv/lv/>

				- fragmentārs dialogs ar NVO valsts pārvaldē kopumā
--	--	--	--	---

Jāņem vērā, ka šie ārējās vides faktori, tāpat kā iepriekšējo laika periodu veiktais sistemātiskais darbs tūrisma veicināšanai ietekmē Latvijas kopējo izaugsmi, ko nevar attiecināt tikai uz esošajiem finanšu instrumentiem un to sniegto atbalstu. Īpaši tālāko tirgu tūrisma eksporta jomā Latvijas rādītāji ir atkarīgi arī no pārējo Baltijas valstu rīcībām – savstarpēji saistīta Baltijas tūrisma galamērķa ietvaros, turklāt ņemot vērā Latvijas izdevīgo atrašanās vietu. Analizējot investīciju atdevi, pamata rādītāji tiek papildināti ar vairākiem kvalitatīvajiem rādītājiem un atbalsta saņēmēju (uzņēmēju, NVO, pašvaldību) atsauksmēm par atbalsta instrumentiem, kas ļauj 4 balļu skalā novērtēt mērķa sasniegšanas pakāpi – ietekmi uz tūrisma nozari (*outcome*), vērtējot kā: “nozīmīga ietekme”, “vidēja ietekme”, “neliela” un “nav ietekmes”.

1. LATVIJAS TŪRISMA ATBALSTAM PIEEJAMO (T.SK. FINANŠU) INSTRUMENTU ANALĪZE

1.1. TŪRISMA NOZARES POLITIKAS UN POLITIKAS PLĀNOŠANAS DOKUMENTU UN IEPRIEKŠ VEIKTO PĒTĪJUMU APSKATS

Turpmāk ir veikts svarīgāko Tūrisma nozares politikas dokumentu un iepriekš veikto pētījumu apskats. Tas ir ļāvis pilnīgāk izprast situāciju Tūrisma nozarē analizējamā periodā. Veiktā analīze sniedza ieguldījumu pētījuma secinājumu un rekomendāciju izstrādē.

Latvijas tūrisma attīstības pamatnostādnes 2014.–2020.gadam

Latvijas tūrisma attīstības pamatnostādnes nosaka Latvijas tūrisma politikas galvenos mērķus, principus un rīcības virzienus, un tajās ir noteikti Latvijas tūrisma produktu attīstības pamatprincipi un būtiskākie uzdevumi tūrisma nozares attīstībai Latvijā.

Tūrisma attīstības politikas **mērķis** ir ilgtspējīga Latvijas tūrisma attīstība, veicinot tūrisma produktu konkurētspējas palielināšanos ārvalstu tirgos. Galvenie stratēģiskie **rīcības virzieni** ir 1) konkurētspējīgu tūrisma produktu attīstība, atbalstot jaunu, inovatīvu, ar augstāku pievienoto vērtību tūrisma produktu izstrādi, t.sk. attīstot infrastruktūru tūrisma izaugsmei, veicinot reģionālo tūrisma puduru veidošanos un Latvijas tūrisma produkta iekļaušanu kopējā Baltijas jūras reģiona valstu tūrisma piedāvājumā; 2) Tūrisma produktu kvalitātes uzlabošana, t.sk. nodrošinot labāku nozares tiesisko regulējumu un atbalstu gan tūrisma komersantiem, gan produktu patērētājiem; 3) Latvijas tūrisma piedāvājuma atpazīstamība mērķa tirgos, īpaši izmantojot mūsdienīgus saziņas līdzekļus. Pamatnostādnēs 2014.–2020.gadam ir definēti arī **rezultatīvie rādītāji**. Tūrisma produktu attīstībai ir jābalstās uz septiņām **pamatvērtībām** (skat. 2.attēlu).

<p>PAMATVĒRTĪBAS</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kvalitāte, • Ilgtspēja, • Videi draudzīgo tehnoloģiju un pieeju ieviešana, • Individualizācija, • Augsta pievienotā vērtība, • Sadarbība, • Produkta starptautiska atpazīšana 	<p>REZULTATĪVIE RĀDĪTĀJI</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ārvalstu vairākdienu ceļotāju skaita pieaugums • Vidējās noslodzes palielināšanās izmitināšanas mītnēs ārpus noslogotākās vasaras sezonas • Viena ārvalstu vairākdienu ceļotāja vidējo izdevumu diennaktī pieaugums • Ārvalstu vairākdienu ceļotāju kopējo izdevumu gadā pieaugums
<p>RĪCĪBAS VIRZIENI</p> <ul style="list-style-type: none"> • Konkurētspējīgi tūrisma produkti • Tūrisma produktu kvalitāte • Latvijas tūrisma piedāvājuma atpazīstamība 	

2.attēls. Latvijas tūrisma attīstības politikas mērķis

Tūrisma pakalpojumu eksporta pieaugums tiek panākts, veicinot **tūrisma klasteru jeb puduru veidošanu reģionos**, elastīgi un operatīvi reaģējot uz izmaiņām tirgus situācijā, īstenojot katram augsti prioritārajam tūrisma tirgum izstrādāto individuālo mārketinga stratēģiju un komunikācijas plānu, kura pamatā ir precīzi definēta teritorija, mērķa tirgus segmenti, kā arī tūrisma produkti – t.i. balstoties uz fokusēšanās un dziļās iespiešanās tirgū stratēģijām, kā arī īstenojot precīzu Latvijas kā tūrisma galamērķa pozicionējumu vienotajā Baltijas un Baltijas jūras reģiona piedāvājumā⁵.

Informatīvais ziņojums Par Latvijas tūrisma attīstības pamatnostādņu 2014.-2020.gadam īstenošanas 2014. – 2016.gadā starpposma novērtējumu

Ziņojumā ir aktualizēta informācija par iesaistīto pušu veicamo uzdevumu izpildi izvirzīto mērķu sasniegšanai. Tāpat informatīvajā ziņojumā vērtēta politikas plānošanas dokumenta īstenošanā ieguldīto resursu un to izlietojuma efektivitāte.

Galvenie no ziņojuma izrietošie **secinājumi** ir:

⁵ https://www.em.gov.lv/lv/nozares_politika/turisms/dokumenti/politikas_planosanas_dokumenti/.

GALVENIE TŪRISMA NOZARI IETEKMĒJOŠIE FAKTORI 2014.-2016. GADĀ

- Ģeopolitiskās situācijas Krievijā nestabilitāte
- Ekonomikas kopīgo izaugsmes tempu samazinājums
- Viesnīcu vidējo cenu samazināšanās Baltijas valstu lielas konkurences ietekmē
- Sadarbības ekonomikas attīstība un tās ietekme uz tradicionālajām naktsmītnēm

1. 2014.-2016. gadā lielākais izaicinājums Tūrisma nozarei Latvijā bija ģeopolitiskās situācijas Krievijā nestabilitāte, kas 2016.gadā samazināja Latvijas tūrisma pakalpojumu eksportu par 2,6%. Tomēr, neraugoties uz šo negatīvo tendenci, Latvijas pakalpojumu eksporta struktūrā tūrisms veido vidēji 18% jeb 783 mlj. EUR no kopējā valsts pakalpojumu eksporta.

2. Tūrisma daļas būtisko pieaugumu 2016.gada rādītājos ne tik daudz noteica tūrisma nozares pozitīvā dinamika, bet lielākā mērā ekonomikas kopīgo izaugsmes tempu samazinājums, t.i., pārējo tautsaimniecības nozaru sniegums.

2016.gadā straujāk pieauga tieši iekšējais tūrisms.

3. Būtiskus izaicinājumus nozarē radīja viesnīcu vidējo cenu samazināšanās Baltijas valstu sīvās konkurences ietekmē, kas veicinājusi tūrista vidējā tēriņa samazināšanos Latvijā sadarbības ekonomikas attīstība un tās ietekme uz tradicionālajām naktsmītnēm, kas sev līdzi ved jaunu tūristu tipu – *milleniāļus* (paaudzi, kas dzimusi periodā no 1981-2000.gadam).

4. Prognozējot tūrisma dinamiku 2017.-2020.gadam, tika paredzēts, ka līdz 2018.gadam nozares īpatsvars tautsaimniecībā un eksportā palielināsies, bet pēc tā var nedaudz samazināties, jo tika paredzēts, ka pārējo tautsaimniecības nozaru izaugsme var būt straujāka.

5. Izvērtējot rezultatīvos rādītājus par 2014., 2015.un 2016.gadu, tika secināts, ka līdz 2017.gadam nospraustie mērķi tiks īstenoti tikai daļēji. Tika paredzēts, ka 2017.gadā tiks ievērojami pārsniegts rādītājs “Ārvalstu vairākdienu ceļotāju skaits”, iespējams tiks sasniegts rādītājs “Vidējā izmitināšanas mītņu noslodze (gultas vietu noslogojums) ārpus noslogotākās vasaras sezonas (izņemot jūn.-aug.)” un “Ārvalstu vairākdienu ceļotāju kopējie izdevumi gadā”, taču rādītāji “Viena ārvalstu vairākdienu ceļotāja vidējie izdevumi diennaktī” nerasnīgs 2017.vai 2020.gada prognozes.

6. Latvijas tūrisma produktu konkurētspējas un kvalitātes celšanai ir nepieciešams radīt jaunus tūrisma produktus ar augstu pievienoto vērtību. Radot jaunus un interesantus produktus, Latvija nodrošinās, ka tūrists uzturas Latvijā ilgāk un iztērē vairāk naudas tās teritorijā.

7. Ņemot vērā minēto, tika noteikti šādi **rīcības virzieni turpmākajai tūrisma nozares attīstības veicināšanai**, kurus paredzēts īstenot esošo formātu ietvaros: jaunu tūrisma produktu veidošana; vietējā tūrisma veicināšana; sadarbības ekonomikas ietekmes uz tūrisma industriju analīze; MICE un veselības tūrisma attīstība; tūrisma puduru jeb klasteru veidošana.

TURPMĀKIE RĪCĪBAS VIRZIENI

- Jaunu tūrisma produktu veidošana
- Vietējā tūrisma veicināšana
- Sadarbības ekonomikas ietekmes uz tūrisma industriju analīze
- MICE un veselības tūrisma attīstība
- Tūrisma puduru jeb klasteru veidošana

Pētījumā ir ņemtas vērā atziņas no TŪRISMA NOZARES ANALĪZE: Latvijas tūrisma piedāvājuma attīstības rīcības plāna izstrāde *Interreg Europe* programmas projekta *BrandTour* ietvaros (2019.g.), Rīcības plāna 04/2019-03/2021 projekts *Destination SMEs* Vidzemes plānošanas reģions.

1.2. TŪRISMA NOZARES ATTĪSTĪBU RAKSTUROJOŠIE GALVENIE RĀDĪTĀJI

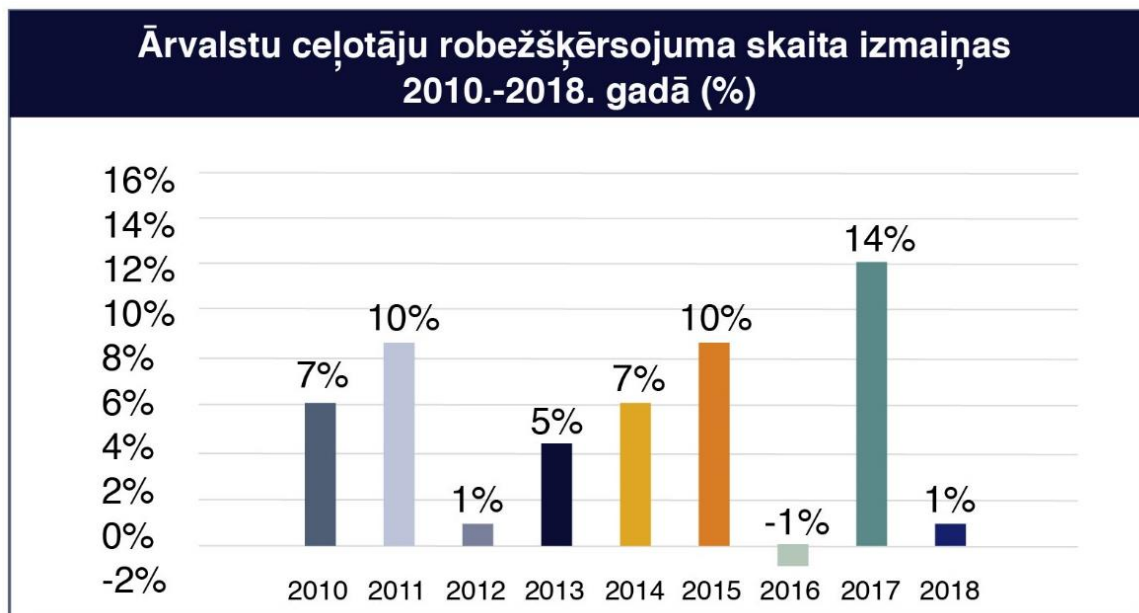
Analīzei izmantoti publiski pieejami statistikas dati, kas iegūti no Centrālās statistikas pārvaldes, *Eurostat* datubāzēm u. c. avotiem.

1.2.1. ĀRVALSTU CEĻOTĀJI LATVIJĀ

No 2014.g. līdz 2018.g. ārvalstu ceļotāju skaits ir pieaudzis par 24%. Vislielākais pieaugums (14%) ir bijis 2017. gadā, salīdzinot ar 2016. gadu (skat. 3.attēlu). 2018. gadā ārvalstu ceļotāji 7,8 milj. reižu šķērsoja Latvijas robežu, kas ir par 0,6 % vairāk nekā gadu iepriekš. Vairākdienu ceļotāji 88,2 % gadījumu Latvijā ieradās tūrisma nolūkā, no tiem 38,9 % atpūsties, 31,5 % – apciemot radus un draugus un 17,9 % – kārtot darījumus. Savukārt 11,8 % Latviju apmeklēja citā nolūkā, piemēram, lai mācītos.

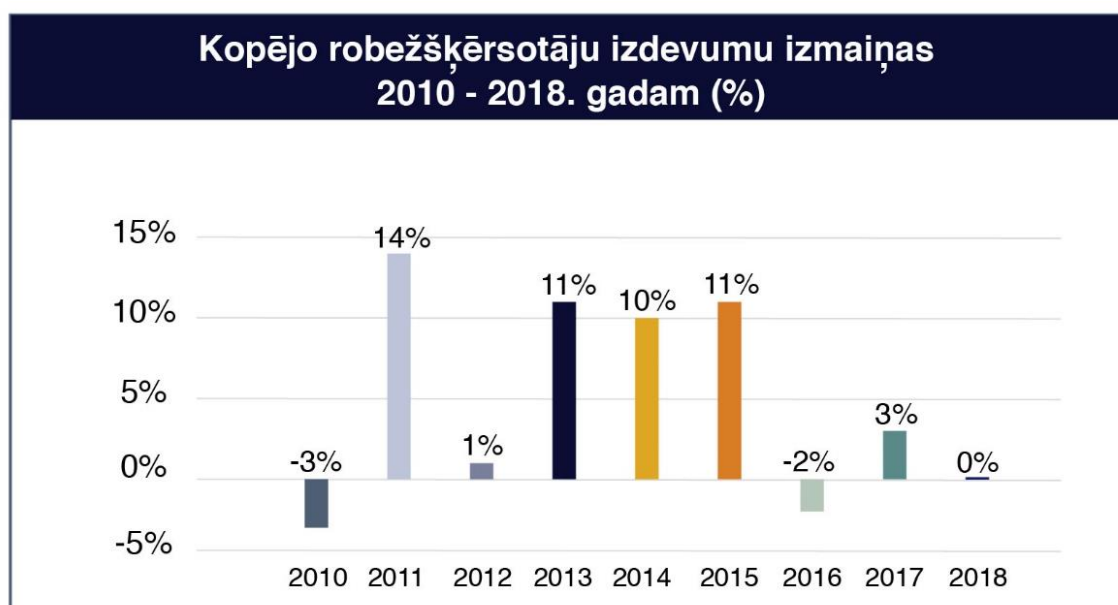
Atbilstoši Pamatnostādnēs paustajam mērķim: “Tūrisma pakalpojumu eksporta pieaugums tiek panākts, veicinot **tūrisma klasteru jeb puduru veidošanu reģionos**” – programmas atbalsts devis cerēto rezultātu, tāpat arī prognozētās eksportspējīgās teritorijas ir attīstījušās straujāk, īpaši jūras piekraste un lielās pilsētas. Ar rezultātiem, bet ne pilnībā tomēr izmantots potenciāls, kas bija definēts: “īstenojot precīzu Latvijas kā tūrisma galamērķa pozicionējumu vienotajā Baltijas un Baltijas jūras reģiona piedāvājumā⁶.”

⁶ https://www.em.gov.lv/lv/nozares_politika/turisms/dokumenti/politikas_planosanas_dokumenti/.

3.attēls. Ārvalstu ceļotāju robežšķēsojuma skaita izmaiņas 2010.-2018. gadā (%)

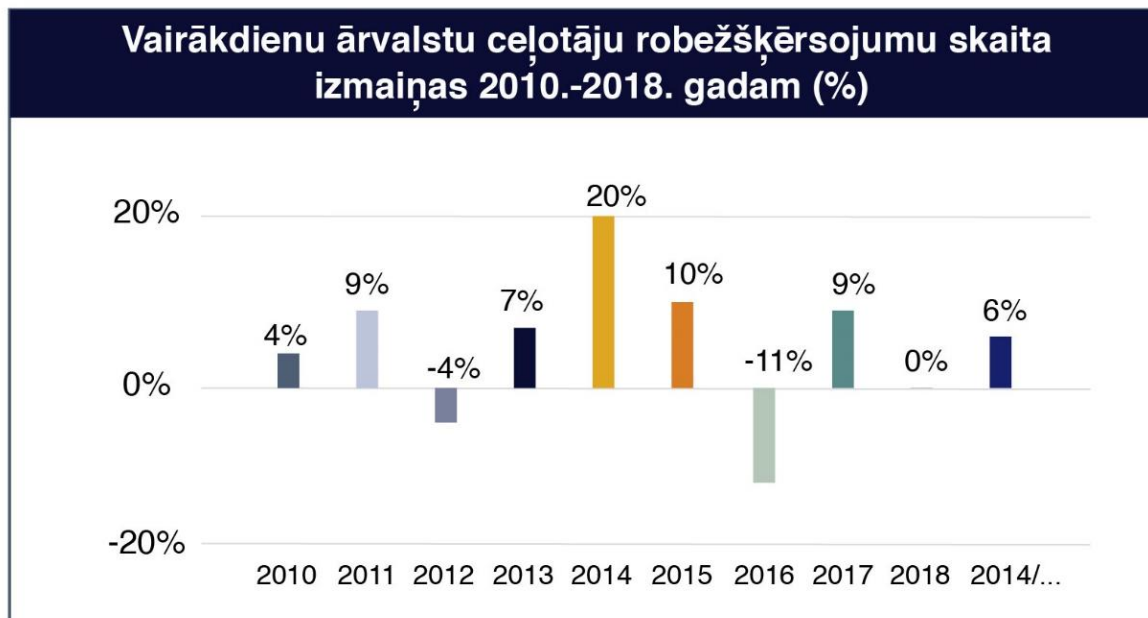
Ārvalstu ceļotāju tēriņi laika posmā no 2014. līdz 2018. gadam ir pieauguši par 12%, no kuriem vislielākais pieaugums (11%) ir bijis 2015. gadā, salīdzinot ar 2014. gadu (skat. 4.attēlu). 2018. gadā ārvalstu ceļotāji iztērēja 751,9 milj. eiro – par 3,7 milj. eiro jeb 0,5 % vairāk nekā 2017. gadā.

4.attēls. Kopējo robežšķērsotāju izdevumu izmaiņas 2010.-2018. gadā (%)

Valsts politikā par nozīmīgu ir noteikts ārvalstu vairākdienu ceļotāju skaita pieaugums. Pārskata periodā šādu ceļotāju skaits ir pieaudzis par 6%. Vislielākais pieaugums (10%) ir bijis 2015. gadā,

salīdzinot ar 2014. gadu, kam ir sekojis kritums (-11%) 2016. gadā. Pēc tam atkal ir sekojis pieaugums par 9% 2017. gadā (skat. 5.attēlu).

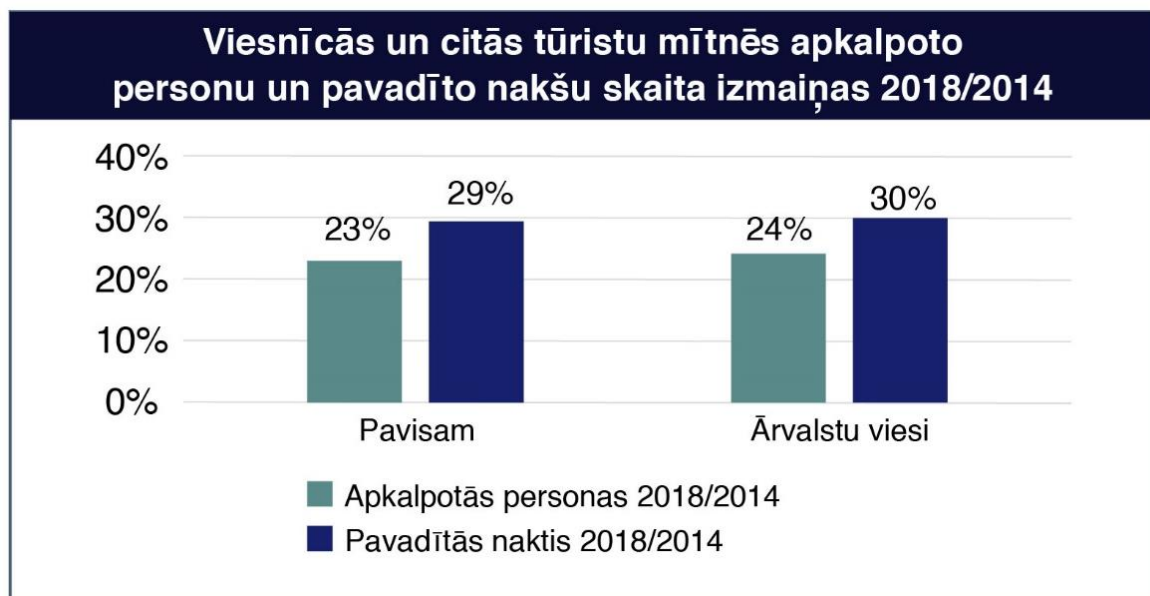
5.attēls. Vairākdienų ārvalstu ceļotāju robežšķērsojumu skaita izmaiņas 2010.-2018. gadā (%)

Vairākdienų ceļotāju kopējie izdevumi gadā tikpat kā nav mainījušies, salīdzinot 2014. un 2018. gadu. Vislielākais pieaugums (13%) ir bijis 2017. gadā, salīdzinot ar 2016. gadu, bet vislielākais kritums (-12%) ir bijis 2016. gadā, salīdzinot ar 2015. gadu. Tāpat nav mainījušies arī viena ceļotāja vidējie izdevumi diennaktī, ko ietekmējis kritums 2016. gadā (-6%) un kāpums divos pēdējos gados (10%, 11%). Vidējais viesu uzturēšanās ilgums ir samazinājies par 5% no 2014. līdz 2018. gadam. Nakšņošanas ilgums 2016. gadā pieaudzis (23%, salīdzinot ar 2015. gadu, bet visos pārējos gados ir bijis kritums, šādai tendencei turpinoties arī starptautiskā mērogā. Līdzīgi arī vairākdienų ārvalstu ceļotāju pavadīto nakšu skaits 2014.-2018. gadā tikpat kā nav mainījies. Lielākais pieaugums ir bijis 2014. gadā (14%), bet lielākais kritums (-11%) ir 2018. gadā.

Tūrisma eksports 2018. gadā pieauga par 10,4 %, salīdzinot ar 2014.g., un sasniedza 1 378 milj. eiro. 2018. gadā ārvalstu ceļotāju izdevumi attiecībā pret valsts iedzīvotāju skaitu turpināja pieaugt, sasniedzot 712 eiro uz vienu iedzīvotāju. Taču starp Baltijas valstīm joprojām visvairāk ārvalstu ceļotāji uz vienu iedzīvotāju iztērē Igaunijā – 1 489 eiro.

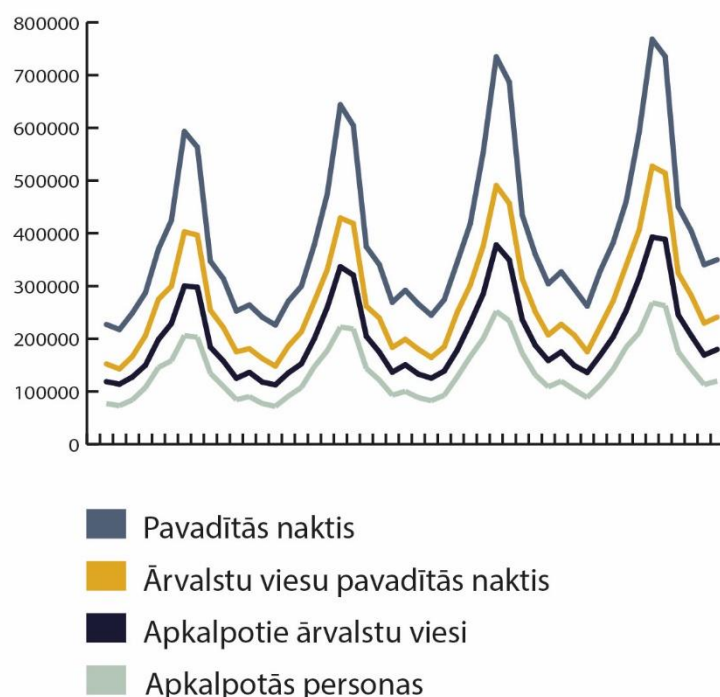
2018. gadā Latviju apmeklēja 1,9 milj. ārvalstu vairākdienų ceļotāji, kas ir par 0,2 % mazāk nekā 2017. gadā, iztērējot par 3,2 % mazāk jeb 516,7 milj. eiro. **Viena ceļotāja vidējie izdevumi diennaktī 2018. gadā bija 65,71 eiro**, kas ir par 5,50 eiro vairāk nekā 2017. gadā. Kopējais pavadīto nakšu skaits, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, ir samazinājies par 11,3 %, sasniedzot 7,9 milj. nakšu. Vidējais viesu uzturēšanās ilgums bija 4,0 nakts, kas ir par 0,5 diennaktīm mazāk nekā 2017. gadā. Šīs tendences nav viennozīmīgas, gan mainoties sabiedrības paradumiem ceļot biežāk, bet īsāku laiku vai darba

ceļojumus apvienojot ar atpūtas dienām galamērķī. Naktsmītņu pakalpojumus 2018. gadā bija pieprasīti par 24% vairāk nekā 2014. gadā un par 8,2 % vairāk nekā iepriekšējā gadā (skat. 6.attēlu).

6.attēls. Viesnīcās un citās tūristu mītnēs apkalpoto personu un pavadīto nakšu skaita izmaiņas 2014.-2018. gadā (%)

Ārvalstu viesu pavadīto nakšu skaits 2018. gadā ir pieaudzis par 30%, salīdzinot ar 2014. gadu. Latvijā 2018. gadā ārvalstu ceļotāji nakšņoja 3,7 milj. nakts, un tas ir trešais zemākais rādītājs starp ES 28 dalībvalstīm, tomēr tam ir viens no lielākajiem pieaugumiem pret 2017. gadu (9,9 %). Nakšņošanas pakalpojumu pieprasījuma sezonālības svārstības atšķiras pat četras reizes (skat. 7.attēlu).

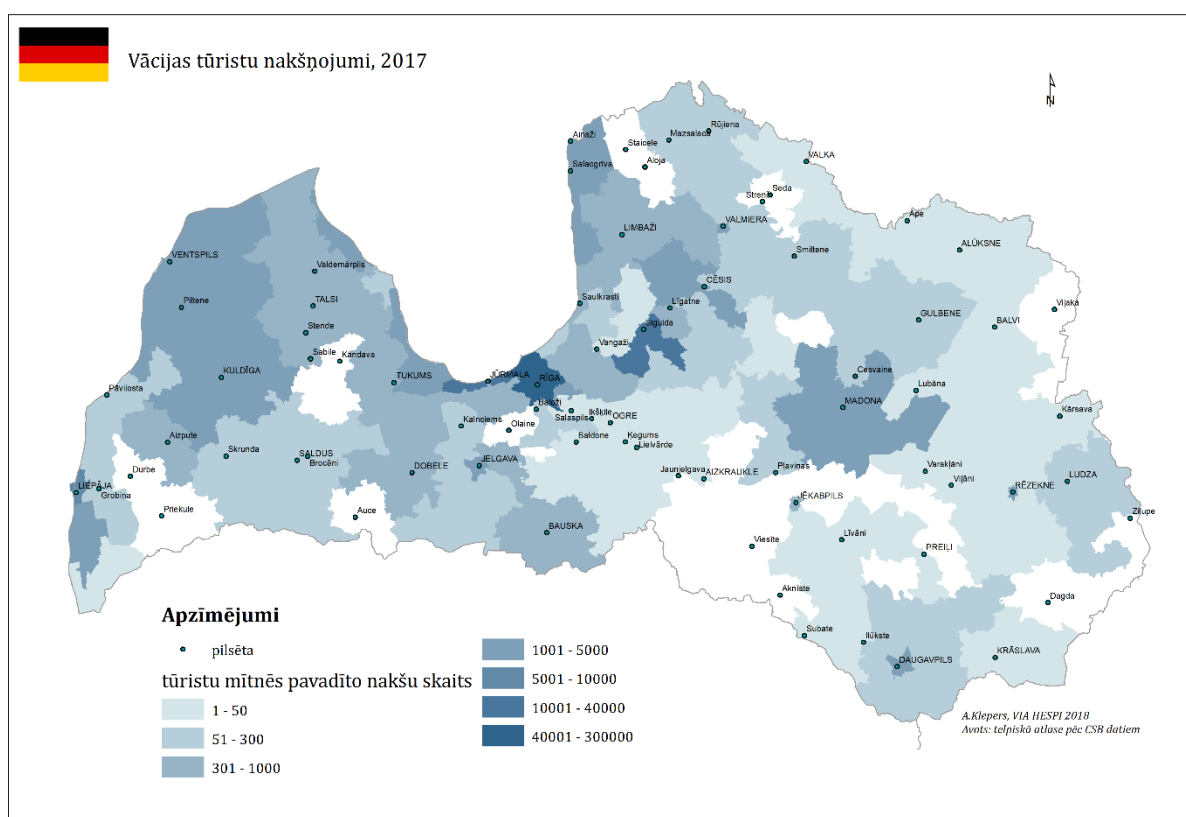
7.attēls. Viesnīcās un citās tūristu mītnēs apkalpoto personu skaits un pavadītās nakts pa mēnešiem (2015.-2018.gadā)

Saskaņā ar Latvijas Investīciju un attīstības aģentūras Tūrisma mārketinga stratēģiju 2018.–2023.gadam Latvijas prioritārie tūrisma mērķa tirgi ir **Lietuva, Igaunija, Vācija, Krievija, Zviedrija, Norvēģija un Somija**. Sekundārie mērķa tirgi ir Baltkrievija, Apvienotā Karaliste, Polija, Beļģija, Francija un Nīderlande. Tālie tirgi (perspektīvie) ir Amerikas Savienotās Valstis (ASV), Japāna un Ķīna. Neatkarīgi no noteiktajām prioritātēm kopš 2014. gada visvairāk ir pieaudzis ceļotāju skaits no Kanādas (561%), Indijas (317%), Īslandes (263%) – attiecīgi gan arī bāzes skaitlis nav bijis nozīmīgi augsts.

Samazinājies tūristu skaits diviem prioritārajiem tirgiem – no Krievijas (13%), Norvēģijas (6%), arī Turcijas (16%) (skat.9. attēlu). Lai arī ārvalstu tirgus dažādojas un krasāks pieaugums ir no dažādām valstīm, no kurām iepriekš braukuši salīdzinoši maz tūristu, tomēr vairākas dekādes noturīgi vairāk par 60% no eksporta plūsmas veido Latvijas kaimiņvalstu un Baltijas jūras reģiona viesi. Tomēr 2018. gadā ārvalstu ceļotāju īpatsvars no valstīm, kas noteiktas kā prioritārie mērķa tirgi samazinājās, sasniedzot 57,5 % (2017. gadā – 59,2 %). Turpretī palielinājās ceļotāju īpatsvars no sekundāro mērķa tirgu valstīm, sasniedzot 15,7 % no ceļotāju kopskaita (2017.gadā – 15,0 %). Ceļotāju īpatsvars no tālo mērķa tirgu valstīm saglabājās iepriekšējā gada līmenī – 5,3 %. No tālākām izcelsmes valstīm, īpaši no Ķīnas, viesi lielākas priekšrocības dot galvaspilsētas un izteikti populāru vietu apmeklējumam, mazāk tiecoties uz attālākiem galamērķiem. Tas ieskicē arī atšķirīgas tirgvedības

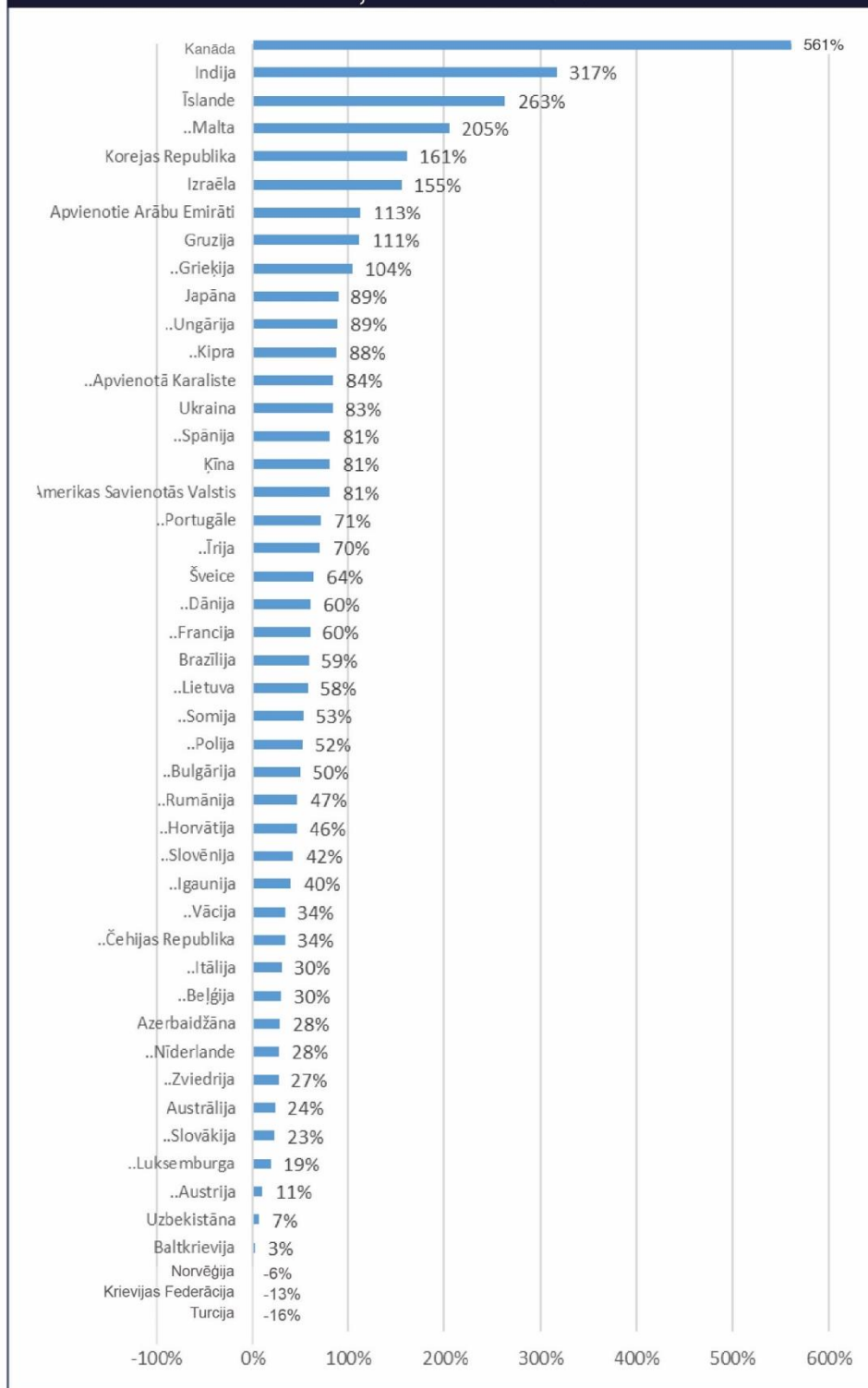
pieejas reģionālajiem galamērķiem un Rīgai vai Jūrmalai – tomēr tradicionāli liels tirgvedības uzsvars likts uz nozares izstādēm, nemēģinot īstenot Pamatnostādnēs minēto niansēti atšķirīgo pieeju katram no tirgiem.

Salīdzinot ar iepriekšējo gadu, 2018. gadā palielinājās ārvalstu vairākdienu ceļotāju skaits no Zviedrijas – par 15,6%, Apvienotās Karalistes – par 3,9 %, Vācijas – par 1,7 % un no Krievijas – par 0,4%. Samazinājās ārvalstu vairākdienu ceļotāju skaits no Igaunijas – par 8,3 % un Lietuvas – par 8,5 %. Vācu tūristi ir starp tiem, kuri Latvijā izvēlas plašu aktivitāšu amplitūdu un nakšņo lielākā skaitā visā valsts teritorijā (sk. 8.attēlu – situācija 2018.gadā ir ļoti līdzīga un nav krasu izmaiņu), izņemot vietas ar zemāku tūristu mītņu kapacitāti un kvalitāti.

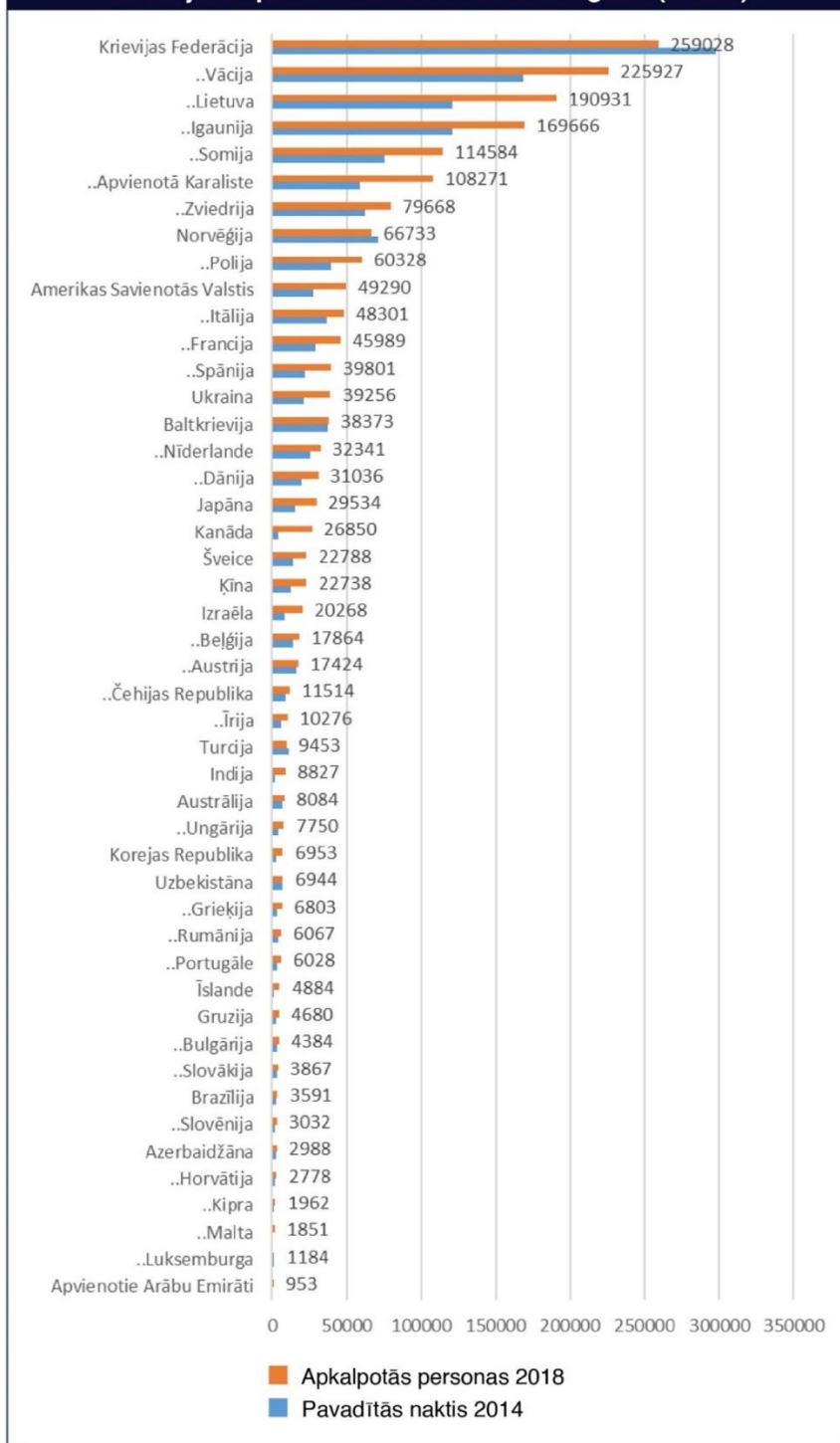
8.attēls. Vācijas tūristi Latvijā. Jau kopš 20.gs. 90.gadiem tieši Vācija ir viens no stratēģiski svarīgākajiem tirgiem – gan daudzskaitlīguma, tematiskās ieinteresētības, gan augstākas maksātspējas, salīdzinot ar kaimiņvalstu tūristiem.

Viesnīcās un tūristu mītnēs apkalpoto ārvalstu viesu skaita izmaiņas 2018/2014 (%)

9.attēls. Viesnīcās un citās tūristu mītnēs apkalpoto ārvalstu viesu skaita izmaiņas (2018./2014.gadā)

**Viesnīcās un citās tūristu mītnēs apkalpoto personu
sadalījums pa valstīm 2014. un 2018. gadā (skaits)**

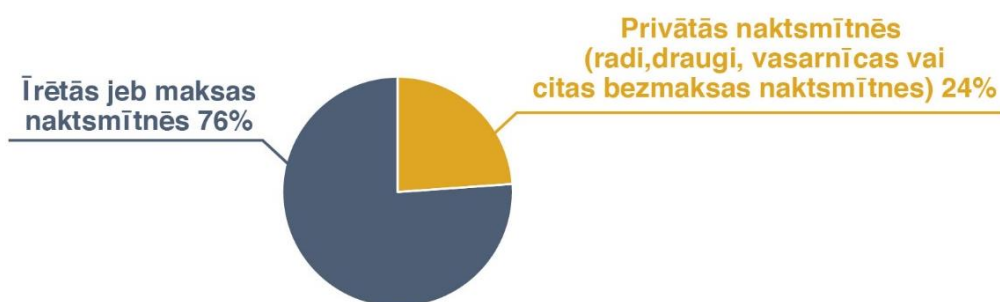

10.attēls. Viesnīcās un citās tūristu mītnēs apkalpoto ārvalstu viesu
sadalījums (2014./2018.gadā) (ES valstis atzīmētas ar punktiem).

2019. gada 2. ceturksnī ievērojami pieaudzis viesu skaits no Spānijas (par 17,2 %), Krievijas (par 12,1 %), Polijas (par 9,7 %), Dānijas (par 9,5 %), Ukrainas (par 8,3 %), Vācijas (par 6,2 %). Mazāk ārvalstu viesu savukārt bija no ASV (par 32,9 %), Japānas (par 30,7 %), Austrijas (par 23,5 %), Norvēģijas (par 15 %), Kanādas (par 14,5 %). Vidējais uzturēšanās ilgums viesiem no prioritārajiem tirgiem bija 1,85 nakts (2017.gadā - 1,83 nakts), no sekundārajiem tirgiem 2,02 nakts (2017.gadā 1,98 nakts), savukārt no tālajiem tirgiem – 1,84 nakts (2017.gadā – 1,77 nakts).

Būtisks faktors ir viesdzīvokļu un brīvdienu māju attīstība un to ietekme uz tradicionālo naktsmītņu segmentu. Sadarbības ekonomikas rezultātā šim sektoram ir tendence augt un izkonkurēt tradicionālo naktsmītņu pakalpojumus (skaita ziņā (bet ne kapacitātes) sasniedzot jau 1/3 no visām tūristu mītnēm tirgū), tostarp, veicinot ēnu ekonomikas attīstību valstī. Ceļotāji no ārvalstīm visvairāk (75,7% gadījumos) nakšņoja īrētās jeb maksas naktsmītnēs, bet 24,3% privātās naktsmītnēs (pie radiem un draugiem, vasarnīcās un citās bezmaksas naktsmītnēs) (sk. 11.attēlu). Privātajā bezmaksas naktsmītnē viens ceļotājs vidēji pavadīja 6,8 diennaktis, kas ir par 3,6 diennaktīm vairāk nekā vidēji maksas naktsmītnē (vidēji 3,2 diennaktis). Ceturtā daļa paliek privātās, bet vēl ir jāņem vērā dalīšanās ekonomikas apjoma pieaugums, apkopojot *AirBnB*, *Booking.com* un HESPI datu bāzes datus *EnterGauja* tūrisma galamērķī 2018.gadā ārpus CSP uzskaitīto viesnakšu skaita ir ~40% (~170 tk.) viesnakts (vērtējot visu pieejamo tūristu mītnu kapacitāti pēc vidējā noslogojuma reģionā). 2016. un 2017.g. veiktais pētījums Rīgas pilsētā par *AirBnB* un *Booking.com* vietņu analīzi⁷ uzrādīja, ka 23% no visām tūristu gultām Rīgā sastādīja dalīšanās ekonomikas gultasvietas. Šo problēmu ar tūristu uzskaiti privātajās naktsmītnēs palīdzēs risināt izstrādātie grozījumi Tūrisma likumā (2019.g. oktobris⁸), definējot viesu dzīvokli. Taču svarīgāk par uzskaiti ir nodokļu jautājumi un uzņēmēju kapacitāte, vēlme iesaistīties vienotā darbā tūrisma galamērķa stratēģijas izpratnei un ieviešanai. Vietējā tūriskā nakšņošana pie radiem un draugiem ir daudz lielākā proporcijā.

Ceļotāju nakšņošanas paradumi 2018. gadā

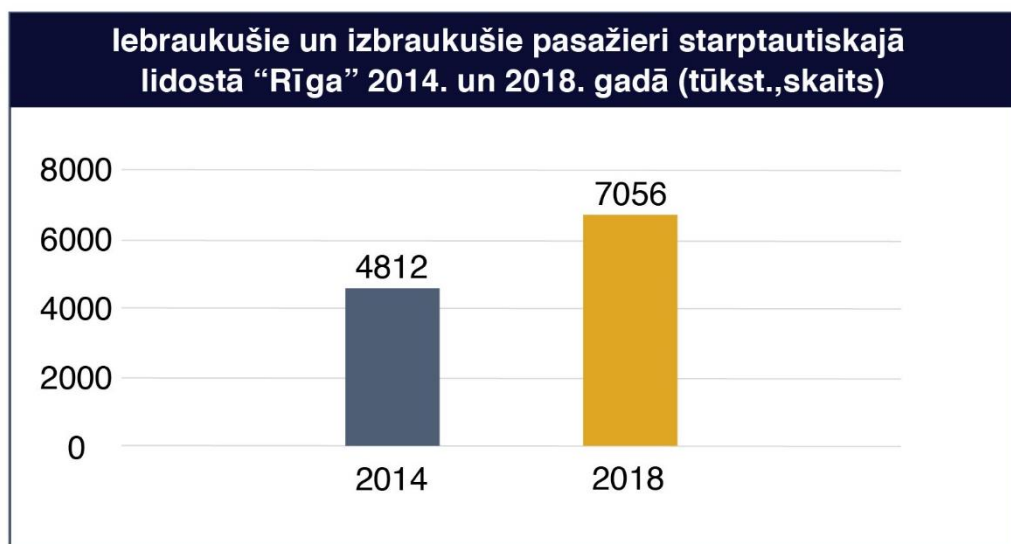
11.attēls. Ārvalstu ceļotāju nakšņošanas paradumi (2018.gadā).

⁷

https://www.bvef.lv/fileadmin/user_upload/lu_portal/projekti/bvef/konferences/evf_conf2018/Abstracts_of_Reports_2018.pdf (Abols, Livina. Sharing economy in hospitality: comparison of apartment offer in Riga on airbnb.com and booking.com platforms in 2016 and 2017. 47.lpp.)

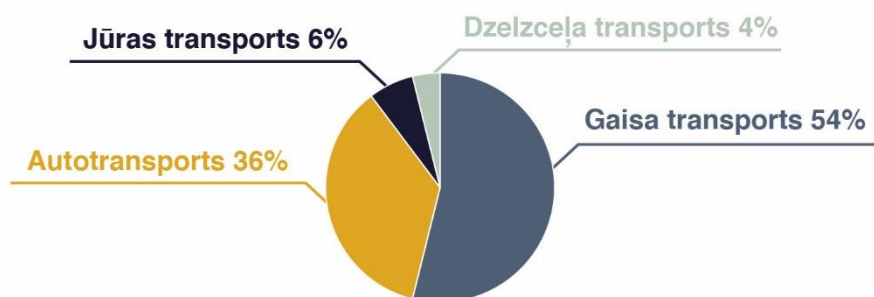
⁸ <http://tap.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40471847&mode=mk&date=2019-10-01>

Nozīmīgi ir valsts ieguldījumi starptautiskās lidostas attīstībā, stiprinot to par viennozīmīgi aktīvāko lidostu Baltijas valstīs. Lidostā apkalpoto pasažieru skaitu veido gan ārvalstu, gan Latvijas ceļotāji, kas 2018. gadā bija 7055,7 tūkst., kas ir par 15,7 % vairāk, salīdzinot ar iepriekšējo gadu un par 47% vairāk nekā 2014. gadā, kad pasažieru skaits bija 4811,9 tūkst. (skat. 12.attēlu).

12.attēls. Iebraukušie un izbraukušie pasažieri starptautiskajā lidostā "Rīga" (2014. un 2018.gadā).

Starptautiskā lidosta "Rīga" ir nozīmīga Vācijas, Apvienotās Karalistes un Krievijas pasažierim, sasniedzot 35% no visiem apkalpotajiem pasažieriem, kas tikai nedaudz nosvārstīties citādi stabilajās pozīcijās. Apkalpoto pasažieru skaita pieaugums prioritārajās mērķa tirgus valstīs, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, bija Vācijai (par 4,5 %, 912 tūkst.), Krievijai (par 17,1 %, 747,5 tūkst.), Norvēģijai (par 7,3 %, 394,6 tūkst.), Somijai (par 9,6 %, 372,5 tūkst.), un Zviedrijai (par 22,2 %, 324,8 tūkst.). Apkalpoto pasažieru skaits no Apvienotās Karalistes vai uz to samazinājās par 1,7 % (830,6 tūkst.). Ievērojams apkalpoto pasažieru skaita pieaugums bija uz galamērķiem Maltā (2,5 reizes, 48,3 tūkst.), Kiprā (3 reizes, 46,8 tūkst.), Bulgārijā (par 84,3 %, 44,4 tūkst.), ko noteica lidojumu uzsākšana uz jauniem galamērķiem vai arī jaunas lidsabiedrības ienākšana tirgū. Jāņem vērā lidostas esošā kapacitāte, tādēļ investīcijas lidostas attīstībā ir būtiski turpināt, apzinoties to kā svarīgāko transporta mezglu Latvijas tūrismam. Ieguldījumi autoceļu infrastruktūrā un mobilitātes risinājumos nav tikai ērtību jautājums, bet viens no nozīmīgākajiem tūrisma sistēmas elementiem – nodrošinot piekļuvi galamērķiem. No visiem vairākdienu ārvalstu ceļotājiem, kuri 2018. gadā šķērsoja Latvijas valsts robežu, 54,1 % izmantoja gaisa transportu, 35,8 % – autotransportu, 6,4 % – jūras transportu un 3,7 % – dzelzceļa transportu (skat. 13.attēlu). Plānotās investīcijas *Rail Baltica* attīstībā būtiski cels dzelzceļa nozīmi.

13.attēls. Robežšķērsotāju transporta līdzekļa izvēle (2014/2018.gadā).

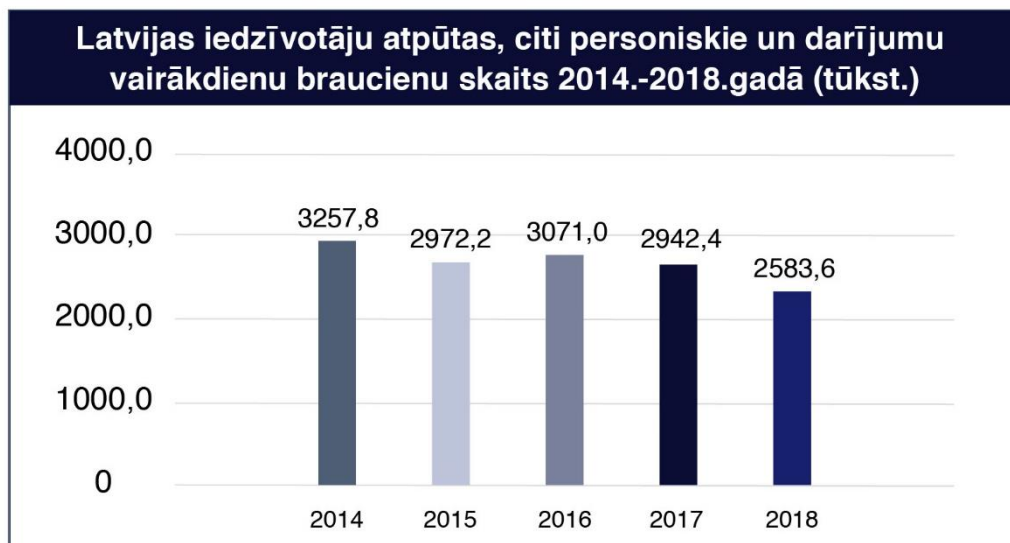
Nesanākos piecos pārskata gados pozitīvas tendences uzrāda (skat. 3.tabulu) Latvijas tūrisma attīstības pamatnostādņēs definētie rezultatīvie rādītāji – **pieaug viena ārvalstu vairākdienu ceļotāja vidējie izdevumi diennaktī un vidējā izmitināšanas mītnu noslodze ārpus vasaras sezonas.**

3.Tabula. Ārvalstu vairākdienu ceļotāji

Rādītājs	2014	2015	2016	2017	2018	Izmaiņas 2014-2016	Izmaiņas 2017.-2018	Izmaiņas 2014-2018
Robežšķērsojumu skaits, tūkst.	1843	2024	1793	1949	1946	-3%	-0,2%	6%
Pavadītās nakts, tūkst.	7828	8154	8776	8865	7864	12%	-11%	0,5%
Vidējais ceļojuma ilgums, nakts	4,2	4	4,9	4,5	4	17%	-11%	-5%
Viena ceļotāja vidējie izdevumi diennaktī, EUR	66	66	54	60	66	-18%	10%	0%
Kopējie izdevumi gā, milj. EUR	517	541	474	534	517	-8%	-3%	0%

1.2.2. LATVIJAS IEDZĪVOTĀJU ATPŪTAS UN DARĪJUMU BRAUCIENI LATVIJĀ

Informatīvais ziņojums Par Latvijas tūrisma attīstības pamatnostādņu 2014.-2020.gadam īstenošanas 2014. – 2016.gadā starpposma novērtējumu nosaka, ka vietējā tūrisma veicināšana ir viena no svarīgām rīcībām (īpaši vietējiem galamērķiem, kuriem > 80% viesu ir vietējie. Latvijas iedzīvotāji vairāk izvēlās apceļot savu valsti un retāk dodas braucienos uz ārvalstīm. Vairākdienu braucienu skaits ar nakšņošanu pa Latviju 2018. gadā samazinājies par 21%, salīdzinot ar 2014. gadu, sasniedzot 2 584 tūkst. braucienu (skat. 14. attēlu).

14.attēls. Latvijas iedzīvotāju vairākdienu tūrisma braucienu skaits (2014/2018.gadā).

Kopā braucienos pa Latviju 2018. gadā Latvijas iedzīvotāji pavadījuši 5 513,8 tūkst. nakšu, iztērējot 122,0 milj. eiro, ka ir par 35% nakšu mazāk un par 4% tēriņu mazāk nekā 2014. gadā (skat. 15.attēlu). Vietējo ceļojumu tendences ir svārstīgas, īpaši 2018.gads, kad Dziesmusvētku un Latvijas 100gades svinību laikā vietējā ceļošana īpaši pastiprinājās, ko pastiprināti veicināja arī diasporas latviešu viesošanās. Pat ja no tā noteikti ieguva liela daļa saistītu uzņēmēju, kopējās nakšņošanas tendencēs šī ietekme neuzrādās.

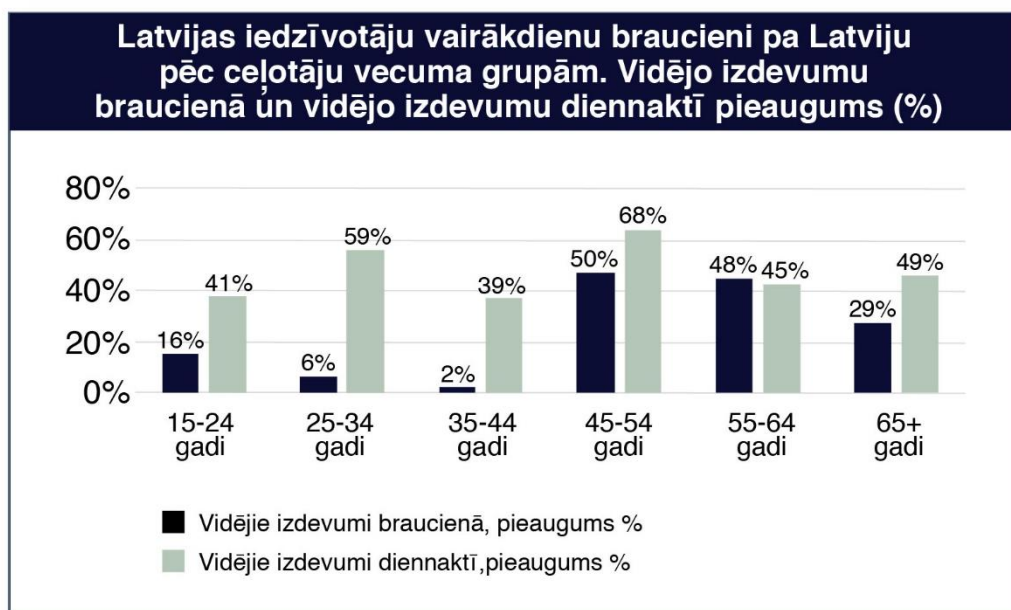

15.attēls. Latvijas iedzīvotāju vairākdienu tūrisma braucienu izdevumi (milj. EUR) (2014/2018.gadā).

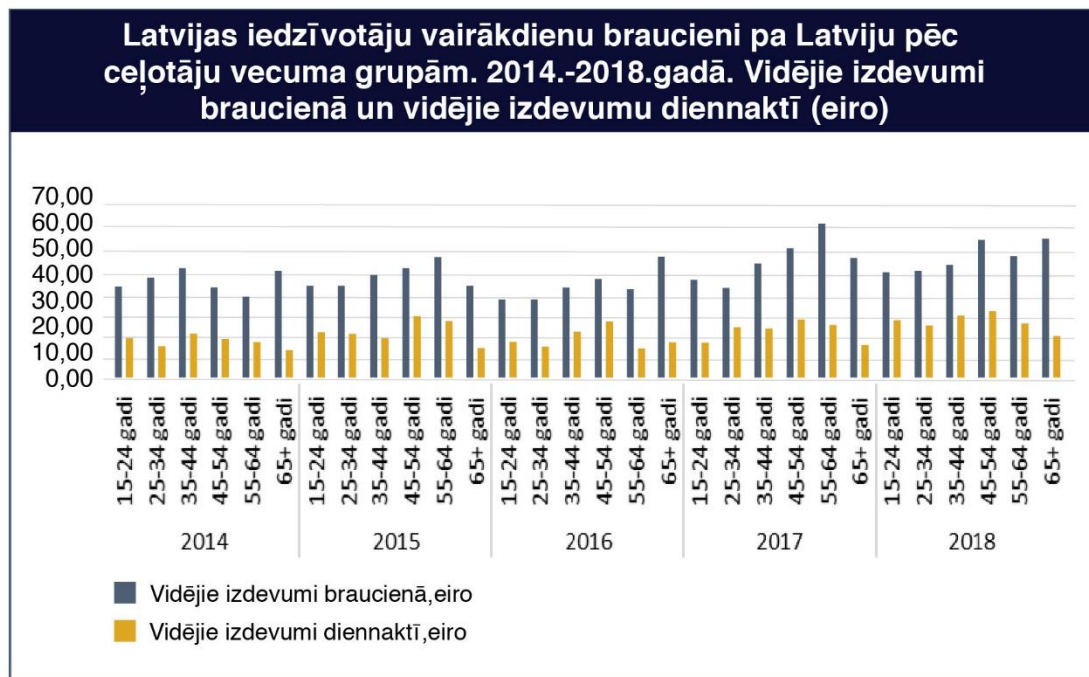
Visbiežākie braucienu iemesli Latvijā kopš 2012. gada ir radu un draugu apmeklējumi, kas 2018. gadā bija 56,2 %. Nākamais braucienu mērķis ir atpūtas (36,8 %). Latvijas iedzīvotāji pārsvarā (81,8%) vairākdienu braucienos pa Latviju 2018. gadā izmantoja privātās naktsmītnes – vasarnīcu, lauku

māju, radu vai draugu mājokli un citu privāto naktsmītņi. 81,9 % braucienu bija ar vieglo automašīnu (retāk motociklu), kam seko autobuss (11,9%). Joprojām vairāku tūrisma nozīmīgu ceļa posmu kvalitāte ir kritiska (piemēram, posms līdz Papes jūrmalai). Investēt ceļu kvalitātē ir joprojām uzturēts reģionu tūrismā iesaistīto pušu aktuāls jautājums (un kā tāds nav norimis kopš pirmajiem attīstības dokumentiem 20.gs. 90. gados). Iedzīvotāji pārsvarā (81,8 %) braucienu izmantoja privātas jeb bezmaksas naktsmītnes, kas 2,7 reizes samazināja brauciena vidējās izmaksas. Nakšņojot maksas naktsmītnēs, vidējie izdevumi braucienā bija 97,3 eiro, bet, nakšņojot privātās naktsmītnēs – 36 eiro, lai arī uzturēšanās ilgums bija vienāds – 2,1 nakts.

Visvairāk vietējā tūrisma vairākdienu braucienos devās sievietes (57,1 %), iedzīvotāji vecumā no 25–34 gadiem (29,9 %), vidējo izglītību ieguvušie (45,5 %) un nodarbinātie (71,9 %). Vecāka gadagājuma (65 gadi un vairāk) iedzīvotāji 2018. gadā devās 0,3 milj. braucienos (11,4 % no visiem), vidēji braucienā tērējot vairāk nekā citu vecuma grupu pārstāvji, proti 55,5 eiro (vidējais 47,2 eiro). Vidēji braucienā pavadīja 3,3 nakts, kas ir par 1,2 naktīm vairāk nekā vidēji visās vecuma grupās. Līdz ar to diennaktī vecāka gadagājuma iedzīvotāji iztērēja par 5,2 eiro mazāk (16,9 eiro) nekā vidēji visās vecuma grupās (skat. 16.attēlu). Kopš 2014. gada šajā vecuma grupā vidējie izdevumi braucienā ir pieauguši par 29%, bet vidējie izdevumi dienā par 49%. Kopš 2014. gada vislielākais vidējo tēriņu braucienā pieaugums (50%) un vidējo tēriņu diennaktī pieaugums (68%) ir vecuma grupā 45-54 gadi, bet vismazākais pieaugums (2%, 39%) vecuma grupā 35-44 gadi (skat. 17.attēlu).

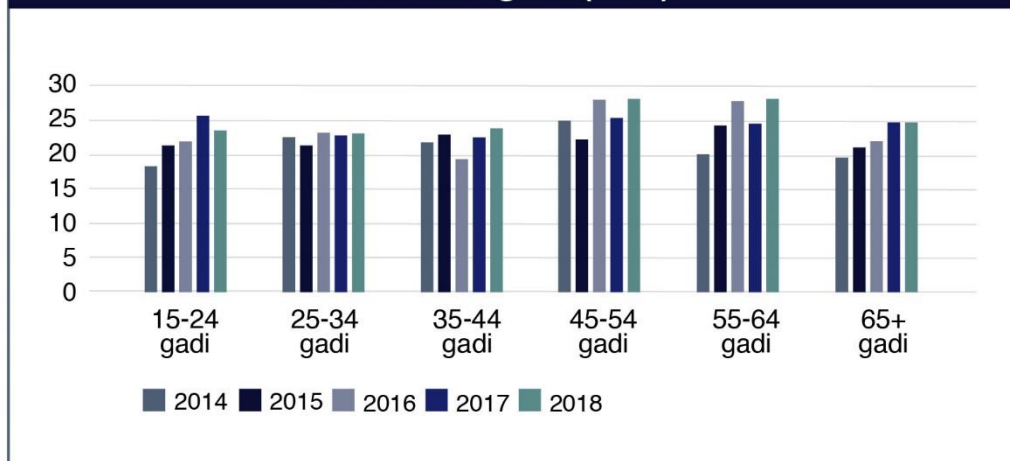
16.attēls. Latvijas iedzīvotāju vairākdienu braucieni pa Latviju pēc ceļotāju vecuma grupām un izdevumu izmaiņas (%) (2014/2018.gadā).

17.attēls. Latvijas iedzīvotāju vairākdienu braucieni pa Latviju pēc ceļotāju vecuma grupām un izdevumu apjoms (EUR) (2014/2018.gadā).

Latvijas iedzīvotāji 2018. gadā devās 8,4 milj. vienas dienas braucienos bez nakšņošanas, kas ir par 12,8 % mazāk nekā gadu iepriekš un par 3% vairāk nekā 2014. gadā. Arī izdevumi samazinājās par 8,7 %, kopā sastādot 212,0 milj. eiro. Kopš 2014. gada izdevumi ir pieauguši par 20%. Braucienos vidēji ir tērēts par 4,7 % vairāk nekā gadu iepriekš, proti, 25 eiro, bet kopš 2014. gada tēriņi braucienā pieauguši par 17% jeb no 22 eiro uz 25 eiro. Visvairāk vienas dienas braucienos dodas Latvijas iedzīvotāji vecuma grupā 25-34 gadi. Vienas dienas braucienos kopā visvairāk tērējuši Latvijas iedzīvotāji vecumā no 25-34 gadiem. Vienas dienas braucienos vidējie izdevumi braucienā vislielākie ir vecuma grupā no 45-54 gadiem un vecumā no 55-64 gadiem (skat. 18.attēlu). Kopējam izdevumu apjomam vietējā tūrisma saglabāsies tendence pieaugt, jo palielinās arī vidējā alga valstī (ne vienmēr gan cieši saistīti ar darba produktivitāti). Tomēr, kamēr vidējais dzīves līmenis Latvijā joprojām saglabājas 70% līmenī no vidējā R-valstu ES dzīves līmeņa un vidējā alga joprojām būtiski atpaliek no Vācijas minimālās algas (1400 EUR mēnesī), tikmēr atšķirības starp vietējo un ārvalstu tūristu izdevumiem joprojām būs lielas. Dažas tēriņu pozīcijas gan joprojām vairāk atkarīgas no paradumiem (ēšanas biežums ārpus mājas sabiedriskās ēdināšanas vietās, restorānu kultūra arī daļēji pašvaldību vai starptautisku projektu dotēti kultūras un izklaides pakalpojumi, kas dažkārt neļauj novērtēt īstās tirgus cenas, jo “pienākas” lētāk). Vienlaikus, joprojām ir vērtīgi muzeji, kur par ieejas maksu strādājošam pieaugušajam prasa 0,7 EUR, kas ir tikai trīs reizes vairāk par maksas tualetes cenu.

Latvijas iedzīvotāju vidējie izdevumi braucienā vienas dienas braucienos pa Latviju pēc vecuma ceļotāju grupām 2014.-2018.gadā (euro).

18.attēls. Latvijas iedzīvotāju vienas dienas braucieni pa Latviju pēc ceļotāju vecuma grupām un izdevumu apjoma dienā (EUR) (2014/2018.gadā).

Pārsvarā (27 %) braucieni bija uz Pierīgas reģionu un piektā daļa uz Rīgu. Populārākie galamērķi: Rīga, Jūrmala, Liepāja, Siguldas novads, Jelgava, Daugavpils, Madonas novads, Cēsu novads, Tukuma novads un Valmiera.

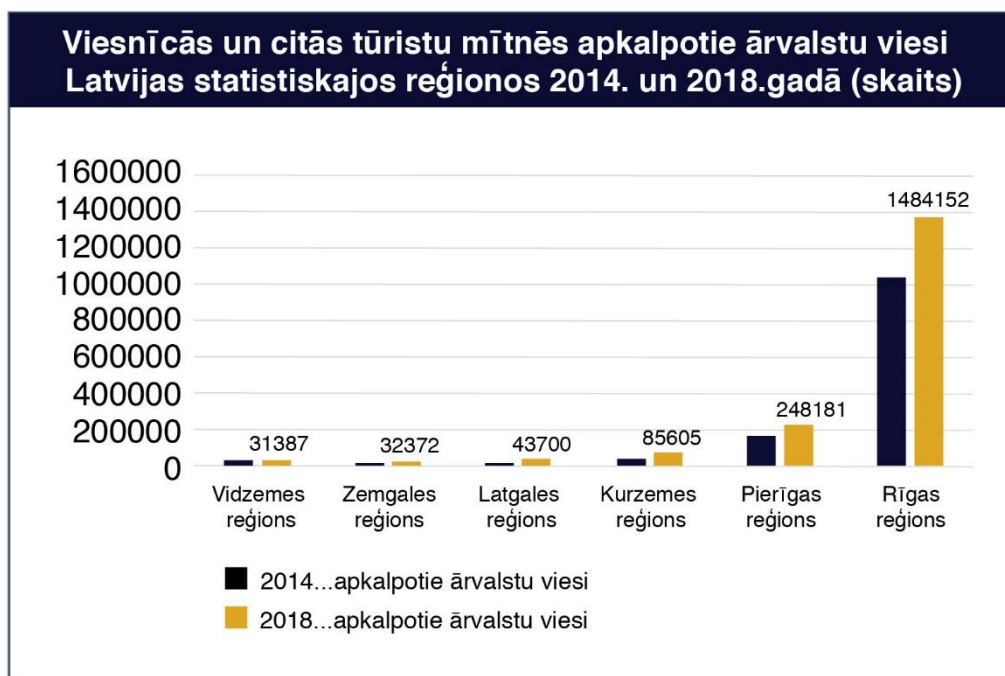
1.2.3. LATVIJAS REPUBLIKAS PILSĒTU, STATISTISKO REĢIONU UN NOVADU RĀDĪTĀJI

Viens no rādītājiem, lai novērtētu investīciju atdevi reģionālā griezumā ir tūrisma galamērķu izvēle un tūristu tēriņu apjoms tajos. Visbiežāk 2018. gadā braucieni galamērķis bija Pierīgas (22 %) un Latgales (20 %) reģions. Populārākie galamērķi bija Rīga, Ventspils, Daugavpils, Liepāja un Cēsu, Krāslavas, Saulkrastu un Madonas novadi. Brauciena vidējās izmaksas vismazākās bija Vidzemes reģionā (40 eiro), bet vislielākās – Rīgā (58 eiro). Savukārt, vidējie izdevumi diennaktī vismazākie bija braucienos uz Latgales reģionu (19 eiro), bet vislielākie uz Kurzemes reģionu (28 eiro).

Visvairāk viesnīcu un citu tūrisma mītņu ir Rīgas un Jūrmalas pilsētās, bet vismazāk Jelgavā un Jēkabpilī. Starp plānošanas reģioniem visvairāk viesnīcu un tūristu mītņu ir Pierīgas un Kurzemes reģionā, bet vismazāk Zemgales reģionā. Savukārt lielākais tūrisma mītņu pieaugums kopš 2014. gada ir Rēzeknē (no 2 uz 6 mītnēm), bet Jēkabpilī ir no 6 uz 4 mītnēm. Latvijas statistiskajos reģionos kopā tūristu mītņu skaits kopš 2014. gada ir pieaudzis par 53% (no 544 līdz 831 mītnei). Valsts nozīmes pilsētās kopā tūristu mītņu skaits kopš 2014. gada ir pieaudzis par 25% (no 216 līdz 270 mītnēm). Reģionāli lielākais tūristu mītņu pieaugums bijis visā 495 km garajā piekrastes zonā. Arī tematiski reģions ir ļoti cieši saistīts, liekot funkcionāli bieži uztvert Latviju kā **trīs tūrisma reģionu valsti: ar galvaspilsētu, piekrasti un iekšzemi.**

Starp valsts nozīmes pilsētām visvairāk ārvalstu viesu 2018. gadā ir apkalpojusi Rīga (1484152) un Jūrmala (163330), bet vismazāk Jēkabpils (928) un Jelgava (5769). Vislielākais apkalpoto ārvalstu viesu pieaugums ir Daugavpilī (95%) un Liepājā (53%), bet Jēkabpilī ir samazinājums par 20%.

Starp Latvijas statistiskajiem reģioniem visvairāk ārvalstu viesu ir apkalpojis Rīgas reģions (1484152) un Pierīgas reģions (248181), kam seko Kurzemes reģions (85605). Vislielākais apkalpoto ārvalstu viesu pieaugums no 2014. gada līdz 2018. gadam ir Zemgales reģionā (115%) un Latgales reģionā (81%), kam seko Kurzemes reģions (48%). Vismazākais pieaugums ir Vidzemes reģionā (20%) (skat. 19. attēlus). Vienlaikus šie ir uzskatāmi vairāk par reģionus raksturojošiem datiem, bet reģionālais mārketingu ir ļoti vājš. Tradicionāli to organizējušas reģionālās tūrisma asociācijas, kas pastāv citās robežās (tuvāk etnogrāfiskajiem reģioniem). Vidzemes plānošanas reģions īstenojis visvairāk starptautiskus tūrisma attīstības projektus (un līdzīgi arī Vidzemes tūrisma asociācija ir aktīva projektu jomā), kam seko Kurzemes plānošanas reģions. Taču visos reģionos pēc digitālā pieprasījuma datiem pilsētas ir daudz atpazīstamākas par reģioniem (ko vēl ietekmē dažādu nosaukumu lietošana – *Kurland, Curonia, Kurzeme, W-Latvia* u.c., kas digitālajā pieprasījumā nesummējas un kopējo galamērķa atpazīstamību pavājina). Negatīvi vērtējama valsts pārvaldes nespēja ieviest reģionālā līmeņa zīmolus darbībā un nav viennozīmīgi uztverama pārāk ātrā atteikšanās no reģionu atbalstošā zīmola koncepta “Best Enjoyed slowly” un līdz ar to tā integrēšanai patērētie līdzekļi, no kuriem daļai bija tieši jāsāk darboties ilgtermiņa tad, kad notika atteikšanās par labu *Magnetic Latvia*, kuram joprojām ir vājš instrumentārijs pilnīgai integrēšanai stratēģiskajos produktos.

19.attēls. *Viesnīcās un citās tūristu mītnēs apkalpotie ārvalstu viesi Latvijas statistikas reģionos (2014/2018.gadā).*

Starp Latvijas novadiem visvairāk apkalpoto ārvalstu viesu 2018. gadā ir Siguldas novadam (30793), kam seko Bauskas novads (16698) un Mārupes novads (14132) un Cēsu novads (10671). Numuru skaits viesiem reģiono ārpus Rīgas sasniedz 18 tk. Ar kopējo gultas vietu skaitu 48,5 tk. Vērtējot pēc vidējā noslogojuma valstī – kopējais nakšņojumu skaits ārpus Rīgas ir ap 2 miljoniem. Vietējo iedzīvotāju ceļošana un tēriņi augs lēnāk, lai arī ir būtiski tirgvedības ziņā labāk pozicionētiem tūrisma galamērķiem, kas var iegūt būtisku tirgus daļas papildinājumu. Tomēr lielāka izaugsme iespējama eksporta tirgu virzienā.

1.3.LATVIJAS TŪRISMA ATBALSTAM PIEEJAMO (TAI SKAITĀ FINANŠU) INSTRUMENTU ANALĪZE

Informatīvajā ziņojumā “Par Latvijas tūrisma attīstības pamatnostādņu 2014.–2020. gadam īstenošanu”⁹ ir uzskaitītas ERAF darbības programmas, kuras tieši vai pakārtoti ir saistītas ar tūrisma nozares attīstības veicināšanu.

Programmas tūrisma infrastruktūras attīstībai: 3.3.1. Specifiskā atbalsta mērķis “Palielināt privāto investīciju apjomu reģionos, veicot ieguldījumus uzņēmējdarbības attīstībai atbilstoši pašvaldību attīstības programmās noteiktajai teritoriju ekonomiskajai specializācijai un balstoties uz vietējo uzņēmēju vajadzībām” (VARAM); 5.4.1. SAM “Saglabāt un atjaunot bioloģisko daudzveidību un aizsargāt ekosistēmas” 5.4.1.1. pasākums “Antropogēno slodzi mazinošas infrastruktūras izbūve un rekonstrukcija *Natura 2000* teritorijās” (VARAM); 5.5.1. SAM “Saglabāt, aizsargāt un attīstīt nozīmīgu kultūras un dabas mantojumu, kā arī attīstīt ar to saistītos pakalpojumus” (KM un VARAM); 5.6.1. SAM “Veicināt Rīgas pilsētas revitalizāciju, nodrošinot teritorijas efektīvu sociālekonomisko izmantošanu” (KM); 5.6.2. SAM “Teritoriju revitalizācija, reģenerējot degradētās teritorijas atbilstoši pašvaldību integrētajām attīstības programmām” (VARAM).

Programmas Latvijas kā tūrisma galamērķa atpazīstamības veicināšanai. Programmas “Izaugsme un nodarbinātība” 3.2.1. SAM “Palielināt augstas pievienotās vērtības produktu un pakalpojumu eksporta proporciju” un 3.2.1.2. pasākums “Starptautiskās konkurētspējas veicināšana” (EM).

Lauku tūrisma atbalsts paredzēts Latvijas Lauku attīstības programmas 2014.–2020. gadam pasākuma “Darbību īstenošana saskaņā ar sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģiju” aktivitātei “Vietējās ekonomikas stiprināšanas iniciatīvas”, pasākuma “Atbalsts ieguldījumiem ar lauksaimniecību nesaistītu darbību radīšanā un attīstīšanā” aktivitātei “Tūrisma aktivitāšu veicināšana”, pasākuma “Sadarbība” apakš pasākumam “Atbalsts lauku tūrisma attīstības veicināšanai”.

⁹ Ministru kabineta rīkojums Nr.326, Rīgā 2014.gada 3.jūlijā, Par Latvijas tūrisma attīstības pamatnostādņēm 2014.–2020.gadam. Tiešsaistē pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=267332>

SAM 3.2.1.2. – Starptautiskās konkurētspējas veicināšana (EM)¹⁰

Programmas apraksts, mērķis un uzdevumi

3.2.1.2. pasākums "**Starptautiskās konkurētspējas veicināšana**" iekļaujas darbības programmā "Izaugsme un nodarbinātība" 3.2.1. specifiskā atbalsta mērķī "Palielināt augstas pievienotās vērtības produktu un pakalpojumu eksporta proporciju". Pasākuma **mērķis** ir veicināt nozaru starptautisko konkurētspēju, atbalstot uzņēmējdarbību un ieiešanu ārvalstu tirgos, nodrošinot Latvijas ārvalstu ekonomisko pārstāvniecību darbību un attīstot Latvijas kā tūrisma galamērķa starptautisko konkurētspēju prioritārajos tūrisma sektoros (darījumu un pasākumu tūrisms, labjūtes tūrisms). Projekta kopējais finansējums – 20 958 378 eiro, t.sk. ERAF – 17 814 621 eiro, valsts budžeta finansējums – 2 185 379 eiro un privātais, pašvaldību un plānošanas reģionu līdzfinansējums – 958 378 eiro.

Projekta ietvaros līdz 31.12.2023. tiks sasniegti šādi rādītāji:

- 370 komersanti saņems atbalstu plānotajās mārketinga aktivitātēs;
- 282 komersanti saņems atbalstu grantu veidā;
- 250 komersanti saņems nefinansiālu atbalstu.

Programmas **uzdevumi** ir:

1. Veicināt Latvijas kā tūrisma galamērķa starptautisko konkurētspēju un atpazīstamību;
2. Organizēt mērķa tirgiem atbilstošas Latvijas tūrisma piedāvājuma reklāmas kampaņas un nacionālos standus;
3. Nodrošināt Latvijas kā tūrisma galamērķa starptautisko konkurētspēju prioritārajos tūrisma sektoros (darījumu un pasākumu tūrisms, labsajūtas tūrisms);
4. Īstenot veicināšanas pasākumus, kas virzīti uz vairākdienu ceļotāju skaita palielināšanos un sezonālās samazināšanos.

Pasākuma mērķis ir vērsts uz to, lai veicinātu mazo un vidējo uzņēmumu kapacitātes pieaugumu un inovācijas potenciālu, kas palīdzētu tiem veiksmīgāk iesaistīties reģionālos, nacionālos un starptautiskos tūrisma tirgos.

¹⁰ Ministru kabineta noteikumi Nr. 678, Rīgā 2015. gada 1. decembrī, Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 3.2.1. specifiskā atbalsta mērķa "Palielināt augstas pievienotās vērtības produktu un pakalpojumu eksporta proporciju" 3.2.1.2. pasākuma "Starptautiskās konkurētspējas veicināšana" īstenošanas noteikumi. Tiešsaistē pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/278242-darbibas-programmas-izaugsme-un-nodarbinatiba-3-2-1-specifiska-atbalsta-merka-palielinat-augstas-pievienotas-vertibas>

Mērķgrupa, prasības iesniedzējiem/atbalsta saņēmējiem

Pasākuma **mērķa grupa** un **gala labuma guvēji** ir komersanti, kooperatīvās sabiedrības (tai skaitā lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvā sabiedrība vai atbilstīga lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvā sabiedrība), zemnieku vai zvejnieku saimniecības, individuālie uzņēmumi, biedrības, nodibinājumi, kuri atbilst sīko (mikro), mazo un vidējo saimnieciskās darbības subjektu (komercsabiedrību) statusam saskaņā ar Komisijas 2014. gada 17. jūnija Regulu (ES) Nr. 651/2014, kā arī ostu pārvaldes, pašvaldības un plānošanas reģioni projektos, kas neietver saimnieciskās darbības. **Prasības iesniedzēji** var būt tiešās pārvaldes iestāde, kuras darbības mērķis ir sekmēt Latvijas uzņēmumu konkurētspēju un eksportspēju starptautiskajos tirgos, kā arī veicināt ārvalstu investīciju apjoma pieaugumu vai tiešās pārvaldes iestāde, kuras darbības mērķis ir īstenot tūrisma attīstības valsts politiku.

Finansējuma saņēmējs atbalstāmo darbību ietvaros **granta** veidā piešķir *de minimis* atbalstu komersantiem, kooperatīvajām sabiedrībām, zemnieku vai zvejnieku saimniecībām, individuālajiem uzņēmumiem, biedrībām un nodibinājumiem saskaņā ar regulu Nr. 1407/2013 vai Komisijas 2013. gada 18. decembra Regulu (ES) Nr. 1408/2013 un pašvaldībām, plānošanas reģioniem vai ostu pārvaldei.

Programmas aktivitāšu un attiecināmo izmaksu analīze

Programmas **aktivitātes** ir atbilstošas projekta iesniedzēja darbības mērķim.

Ja projekta iesniedzējs ir tiešās pārvaldes iestāde, kuras darbības mērķis ir **sekmēt Latvijas uzņēmumu konkurētspēju un eksportspēju starptautiskajos tirgos, kā arī veicināt ārvalstu investīciju apjoma pieaugumu**, tā atbalstāmās darbības ir:

1. Nacionālo stendu organizēšana starptautiskās izstādēs ārvalstīs;
2. Uzņēmējdarbības veicināšanas pasākumi, t.sk.,
 - Latvijas ārvalstu ekonomisko pārstāvniecību darbības nodrošināšana;
 - sagatavošanās pasākumu organizēšana ieiešanai jaunos ārējos tirgos (starptautisko izstāžu stendi, semināri, konferences, preses konferences, tirdzniecības misijas, Latvijas augstu valsts amatpersonu vizītes, starptautiskas mārketinga kampaņas, prezentācijas, degustācijas, iepircēju un žurnālistu vizītes Latvijā un tirgus pētījumu iegāde) un finansējuma saņēmēja dalība šajos pasākumos;
 - atbalsta nodrošināšana pasākuma mērķa grupai ražotņu un produktu atbilstības novērtēšanai;
3. Atbalsta nodrošināšana pasākuma mērķa grupai dalībai ārvalstīs ar individuālo stendu starptautiskajās izstādēs, konferencēs vai semināros (tai skaitā tūrisma sektorā); Izstādes specifikai, konferences vai semināra mērķim jāatbilst Latvijai prioritārajiem tūrisma sektoriem (darījumu un pasākumu tūrisms, labsajūtas tūrisms).

4. Atbalsta nodrošināšana pasākuma mērķa grupai dalībai tirdzniecības misijās un Latvijas augstu valsts amatpersonu vizītēs ārvalstīs;
5. Konsultatīvā atbalsta nodrošināšana pasākuma mērķa grupai 1.-4. apakšpunktā minēto darbību ietvaros;
6. Projekta vadības un īstenošanas nodrošināšana;
7. Atbalsta nodrošināšana pasākuma mērķa grupai darījumu tūrisma pasākumu organizēšanai Latvijā;
8. Atbalsta nodrošināšana konferenču centra finanšu un ekonomiskā pamatojuma izstrādei.

Ja projekta iesniedzējs ir tiešās pārvaldes iestāde, kuras darbības mērķis ir **īstenot tūrisma attīstības valsts politiku**, tā **atbalstāmās darbības** ir:

1. Nacionālo stendu organizēšana starptautiskās tūrisma izstādēs ārvalstīs;
2. Mārketinga aktivitāšu organizēšana (tai skaitā reklāmas un mārketinga kampaņu organizēšana, ārvalstīs reģistrētu tūrisma pakalpojumu komercsabiedrību, žurnālistu, emuāristu (tīmekļa dienasgrāmatu rakstītāju), korporatīvo un darījumu pasākumu organizētāju iepazīšanās vizīšu organizēšana, stendu organizēšana starptautiskās izstādēs, ārvalstu tūristu piesaistes pasākumi Latvijas novados) Latvijā un ārvalstīs, dalība starptautiskās tūrisma izstādēs ārvalstīs, mārketinga pētījumu un darījumu, labsajūtas tūrisma un citu pasākumu organizēšana ārvalstu tūristu piesaistei un finansējuma saņēmēja dalība šajos pasākumos;
3. Projekta vadības un īstenošanas nodrošināšana;

Ja projekta iesniedzējs ir tiešās pārvaldes iestāde, kuras **darbības mērķis ir sekmēt Latvijas uzņēmumu konkurētspēju un eksportspēju starptautiskajos tirgos, kā arī veicināt ārvalstu investīciju apjoma pieaugumu**, tā **attiecināmās izmaksas** ir pakārtotas sekojošiem darbības veidiem:

1. Nacionālo stendu organizēšana starptautiskās izstādēs ārvalstīs, tā attiecināmās izmaksas ir (attiecas uz minētās darbības organizētāju):
 - izstādes organizatora noteiktās izmaksas (dalības maksa, reģistrācijas maksa, ekspozīcijas laukuma, stenda nomas, tehniskā aprīkojuma, interneta, elektrības, ūdens, kanalizācijas, stenda uzkopšanas izmaksas un izmaksas, kas saistītas ar informācijas ievietošanu izstādes katalogā un dalībnieku karšu iegādi);
 - stenda dizaina izstrādes, stenda izgatavošanas, nomas, uzstādīšanas un stenda darbības nodrošināšanas izmaksas izstādes laikā;
 - stenda, tehniskā aprīkojuma, mārketinga materiālu, prezentācijas un degustācijas materiālu transportēšanas izmaksas līdz izstādes norises vietai un atpakaļ no tās, iekraušanas, izkraušanas un uzglabāšanas izmaksas;
 - stenda apdrošināšanas izmaksas transportēšanas un ekspozīcijas laikā;

- darba semināru, prezentāciju, degustāciju, konferenču, preses konferenču un citu ar projekta mērķa sasniegšanu saistītu pasākumu organizēšanas izmaksas (tai skaitā telpu noma, tulkošanas pakalpojumi, tehniskā aprīkojuma, mārketinga materiālu, prezentācijas un degustācijas materiālu transportēšanas, iekraušanas, izkraušanas un uzglabāšanas izmaksas, produktu iegāde, dalībnieku piesaiste, konsultantu, ēdināšanas, transporta pakalpojumu nodrošināšanas un reprezentācijas izmaksas), publicitātes izmaksas ārvalstu plašsaziņas līdzekļos, tai skaitā teksta sagatavošanas, tulkošanas un maketa sagatavošanas izmaksas;
- mārketinga un reklāmas materiālu iegādes izmaksas (tai skaitā dizaina izstrādes, satura izstrādes, izgatavošanas, tulkošanas, uzglabāšanas (ārpakalpojuma veidā) un izplatīšanas izmaksas) un mārketinga aktivitātes apmeklētāju piesaistei;
- publicitātes izmaksas ārvalstu plašsaziņas līdzekļos;
- konsultāciju pakalpojumu izmaksas;
- reprezentācijas izdevumi izstādēs un ar izstādēm saistītajos pasākumos (tai skaitā darba semināros, prezentācijās, konferencēs, preses konferencēs, darījuma tikšanās), nepārsniedzot vienu procentu no projekta kopējām attiecināmajām izmaksām;
- stenda organizēšanas pakalpojuma izmaksas;
- tulkošanas pakalpojumu izmaksas;
- komandējuma izmaksas diviem finansējuma saņēmēja pārstāvjiem, tai skaitā transporta, naktsmītnes un dienas naudas izmaksas.

2. Latvijas ārvalstu ekonomisko pārstāvniecību darbības nodrošināšana:

- sakaru un informācijas sistēmu pakalpojumu izmaksas (attiecas uz minētās darbības organizētāju);
- telpu nomas, uzturēšanas un komunālo pakalpojumu izmaksas;
- atlīdzības izmaksas, piemaksa par diplomātisko rangu un normatīvajos aktos par diplomātisko un konsulāro dienestu noteiktie pabalsti un kompensācijas (izņemot prēmiju un naudas balvu);
- valsts sociālās apdrošināšanas izmaksas;
- kancelejas preču izmaksas, tai skaitā informācijas nesēji un reprezentācijas materiāli;
- komandējuma izmaksas, tai skaitā transporta, naktsmītnes un dienas naudas izmaksas;
- mārketinga aktivitāšu izmaksas, mārketinga plāna izstrādes, publikāciju un mārketinga materiālu izgatavošanas izmaksas (tai skaitā sagatavošanas, tulkošanas, maketēšanas izmaksas), maksa par materiālu izplatīšanu un izvietojumu dažādos informācijas nesējos (brošūras, bukleti, plakāti, interneta un drukātie mediji,

- zibatmiņas, CD, DVD u. c.), semināru un konferenču organizatoriskās un dalības izmaksas, prezentāciju izdevumi, samaksa konsultantiem;
 - izstādes (izņemot izstādes, kurās tiek organizēti nacionālie stendi) organizatora noteiktās izmaksas (dalības maksa, ekspozīcijas laukuma, stenda nomas, tehniskā aprīkojuma, interneta, elektrības, stenda uzkopšanas izmaksas un izmaksas, kas saistītas ar informācijas ievietošanu izstādes katalogā);
 - stenda dizaina izstrādes, stenda izgatavošanas, nomas, uzstādīšanas un stenda darbības nodrošināšanas izmaksas izstādes (izņemot izstādes, kurās tiek organizēti nacionālie stendi) laikā;
 - stenda, tehniskā aprīkojuma, mārketinga materiālu, prezentācijas un degustācijas materiālu transportēšanas izmaksas līdz izstādes (izņemot izstādes, kurās tiek organizēti nacionālie stendi) norises vietai un atpakaļ no tās, iekraušanas, izkraušanas un uzglabāšanas izmaksas;
 - žurnālistu vizīšu organizēšanas izmaksas Latvijā (tai skaitā tikšanās telpu nomas, tulkošanas, gidu, transporta, viesnīcas (naktsmītnes), ēdināšanas, uzņēmumu apmeklējumu izmaksas);
 - nepieciešamo ārpakalpojumu izmaksas uzņēmējdarbības veicināšanas pasākumiem.
4. Sagatavošanās pasākumu organizēšana ieiešanai jaunos ārējos tirgos (starptautisko izstāžu stendi, semināri, konferences, preses konferences, tirdzniecības misijas, Latvijas augstu valsts amatpersonu vizītes, starptautiskas mārketinga kampaņas, prezentācijas, degustācijas, iepircēju un žurnālistu vizītes Latvijā un tirgus pētījumu iegāde) un finansējuma saņēmēja dalība šajos pasākumos (attiecas uz minētās darbības organizētāju):
- telpu nomas un tehniskā aprīkojuma izmaksas;
 - tulkošanas pakalpojumu izmaksas;
 - ēdināšanas, transporta pakalpojumu un reprezentācijas izmaksas;
 - reklāmas un mārketinga kampaņas koncepcijas izstrādes izmaksas;
 - mārketinga un reklāmas materiālu iegādes izmaksas (tai skaitā dizaina izstrādes, satura izstrādes, izgatavošanas, tulkošanas, maketēšanas, uzglabāšanas (ārpakalpojuma veidā) izmaksas, maksa par izplatīšanu un izvietojumu dažādos informācijas nesējos (brošūras, bukleti, plakāti, interneta un drukātie mediji, zibatmiņas, CD, DVD u. c.)) un mārketinga aktivitātes apmeklētāju piesaistei;
 - publicitātes izmaksas ārvalstu plašsaziņas līdzekļos, tai skaitā teksta sagatavošanas, tulkošanas un maketa sagatavošanas izmaksas;
 - reklāmas un mārketinga materiālu, tai skaitā videomateriālu un interaktīvo risinājumu, piemēram, mobilo lietotņu, iegādes izmaksas (tai skaitā dizaina izstrādes, satura izstrādes, izgatavošanas, tulkošanas un uzglabāšanas (ārpakalpojuma veidā) izmaksas),

- maksa par izplatīšanu un izvietojumu sociālajos tīklos un nozaru portālos, nodrošinot to aktualizāciju, ciktāl tas nepieciešams projekta mērķa sasniegšanai;
 - interneta tīmekļvietņu (web lapu) izstrāde svešvalodās;
 - mārketinga materiālu, prezentācijas un degustācijas materiālu transportēšanas, iekraušanas, izkraušanas un uzglabāšanas izmaksas, produktu iegādes izmaksas;
 - esošo un potenciālo Latvijas komersantu ražotās produkcijas uzturēšanu (ārvalstu kompāniju) un ekonomikas žurnālistu iepazīšanās vizīšu organizēšanas izmaksas Latvijā (tai skaitā tikšanās telpu nomas, tulkošanas, gidu, transporta, viesnīcas (naktsmītnes), ēdināšanas, reprezentācijas un uzņēmumu apmeklējuma izmaksas);
 - pieejas tiesību iegāde ārējām datubāzēm;
 - tirgus pētījumu iegādes izmaksas;
 - nepieciešamo ārpakalpojumu (konsultantu) izmaksas saistībā ar sagatavošanās pasākumiem ieiešanai jaunos ārējos tirgos;
 - pasākumu organizēšanas pakalpojuma izmaksas;
 - komandējuma izmaksas finansējuma saņēmēja pārstāvjiem, kas piedalās starptautisko izstāžu (izņemot izstādes, kurās tiek organizēti nacionālie stendi), semināru, konferenču, preses konferenču, tirdzniecības misiju, Latvijas augstu valsts amatpersonu vizīšu, prezentāciju, degustāciju sagatavošanā un to norisē, tai skaitā transporta, viesnīcas (naktsmītnes) un dienas naudas izmaksas.
5. Atbalsta nodrošināšana pasākuma mērķa grupai ražotņu un produktu atbilstības novērtēšana neatkarīgas trešās personas vai kompetentās iestādes pakalpojumu izmaksas, lai apliecinātu, ka attiecīgais produkts, process, pakalpojums vai ražotne atbilst tirgus prasībām (attiecas uz minētās darbības dalībnieku):
- neatkarīgas trešās personas vai kompetentās iestādes pakalpojumu izmaksas, lai apliecinātu, ka attiecīgais produkts, process, pakalpojums vai ražotne atbilst tirgus prasībām;
 - ražotņu un produktu atbilstības ekspertīžu izmaksas;
 - maksa par sertifikācijas centru un testēšanas laboratoriju pakalpojumiem (atbilstoši normatīvo aktu prasībām), ja tiek sertificēta vai testēta vesela vai viena produktu kategorija vai grupa, nevis viena atsevišķa produktu partija.
6. Atbalsta nodrošināšana pasākuma mērķa grupai dalībai ārvalstīs ar individuālo stendu starptautiskajās izstādēs, konferencēs vai semināros (tai skaitā tūrisma sektorā) (attiecas uz minētās darbības dalībnieku):
- Izmaksas, kas saistītas ar informācijas ievietošanu izstādes, konferences vai semināra katalogā, izstādes, konferences vai semināra dalībnieku reģistrācijas maksa, nomas maksa par stenda konstrukciju (izstādes, konferences vai semināra organizatora

- noteiktās izmaksas) un ekspozīcijas laukumu (izstādes, konferences, semināra vai stenda organizatora noteiktās izmaksas), kā arī ar izstādi, konferenci vai semināru saistītā pakalpojuma sniedzēja papildpakalpojumu izmaksas (komersantam, kooperatīvajai sabiedrībai, zemnieku vai zvejnieku saimniecībai, **individuālajam uzņēmumam – ne vairāk kā 15 000 eiro vienā** izstādē, konferencē vai seminārā, biedrībai vai nodibinājumam, iesniedzot projekta pieteikumu, kas nav saistīts ar tā saimnieciskās darbības īstenošanu, **pārstāvēt nozari kopumā, – ne vairāk kā 30 000 eiro vienā** izstādē, konferencē vai seminārā, ostu pārvaldei, pašvaldībai un plānošanas reģionam, iesniedzot projekta pieteikumu, kas nav saistīts ar tā saimnieciskās darbības īstenošanu, – ne vairāk kā 30 000 eiro vienā izstādē, konferencē vai seminārā katram);
7. Sagatavošanās pasākumu organizēšana ieiešanai jaunos ārējos tirgos (starptautisko izstāžu stendi, semināri, konferences, preses konferences, tirdzniecības misijas, Latvijas augstu valsts amatpersonu vizītes, starptautiskas mārketinga kampaņas, prezentācijas, degustācijas, iepircēju un žurnālistu vizītes Latvijā un tirgus pētījumu iegāde) un finansējuma saņēmēja dalība šajos pasākumos un atbalsta nodrošināšana pasākuma mērķa grupai darījumu tūrisma pasākumu organizēšanai Latvijā (attiecas uz minētās darbības dalībnieku):
- dalības maksa, ko noteicis organizators, kas nav tiešās pārvaldes iestāde, par piedalīšanos tirdzniecības misijā (Eiropas Savienības un Eiropas Ekonomikas zonas dalībvalstīs, Neatkarīgo Valstu Sadraudzības valstīs, Amerikas Savienotajās Valstīs, Ķīnā un Apvienotajā Karalistē), tai skaitā organizatora noteiktās izmaksas par tirdzniecības misijas organizēšanu (ne vairāk kā 2 000 eiro par piedalīšanos vienā tirdzniecības misijā vienam dalībniekam);
 - dalības maksa, ko noteicis organizators, kas ir finansējuma saņēmējs, par piedalīšanos tirdzniecības misijā vai Latvijas augstu valsts amatpersonu vizītē ārvalstī, tai skaitā organizatora noteiktās izmaksas par tirdzniecības misijas vai Latvijas augstu valsts amatpersonu vizītes organizēšanu (ne vairāk kā 2 000 eiro par piedalīšanos vienā tirdzniecības misijā vai Latvijas augstu valsts amatpersonu vizītē vienam dalībniekam);
 - ceļa (transporta) izdevumi, kas saistīti ar neregulāro lidojumu un starpvalstu ekonomiskās vai tam pielīdzināmas klases sabiedriskā transporta (dzelzceļa, gaisa un ūdens transporta un starpvalstu koplietošanas autotransporta (autobusa)) izmantošanu (tai skaitā transporta pakalpojuma sniedzēja noteiktā papildu maksa, bez kuras pamatpakalpojumu nav iespējams iegādāties, un bagāžas maksa) līdz atbalstāmo darbību norises valstij un atpakaļ, kā arī maksa par pārbraucieniem uz citu valsti, tai skaitā citu pilsētu (ja plānoti vairāki pasākumi). Ceļa (transporta) izdevumus sedz arī tad, ja pakalpojuma iegādei izmanto starpnieku un šādi pakalpojumi neietver komisijas maksu. Izdevumus sedz ne vairāk kā trim personām, kuras ir tirdzniecības misijas vai augstu valsts amatpersonu vizītes dalībnieki vai kuras ir pilnvarotas pārstāvēt tos šajos pasākumos.
8. Atbalsta nodrošināšana pasākuma mērķa grupai darījumu tūrisma pasākumu organizēšanai Latvijā (attiecas uz minētās darbības organizētāju):
- telpu nomas un tehniskā aprīkojuma izmaksas;

- ēdināšanas izmaksas (maksimāli pieļaujamā summa vienā darījumu tūrisma pasākumā Latvijā ir ne vairāk kā 50 eiro par darījumu tūrisma pasākuma dalībnieku – ārzemnieku, ja pasākums ilgst vismaz trīs dienas un tajā piedalās vismaz 150 dalībnieki – ārzemnieki). Darījumu tūrisma pasākumu organizē komersants, biedrība vai nodibinājums;
- transporta pakalpojumu izmaksas Latvijā darījumu tūrisma pasākuma dalībnieku kopīgai pārvadāšanai starp darījumu tūrisma pasākuma norises vietām.

9. Latvijas ārvalstu ekonomisko pārstāvniecību darbības nodrošināšana un konsultatīvā atbalsta nodrošināšana pasākuma mērķa grupai

- Finansējuma saņēmēja konsultāciju izmaksas (tai skaitā Latvijas ārvalstu ekonomisko pārstāvniecību konsultāciju izmaksas) atbilstoši finansējuma saņēmēja cenrādim.

Ja projekta iesniedzējs ir **tiešās pārvaldes iestāde, kuras darbības mērķis ir īstenot tūrisma attīstības valsts politiku**, tā **attiecināmās izmaksas** ir pakārtotas sekojošiem darbības veidiem:

1. Nacionālo stendu organizēšana starptautiskās tūrisma izstādēs ārvalstīs (attiecas uz minētās darbības organizētāju):

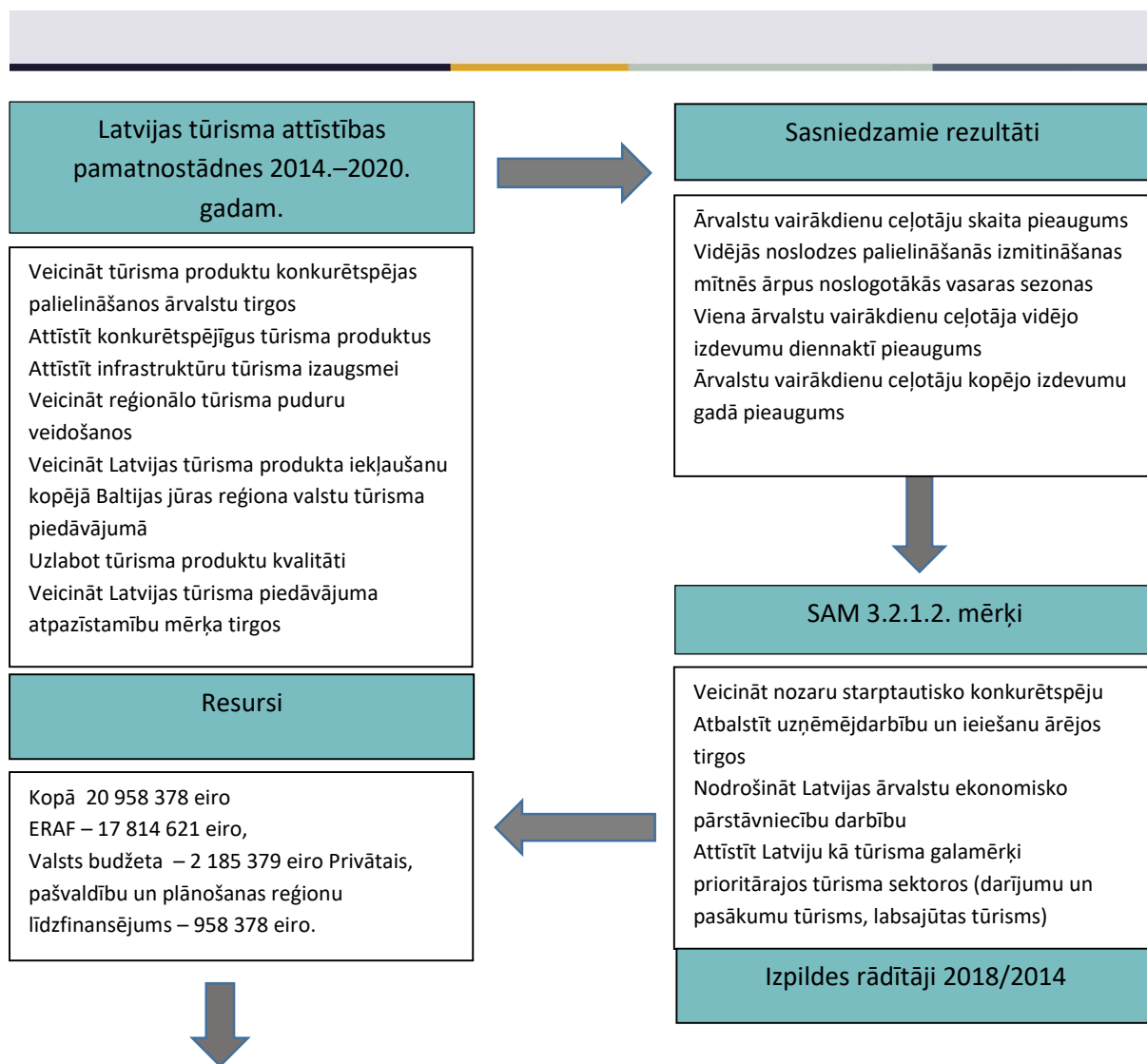
- izstādes organizatora noteiktās izmaksas (dalības maksa, reģistrācijas maksa, ekspozīcijas laukuma, stenda nomas, tehniskā aprīkojuma, interneta, elektrības, ūdens, kanalizācijas, stenda uzkopšanas izmaksas un izmaksas, kas saistītas ar informācijas ievietošanu izstādes katalogā un dalībnieku karšu iegādi);
- stenda dizaina izstrādes, stenda izgatavošanas, nomas, uzstādīšanas un stenda darbības nodrošināšanas izmaksas izstādes laikā;
- stenda, tehniskā aprīkojuma, mārketinga materiālu, prezentācijas un degustācijas materiālu transportēšanas izmaksas līdz izstādes norises vietai un atpakaļ no tās, iekraušanas, izkraušanas un uzglabāšanas izmaksas;
- stenda apdrošināšanas izmaksas transportēšanas un ekspozīcijas laikā;
- darba semināru, prezentāciju, degustāciju, konferenču, preses konferenču un citu ar projekta mērķa sasniegšanu saistītu pasākumu organizēšanas izmaksas (tai skaitā telpu noma, tulkošanas pakalpojumi, tehniskā aprīkojuma, mārketinga materiālu, prezentācijas un degustācijas materiālu transportēšanas, iekraušanas, izkraušanas un uzglabāšanas izmaksas, produktu iegāde, dalībnieku piesaiste, konsultantu, ēdināšanas, transporta pakalpojumu nodrošināšanas un reprezentācijas izmaksas), publicitātes izmaksas ārvalstu plašsaziņas līdzekļos, tai skaitā teksta, fotogrāfiju sagatavošanas, tulkošanas un maketa sagatavošanas izmaksas;
- mārketinga un reklāmas materiālu iegādes izmaksas (tai skaitā, dizaina izstrādes, satura izstrādes, izgatavošanas, tulkošanas, uzglabāšanas (ārpakalpojuma veidā) un izplatīšanas izmaksas) un mārketinga aktivitātes apmeklētāju piesaistei;
- publicitātes izmaksas ārvalstu plašsaziņas līdzekļos;

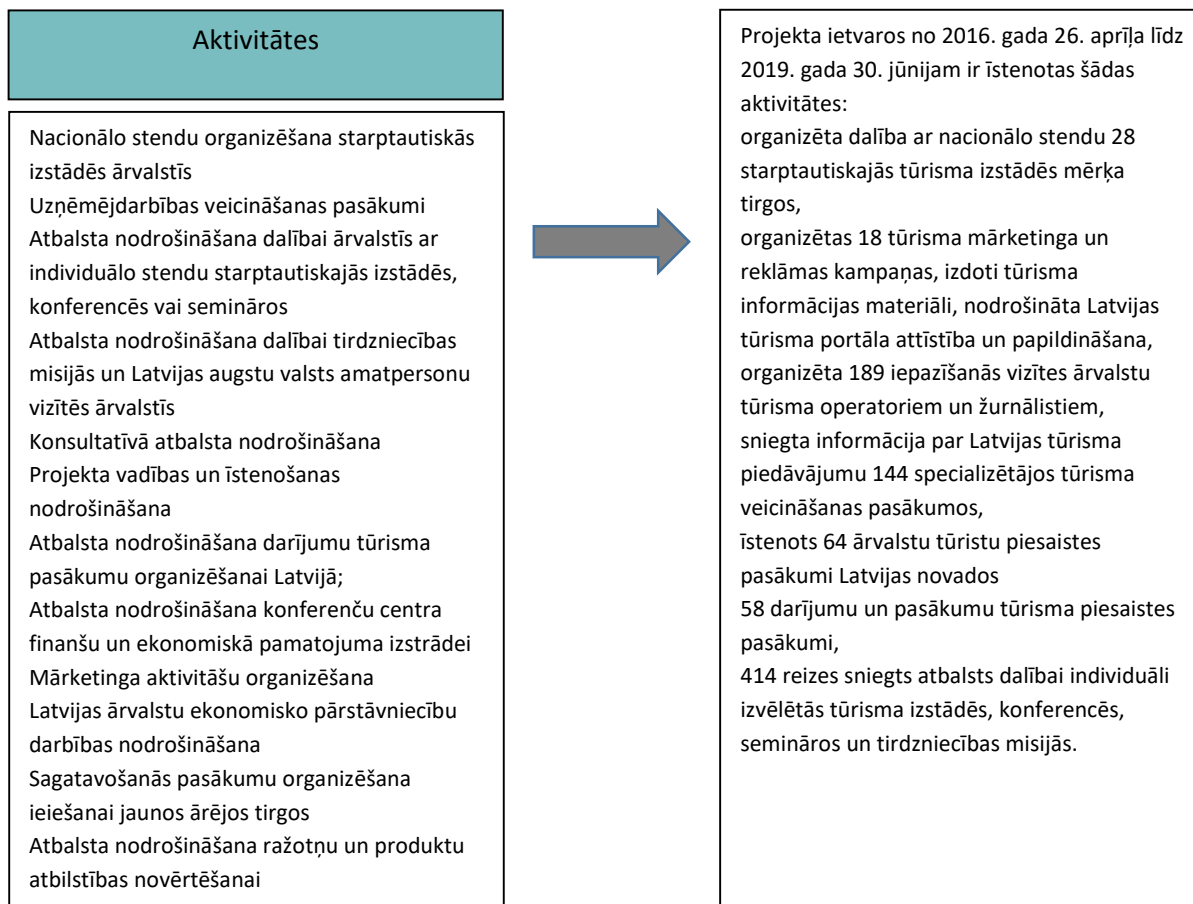
- konsultāciju pakalpojumu izmaksas;
 - reprezentācijas izdevumi izstādēs un ar izstādēm saistītajos pasākumos (tai skaitā darba semināros, prezentācijās, konferencēs, preses konferencēs, darījuma tikšanās), nepārsniedzot vienu procentu no projekta kopējām attiecināmajām izmaksām;
 - stenda organizēšanas pakalpojuma izmaksas;
 - tulkošanas pakalpojumu izmaksas;
 - ceļa (transporta) izdevumi, kas saistīti ar starpvalstu ekonomiskās vai tam pielīdzināmas klases sabiedriskā transporta (dzelzceļa, gaisa un ūdens transporta un starpvalstu koplietošanas autotransporta (autobusa)) izmantošanu (tai skaitā transporta pakalpojuma sniedzēja noteiktā papildu maksa, bez kuras pamatpakalpojumu nav iespējams iegādāties, un bagāžas maksa) līdz starptautiskās izstādes norises valstij un atpakaļ, kā arī maksa par pārbraucieniem uz citu valsti, tai skaitā citu pilsētu (ja plānotas vairākas izstādes). Ceļa (transporta) izdevumus sedz arī tad, ja pakalpojuma iegādei izmanto starpnieku un šādi pakalpojumi neietver komisijas maksu. Izdevumus sedz ne vairāk kā trim personām, kuras ir nacionālā stenda dalībnieki vai kuras ir pilnvarotas pārstāvēt tos nacionālajā stendā starptautiskajās izstādēs ārvalstīs (attiecas uz minētās darbības dalībnieku);
 - komandējuma izmaksas diviem finansējuma saņēmēja pārstāvjiem, tai skaitā transporta, naktsmītnes un dienas naudas izmaksas.
2. Mārketinga aktivitāšu organizēšana (tai skaitā reklāmas un mārketinga kampaņu organizēšana, ārvalstīs reģistrētu tūrisma pakalpojumu komercsabiedrību, žurnālistu, emuāristu (tīmekļa dienasgrāmatu rakstītāju), korporatīvo un darījumu pasākumu organizētāju iepazīšanās vizīšu organizēšana, stendu organizēšana starptautiskās izstādēs, ārvalstu tūristu piesaistes pasākumi Latvijas novados) Latvijā un ārvalstīs, dalība starptautiskās tūrisma izstādēs ārvalstīs, mārketinga pētījumu un darījumu, labsajūtas tūrisma un citu pasākumu organizēšana ārvalstu tūristu piesaistei un finansējuma saņēmēja dalība šajos pasākumos (attiecas uz minētās darbības organizētāju):
- projekta vadības un īstenošanas nodrošināšana.

Rezultatīvo rādītāju izpildes novērtējums uz 15.07.2019

Projekta ietvaros līdz 31.12.2023. tiks sasniegti šādi rādītāji:

- 370 komersanti saņems atbalstu plānotajās mārketinga aktivitātēs;
- 282 komersanti saņems atbalstu grantu veidā;
- 250 komersanti saņems nefinansiālu atbalstu.

Rezultātu sasniegumu un ietekmes rādītāji

Pasūtītāja iesniegtie dati liecina, ka 2016.-2019. gadā Rīgā un Pierīgā kopā ir saņēmuši atbalstu 47 komersanti. Latvijā kopumā grantus saņēmuši 37 komersanti, bet nefinansiālu atbalstu- 26 komersanti. Rīgā un Pierīgā kopā publiskajam grantu finansējumam ir piesaistīts 492779 eiro privātais finansējums plānoto 275301 eiro vietā.

Nr. p. k.	Ministru kabineta noteikumos par SAM/SAM pasākuma īstenošanu noteiktais iznākuma rādītājs			Statistiskais reģions/novads					Faktiski sasniegtais iznākuma rādītājs kopā
	Rādītāja nosaukums	Plānotā vērtība	Mērvienība		2016	2017	2018	2019	
1	Komersantu skaits, kas saņem atbalstu	272	komersanti	Kopā	21	5	21	0	47
				Pierīga	3	1	4	0	8
				Rīga	18	4	17	0	39

2	Komersanti, kas saņēmuši atbalstu (grantu)	21	komersanti	Nacionālais	14	5	18	0	37
3	Komersanti, kas saņēmuši nefinansiālu atbalstu	250	komersanti	Nacionālais	11	10	5	0	26
4	Privātais finansējums, kas piesaistīts publiskajam finansējumam, kas ir grantu	275301	EUR	Kopā	78596	178450	231491	4242	492779
				Pierīga	24537	44370	55985	0	124891
				Rīga	54060	134080	175506	4242	367888

Avots: EM, Latvijas starptautiskās konkurētspējas veicināšana tūrismā projekta atskaite

Tūrisma nozarē 2014. līdz 2018. gadam ir vērojamas sekojošas tendences Latvijas tūrisma attīstības pamatnostādņēs 2014.–2020.gadam noteiktajos rezultatīvajos rādītājos:

Tabula: Ārvalstu vairākdienu ceļotāji 2014.-2018. gadā

Nr. p.k.	Rādītājs	Pieaugums/samazinājums 2014.- 2018. (%)
1	<i>Robežšķērsojumu skaits</i>	+6%
2	<i>Pavadītās nakts</i>	+0.5%
3	<i>Vidējais ceļojuma ilgums</i>	-5%
4	<i>Viena ceļotāja vidējie izdevumi diennaktī</i>	0%
5	<i>Kopējie izdevumi gadā</i>	0%

Avots: CSB, 2019

Programmas mērķi ir sasniegti daļēji. To ietekmē dažādi – gan iekšējie, gan ārējie faktori. Programma ir jāturpina, bet ieteicams mainīt sasniežamos rezultātus, vidējo ceļojuma ilguma palielinājumu ir sarežģīti sasniegt ar dalību izstādēs (daudz vairāk ieguldot tūrismu produktu piedāvājumā, kompleksos piedāvājumos, mērķtiecīgā digitālajā mārketingā). Vidējie viena ceļotāja izdevumi nav mainījušies, tēriņi nav pieauguši. Rādītāji par ceļotāja izdevumiem diennaktī nav sasniegti. Esošās izmaksas (~4500 EUR) uz vienu komersantu ir lielas, ja salīdzina pret izmaksām, ko var izdarīt par šādu summu digitālajā mārketingā un kāda ir sagaidāmā izmaksa no dalības izstādēs, ieskaitot vēl papildinoši izdevumus, kas specifiski jāveido izstādei ar drukātajiem reklāmas materiāliem, kuru iespējas arī ir limitētas. Kritiski vērtējamas nacionālā stenda augstās izmaksas, kuras tika sadārdzinātas arī neviennozīmīgi pieņemtā zīmola maiņas rezultātā. Trūkst salīdzinājuma ar LIAA darbību citās nozaru izstādēs, tomēr šis ir ne līdz galam izsvērts process kopumā, pieļaujot dalību izstādēs gan pašvaldībām, kuras nepārstāv plašāku galamērķi, gan arī neizvērtot sistēmisku pieeju ar reģionālo zīmolu un reģionālo galamērķu produktu piedāvājumu. Vienlaikus daudzām pašvaldībām dalība starptautiskajās izstādēs bija papildu motivācija pašizliedzīgā tūrisma darbam, arī komandējumi vienmēr tikuši atbalstīti, kaut arī atdeve par, piemēram, somu tūristu skaita pieaugumu galamērķi turpmākos divus gadus nav kritiski mērīta.

Pasākumam kopumā būtu jābūt vērstam uz lielāku rezultatīvo rādītāju sasniegšanu un ieguldīto līdzekļu atmaksāšanās aprēķinu (ROI), kritisku pieeju reālu ieguvumu sasniegšanai. Iespējams vairāk fokusēties uz B2B pasākumiem, žurnālistu, blogeru, viedokļu līderu - ietekmētāju vizītēm. Taču daudz lielāks uzsvars liekams digitālajam satura mārketingam.

Programmas “Starptautiskās konkurētspējas veicināšana” nosacījumu atbilstība tūrisma nozares specifikai, mērķu sasniegšanai un problēmu risināšanai

	Tūrisma nozares mērķi un problēmas	Programmas mērķis un uzdevumi	Programmas atbalstāmās darbības
1.	Veicināt tūrisma produktu konkurētspējas palielināšanos ārvalstu tirgos	1. Veicināt mazo un vidējo uzņēmumu kapacitātes pieaugumu un inovācijas potenciālu; 2. Veicināt Latvijas kā tūrisma galamērķa starptautisko konkurētspēju un atpazīstamību; 3. Organizēt mērķa tirgiem atbilstošas Latvijas tūrisma piedāvājuma reklāmas kampaņas un nacionālos standus;	Nacionālo standu organizēšana starptautiskās tūrisma izstādēs ārvalstīs; Latvijas ārvalstu ekonomisko pārstāvniecību darbības nodrošināšana; Sagatavošanās pasākumu organizēšana ieiešanai jaunos ārējos tirgos un finansējuma saņēmēja dalība šajos pasākumos; Atbalsta nodrošināšana pasākuma mērķa grupai dalībai ārvalstīs ar individuālo standu starptautiskajās izstādēs, konferencēs vai semināros; Atbalsta nodrošināšana pasākuma mērķa grupai dalībai tirdzniecības misijās un Latvijas augstu valsts amatpersonu vizītēs ārvalstīs; Konsultatīvā atbalsta nodrošināšana; Atbalsta nodrošināšana pasākuma mērķa grupai darījumu tūrisma pasākumu organizēšanai Latvijā; Atbalsta nodrošināšana konferenču centra finanšu un ekonomiskā pamatojuma izstrādei.
2.	Attīstīt konkurētspējīgus tūrisma produktus	Veicināt mazo un vidējo uzņēmumu kapacitātes pieaugumu un inovācijas potenciālu	Atbalsta nodrošināšana pasākuma mērķa grupai ražotņu un produktu atbilstības novērtēšanai;
3.	Veicināt Latvijas tūrisma piedāvājuma atpazīstamību mērķa tirgos	Īstenot veicināšanas pasākumus, kas virzīti uz vairākdienu ceļotāju skaita palielināšanos un sezonālātes samazināšanos.	Nacionālo standu organizēšana starptautiskās tūrisma izstādēs ārvalstīs;
Latvijas tūrisma starptautiskās konkurētspējas veicināšanas pasākumi ir fokusēti uz mērķa tirgiem atbilstoši Latvijas tūrisma nozares vajadzībām un iespējām. Saskaņā ar Ekonomikas ministrijas Tūrisma attīstības pamatnostādņiem 2014.-2020. gadam Latvijas tūrisma attīstības mērķis ir ilgtspējīga Latvijas tūrisma attīstība, veicinot tūrisma produktu konkurētspējas palielināšanos ārvalstu tirgos, bet apakšmērķi:			

- Veicināt vairākdienu ceļotāju skaita palielināšanos;
 - Mazināt sezonālātes efektu, palielinot tūristu mītnu noslodzi ārpus noslogotākās vasaras sezonas;
 - Nodrošināt tūrisma produktu ienesīguma pieaugumu – vairākdienu ceļotāja vidējo izdevumu diennaktī pieaugums;
 - Nodrošināt ikgadēju tūrisma produktu eksporta pieaugumu.
- Latvijas starptautiskās konkurētspējas veicināšanai tūrismā, Projektā tiek īstenoti sekojoši pasākumi:
- nacionālo stendu organizēšana starptautiskās tūrisma izstādēs ārvalstīs;
 - mārketinga aktivitātes un sagatavošanās pasākumi ieiešanai jaunos tirgos;
 - atbalsta nodrošināšana pasākuma mērķa grupai dalībai tūrisma izstādēs ar individuālo stendu ārvalstīs un dalībai ar tūrisma saistītās individuāli izvēlētas konferencēs un semināros ārvalstīs. Veiktās darbības kopumā atbilst Latvijas tūrisma nozares vajadzībām.

SAM 3.2.1.1. – Klasteru programma (EM)¹¹

Programmas apraksts, mērķis un uzdevumi

3.2.1.1. pasākums "Klasteru programma" pirmās projektu iesniegumu atlases kārtas īstenošanas noteikumi iekļaujas darbības programmā "Izaugsme un nodarbinātība" 3.2.1. specifiskā atbalsta mērķī "Palielināt augstas pievienotās vērtības produktu un pakalpojumu eksporta proporciju". Pasākuma **mērķis** ir veicināt komersantu un pētniecības, izglītības un zināšanu izplatīšanas organizāciju un citu institūciju sadarbību vietējā un starptautiskajā līmenī, tādējādi veicinot komersantu konkurētspējas celšanu, palielinot eksporta apjomu un augstas pievienotās vērtības produktu un pakalpojumu īpatsvaru eksportā, kā arī inovācijas un jaunu produktu veidošanos. Pasākuma **gala labuma guvēji** ir sīkie (mikro), mazie un vidējie komersanti. Pasākuma ietvaros plānotais ERAF **finansējums** ir 6 200 001 eiro, bet pieejamais ERAF finansējums, ņemot vērā snieguma rezervi, ir 5 821 830 eiro. Pasākuma ietvaros minimālais plānotais privātais **līdzfinansējums** ir 1 094 118 eiro.

Pasākuma ietvaros sasniedzami šādi **rezultatīvie rādītāji** un to vērtības:

1. Līdz 2018. gada 31. decembrim pasākuma ietvaros sasniedzamie iznākuma rādītāji ir:

1.1. 60 komersantu, kas saņēmuši atbalstu (grantu);

1.2. 180 komersantu, kas saņēmuši nefinansiālu atbalstu;

2. Līdz 2018. gada 31. decembrim finanšu rādītājs – sertificēti izdevumi 1 201 009 eiro apmērā;

3. Līdz 2023. gada 31. decembrim sasniedzamais specifiskais rezultāta rādītājs – komersantu eksporta apjoms (2010. gada salīdzināmajās cenās) 6 068 440 eiro;

¹¹ Ministru kabineta noteikumi Nr. 205, Rīgā 2016. gada 5. aprīlī, Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 3.2.1. specifiskā atbalsta mērķa "Palielināt augstas pievienotās vērtības produktu un pakalpojumu eksporta proporciju" 3.2.1.1. pasākuma "Klasteru programma" pirmās projektu iesniegumu atlases kārtas īstenošanas noteikumi. Tiešsaistē pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/281433-darbibas-programmas-izaugsme-un-nodarbinatiba-3-2-1-specifiska-atbalsta-merka-palielinat-augstas-pievienotas-vertibas>

4. Līdz 2023. gada 31. decembrim atbilstoši darbības programmai "Izaugsme un nodarbinātība" pasākuma ietvaros sasniedzamie iznākuma rādītāji ir 360 komersantu, kas saņem atbalstu, tai skaitā:

4.1. 120 komersantu, kas saņēmuši atbalstu (granti);

4.2. 360 komersantu, kas saņēmuši nefinansiālu atbalstu;

5. uzkrāts specifiskais **iznākuma rādītājs** – eksporta apjoma pieaugums atbalstītajos uzņēmumos divus gadus pēc atbalsta saņemšanas (eiro). Rādītāju apkopo divas reizes plānošanas periodā.

Mērķgrupa, prasības iesniedzējiem/atbalsta saņēmējiem

Pasākuma ietvaros **projekta iesniedzējs** ir biedrība vai nodibinājums, kurš **atbilst šādiem nosacījumiem**:

1. reģistrēts Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistra biedrību un nodibinājumu reģistrā;
2. uz projekta iesnieguma iesniegšanas dienu projekta iesniedzējs projekta ietvaros pārstāv ne mazāk kā 20 savstarpēji nesaistītus sīkos (mikro), mazos un vidējos komersantus – klastera dalībniekus – un nodrošina, ka gada laikā pēc līguma noslēgšanas un visu turpmāko projekta īstenošanas laiku tas pārstāv ne mazāk kā 30 sīkos (mikro), mazos un vidējos komersantus;
3. klastera dalībnieku – savstarpēji nesaistītu sīko (mikro), mazo un vidējo komersantu – kopējais neto apgrozījums vidēji pēdējo triju gadu laikā ir ne mazāks kā 10 miljoni eiro gadā;
4. klastera dalībnieku – savstarpēji nesaistītu sīko (mikro), mazo un vidējo komersantu – kopējais eksporta apjoms vidēji pēdējo triju gadu laikā ir ne mazāks kā 2 miljoni eiro gadā. Ja projekta iesniedzējs pārstāv tūrisma vai veselības aprūpes nozares komersantus, klastera dalībnieku ieņēmumi no ārvalstu ceļotāju apkalpošanas vidēji pēdējo triju gadu laikā ir ne mazāki kā 1,5 miljoni eiro gadā;
5. 3. un 4. apakšpunktā minēto minimālo robežvērtību sasniegšanā viena klastera dalībnieka rādītāji nepārsniedz 25 %;
6. ne vairāk kā 25 % no klastera dalībniekiem (savstarpēji nesaistītiem sīkajiem (mikro), mazajiem un vidējiem komersantiem) galvenā pamatdarbības nozare ir vairumtirdzniecība vai mazumtirdzniecība;
7. projekta aktivitātes īsteno tikai nozarēs, kas nav noteiktas kā neatbalstāmas nozares
8. projekta ietvaros kā klastera partneri ir iesaistītas vismaz divas pētniecības un zināšanu izplatīšanas organizācijas.

Projekta ietvaros klastera dalībnieki ir Uzņēmumu reģistra komercreģistrā reģistrēti sīkie (mikro), mazie un vidējie komersanti.

Klastera partneri var būt pētniecības un zināšanu izplatīšanas organizācijas un citas institūcijas – juridiskas personas, kuru dalība klasterī ļauj sasniegt šo noteikumu 3. punktā minēto mērķi (tai skaitā valsts un pašvaldības iestādes, biedrības un nodibinājumi).

Pasākuma ietvaros atbalstu nesniedz šādām darbībām un nozarēm:

1. darbībām un nozarēm, kas noteiktas Komisijas regulas Nr. 1407/2013 1. panta 1. punktā;
2. darbībām un nozarēm, kas noteiktas Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 17. decembra Regulas (ES) Nr. 1301/2013 par Eiropas Reģionālās attīstības fondu un īpašiem noteikumiem attiecībā uz mērķi "Investīcijas izaugsmei un nodarbinātībai" un ar ko atceļ Regulu (EK) Nr. 1080/2006 3. panta 3. punktā;
3. alkoholisko dzērienu ražošanai un tirdzniecībai;
4. azartspēlēm un derībām;
5. ieroču un munīcijas ražošanai un tirdzniecībai.

Programmas aktivitāšu un attiecināmo izmaksu analīze

Finansējumu piešķir šādām **atbalstāmajām darbībām**:

1. ar klastera darbības nodrošināšanu saistīti pasākumi:

- 1.1. projekta vadība;
- 1.2. klastera darbības un klastera īstenoto pasākumu koordinācijas nodrošināšana;
- 1.3. klastera koordinatora un speciālistu apmācība, ja iegūtās zināšanas saistītas ar klastera darbības nodrošināšanu vai tiek nodotas plašam dalībnieku lokam;

2. klastera un klastera dalībnieku vietējās un starptautiskās sadarbības veicināšanas pasākumi:

- 2.1. klastera un klastera dalībnieku atpazīstamības, mārketinga un komerciālās sadarbības sekmēšanas pasākumi, tai skaitā tirgus izpēte;
- 2.2. pasākumi, kas sekmē sadarbību ar pētniecības un zināšanu izplatīšanas organizācijām, tai skaitā klastera dalībnieku pētniecības, infrastruktūras un apmācības vajadzību identificēšana;
- 2.3. pasākumi, kas sekmē zināšanu pārneš par klastera dalībniekiem saistošām inovācijām un jaunākajām tehnoloģijām;
- 2.4. pasākumi, kas vērsti uz resursu efektivitātes un produktivitātes paaugstināšanu produkta, pakalpojuma, piegādes vai vērtības ķēdes ietvaros;
- 2.5. pieredzes apmaiņas pasākumi un informatīvi pasākumi;
- 2.6. citi klastera īstenoti pasākumi, kas vērsti uz stratēģijā noteikto mērķu sasniegšanu.

3. 2.1. apakšpunktā minēto mārketinga un komerciālās sadarbības sekmēšanas pasākumu

ietvaros organizēti reklāmas pasākumi ir atbalstāmi, ja ievērotas šādas prasības:

3.1. reklāmas kampaņa pēc savas būtības ir vispārēja un sniedz labumu visiem attiecīgā veida produktu ražotājiem;

3.2. reklāmā netiek minēta produktu izcelsmes valsts;

3.3. reklāmu var īstenot finansējuma saņēmējs un komersanti neatkarīgi no to lieluma.

4. Finansējumu piešķir tikai tādām darbībām, kas tieši saistītas ar stratēģijā noteikto darbības virzienu īstenošanu, lai sasniegtu pasākuma mērķi.

5. Finansējuma saņēmējs pasākuma ietvaros noteikto atbalstāmo darbību finansēšanai nevar papildus piesaistīt finansējumu no Eiropas Savienības vai citiem publiskajiem līdzekļiem (tai skaitā valsts un pašvaldību līdzekļiem) par vienām un tām pašām attiecināmajām izmaksām.

Atbalstāmo darbību īstenošanā ir attiecināmas šādas tiešās izmaksas:

1. projekta vadības personāla atlīdzības izmaksas (projekta vadības personāla atlīdzības izmaksas par projekta ietvaros veicamo darbību plānošanu, koordinēšanu un kontroli, tai skaitā arī izmaksas par projekta dokumentācijas nodrošināšanu atbilstoši Eiropas Savienības un nacionāla līmeņa tiesību aktos noteiktajām prasībām, projekta iepirkumu organizēšanas un kontroles izmaksas), tai skaitā valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas no apliekamajām attiecināmajām izmaksām:

1.1. piesaistot projekta vadības personālu uz darba līguma pamata;

1.2. piesaistot projekta vadības personālu uz uzņēmuma līguma pamata;

2. projekta īstenošanas personāla atlīdzības izmaksas, tai skaitā valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas no apliekamajām attiecināmajām izmaksām, klastera koordinatoram un klastera speciālistiem:

2.1. piesaistot projekta īstenošanas personālu uz darba līguma pamata;

2.2. piesaistot projekta īstenošanas personālu uz uzņēmuma līguma pamata;

2.3. klastera koordinatora, klastera speciālistu, klastera dalībnieku darbinieku komandējuma un darba braucienu izmaksas saskaņā ar normatīvajiem aktiem par kārtību, kādā atlīdzināmi ar komandējumiem saistītie izdevumi:

2.3.1. izdevumi par viesnīcu (naktsmītni), ja tie tiek iegādāti tieši no viesnīcas (naktsmītnes) sniedzēja, neizmantojot starpnieku pakalpojumus, izņemot gadījumu, ja starpnieku pakalpojumos nav ietverta komisijas maksa;

2.3.2. ceļa (transporta) izdevumu izmaksas, kuras saistītas ar starpvalstu ekonomiskās vai tam pielīdzināmas klases sabiedriskā transporta (dzelzceļa, gaisa un ūdens transporta un starpvalstu koplietošanas autotransporta (autobusa)) izmantošanu (tai skaitā transporta sniedzēja noteiktās papildu izmaksas, bez kurām pamatpakalpojumu nav iespējams iegādāties, un bagāžas izmaksas), sedzot arī tādus

ceļa (transporta) izdevumus, kuru iegādei izmantoti starpnieku pakalpojumi, ja šādi pakalpojumi neietver komisijas maksu), kā arī transporta līdzekļa nomas izmaksas un degvielas izmaksas, ja tiek izmantots personiskais, dienesta vai īrēts automobilis;

2.3.3. dienas nauda;

2.3.4. ārējo pakalpojumu izmaksas darbību īstenošanai;

2.3.5. ārējo pakalpojumu izmaksas darbību īstenošanai;

2.3.6. izmaksas, kas saistītas ar Eiropas Klasteru ekselences iniciatīvas novērtējuma saņemšanu (www.clusteranalysis.org).

3. Attiecināmajās izmaksās var iekļaut projekta attiecināmo izmaksu pievienotās vērtības nodokli, ja projekta iesniedzējs to nevar atgūt atbilstoši normatīvajiem aktiem nodokļu politikas jomā.

6. Uz klastera dalībniekiem (gala labuma guvējiem) attiecinā 3. apakšpunktā minētās izmaksas, kas saistītas ar klastera dalībnieku darbinieku komandējumiem un darba braucieniem.

6. Projekta netiešās attiecināmās izmaksas ir finansējuma saņēmēja projekta vadības izmaksas, kuras plāno kā vienu izmaksu pozīciju, piemērojot netiešo izmaksu vienoto likmi 15 procentu apmērā no tiešajām attiecināmajām personāla izmaksām.

7. Atlīdzības izmaksas ir uzskatāmas par projekta vadības izmaksu sastāvdaļu, ja darbinieki ne mazāk kā vienu mēnesi vismaz 30 % no sava darba laika strādā ar projektu un tas ir uzrādīts darba laika uzskaites sistēmā vai darba laika uzskaites tabulā.

8. 2.1. apakšpunktā minētās izmaksas ir attiecināmas, ja darbinieki ne mazāk kā vienu mēnesi vismaz 30 % no sava darba laika strādā ar projektu un tas ir uzrādīts darba laika uzskaites sistēmā vai darba laika uzskaites tabulā.

Ar valsts atbalsta saņemšanu saistītie nosacījumi

Sadarbības iestāde lēmumu par atbalsta piešķiršanu projekta iesniedzējam un finansējuma saņēmējs lēmumu par atbalsta piešķiršanu klastera dalībniekiem pieņem, ņemot vērā Komisijas regulas Nr. 1407/2013 darbības termiņu, bet ne vēlāk kā līdz 2020. gada 15. novembrim.

Finansējumu izmaksu segšanai sniedz saskaņā ar Komisijas regulu Nr. 1407/2013 un normatīvajiem aktiem par *de minimis* atbalsta piešķiršanu un uzskaiti, ievērojot šādus nosacījumus:

1. finansējuma saņēmējam un katram klastera dalībniekam piešķirtais atbalsta apjoms viena vienota uzņēmuma līmenī kopā ar attiecīgajā fiskālajā gadā un iepriekšējos divos fiskālajos gados piešķirto *de minimis* atbalstu nedrīkst pārsniegt Komisijas regulas Nr. 1407/2013 3. panta 2. punktā noteikto maksimālo *de minimis* atbalsta apmēru. Komerccarbības atbalsta piešķiršanu, aprēķināšanu un

uzskaiti finansējuma saņēmējam veic sadarbības iestāde. Komerccarbības atbalsta piešķiršanu, aprēķināšanu un uzskaiti klastera dalībniekiem veic finansējuma saņēmējs;

2. finansējuma saņēmējs un klastera dalībnieki nesaņem un neparedz saņemt atbalstu par tām pašām attiecināmajām izmaksām citu programmu ietvaros no Eiropas Savienības vai citiem publiskajiem līdzekļiem (tai skaitā valsts un pašvaldību līdzekļiem);

3. finansējuma saņēmējam un klastera dalībniekiem Latvijas Republikā nav nodokļu parādu, tai skaitā valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu parādu, kas kopsummā pārsniedz 150 eiro;

4. finansējuma saņēmēja un klastera dalībnieku interesēs fiziska persona nav izdarījusi noziedzīgu nodarījumu, kas skāris Latvijas Republikas vai Eiropas Savienības finanšu intereses, un finansējuma saņēmējam un klastera dalībniekiem saskaņā ar Krimināllikumu nav piemēroti piespiedu ietekmēšanas līdzekļi;

5. finansējuma saņēmējs un klastera dalībnieki nav grūtībās nonākuši komersanti. Grūtībās nonācis komersants ir tāds komersants, kam ar tiesas spriedumu pasludināts maksātnespējas process vai ar tiesas spriedumu tiek īstenots tiesiskās aizsardzības process, vai ar tiesas lēmumu tiek īstenots ārpus tiesiskās aizsardzības process, kam uzsākta bankrota procedūra, piemērota sanācija vai mierizlīgums vai kura saimnieciskā darbība ir izbeigta, vai kurš atbilst valsts tiesību aktos noteiktiem kritērijiem, lai tam pēc kreditoru pieprasījuma piemērotu maksātnespējas procedūru;

6. komersantu apvienošanās, iegādes vai sadalīšanas gadījumā ņem vērā Komisijas regulas Nr. 1407/2013 3. panta 8. un 9. punktā minētos nosacījumus.

7. Finansējuma saņēmējs, pieņemot lēmumu par atbalsta piešķiršanu klastera dalībniekam, pārbauda tā atbilstību 6. punktā noteiktajām prasībām.

8. Atbalsts pasākuma ietvaros tiek sniegts granta veidā.

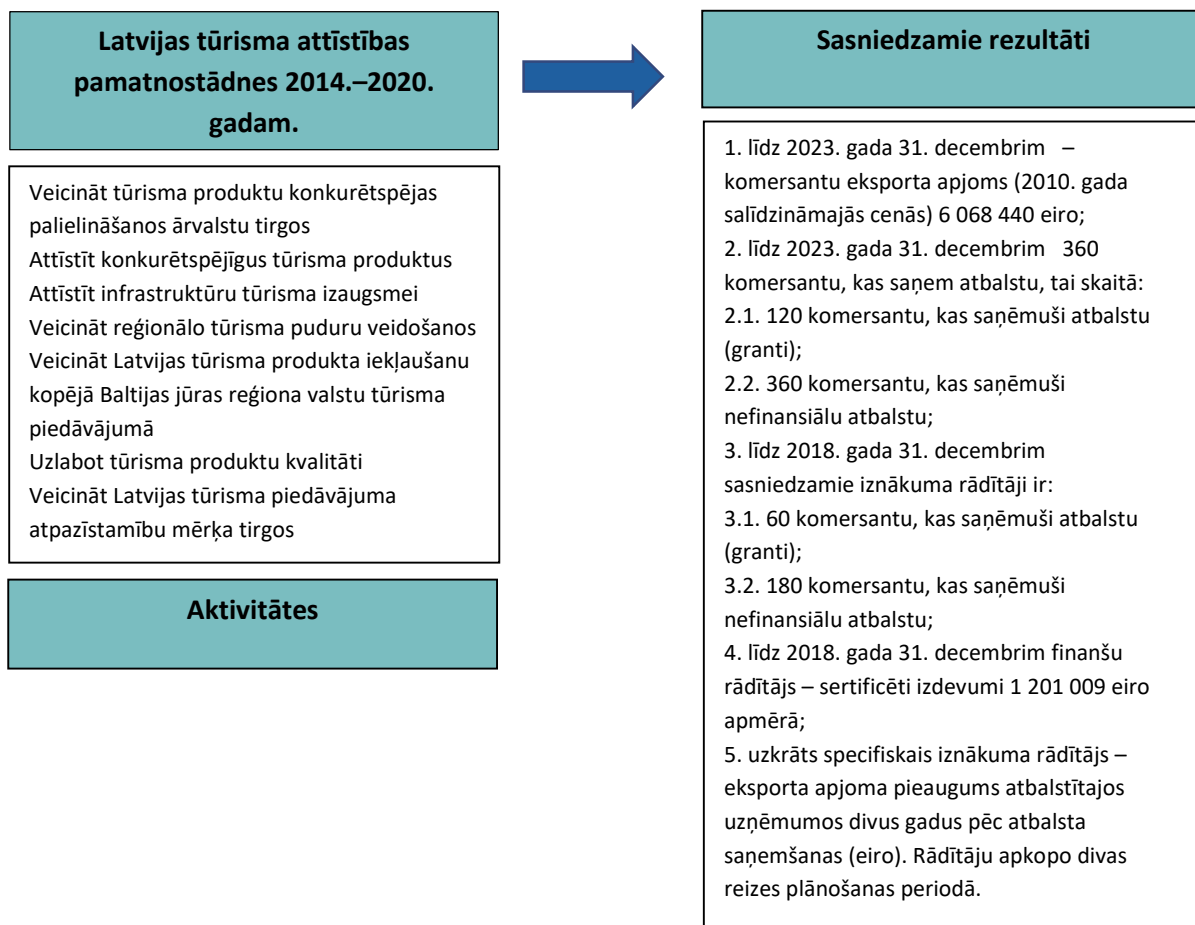
9. **Vienam projekta iesniegumam** maksimāli pieļaujamais **ERAF finansējuma apmērs** ir 415 000 eiro.

10. Pasākuma ietvaros viens klastera dalībnieks viena vienota uzņēmuma līmenī var saņemt pakalpojumus no finansējuma saņēmēja kā de minimis atbalstu ne vairāk kā 30 000 eiro ERAF finansējuma apmērā.

11. Maksimāli pieļaujamā **ERAF finansējuma intensitāte** no projekta kopējām attiecināmajām izmaksām ir 85 %.

12. Ja klastera sniegtos pakalpojumus izmanto lielie komersanti vai citi partneri, kas nav klastera dalībnieki un nav sīkie (mikro), mazie un vidējie komersanti, tie izmaksas par klastera sniegtajiem pakalpojumiem sedz pilnā apmērā no saviem finanšu resursiem.

Rezultatīvo rādītāju izpildes novērtējums uz 15.07.2019

Klastera darbības nodrošināšana:
 Projekta vadība;
 Klastera darbības un klastera īstenoto pasākumu koordinācijas nodrošināšana;
 klastera koordinatora un speciālistu apmācība,
 Klastera un klastera dalībnieku vietējās un starptautiskās sadarbības veicināšana:
 klastera un klastera dalībnieku atpazīstamības, mārketinga un komerciālās sadarbības sekmēšanas pasākumi, tai skaitā tirgus izpēte;
 Pasākumi, kas sekmē sadarbību ar pētniecības un zināšanu izplatīšanas organizācijām, tai skaitā klastera dalībnieku pētniecības, infrastruktūras un apmācības vajadzību identificēšana;
 Pasākumi, kas sekmē zināšanu pārnesi par klastera dalībniekiem saistošām inovācijām un jaunākajām tehnoloģijām;
 Pasākumi, kas vērsti uz resursu efektivitātes un produktivitātes paaugstināšanu produkta, pakalpojuma, piegādes vai vērtības ķēdes ietvaros;
 Pieredzes apmaiņas pasākumi un informatīvi pasākumi;
 Citi klastera īstenoti pasākumi, kas vērsti uz stratēģijā noteikto mērķu sasniegšanu.

Izpildes rādītāji

Latvijas veselības tūrisma klasteris-granti 23 komersantiem, līdzfinansējums 32470 eiro
 GNP klasteris- granti 37 komersantiem, nefinansiāls atbalsts 26 komersantiem, līdzfinansējums 492779 eiro. (Latvijas starptautiskās konkurētspējas veicināšana tūrismā projekta atskaite, EM)

SAM 3.2.1.1. mērķi

Veicināt komersantu un pētniecības, izglītības un zināšanu izplatīšanas organizāciju un citu institūciju sadarbību vietējā un starptautiskajā līmenī

Veicināt komersantu konkurētspējas celšanu, palielinot eksporta apjomu un augstas pievienotās vērtības produktu un pakalpojumu īpatsvaru eksportā, kā arī inovācijas un jaunu produktu veidošanos.

Resursi

ERAF finansējums 6 200 001 eiro,

Pieejamais ERAF finansējums, ņemot vērā snieguma rezervi 5 821 830 eiro, Minimālais plānotais privātais līdzfinansējums ir 1 094 118 eiro.

Rezultātu sasniegumu un ietekmes rādītāji

Tūrisma nozarē ir izveidoti divi klasteri, kuri ir saņēmuši šīs programmas atbalstu “Gaujas Nacionālā parka tūrisma klasteris” (zīmola *Enter Gauja* tūrisma galamērķis) un “Latvijas veselības tūrisma klasteris”.

Šī programma, kaut sākotnēji uzskatīta par birokrātiski sarežģītu, tomēr uzskatāmi parāda tūrisma nozares izaugsmi. Medicīnas tūrismā atdeve ir vērtējama ilgākā laika periodā, gan arī nav precīzi statistikas dati par tūristu skaitu, kas tieši ir ieradušies Latvijā ar medicīnas tūrisma pakalpojumu mērķi. Latvija uzņem Ukrainas karavīrus, nodrošinot atveseļošanos un rehabilitāciju, ko atbalsta starpvalstu sadarbības, taču statistikas dati nav pētnieku rīcībā. Kopumā labjūte un SPA būtu jānošķir no medicīnas tūrisma. Medicīnas pakalpojumu kvalitāte ir augsta un cenas ir konkurētspējīgas, piemēram, ar Krieviju, Ukrainu un Rietumeiropu.

EM sniegtā informācija par Latvijas veselības tūrisma klastera ietvaros īstenotajām darbībām un sasniegtajiem rezultātiem liecina:

1. Ir notikuši 22 vietējas un ārvalstu **sabiedrības informēšanas pasākumi**, t.sk., 4 gadu laikā ir izvietotas 30 reklāmas plašsaziņas līdzekļos un īstenotas reklāmas kampaņas Somijā, Norvēģijā, Lielbritānijā, Ukrainā, Krievijā, Igaunijā, Lietuvā, Zviedrijā, sasniedzot prognozētos rezultātus.
2. Ir uzsākts **kompleksā produkta modeļa veidošana** onkoloģiskajā jomā.
3. Start-up komāpnija *Smart Choice*, kas ir jaunais klastera komersants izstrādājis **kompleksu platformu ar piedāvājumu smartmed.lv** uz klastera komersantu stomatoloģijā bāzes.
4. Ir notikušas **ārvalstu veselības nozares pārstāvju vizītes** un izstrādāta instrukcija par ārvalstu ārstu uzņemšanu klastera biedriem. 2018.gada janvārī uzņemts Ukrainas klīniku īpašnieks un ārsts Arsens Arekljans. 2018.gada aprīlī tika uzņemti vēl vairāki Ukrainas ārsti un Ukrainas TV, ar mērķi apmācīt un veidot sižetu par medicīnas iespējām Latvijā. 2018.gada 4.-7. jūnijā tika uzņemti Lielbritānijas ārsti Tareks Alšahti un Deivid Bowens, kuri tika iepazīstināti ar Latvijas klastera klīnikām, un aizsākta sadarbības veicināšana, lai piesaistītu Latvijai medicīnas klientus no Lielbritānijas. 2018. gada 19.-24. augustā tika uzņemti Krievijas ārsti ar specializāciju onkoloģijā. 2019. gada 14.-18. janvārī Rīgā un Jūrmalā tika uzņemti 6 Ukrainas ārsti dažādās specializācijās un 2 mediju pārstāvji.
5. Latvijas Zinātņu Akadēmijas Ekonomikas Institūts veic **tirgus izpēti** par Somijas, Zviedrijas, Norvēģijas, Apvienotās Karalistes + Īrijas tirgiem.
6. Lai identificētu **nodarbināto apmācības nepieciešamību un veicinātu sadarbību** ir notikušas vairākas sanāksmes. Turpmāk uzskaitītas dažas no tām: 2017.gada 18.aprīlī BKUS, 2017.gada 19.maijā un 2017.gada 21.jūnijā Stradiņu slimnīcā notika klastera biedru tiklošanās pasākumus. 2018.gada 9.aprīlī notika klastera biedru tiklošanās un apmācību pasākums. 2018. gada 21. septembrī notika Klastera konsultatīvās padomes tikšanās par reklāmas aģentūru reklāmas kampaņas satura piedāvājumu, kā arī par jaunu apmācību nepieciešamību. 2018. gada 19. septembrī un 17. oktobrī notika klastera nodarbināto apmācība un Klastera konsultatīvās padomes sanāksme

par aktuālām problēmām nodarbinātībā. 2018. gada 31. oktobrī notika sanāksme par apmācību nepieciešamību par jaunajiem produktiem. 2018.gada 17. oktobrī Siguldā, Devona centrā, 2018. gada 31. oktobrī Raddisson Hotel Valdemārs, Rīgā, 2018. gada 17. decembrī Amber Sea Hotel notika klastera biedru tīklošanās, problēmu un mārketinga aktivitāšu ideju izskatīšana, pārrunāšana un 2019. gada plānošana. 2019. gada 4. martā BKUS telpās, Rīgā norisinājās klastera tīklošanās pasākumus par apmācību veidošanu u.c..

7. Lai **paaugstinātu pakalpojuma kvalitāti**, ir uzsākts darbs pie klastera biedru sniegto pakalpojumu monitoringa sistēmas izveides un tālākas pārbaudes. Notiek dažādu kvalitātes kritēriju apkopošana, analīze, un labāko piemēru pārņemšana.

8. **Resursu efektivitātes paaugstināšanas** nolūkā notiek **ārvalstu ekspertu vizītes**. 2018. gada 6.-8.oktobrī notika radiologu - onkologu starptautiska konference Siguldā, kurā kā vieslektori piedalījās 11 ārsti. 2018. gada 23.-27.maijā tika uzņemti 5 Ukrainas ārsti, kuri piedalījās klastera klīniku apskatē un piedalījās fleboloģijas apmācībās. 2018. gada 21.-24. augustā tika uzņemti Krievijas ārsti onkoloģijas jomā. 2018. gada 26. septembrī tika uzņemti Lielbritānijas veselības nozares pārstāvji, lai kopā ar Latvijas Ārstu biedrību un Veselības inspekciju noskaidrotu Lielbritānijas veselības sistēmas standartu un sertifikātu piešķiršanas kārtības atšķirības un kopīgo ar Latvijas sistēmu, lai veicinātu Lielbritānijas veselības sistēmas pozitīvo atzinumu saņemšanu Latvijas ārstniecības iestādēm un līdz ar to piesaistītu Latvijas britu medicīnas tūristu. Kopumā tika uzņemti 12 ārsti, kuri iepazinās ar Latvijas tehnoloģijām radioloģijas un onkoloģijas jomā, un prezentēja savu pieredzi tehnoloģiju un terapiju jomā šajā specifiskajā nozarē.

9. **Inovāciju un jaunu produktu veidošanas** jomā 2017.gada 1.jūnijā Jūrmalā notika komplekso produktu veidošanas tīklošanās un problēmu identificēšanas pasākums. Pēc tam tika izveidots piedāvājumu komplekts vairākās jomās, piemēram, **neauglības ārstēšana, diagnostika, SPA un labsajūta, redzes korekcija, zobu ārstēšanas, protezēšanas, implantēšanas un higiēnas kompleksās produktu ķēdes, prostatas vēža ārstēšanas metodes izstrāde** u.c. Ir uzsākta sadarbība ar start-up kompānijām pie jaunu produktu izstrādes un tiek izstrādāta vienotā onkoloģijas platforma.

10. **Biomedicīnas – ārstniecisko kosmētikas produktu izstrādes jomā** notiek sarunas ar biokosmētikas ražotājiem Latvijā, lai veidotu produktu ar dūņām. Notikusi tikšanās ar Madara Cosmetics par sadarbības iespēju šajā jomā. Ir uzsāktas sarunas ar ārvalstu kompānijām, kuras nodarbojas ar Eco cert Cosmos sertifikātu piešķiršanu dabas resursiem, kuri tiek izmantoti kosmētikā, piemēram sertifikācijas standarti un garantijas zīmes – ECOCERT, BDIH, Soil Association un citi.

11. **Ekselences sertificēšana** Latvijas veselības tūrisma klasterim tika veikta 2018. gada 7. septembrī. Pēc sertificēšanas ir sniegts pozitīvs atzinums un saņemts bronzas sertifikāts.

12. Lai aktivizētu **sadarbību ar dažādu valstu veselības tūrisma klasteriem**, Latvijas veselības tūrisma klasteris iestājās Ukrainas medicīnas tūrisma asociācijā. Ir uzaicināti Ukrainas medicīnas eksperti un rīkoti kopīgi darba semināri Latvijas vēstniecībā Kijevā. Ir notikusi Ukrainas pacientu apkalpošana un kopīgu reklāmu veidošana. 2019. gada 27. maijā tika uzņemts Global Clinic Rating ar mērķi dalīties ar

pieredzi kā sadarboties konkurētspējas stiprināšanā ar citiem Eiropas un pasaules medicīnas eksporta klasteriem.

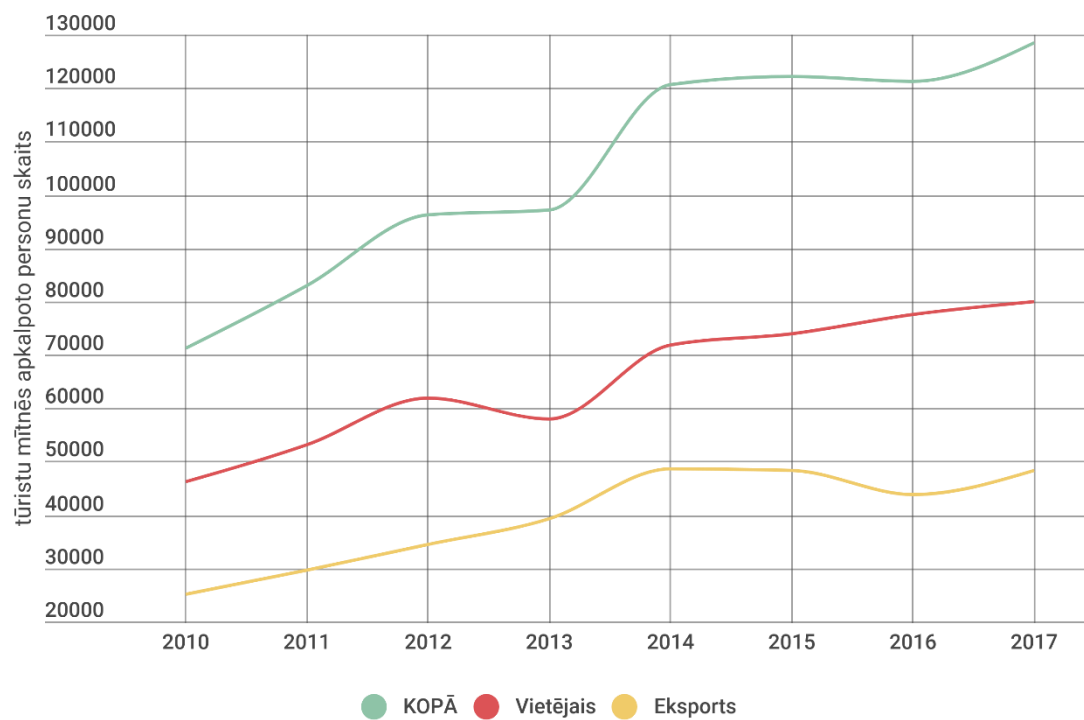
13. Notiek sadarbība **Cluster collaboration** platformā. **Sadarbībā ar citiem Baltijas jūras reģiona klasteriem** ir uzsākts sadarbības projekts Interreg ietvaros "ProVaHealth" un uzsākts darbs ar BalticCluster ekspertiem pie projekta SpaHealth. 2018.gada jūnijā ir parakstīts sadarbības memorandu ar Ļubļinas Medicīnas & Spa klasteri (Lublin Medicine – Medical & Wellness Cluster) un 2018.gada jūnijā notikusi klastera pārstāvja uzstāšanās Ļubļinas medicīnas konferencē par Latvijas veselības tūrisma klasteri un tā piedāvājumu. Vienlaicīgi tiek plānota sadarbība arī ar Polijas medicīnas tūrisma klasteri atsevišķu kopīgu projektu īstenošanā.

14. **TCI Network** ietvaros ir notikusi **informācijas, pieredzes apmaiņa** ar Balkānu klasteri.

Starptautisko semināru Balttour 2017 apmeklēja un augstu novērtēja arī ViA maģistrantūras studenti, kuru pētījumi bija saistīti ar medicīnas tūrismu.

Gaujas Nacionālā parka tūrisma klastera attīstības 2. posms

Klastera *Enter Gauja* eksporta plūsmas apjoms kopš vienotās stratēģijas izstrādes brīža ir divkāršojies (skat. 20.attēlu). Primāri fokusējoties uz tūrisma eksportu, divkārši audzis arī vietējo tūristu skaits. Cits nozīmīgs rādītājs un īpaši svarīgs reģionālās attīstības kontekstā – īstenojot kopīgu stratēģiju, ir izdevies būtiski paplašināt tūrisma plūsmu Gaujas NP ietvaros – no tradicionālās koncentrēšanās Siguldas pilsētā un apkārtnē liela daļa kopīgo produktu un vienotā marketinga devusi lielu izaugsmi Cēsīm, arī Valmierai. Vairākas no stratēģijā iestrādātajām idejām atradušas īstenošanas iespēju ar citu avotu finansējuma piesaisti. Vājā puse ir bijusi spēja nemainīgā finansējumā uzturēt klastera biroja darbību brīdī starp diviem klastera projektiem, taču līdz šim arī tā ir jauna pieredze Latvijas mērogā un arī Baltijas valstīs kopumā Jūrmalas un Gaujas NP parka piemēri uzskatāmi ļauj pārņemt zinātību daudzās jomās.

Avots: speciāli pieprasīti un apstrādāti CSB dati, 2018, A.Klepers

20.attēls. Galvenie Gaujas NP tūrisma plūsmas pieauguma rādītāji.

4.Tabula. Enter Gauja tūrisma galamērķa naktsmītņu kapacitāte (235 tūristu mītnes ar 3863 gultas vietām) un pieprasījuma vērtējums 2018.gadā.

Pašvaldība	Tūristu mītņu skaits	Numuru skaits viesiem	Gultas vietu skaits	Viensakšu skaits pēc CSP datiem, 2018	Viesnakšu skaita vērtējums, 2018
Siguldas nov.	41	344	753	81561	106726
Cēsu nov.	40	220	405	25777	54604
Valmiera	25	124	306	35850	38471
Līgatnes nov.	19	147	429	17400	36485
Krimuldas nov.	15	69	219	2799	17126
Sējas nov.	6	24	68	1450	5957
Inčukalna nov.	7	40	123	1622	9928
Pārgaujas nov.	20	102	277	8368	25316
Priekuļu nov.	15	175	442	9527	32576
Kocēnu nov.	15	120	348	9679	22338
Amatas nov.	32	186	493	28884	46165
Enter Gauja kopā	235	1551	3863	222917	395693

* Krimuldas, Inčukalna un Sējas nov. nav CSP statistikas vienība (viņu DB novadā nav vairāk par 3 tūristu mītnēm) tāpēc skaitlis ir aptuvenš - izrēķināts proporcionāli no vairāku novadu apvienotā cipara.

** Vērtējuma aprēķinā ņemts vērā 40% noslogojums kā vidējais Latvijas reģionos, kas ir paaugstināts Siguldai un Valmierai, kurām ir augstāks ziemas noslogojums, savukārt Priekuļu un Kocēnu pašvaldībās tas samazināts uz 0,3. Vērtējumā noslogojums aprēķināts pret numuru skaitu, to reizinot ar koeficientu 1,7 (pieņemot, ka biežāk paliek 2 cilvēki, nekā viens numurā). Šis aprēķins tiks precizēts vēl pēc atsevišķi noskaidrota EnterGauja vidējā noslogojuma kopš 2010 gada.

Made with

Kā liecina EM sniegtā informācija par projektā **Latvijas starptautiskās konkurētspējas veicināšana tūrismā** īstenotajām darbībām un sasniegtajiem rezultātiem ir veiktas sekojošas darbības:

1. Klastera un klastera dalībnieku **atpazīstamības, marketinga un komerciālas sadarbības sekmēšanas** pasākumu, tai skaitā tirgus izpēti. Tika apzināti poļu tūroperatori, sagatavota informācija Latvijas kempingu asociācijai, kura to ietvēra savā gadskārtējā izdevumā, kas tiks izplatīts tūrisma izstādēs. Kempingu asociācijas izdevumā Baltics 2019 ir ievietota reklāma par GNP, kā rezultātā ceļotāji ar mobilās lietotnes un mājas lapas palīdzību iegūst informāciju par iespējām GNP. Ir arī ievietota reklāma ECOLINES žurnālā krievu tautības ceļotāju piesaistei.

2. GNP tūrisma **klastera piedāvājuma izveide** un izsūtīšana ārvalstu un vietējiem tūroperatoriem. To bija plānots izsūtīt vismaz 2 reizes gadā, sākot ar 2018. gada rudeni- 5 reizes x 5 valstis x 7 tūroperatori. Tika uzrunāti vismaz 30 tūroperatori no Polijas, kuriem nosūtītas prezentācijas un tie tika iepazīstināti ar portālu entergauja.com. Aizsūtīts piedāvājums Ķīnas operatoram. Bija tikšanās ar Rīgā bāzētiem Latvijas tūroperatoriem. Sagatavota informācija Latvijas kempingu asociācijai, kura to ietvēra savā gadskārtējā izdevumā. Tas tika izplatīts tūrisma izstādēs. Izveidota piedāvājumu mape tūroperatoriem. Ir sagatavota specifika informācija putnu vērotājiem. 2019. gada sākumā *Enter Gauja* piedalījās starptautiskās tūrisma izstādēs, kuru ietvaros bija tikšanās ar tūroperatoriem: Simonse Lours (Barbara Simonse) Nīderlande; Alina Mikolenaite no Lietuvas - tūroperators; Management Centre Innsbruck, Benedikt de Wet velo maršruti, Asta Šeškute no Lietuvas tūrisma aģentūras "Astrida". 2018. gada II ceturksnī bija divas darba tikšanās ar Impro un ETravel par tūrisma piedāvājumiem. Turpmāka sadarbība izvērtās ar ETravel. Klasteris septembrī piedalījās B2B tūrisma izstādē "Stockholm Travel Show" Zviedrijā, kur piedāvājumi tika izsniegti 7 tūrisma organizācijām: Lithuanian Tours, LT (Dovile Naujokiene), Cawa Media, SWE (Peter Johanson), Stochkolms Guide, SWE (Pirjo Andersson), Shian Tours&Travel, KE (Jane Macharia-Gituto), Helen Magnuson, SWE, Freedom Travel, SWE, Skal International, SWE (Ylva Hedman). Izveidoti piedāvājumi tūroperatoriem - 44 lapaspuses - kas tiks izsniegti tūroperatoriem. Informācija nodota Norvēģu tūroperatoriem, kuri novembrī apmeklēja GNP teritoriju. EnterGauja piedalījās tūrisma izstādēs Tourest 2019 Tallinā, Adventure Viļņā, Balttour Latvijā un ITB Berlinē. Izstāžu laikā par tūrisma piedāvājumu GNP ir iepazīstināti un uzskates materiāli izsniegti 38 tūroperatoriem un 35 tūraģentiem no Krievijas.

3. Noorganizētas 4 **tūrisma operatoru vizītes** Rīgā un GNP. Sagatavots raksts delfi.lv., popularizējot GNP takas un zelta lapu pasākumus (rakstus skatīt Delfi portālā - Tūrisma gids). Daži raksti ir tulkoti krievu auditorijai. Publicētie raksti nozīmīgi palielināja meklējumu skaitu *Enter Gauja* portālā. Tūrisma izstāžu laikā bija tikšanās un sarunas ar dažādiem medijiem, kas interesējās par *Enter Gauja*. Ir apstiprinātas divas tūroperatoru vizītes. 2018. novembrī GNP apmeklēja Norvēģu tūroperatori un decembrī Francijas tūroperatori. 2019. gada februārī GNP apmeklēja 35 Krievijas tūroperatora Inturist tūraģenti.

4. Noorganizētas **žurnālistu vai blogeru vizītes**. 2017. gada martā un aprīlī bija Skandināvu un Somu žurnālistu vizītes par gastronomijas tēmu. Gastronomijas vizītes sekoja pēc gastronomijas pasākumiem attiecīgajā valstī. Notika divas ukraiņu žurnālistu vizītes, plaša Vācijas un Austrijas žurnālistu vizīte, kā arī Ungāru žurnālistu vizīte. Materiāli vai atsauces uz rakstiem tika ievietotas *Enter Gauja Facebook* profilā. Žurnālistu vizītes bieži notiek saistībā ar LIAA. LIAA ir aizsūtīta informācija par *Enter Gauja* prioritātēm un vēlmēm attiecībā uz mērķtirgiem. Sagatavota vizīte žurnālistam no Marko Polo. *Enter Gauja* reģionā ir viesojušies žurnālisti no *Finnair*, Ukrainas radio, žurnālisti no Vācijas, Polijas un Igaunijas, kā arī Marco Polo žurnālists no Vācijas, noorganizētas 2 franču un somu žurnālistu un blogeru vizītes GNP.

5. **Informatīvu reklāmu izveide** populārākajos interneta portālos. Tika nolemts ievietot reklāmu Delfi Igaunijā un Lietuvā, tika sagatavots apraksts un pieprasīti piedāvājumi PR aģentūrām, iegūtas izmaksas no Delfi. Administratīvā koordinācija aizņēma pārāk daudz laika, kā rezultātā aktivitātei

nebija vairs jēga. Tapa raksts par ziemas atpūtas iespējām *Enter Gauja* reģionā laikrakstam "Diena". Reklāmas banneris 2019. gada februārī tika ievietots Igaunijas Delfi portālā.

6. Pasākumi, kas sekmē **sadarbību ar pētniecības un zināšanu izplatīšanas organizācijām**, tai skaitā klastera dalībnieku pētniecības, infrastruktūras un apmācību vajadzību identificēšanu. 2018. gada sākumā Vidzemes Augstskolas studenti izveidoja gastronomijas aktivitāšu sarakstu, kas vēlāk tika prezentēts klastera biedriem. Ir veikts pētījums par klastera biedru apmierinātību sadarbībā ar Vidzemes Augstskolu. Pētījuma rezultāti parādīja, ka klastera biedri ļoti augstu novērtēja klastera programmas ietvaros izstrādātos informatīvos un mārketinga materiālus, t.sk. individuālās foto un video sesijas augstā kvalitātes izpildījumā. Analizēta klastera dalībnieku darbība iepriekšējos gados, pieprasīta un apkopota informācija no Lursoft. Vidzemes Augstskola izvērtēja aktivitātes, kas tika veiktas gastronomijas ietvaros. Izvērtējums bija bezmaksas, jo veica studenti studiju ietvaros. Par Rīgas –Gaujas gastronomiskā reģiona izvērtējumu tika izstrādāts L.Priedājas-Kleperes maģistra darbs, kurā tika veikts iesaistīto dalībnieku sniegums un izstrādāti priekšlikumi turpmākai darbībai. L.Priedāja-Klepere par izstrādāto maģistra darbu saņēma augstāko novērtējumu LIAA organizētajā tūrisma pētniecisko darbu konkursā.

7. Pasākumi, kas sekmē **zināšanu pārnei** par klastera dalībniekiem saistošajām **inovācijām un jaunākajām tehnoloģijām**.

7.1.**Vienotā interneta medija attīstība** (valodas, funkcionalitāte). Funkcionalitātes maiņa ir saistīta ar rezervēšanas sistēmas izveidi. Ir progress IT sistēmu izveidē un izmantošanā. Tika ievietota informācija mājas lapā un mobilajā aplikācijā par jaunajiem biedriem.

7.2.**Rezervēšanas (apmaksas) sistēmas modeļa attīstība** ne viesnīcas pakalpojumiem. Izstrādāts rezervēšanas (maksāšanas) modulis, kas tālāk jāaizpilda ar konkrētiem piedāvājumiem. Informācija aizsūtīta klastera dalībniekiem ar skaidrojumu kā sistēmu aizpildīt. Rezervēšanas sistēma tehniski darbojas. Rezervēšanas sistēma pamazām tiek piepildīta ar informāciju par klastera biedru pakalpojumiem un produktiem. Līdz ar to no klastera mērķu izpildes viedokļa ir gan sistēma izveidota, gan pildās informācija un arī pirmie darījumi. Ir veikti vairāki tehniski uzlabojumi, kas atklājas rezervācijas sistēmā, ievadot informāciju par pakalpojumiem. Veikti uzlabojumi saistībā ar Datu regulu.

7.3. Jaunu klastera **partneru profilu izveidošana** un esošo pilnveidošana.

Veikta jauno un esošo klastera dalībnieku profilu uzlabojumi. Izveidoti jauni profili: viesu namam Bēršas, Mazā brīnumzeme, Poligon 1 lāzertaga spēle. Atjaunota informācija par 5 klastera biedriem: hotel Sigulda, Valmiermuiža, Impresso, Ezeriņi (Aivars K), Makara tūrisma birojs. Atjaunota informācija par biedriem- precizēti darba laiki un pasākumi. Regulāri tiek papildināta informācija par klastera biedriem un biedru piedāvājumiem un notikumiem. Ievietota informācija par Zelta lapu laiku Turaidā, Dzērveņu svētkiem Straupes zirgu pastā, Ukrainu pianistes koncertu un jogas nodarbībām Ungurmuižā, Simjūda Gadatirgu Valmierā, Miķeļdienas tirdziņu Valmiermuižā. Pilnveidota informācija par biedriem - Bīriņu pils, Ungurmuiža, Hotel Pils, Futbolfolga parku. Ievietota informācija par jaunajiem biedriem - Cecīļu dabas takas un Siguldas mājas saldējums, Dodkepu.lv. Labota informācija par Cēsu viduslaiku pili, Lielstraupes pili, Fisher slēpošanas centru Siguldā, Bīriņu pili, Krimuldas muižu.

7.4. **Maršrutēšanas sistēmas tehnoloģiskā pilnveidošana.** Veikta tirgus izpēte, kur apskatītas iespējas šo aktivitāti attīstīt kopā ar mobilo lietotni. Izveidota mobilā lietotne un sāka ievadīt pamatinformācija. Ir izveidots 21 maršruts, kuri ir ievietoti mobilajā lietotnē.

7.5. Facebook vai citos sociālos tīklos regulāru blogu un reklāmas izveide.

Sagatavotas un publicētas 23 publikācijas Facebook. Uzsāktas sistemātiskas publikācijas Facebook, pašreiz apmēram 2 reizes nedēļā, atkarībā no satura pieejamības, respektīvi, ja ir ko rakstīt. Bez regulārajām publikācijām tika izveidotas 2 komplekso piedāvājumu reklāmas ar Kaķiškālnu un Mazo Brīnumzemi. Šīs reklāmas tika izveidotas 2 veidos, lai saprastu, kurš veids darbojas labāk. Tika mainīti uzstādījumi Facebook profilam, lai tas izskatītos vairāk korporatīvs. Uzsāktas interaktīvās akcijas, noslēgta Facebook akcija - konkurss, kuras ietvaros bija konkurss ar balvām un digitālā mārketinga elementiem, lai palielinātu sekotāju skaitu gan Facebook, gan mājaslapai. Tiek turpināta informācijas ievietošana Facebook. Ir aplūkotas tēmas: dabas aizsardzība, pasākumi, biedru reklāmas un dabas objekti *Enter Gauja* reģionā. Tiek izmantota arī Instagram. Katru trešdienu tiek ievietota informācija Facebook, kas reklamē biedrus.

8. Pasākumi, kas vērsti uz **resursu efektivitātes un produktivitātes paaugstināšanu** produkta, pakalpojuma piegādes vērtības ķēdes ietvaros. **Izveidotie produkti** ir restorānu nedēļas - Siguldā un Valmierā. Uzsākts darbs pie piļu un muižu piedāvājumu izveides. Piļu un muižu zīmola "Hidden in Noble Silence" tālāka attīstība vai citu pakalpojumu sniedzēju apvienošanās, izveidojot vienotu piedāvājumu un to ieviešot. Izstrādāti un apstiprināti 16 maršruti.

Reģiona **gastronomijas vienota piedāvājuma izveide** un tā ieviešana. Sagatavotie materiāli skatāmi portālā Entergauja.com. Materiāli – *Ar dabu šķīvī (Wild at plate)* un Gardēžu ceļvedis. Pasākumi Somijā, Igaunijā, Lietuvā un Dānijā. Tā kā Eiropas gastronomijas reģiona aktivitātes ir beigušās, tad notika aktivitāšu izvērtējums -pētījumu par gastronomijas aktivitātēm veica Vidzemes augstskolas studenti. Tika pārrunātas iespējas veikt papildus aktivitātes. Aktivitātes mērķi ir sasniegti, bet ja gadīsies kāda laba ideja, tad to arī realizēs.

Pieredzes apmaiņas pasākumi un informatīvi pasākumi. Pie biedriem līdz šim ir viesojušies 4 žurnālistu grupas, kā rezultātā biedriem ir sniegta iespēja smelties pieredzi.

10. Citi klastera īstenoti pasākumi, ka vērsti uz **stratēģijas mērķu sasniegšanu**. Sarīkots stratēģisks plānošanas pasākums ideju ģenerēšanai Amatā. Piedalījās klastera dalībnieki un citi klastera partneri. Darba attiecības noslēgtas ar jaunu mārketinga pārdošanas speciālistu. Notikusi kopsapulce, kur tika izrunāta mārketinga stratēģijas turpmākā darbība un darāmie darbi, kā arī biedru sadarbības iespējas un plānotie projekti. Norisinājās vadības grupas sanāksmes un kopsapulce, ku tika lemts par stratēģijas īstenošanas pasākumiem. Enter Gauja birojs kopsapulcēs uzaicina lektorus, ekspertus, lai iegūtu zināšanas un pieredzi par aktuālām tēmām tūrisma eksportam un jauniem tūrisma produktiem ar personalizētu pieredzējumu, piem., 2018. Dainis Ozols par Gaujas ģeoloģijas specifiku. Par *Enter Gauja* tūrisma aktivitātēm atzinīgi izteicās EUROPARC starptautiskās konferences nacionālo parku pārstāvji 2019.gada septembrī, norādot arī uz nepieciešamību iegūt ilgtspējīga tūrisma hartu (kas ir Ķemeru NP). 2019.gadā tiek uzsākta jauna Dabas aizsardzības plāna izstrāde Gaujas NP un tā ietvaros paredzēts nozīmīgi izvērtēt kultūras un dabas resursus, tūrisma ietekmi un devumu, izveidot pamatni ilgtspējīgas tūrisma hartas iegūšanai.

Nozīmīgi ir turpināt uzsāktās aktivitātes abiem klasteriem, kas būtiski kāpina arī Latvijas tūrisma eksportspēju. Vitāls ir atbalsts klastera biroja un koordinēšanas aktivitāšu uzturēšanai. Tieši šādu tīklveida struktūru īstenotas kompleksas integrētā mārketinga darbības dod papildu pienesumu arī ilgtermiņā un pēctecīguma saglabāšana ir būtiska.

Programmas “Klasteru programmas” nosacījumu atbilstība tūrisma nozares specifikai, mērķu sasniegšanai un problēmu risināšanai

	Tūrisma nozares mērķi un problēmas	Programmas mērķis un uzdevumi	Programmas atbalstāmās darbības
	<p>Veicināt tūrisma produktu konkurētspējas palielināšanos ārvalstu tirgos</p> <p>Attīstīt konkurētspējīgus tūrisma produktus.</p>	<p>Programmas mērķis ir veicināt komersantu un pētniecības, izglītības un zināšanu izplatīšanas organizāciju un citu institūciju sadarbību vietējā un starptautiskajā līmenī, tādējādi veicinot komersantu konkurētspējas celšanu, palielinot eksporta apjomu un augstas pievienotās vērtības produktu un pakalpojumu īpatsvaru eksportā, kā arī inovācijas un jaunu produktu veidošanos.</p>	<p>1. Ar klastera darbības nodrošināšanu saistīti pasākumi:</p> <p>Projekta vadība un klastera darbības un klastera īstenoto pasākumu koordinācijas nodrošināšana;</p> <p>Klastera koordinators un speciālistu apmācība, ja iegūtās zināšanas saistītas ar klastera darbības nodrošināšanu vai tiek nodotas plašam dalībnieku lokam;</p> <p>2. Klastera un klastera dalībnieku vietējās un starptautiskās sadarbības veicināšanas pasākumi:</p> <p>Klastera un klastera dalībnieku atpazīstamības, mārketinga un komerciālās sadarbības sekmēšanas pasākumi, tai skaitā tirgus izpēti;</p> <p>Pasākumi, kas sekmē sadarbību ar pētniecības un zināšanu izplatīšanas organizācijām, tai skaitā klastera dalībnieku pētniecības, infrastruktūras un apmācības vajadzību identificēšana;</p> <p>Pasākumi, kas sekmē zināšanu pārnesi par klastera dalībniekiem saistošām inovācijām un jaunākajām tehnoloģijām;</p> <p>Pasākumi, kas vērsti uz resursu efektivitātes un produktivitātes paaugstināšanu produkta, pakalpojuma, piegādes vai vērtības ķēdes ietvaros;</p> <p>Pieredzes apmaiņas pasākumi un informatīvi pasākumi;</p> <p>Citi klastera īstenoti pasākumi, kas vērsti uz stratēģijā noteikto mērķu sasniegšanu.</p>
<p>Atbalsta programma tūrisma puduru (klasteru) attīstībai pilnībā atbilst tūrisma nozares specifikai, mērķu sasniegšanai un problēmu risināšanai, radot tūrisma komersantiem labvēlīgu uzņēmējdarbības vidi, veicinot tūrisma informācijas pieejamību un veicot komersantu izglītošanu par uzņēmējdarbības attīstīšanu un</p>			

tūrisma puduru (klasteru) veidošanas priekšrocībām, kas veicina tūrisma produktu konkurētspēju ārvalstu tirgos un konkurētspējīgu tūrisma produktu attīstību.

SAM 3.3.1. – Uzņēmējdarbības attīstība atbilstoši pašvaldību ekonomiskajai specializācijai (VARAM)¹²

Programmas apraksts, mērķis un uzdevumi

3.3.1 pasākums "Palielināt privāto investīciju apjomu reģionos, veicot ieguldījumus uzņēmējdarbības attīstībai atbilstoši pašvaldību attīstības programmās noteiktajai teritoriju ekonomiskajai specializācijai un balstoties uz vietējo uzņēmēju vajadzībām " īstenošanas noteikumi iekļaujas darbības programmā "Izaugsme un nodarbinātība".

Specifiskā **atbalsta mērķis** ir palielināt privāto investīciju apjomu reģionos, veicot ieguldījumus komercdarbības attīstībai atbilstoši pašvaldību attīstības programmās noteiktajai teritoriju ekonomiskajai specializācijai un balstoties uz komersantu vajadzībām. Komersants šo noteikumu izpratnē ir mazais (sīkais) un vidējais komersants bez valsts vai pašvaldību kapitāla daļas, individuālais komersants, zemnieku un zvejnieku saimniecība, individuālais uzņēmums, pašnodarbinātais, kas veic saimniecisko darbību, kā arī lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvā sabiedrība un mežsaimniecības pakalpojumu kooperatīvā sabiedrība.

Specifiskā atbalsta **mērķa grupa** ir mazie (sīkie) vai vidējie komersanti.

Iznākuma rādītāji – līdz 2023. gada 31. decembrim

1. komersantu skaits, kuri guvuši labumu no projekta ietvaros veiktajām investīcijām infrastruktūrā (to komersantu skaits, kuri saņēmuši atbalstu) – vismaz 202 komersanti, tai skaitā par virssaistību finansējumu – vismaz 17 komersanti;
2. jaunizveidoto darba vietu skaits komersantos, kuri guvuši labumu no investīcijām infrastruktūrā (nodarbinātības pieaugums atbalstītajos uzņēmumos), – vismaz 1053 jaunizveidotas darba vietas, tai skaitā par virssaistību finansējumu – vismaz 85 jaunizveidotas darba vietas;
3. no projekta ietvaros veiktajām investīcijām infrastruktūrā labumu guvušo komersantu nefinanšu investīcijas pašu nemateriālajos ieguldījumos un pamatlīdzekļos – vismaz 64 219 292 eiro, tai skaitā par virssaistību finansējumu – vismaz 5 202 550 eiro;

Rezultāta rādītāji – līdz 2023. gada 31. decembrim

1. strādājošo skaits (privātajā sektorā) komersantos, kuru ražošanas vai pakalpojuma sniegšanas vieta ir visa Latvija, izņemot Rīgu – vismaz 446 300 strādājošo;

¹² Ministru kabineta noteikumi Nr. 593, Rīgā 2015. gada 13. oktobrī, Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 3.3.1. specifiskā atbalsta mērķa "Palielināt privāto investīciju apjomu reģionos, veicot ieguldījumus uzņēmējdarbības attīstībai atbilstoši pašvaldību attīstības programmās noteiktajai teritoriju ekonomiskajai specializācijai un balstoties uz vietējo uzņēmēju vajadzībām" īstenošanas noteikumi. Tiešsaistē pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/277959-darbibas-programmas-izaugsme-un-nodarbinatiba-3-3-1-specifiska-atbalsta-merka-palielinat-privato-investiciju-apjomu-regionos>

2. komersantu nefinanšu investīcijas pašu nemateriālajos ieguldījumos un pamatlīdzekļos pa darbības veidiem (faktiskajās cenās) apstrādes rūpniecības, būvniecības, transporta un uzglabāšanas, izmitināšanas un ēdināšanas pakalpojumu, profesionālo, zinātnisko un tehnisko pakalpojumu nozarē – vismaz 2 125 683 000 eiro;

3. finanšu rādītājs – līdz 2018. gada 31. decembrim sertificēti izdevumi vismaz 13 886 292 eiro apmērā;

4. enerģijas patēriņa rādītājs (megavatstundas).

Iznākuma rādītāju **vērtības ir attiecināmas**, ja tās:

1. ir saistītas ar mazajiem (sīkajiem) vai vidējiem komersantiem, kas guvuši labumu no projekta ietvaros veiktajām investīcijām infrastruktūrā;

2. nav saistītas ar šādām tautsaimniecības nozarēm (atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 20. decembra Regulai (EK) Nr. 1893/2006, ar ko izveido NACE 2. red. saimniecisko darbību statistisko klasifikāciju, kā arī groza Padomes Regulu (EEK) Nr. 3037/90 un dažas EK regulas par īpašām statistikas jomām) komersanta pamatdarbībā (nepārsniedz 50 procentus no neto apgrozījuma) projekta īstenošanas vietā:

2.1. elektroenerģija, gāzes apgāde, siltumapgāde, izņemot gaisa kondicionēšanu (NACE kods: D);

2.2. ūdensapgāde, kā arī notekūdeņu, atkritumu apsaimniekošana un sanācija, izņemot otrreizējo pārstrādi (NACE kods: E);

2.3. vairumtirdzniecība un mazumtirdzniecība, izņemot automobiļu un motociklu remontu (NACE kods: G);

2.4. finanšu un apdrošināšanas darbības (NACE kods: K);

2.5. operācijas ar nekustamo īpašumu (NACE kods: L);

2.6. valsts pārvalde un aizsardzība, obligātā sociālā apdrošināšana (NACE kods: O);

2.7. azartspēles un derības (NACE kods: R92);

2.8. tabakas audzēšana (NACE kods: A01.15) un tabakas izstrādājumu ražošana (NACE kods: C12);

2.9. ārpusteritoriālo organizāciju un institūciju darbība (NACE kods: U);

Specifiskā atbalsta ietvaros **plānotais finansējums** ir ne mazāks kā 75 552 111 eiro, tai skaitā Eiropas Reģionālās attīstības fonda finansējums – 64 219 292 eiro (tai skaitā virssaistību finansējums – 5 202

550 eiro) un nacionālais finansējums (pašvaldību finansējums, valsts budžeta dotācija pašvaldībām, privātais finansējums) – ne mazāks kā 11 332 819 eiro.

Nacionālais finansējums var būt mazāks par noteikto, ja izmaksas tiek sniegtas kā de minimis atbalsts.

Finansējuma sadalījums pa atlases kārtām:

1. pirmās atlases kārtas ietvaros plānotais finansējums ir ne mazāks kā 18 957 864 eiro, tai skaitā Eiropas Reģionālās attīstības fonda finansējums – 16 114 183 eiro (tai skaitā virssaistību finansējums 5 202 550 eiro) un nacionālais finansējums – ne mazāks kā 2 843 681 eiro;

2. otrās atlases kārtas ietvaros plānotais finansējums ir ne mazāks kā 12 837 216 eiro, tai skaitā Eiropas Reģionālās attīstības fonda finansējums – 10 911 633 eiro un nacionālais finansējums – ne mazāks kā 1 925 583 eiro;

3. trešās atlases kārtas ietvaros plānotais finansējums ir ne mazāks kā 43 757 031 eiro, tai skaitā Eiropas Reģionālās attīstības fonda finansējums – 37 193 476 eiro un nacionālais finansējums – ne mazāks kā 6 563 555 eiro.

Minētajās atlases kārtās līdz 2018. gada 31. decembrim no Eiropas Reģionālās attīstības fonda finansējuma plāno ne vairāk kā 60 619 552 eiro (tai skaitā virssaistību finansējums – 5 202 550 eiro):

1. pirmās atlases kārtas ietvaros – ne vairāk kā 15 448 625 eiro no Eiropas Reģionālās attīstības fonda finansējuma (tai skaitā virssaistību finansējums – 5 202 550 eiro);

2. otrās atlases kārtas ietvaros – ne vairāk kā 10 246 075 eiro no Eiropas Reģionālās attīstības fonda finansējuma;

3. trešās atlases kārtas ietvaros – ne vairāk kā 34 924 852 eiro no Eiropas Reģionālās attīstības fonda finansējuma.

Līdz 2018. gada 31. decembrim projekta iznākuma rādītājus plāno atbilstoši minētajam pieejamajam finansējuma apmēram.

Prasības projekta iesniedzējam un sadarbības partnerim

Projekta iesniedzējs:

1. pirmajā atlases kārtā ir **nacionālas nozīmes attīstības centru pašvaldība** – Daugavpils, Jelgavas, Jēkabpils, Jūrmalas, Liepājas, Rēzeknes, Valmieras un Ventspils pilsētas pašvaldība vai tās izveidota iestāde, vai šajā apakšpunktā minētās pašvaldības kapitālsabiedrība, kas veic pašvaldības deleģēto pārvaldes uzdevumu izpildi, vai brīvostas pārvalde, vai speciālās ekonomiskās zonas pārvalde;

2. otrajā atlases kārtā ir **reģionālas nozīmes attīstības centru pašvaldība** – Aizkraukles, Alūksnes, Balvu, Bauskas, Cēsu, Dobeles, Gulbenes, Krāslavas, Kuldīgas, Limbažu, Līvānu, Ludzas, Madonas,

Ogres, Preiļu, Saldus, Siguldas, Smiltenes, Talsu, Tukuma un Valkas novada pašvaldība vai tās izveidota iestāde, vai minētās pašvaldības kapitālsabiedrība, kas veic pašvaldības deleģēto pārvaldes uzdevumu izpildi;

3. trešajā atlases kārtā ir **novada pašvaldība**, kas atrodas ārpus minētajiem nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centriem, vai tās izveidota iestāde, vai minētās pašvaldības kapitālsabiedrība, kas veic pašvaldības deleģēto pārvaldes uzdevumu izpildi.

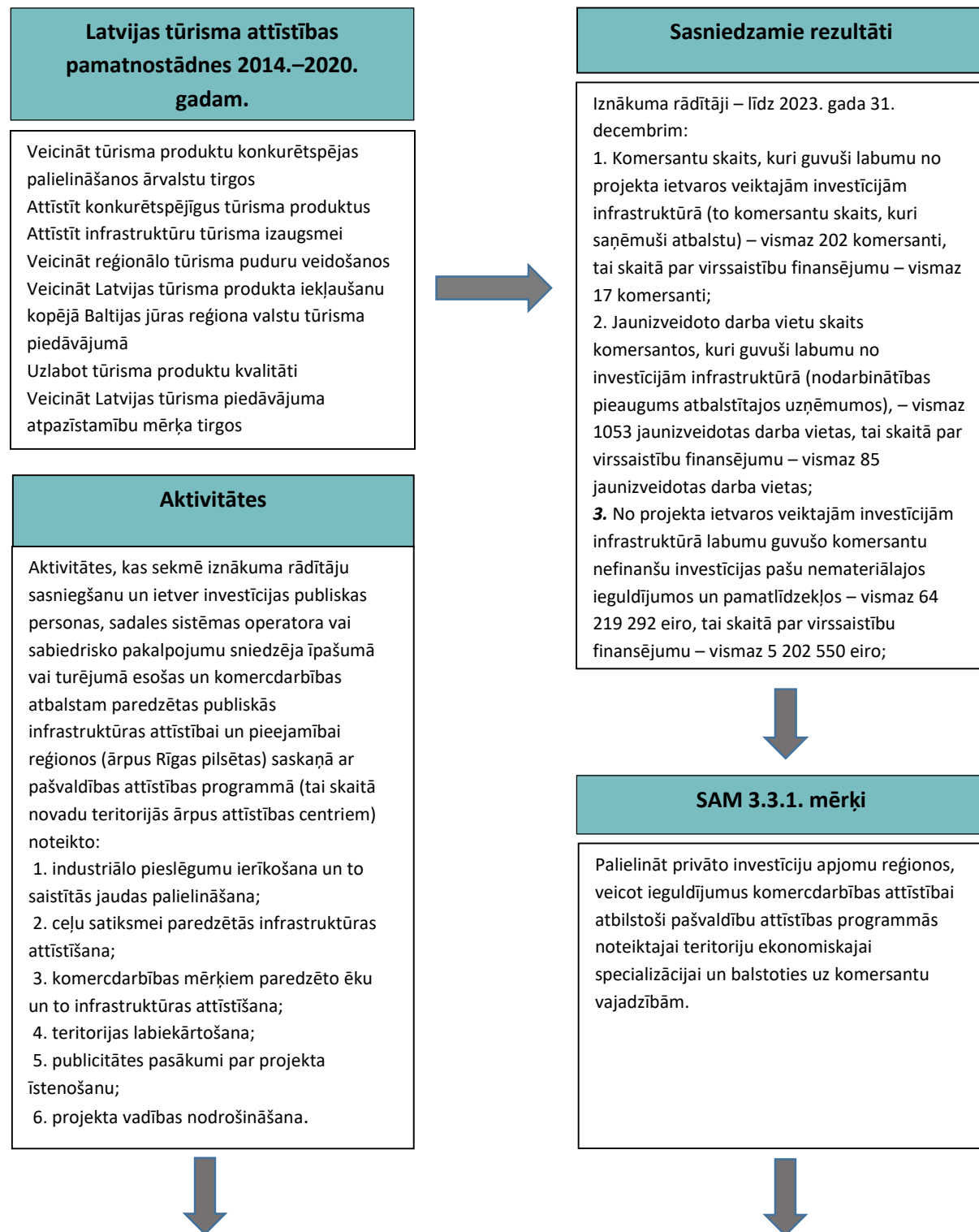
Projektu īsteno līdz 2022. gada 31. decembrim.

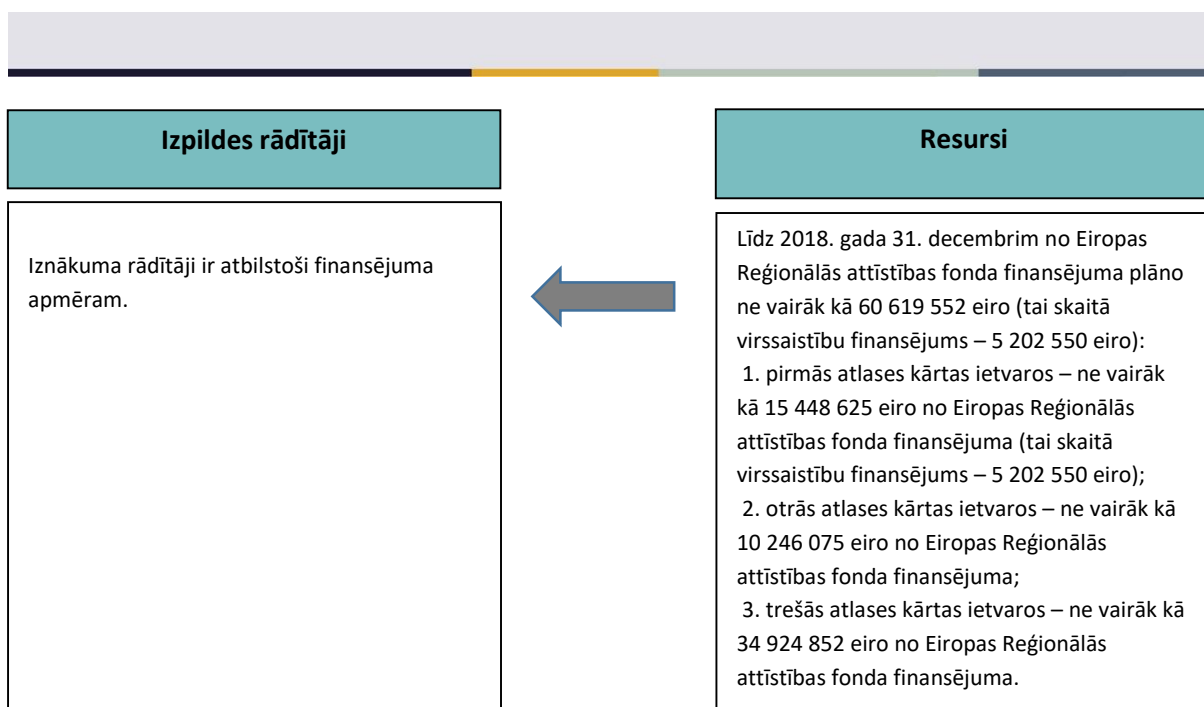
Projektā iekļauj šādas **atbalstāmās darbības**, kas sekmē iznākuma rādītāju sasniegšanu un ietver investīcijas publiskas personas, sadales sistēmas operatora vai sabiedrisko pakalpojumu sniedzēja īpašumā vai turējumā esošas un komercdarbības atbalstam paredzētas publiskās infrastruktūras attīstībai un pieejamībai reģionos (ārpus Rīgas pilsētas) saskaņā ar pašvaldības attīstības programmā (tai skaitā novadu teritorijās ārpus attīstības centriem) noteikto:

1. industriālo pieslēgumu ierīkošana un to saistītās jaudas palielināšana;
2. ceļu satiksmei paredzētās infrastruktūras attīstīšana;
3. komercdarbības mērķiem paredzēto ēku un to infrastruktūras attīstīšana;
4. teritorijas labiekārtošana;
5. publicitātes pasākumi par projekta īstenošanu;
6. projekta vadības nodrošināšana.

Projekta ietvaros atbalsta minētās darbības un vienlaikus sekmē minētā specifiskā atbalsta mērķa sasniegšanu. Atbalstāma ir vides prasību integrācija preču un pakalpojumu iepirkumos (zaļais publiskais iepirkums).

Rezultatīvo rādītāju izpildes novērtējums uz 15.07.2019

Rezultātu sasniegumu un ietekmes rādītāji

Rezultāta rādītāji – līdz 2023. gada 31. decembrim

1. strādājošo skaits (privātajā sektorā) komersantos, kuru ražošanas vai pakalpojuma sniegšanas vieta ir visa Latvija, izņemot Rīgu – vismaz 446 300 strādājošo;
2. komersantu nefinanšu investīcijas pašu nemateriālajos ieguldījumos un pamatlīdzekļos pa darbības veidiem (faktiskajās cenās) apstrādes rūpniecības, būvniecības, transporta un uzglabāšanas, izmitināšanas un ēdināšanas pakalpojumu, profesionālo, zinātnisko un tehnisko pakalpojumu nozarē – vismaz 2 125 683 000 eiro;
3. finansu rādītājs – līdz 2018. gada 31. decembrim sertificēti izdevumi vismaz 13 886 292 eiro apmērā;
4. enerģijas patēriņa rādītājs (megavatstundas).

Šis SAM 3.3.1. īstenošana ir priekšnosacījums uzņēmējdarbības attīstībai jebkurā darbības nozarē un jebkurā vietā. Sakārtota infrastruktūra gan ūdensapgāde un attīrīšana, siltumapgāde, ielu ceļu infrastruktūras, apgaismojuma izveide un uzturēšana, teritorijas labiekārtošana ir pasākumi, kas vajadzīgi, lai uzņēmumi varētu izmantot šos pieslēgumus un infrastruktūru, būtu sasniedzami apmeklētājiem un tūristiem. Labiekārtota apkārtnes teritorija kāpina apmeklētāja apmierinātības pakāpi ar vietas pieredzējumu. Piemēram, *Enter Gauja* tūrisma galamērķī veiktais Booking.com kvalitātes novērtējums parāda, ka vidējie rādītāji ir ļoti augsti – 8,6 balles. Nereti tūristi pat negaida šādu labiekārtojuma līmeni. Vienlaikus jānorāda, ka šīs programmas ieguldījums nav tiešā veidā tūristu plūsmu ietekmējošs, jo radītās izmaiņas nav motivs vietas apmeklējumam. Taču tas veicina tūrisma galamērķa pievilcību ilgtermiņā un rada priekšnoteikumus jaunu pakalpojumu iespējamībai. Vienlaikus sniedz ieguldījumu dzīves kvalitātes veicināšanā. Tabulā (iekļauta pielikumā) šīs investīcijas būtiski

palielinājušas izmaksas uz vienu viesnakti, ko var izmantot par salīdzinošo rādītāju, taču šo investīciju atdeves posms ir daudz garāks.

SAM 5.4.1.1. – Antropogēno slodži mazinošas infrastruktūras izbūve un rekonstrukcija *Natura 2000* teritorijās (VARAM)¹³

Programmas apraksts, mērķis un uzdevumi

5.4.1.1. specifiskais atbalsta mērķis "Saglabāt un atjaunot bioloģisko daudzveidību un aizsargāt ekosistēmas" pasākums "Antropogēno slodži mazinošas infrastruktūras izbūve un rekonstrukcija *Natura 2000* teritorijās" iekļaujas darbības programmā "Izaugsme un nodarbinātība".

Pasākuma **mērķis** ir mazināt antropogēnās slodzes, tai skaitā tūrisma, eutrofikācijas, erozijas un vides piesārņojuma iespējamo ietekmi uz īpaši aizsargājamiem biotopiem un sugām, **veidojot kvalitatīvu tūrisma un dabas izziņas infrastruktūras tīklu**.

Pasākuma **mērķa grupa** ir pašvaldības, *Natura 2000* teritoriju apmeklētāji, valsts tiešās pārvaldes iestādes, kas nodrošina dabas un biotopu aizsardzību.

Pasākuma **mērķteritorija** ir *Natura 2000* teritorijas un tām piegulošās teritorijas, kurās saskaņā ar dabas aizsardzības plānu paredzēta infrastruktūras izveide, izņemot objektus, kuriem paredzēts atbalsts 5.5.1. specifiskā atbalsta mērķa "Saglabāt, aizsargāt un attīstīt nozīmīgu kultūras un dabas mantojumu, kā arī attīstīt ar to saistītos pakalpojumus" ietvaros.

Pasākuma ietvaros ir sasniedzami šādi **rezultatīvie rādītāji**:

1. **iznākuma rādītājs** – līdz 2018. gada 31. decembrim to dzīvotņu platība, kuras saņem atbalstu, lai panāktu labāku aizsardzības pakāpi, ir 9318 ha;

2. **rezultāta rādītāji** – līdz 2023. gada 31. decembrim kopā ar citiem dabas aizsardzības pasākumiem:

2.1. nodrošināts labvēlīgs aizsardzības statuss 60 procentiem Eiropas Savienības nozīmes īpaši aizsargājamiem biotopiem;

2.2. nodrošināts labvēlīgs aizsardzības statuss 60 procentiem Eiropas Savienības nozīmes īpaši aizsargājamām sugām;

¹³ Ministru kabineta noteikumi Nr. 514, Rīgā 2016. gada 2. augustā, Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 5.4.1. specifiskā atbalsta mērķa "Saglabāt un atjaunot bioloģisko daudzveidību un aizsargāt ekosistēmas" 5.4.1.1. pasākuma "Antropogēno slodži mazinošas infrastruktūras izbūve un rekonstrukcija *Natura 2000* teritorijās" īstenošanas noteikumi. Tiešsaistē pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/284031-darbibas-programmas-izaugsme-un-nodarbinatiba-5-4-1-specifiska-atbalsta-merka-saglabat-un-atjaunot-biologisko-daudzveidibu>

3. **finanšu rādītājs** – līdz 2018. gada 31. decembrim sertificēti izdevumi vismaz 1 964 706 eiro apmērā;

4. horizontālās prioritātes "Ilgtspējīga attīstība" uzraudzības rādītājs un tā sasniedzamā vērtība atbilst 1. punktā minētajam.

Pasākuma īstenošanai pieejamais kopējais **attiecināmais finansējums** ir vismaz 4 000 000 eiro, tai skaitā Eiropas Reģionālās attīstības fonda finansējums – 3 400 000 eiro, un nacionālais finansējums (pašvaldību finansējums, valsts budžeta dotācija pašvaldībām, valsts budžeta finansējums, privātais finansējums) – vismaz 600 000 eiro.

Maksimālais attiecināmais Eiropas Reģionālās attīstības fonda **finansējuma apmērs** projektā nepārsniedz 85 procentus no kopējām attiecināmajām izmaksām.

Projekta iesniedzēja **līdzfinansējumā** paredz valsts budžeta dotāciju atbilstoši normatīvajiem aktiem par valsts budžeta dotācijas piešķiršanu pašvaldībām Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda 2014.–2020. gada plānošanas periodā līdzfinansēto projektu īstenošanai.

Maksimālā attiecināmā Eiropas Reģionālās attīstības fonda finansējuma kopsumma projektā nedrīkst pārsniegt 500 000 eiro, vienlaikus nepārsniedzot 1 300 eiro izmaksas uz vienu hektāru labvēlīgi ietekmētas biotopu platības.

Projekta iesniedzējs ir pašvaldība vai tās izveidota iestāde, kuras funkcijās ietilpst Natura 2000 teritorijas vai tai piegulošās teritorijas apsaimniekošana, kurā projekta ietvaros paredzēti infrastruktūras būvdarbi.

Projektu var īstenot kopā ar šādiem **sadarbības partneriem**:

1. valsts tiešās pārvaldes iestādi, kuras īpašumā, valdījumā vai turējumā ir zeme Natura 2000 teritorijā vai tai piegulošā teritorijā, kurā projekta ietvaros paredzēti infrastruktūras būvdarbi;

2. pašvaldību, kuras teritorijā ietilpst Natura 2000 teritorija, kurā projekta ietvaros paredzēti infrastruktūras būvdarbi, vai tās iestādi, kuras funkcijās ietilpst šīs Natura 2000 teritorijas apsaimniekošana;

3. kapitālsabiedrību, kuras īpašumā, turējumā vai valdījumā esošajā nekustamajā īpašumā ietilpst Natura 2000 teritorija vai tai piegulošā teritorija, kurā projekta ietvaros paredzēti infrastruktūras būvdarbi, un kurai ir deleģēta pārvaldes uzdevuma izpilde dabas aizsardzībā.

Pasākumā **atbalstāmas darbības** ir infrastruktūras izveides, atjaunošanas un pārbūves darbības, kas paredzētas Natura 2000 teritorijas dabas aizsardzības plānā un vērstas uz:

1. augsnes erozijas samazināšanu;

2. apmeklētāju plūsmas optimizēšanu, lai saglabātu dabas vērtības un novirzītu apmeklētājus uz mazāk jutīgām teritorijām;

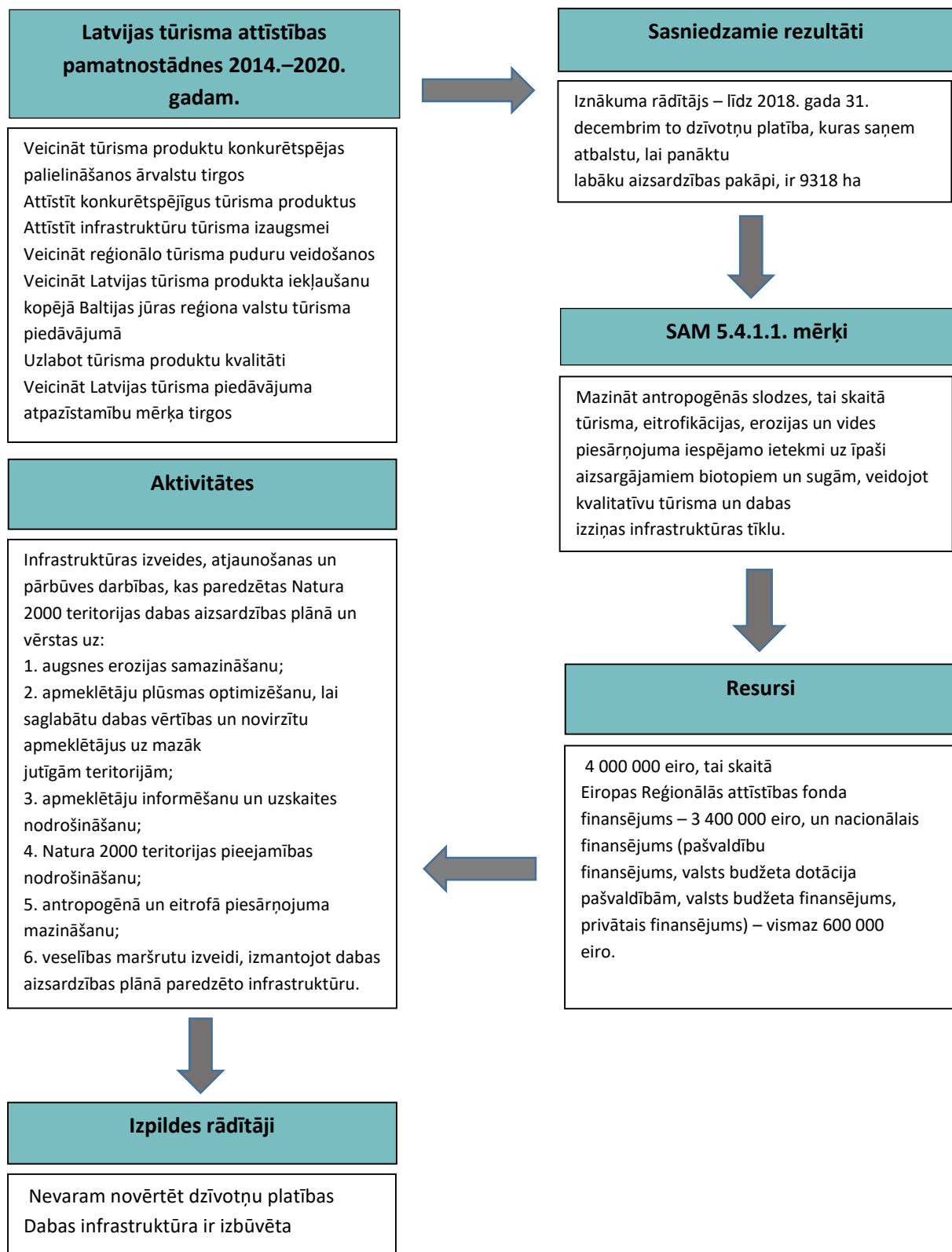
3. apmeklētāju informēšanu un uzskaites nodrošināšanu;

4. Natura 2000 teritorijas pieejamības nodrošināšanu;

5. antropogēnā un eitrofā piesārņojuma mazināšanu;

6. veselības maršrutu izveidi, izmantojot dabas aizsardzības plānā paredzēto infrastruktūru.

Rezultatīvo rādītāju izpildes novērtējums uz 15.07.2019

Rezultātu sasniegumu un ietekmes rādītāji

rezultāta rādītāji – līdz 2023. gada 31. decembrim kopā ar citiem dabas aizsardzības pasākumiem:

1. nodrošināts labvēlīgs aizsardzības statuss 60 procentiem Eiropas Savienības nozīmes īpaši aizsargājamiem biotopiem;
 2. nodrošināts labvēlīgs aizsardzības statuss 60 procentiem Eiropas Savienības nozīmes īpaši aizsargājamām sugām;
- SAM 5.4.1.1. sniedz tiešu ieguldījumu dabas tūrisma veicināšanā aizsargājamās dabas teritorijās visā Latvijā un šis ir prioritārais tūrisma veids. Atsevišķās vietās tiek uzstādīti stacionārie vai mobīlie apmeklētāju skaitītāji. Ceļojumu un tūrisma konkurētspējas indeksa faktoru rangā dabas resursiem un kultūras resursiem, biznesa ceļojumi ir viszemākie novērtējumi gan 2015.¹⁴, gan 2019.¹⁵ gadā. Ieguldījumus dabas resursu saglabāšanā, uzturēšanā un attīstībā ir jāturpina.

Projekta ietvaros ir veiktas sekojošas aktivitātes:

1. "Antropogēno slodzi mazinošas infrastruktūras izbūve un rekonstrukcija dabas parkā "Dolessala""
2. Putnu vērošanas torņa izbūve pie Papes ezera
3. Antropogēnās slodzes un piesārņojuma ietekmes uz biotopiem samazināšanas pasākumi Siguldas pludmalē
4. Pilssalas infrastruktūras attīstība tūrisma un veselības aktivitāšu veicināšanai Jelgavā
5. "Pieejamības veicināšana un tūrisma piedāvājuma dažādošana dabas parkā
6. "Numernes valnis""
7. Atpūtas taka dabas parkā "Piejūra" Carnikavā, Carnikavas novadā.
8. "Izveidot kvalitatīvu tūrisma un dabas izziņas infrastruktūras tīklu dabas liegumā "Stompaku purvi""
9. Antropogēno slodzi mazinošas infrastruktūras izbūve un rekonstrukcija dabas parka "Bauska" teritorijā Rundāles novadā
10. Tūrisma, dabas izziņas un veselības infrastruktūras izveide dabas liegumā "Lielie Kangari"
11. Tūrisma un dabas izziņas infrastruktūras izbūve Rāznas Nacionālajā parkā
12. Antropogēno slodzi mazinošas infrastruktūras izbūve dabas lieguma "Liepājas ezers" Zirgu salā
13. Tūrisma infrastruktūras attīstība Engures ezerā, Mērsraga novadā.
14. Antropogēno slodzi mazinošas infrastruktūras izbūve dabas parkā "Abavas senleja"
15. Dabas lieguma "Būšnieku ezera krasts" infrastruktūras pilnveidošana
16. Antropogēno slodzi mazinošas infrastruktūras izbūve un rekonstrukcija dabas parka „Embūte” teritorijā

¹⁴ http://www3.weforum.org/docs/TT15/WEF_Global_Travel&Tourism_Report_2015.pdf

¹⁵ <https://www.weforum.org/reports/the-travel-tourism-competitiveness-report-2019>

17. Antropogēnās slodzes mazinošas tūrisma infrastruktūras attīstība Čužu purvā
18. Antropogēno slodzi mazinošas infrastruktūras izbūve Gaujas dabas takā Strenču novadā
19. "Kvalitatīvas tūrisma un dabas izziņas infrastruktūras tīkla veidošana antropogēnās slodzes mazināšanai dabas parkā „Daugavas loki”
20. Antropogēno slodzi mazinošas infrastruktūras izbūve un pārbūve Natura 2000 teritorijā - Ogres Zilajos kalnos
21. "Kvalitatīvas tūrisma un dabas izziņas infrastruktūras tīkla veidošana antropogēnās slodzes mazināšanai aizsargājamo ainavu apvidū „Augšzeme”"
22. Antropogēno slodzi mazinošas infrastruktūras izbūve un atjaunošana dabas parkā "Laukezers"
23. Aizsargājamo ainavu apvidus "Veclaicene" infrastruktūras uzlabošana antropogēnās slodzes mazināšanai un pieejamības nodrošināšanai
24. Dabas lieguma "Pilskalnes Siguldiņa" tūrisma un dabas izziņas infrastruktūras izbūve un atjaunošana
25. "Dabas infrastruktūras atjaunošana Gaujas nacionālajā parkā, Cēsu un Pārgaujas novados"
26. Antropogēno slodzi mazinošas infrastruktūras izbūve dabas liegumā "Ruņupes ieleja"
27. Antropogēno slodzi mazinošas infrastruktūras izbūve un rekonstrukcija dabas parkā "Piejūra" (Natura 2000 vieta)
28. Antropogēno slodzi mazinošas infrastruktūras izbūve Ežezera krastos
29. "Antropogēnās slodzes samazināšana dabas liegumā "Ventas ieleja" veidojot kvalitatīvu tūrisma un dabas izziņas infrastruktūras tīklu"

SAM 5.5.1. Kultūras un dabas mantojuma saglabāšana, aizsargāšana un attīstība (KM+VARAM)¹⁶

5.5.1. specifiskā atbalsta mērķis "Saglabāt, aizsargāt un attīstīt nozīmīgu kultūras un dabas mantojumu, kā arī attīstīt ar to saistītos pakalpojumus" trešās projektu iesniegumu atlases kārtā "Ieguldījumi kultūras un dabas mantojuma attīstībai nacionālas nozīmes attīstības centru pašvaldībās" ietilpst darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" prioritārajā virzienā "Vides aizsardzības un resursu izmantošanas efektivitāte".

Specifiskā **atbalsta mērķis** ir saglabāt, aizsargāt un attīstīt pašvaldību attīstības programmās balstītu nozīmīgu kultūras un dabas mantojumu, **attīstīt esošās funkcijas un piedāvāt jaunradītus pakalpojumus kultūras un dabas mantojuma objektos**, nodrošinot investīciju ilgtspēju un ietekmi uz nozīmīgu kultūras un dabas mantojuma objektu sociālekonomiskā potenciāla attīstību un integrāciju vietējās ekonomikas struktūrā.

¹⁶ Ministru kabineta noteikumi Nr. 322, Rīgā 2016. gada 24. maijā, Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" prioritārā virziena "Vides aizsardzības un resursu izmantošanas efektivitāte" 5.5.1. specifiskā atbalsta mērķa "Saglabāt, aizsargāt un attīstīt nozīmīgu kultūras un dabas mantojumu, kā arī attīstīt ar to saistītos pakalpojumus" pirmās un otrās atlases kārtas īstenošanas noteikumi. Tiešsaistē pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/282643-darbibas-programmas-izaugsme-un-nodarbinatiba-prioritara-virziena-vides-aizsardzibas-un-resursu-izmantosanas-efektivitate>

Specifiskā atbalsta trešās atlases kārtas mērķa grupa ir nacionālas nozīmes attīstības centru pašvaldības, ar kultūras un dabas mantojuma objektu saistīto pakalpojumu sniedzēji, iedzīvotāji, vietējie un ārvalstu tūristi.

Specifisko atbalstu īsteno, sasniedzot šādus rādītājus:

Trešās atlases kārtas **iznākuma rādītāji** – līdz 2023. gada 31. decembrim:

1. atbalstīto kultūras un dabas mantojuma objektu un tūrisma objektu apmeklējumu skaita paredzamais pieaugums, salīdzinot ar 2015. gadu, – ne mazāk kā 202 000 apmeklējumu;
2. atbalstīto kultūras un dabas mantojuma objektu skaits – ne mazāk kā 13 objekti;
3. jaunradīto pakalpojumu skaits atbalstītajos kultūras un dabas mantojuma objektos – ne mazāk kā 23 jaunradīti pakalpojumi;

Rezultāta rādītājs – līdz 2023. gada 31. decembrim personu pavadītās nakts tūristu mītnēs 1. Latvijas teritorijā gada laikā – ne mazāk kā 4 155 540;

2. Enerģijas patēriņa rādītājs (megavatstundas) (ja attiecināms).

Specifiskā atbalsta trešās atlases kārtas ietvaros plānotais kopējais attiecināmais **finansējums granta veidā** ir ne mazāks kā 60 342 910 eiro, tai skaitā Eiropas Reģionālās attīstības fonda finansējums – ne lielāks kā 51 291 473 eiro (no tā virssaistību finansējums – ne lielāks kā 28 099 280 eiro) un nacionālais finansējums (valsts budžeta finansējums, tai skaitā valsts budžeta dotācija pašvaldībai, pašvaldības finansējums un privātais finansējums) – 9 051 437 eiro.

Specifiskā atbalsta ietvaros līdz 2018. gada 31. decembrim pieejamais kopējais attiecināmais finansējums ir ne mazāks kā 57 458 811 eiro, tai skaitā Eiropas Reģionālās attīstības fonda finansējums – ne lielāks kā 48 839 989 eiro (no tā virssaistību finansējums – ne lielāks kā 28 099 280 eiro) un nacionālais finansējums (valsts budžeta finansējums, tai skaitā valsts budžeta dotācija pašvaldībai, pašvaldības finansējums un privātais finansējums) – 8 618 822 eiro.

Eiropas Reģionālās attīstības fonda **maksimālā finansējuma likme** nepārsniedz 85 procentus no projekta kopējām attiecināmajām izmaksām, ja projekta iesniedzējs neveic saimniecisko darbību un atbalsta sniegšana specifiskā atbalsta ietvaros tam nav kvalificējama kā valsts atbalsts komercdarbībai. Projekta iesniedzējs var saņemt ieguldījumu atbalstu no publiskā finansējuma, ievērojot šādus nosacījumus:

1. pašvaldībai, pašvaldības iestādei vai pašvaldības kapitālsabiedrībai, ja projektā īstenotajā infrastruktūrā neveic saimniecisko darbību, kas kvalificējama kā valsts atbalsts komercdarbībai, publiskais finansējums nepārsniedz 100 procentus;
2. pašvaldībai, pašvaldības iestādei vai pašvaldības kapitālsabiedrībai, ja projektā īstenotajā infrastruktūrā veic saimniecisko darbību, kas kvalificējama kā valsts atbalsts komercdarbībai, publiskais finansējums nepārsniedz starpību starp tiešajām attiecināmajām izmaksām un pamatdarbības peļņu no ieguldījuma.

Projekta iesniedzējs nodrošina projekta **līdzfinansējumu** šādā apmērā:

1. ja projekta iesniedzējs neveic saimniecisko darbību un atbalsta sniegšana specifiskā atbalsta ietvaros tam nav kvalificējama kā valsts atbalsts komercdarbībai, projekta iesniedzēja līdzfinansējums nav mazāks par 15 procentiem no projekta kopējām attiecināmajām izmaksām, ieskaitot valsts budžeta dotāciju atbilstoši normatīvajiem aktiem par valsts budžeta dotācijas

piešķiršanu pašvaldībām Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda 2014.–2020. gada plānošanas periodā līdzfinansēto projektu īstenošanai;

2. ja projekta iesniedzējs veic saimniecisko darbību un atbalsta sniegšana tam specifiskā atbalsta ietvaros ir kvalificējama kā valsts atbalsts komercdarbībai, projekta iesniedzēja privātā līdzfinansējuma apmēru nosaka, ņemot vērā, ka publiskais finansējums nepārsniedz aprēķināto finanšu iztrūkumu. Projekta iesniedzējs līdzfinansējumu nodrošina no tādiem komerciāliem vai pašu līdzekļiem, par kuriem nav saņemts nekāds publiskais atbalsts.

Specifiskā atbalsta ietvaros atbalstāmas ir maza mēroga investīcijas dabas un kultūras mantojuma objektos, tūrisma objektos un saistītajā infrastruktūrā.

Projekta iesniedzējs trešajā atlases kārtā ir nacionālas nozīmes attīstības centru pašvaldība – Daugavpils, Jelgavas, Jēkabpils, Jūrmalas, Liepājas, Rīgas, Valmieras un Ventspils pilsētas pašvaldība vai tās izveidota pašvaldības iestāde vai šajā punktā minētās pašvaldības kapitālsabiedrība, kas veic pašvaldības deleģēto pārvaldes uzdevumu izpildi.

Projekta iesniedzējs atbilst šādiem nosacījumiem:

1. tas neatbilst grūtībās nonākušā saimnieciskās darbības veicēja statusam saskaņā ar Komisijas regulas Nr. 651/2014 2. panta 18. punkta definīciju;
2. pašvaldības dome nav pieņēmusi lēmumu par finanšu stabilizācijas pieteikuma iesniegšanu (attiecināms uz pašvaldību);
3. finanšu ministrs nav iecēlis pašvaldības finanšu stabilizācijas procesa uzraugu attiecīgajā pašvaldībā (attiecināms uz pašvaldību).

Pašvaldībai, kuras teritorijā īsteno projektu, ir apstiprināta pašvaldības attīstības programma, projektā plānotās investīcijas ir pamatotas attiecīgās pašvaldības attīstības programmā un sasniedzamie iznākuma rādītāji norādīti investīciju plānā.

Projektu īsteno saskaņā ar vienošanos par projekta īstenošanu, **bet ne ilgāk kā līdz 2022. gada 31. decembrim.**

Finansējuma saņēmējs **uzkrāj datus:**

1. par projekta ietekmi uz iznākuma rādītājiem;
2. par projekta ietekmi uz rezultāta rādītāju;
3. par objektu skaitu, kuros Eiropas Reģionālās attīstības fonda ieguldījumu rezultātā ir nodrošināta vides un informācijas pieejamība;
4. par objektu skaitu, kuros, īstenojot projektu, publiskajā iepirkumā izmantoti "zaļā" iepirkuma principi;
5. par jaunizveidotajām "zaļajām" darbavietām atbalstītajos objektos (ja attiecināms);
6. par enerģijas patēriņu (megavatstundas) trīs gadus pēc projekta īstenošanas. Projekta iesniedzējs projektā iesniegumā norāda būves enerģijas patēriņu (megavatstundas) pirms projekta īstenošanas (ja attiecināms).

Projektā iekļauj **atbalstāmās darbības**, kas sekmē specifiskā atbalsta mērķa iznākuma rādītāju un rezultāta rādītāja sasniegšanu un ir iekļautas pašvaldības attīstības programmas investīciju plānā:

1. arhitektūras, arheoloģijas, vēstures, kā arī pilsēt būvniecības pieminekļu atjaunošana, konservācija, pārbūve vai restaurācija;

-
2. ar kultūras un dabas mantojumu (kopā vai atsevišķi) saistītās infrastruktūras (kas vienlaikus var būt arī tūrisma infrastruktūra) būvju atjaunošana, konservācija, pārbūve, restaurācija vai jaunu infrastruktūras būvju būvniecība un publiskās ārtelpas attīstīšana atbalstāmo objektu apkārtnē;
 3. jaunu pakalpojumu (kas vienlaikus var būt arī tūrisma pakalpojumi) izveide, paplašinot kultūras un dabas mantojuma (kopā vai atsevišķi) saturisko piedāvājumu;
 4. projekta vadības nodrošināšana;
 5. publicitātes pasākumi par projekta īstenošanu.

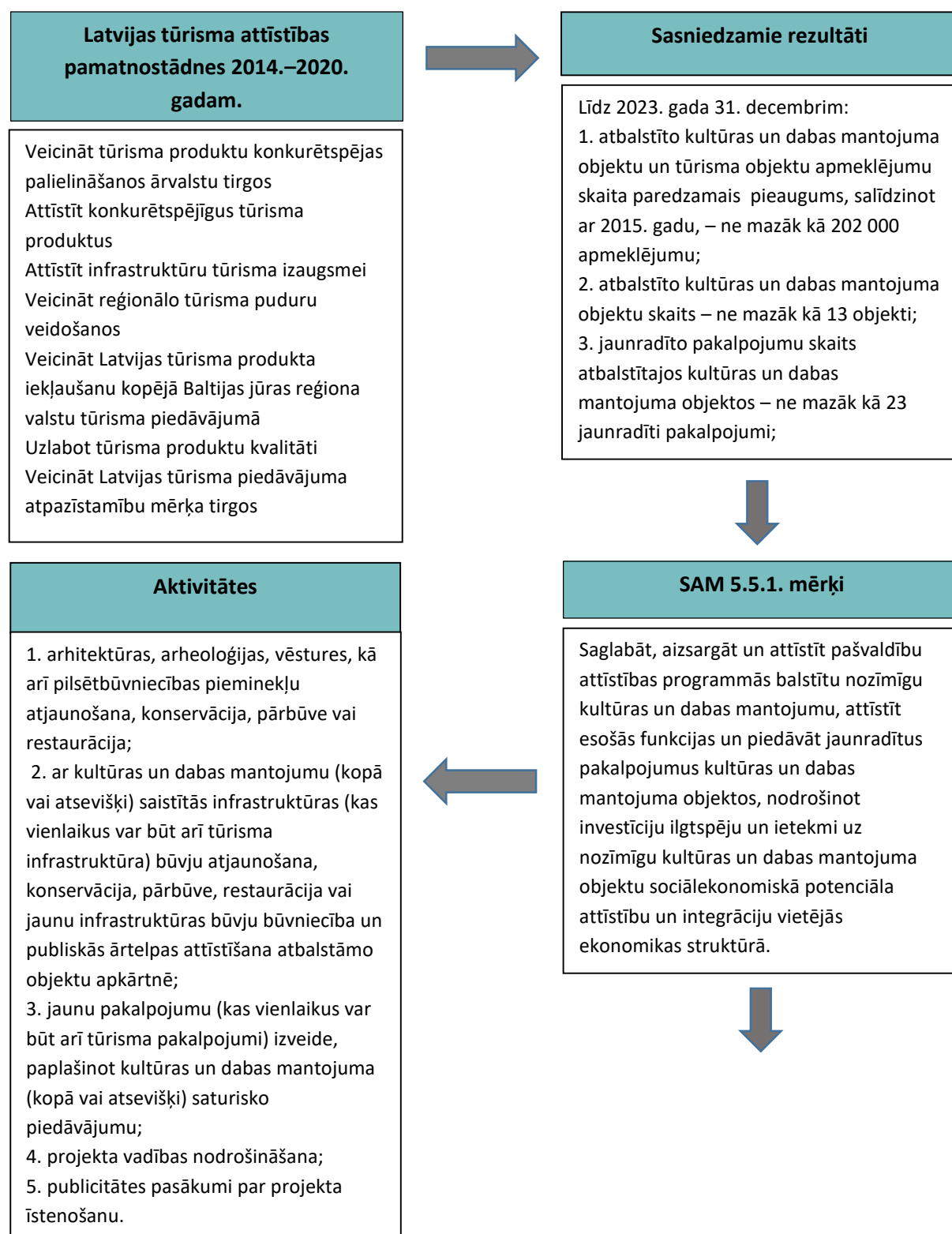
Projekta ietvaros ir atbalstāma vides prasību integrācija preču, pakalpojumu un būvdarbu iepirkumos ("zaļais" publiskais iepirkums), lai nodrošinātu atbilstību horizontālā principa "Ilgtspējīga attīstība" projektu iesniegumu vērtēšanas kritērijiem.

Kultūras vai dabas mantojuma objekts ir esoša vai jauna infrastruktūra (kas vienlaikus var būt arī tūrisma infrastruktūra), kas ir saistīta ar nozīmīga kultūras vai dabas mantojuma saglabāšanu, aizsargāšanu vai attīstīšanu, nodrošinot investīciju ilgtspēju un sociālekonomiskā potenciāla attīstību. Kultūras vai dabas mantojuma objekts, kurā plānotas investīcijas, atrodas projekta iesniedzēja īpašumā, turējumā vai valdījumā.

Izmaksas ir attiecināmas no 2017. gada 24. augusta. Ja kultūras mantojuma objektam atbilstoši likumam "Par kultūras pieminekļu aizsardzību" ir piešķirts valsts aizsargājama kultūras pieminekļa statuss vai ja dabas mantojuma objekts ir objekts vai vieta Baltijas jūras piekrastē ar unikālu nacionālu un starptautisku nozīmi, kas veido piekrastes vienoto dabas un kultūras mantojumu, izmaksas ir attiecināmas no 2014. gada 1. janvāra.

Programmas darbība ir vērtējam kā nozīmīga un tas ir ne vien tūrisma veicinātājs, bet arī dabas kapitālu saudzējošs pasākums. Izmaksas ir augstas un būtu vērts stratēģiski diskutēt par labāko vides noturīgāko materiālu izvēli, universālā dizaina principu ieviešanu, taču no tūrisma attīstības viedokļa infrastruktūras veidošanas plāns ir mazāk sasaistīts ar tūrisma plūsmas ietekmēšanas apsvērumiem – dažkārt tradīcijām, dažkārt dabas aizsardzības plāna paredzēto aktivitāšu īstenošanu, kas paredz kādu no infrastruktūras elementiem, neskatot precīzi kopsakarībās visu jau esošo infrastruktūru un ne vienmēr vērtē tūrisma potenciālu. Programma jāturpina, taču jānodrošina regulārāks apmeklētāju monitorings, tai skaitā pie jaunveidotajiem infrastruktūras objektiem izvietojot apmeklētāju automātiskos skaitītājus, lai pamatotu gan nolietojumu un investīciju atdevi, bet varētu dot pienesumu arī ar dabas mantojumu un bioloģisko daudzveidību saistīta ilgtspējīgu tūrisma produktu veidošanā. Būtu nepieciešams arī izveidot plašāku koncepciju Latvijas mērogā visai dabas teritoriju infrastruktūrai un apspriest to ar nozarē iesaistītajām pusēm. Infrastruktūras izveide un tūrisms saistāms ar veselību veicinošiem pasākumiem, vides izglītības un ir svarīgs arī kā dzīves kvalitātes komponents. Ekosistēmas pakalpojumu pieejas konceptā šie ieguldījumi arī nav vērtējami tieši ekonomiskajā atdeves ziņā, jo ir vietas, kur tas ir vienīgais veids, kā mazināt citādi postošu cilvēka ietekmi uz dabu.

Rezultatīvo rādītāju izpildes novērtējums uz 15.07.2019

Izpildes rādītāji	Resursi
Kopējais izlietotais finansējums 154386974 (EM dati)	Specifiskā atbalsta ietvaros līdz 2018. gada 31. decembrim pieejamais kopējais attiecināmais finansējums ir ne mazāks kā 57 458 811 eiro, tai skaitā Eiropas Reģionālās attīstības fonda finansējums – ne lielāks kā 48 839 989 eiro (no tā virssaisību finansējums – ne lielāks kā 28 099 280 eiro) un nacionālais finansējums (valsts budžeta finansējums, tai skaitā valsts budžeta dotācija pašvaldībai, pašvaldības finansējums un privātais finansējums) – 8618822 eiro.

Rezultātu sasniegumu un ietekmes rādītāji

Rezultātu rādītājs "DOBELSĪDENS" 2023. gada 31. decembrim personu pavadītās nakts tūristu mītnēs 1. Latvijas teritorijā gada laikā – ne mazāk kā 4 155 540;

2. Enerģijas patēriņa rādītājs (megavatstundas) (ja attiecināms).

SAM 5.5.1. ir skaidri noteikti sasniedzamie rezultāti, kas tieši ir saistīti ar tūrisma nozares attīstību. Sasniedzamos rezultātus 2019.g. nevar novērtēt, jo rezultāti ir noteikti līdz 2023.g. beigām.

Šī valsts specifiskā mērķa programma Latvijā ir unikāla ar to, ka mantojums tiek skatīts un attīstīts kā vienots resurss (dabas un kultūras), tostarp, ietverot ainavu, kas paaugstina apmeklētāja, tūrista kvalitātes pieredzējumu. Līdz šim dabas un kultūras mantojums ir bijis nodalīts.

Šīs programmas īstenošana patērējamā politiskā lēmuma veidā un ieviešanas labo praksi, ievērojot sadarbības un pēctecības principu. Lielā mērā šīs programmas prioritātes tiek noteiktas ņemot vērā Piekastes plānojumu (MK noteikumi nr.692 „Par Valsts ilgtermiņa tematisko plānojumu Baltijas jūras piekrastes publiskās infrastruktūras attīstībai”), kas nodrošina pēctecības principu, ka Piekastes plānojumā noteiktajām sadarbības teritorijām šajā programmas mērķa pakāpē ir jāveic investīcijas mērķu sasniegšanai (skat. 21.attēlu). Arī ārpus piekrastes teritorijas šī programma vērsta uz stratēģisku partnerību plašāka galamērķa ietvaros, turklāt ar prasību veidot gan kopēju stratēģiju, gan katram objektam plānojot arī atsevišķu savas darbības stratēģiju, paredzot, citustarpā, arī jaunu tūrisma pakalpojumu veidošanu un komerciālu atdevi no investīcijām. Lai arī daži projekti uzskatāmi par pārāk sakāpinātiem, lai ar tāda mēroga investīciju pamatotu tos dažus pakalpojumus, kas tur paredzēti, paralēli tā tomēr vērtējam kā sadarbība ar ierobežotu atbildību "LIEPAJAS UDENS"

Sadarbība ar ierobežotu atbildību "ROČENIS KOMUNĀLAJĀ SAMĒRĒCĪBĀ"
Sadarbība ar ierobežotu atbildību "LIEPAJAS UDENS"
Sadarbība ar ierobežotu atbildību "SKULTES KOKOSTA"
Sadarbība ar ierobežotu atbildību "LIMBAZU KOMUNĀLSERVIS"

Arī šajā situācijā, lielākoties, investīcijas objektos, kas ir bezmaksas, jānodrošina automātisko apmeklētāju uzskaites procedūra, lai varētu ilgākā laikā monitorēt apmeklētāju plūsmu.

21. attēls. Mazirbes piemērs, Piekrastes plānojums.

http://www.varam.gov.lv/lat/darbibas_veidi/tap/lv/?doc=22027

Programma trūkums, ka finanšu atbalsts tiek sniegts pašvaldībām, to iestādēm un kapitālsabiedrībām. Šis finansējuma avots nav pieejams privātajam sektoram, kura rokās arī dabas un kultūras mantojuma objekti un vietas. Šo piekrastes plānošanas sadarbības teritoriju var uzskatīt par tūrisma sadarbības tīklu, kas sekmīgi darbojas. Piekraste ir nozīmīgs resurss tūristu piesaistē, īpaši vasaras sezonā, piesaistot ~5miljonus apmeklējumu (2015.gada pārrēķins), bet jau provizorisks 2019.gada aprēķini liecina, ka 2019.gadā apmeklējumu skaits būs nozīmīgi lielāks.

Gan SAM.5.4.1.1., gan SAM.5.5.1. ir ļoti būtiski projekti reģioniem, kuru galvenie resursi tūrismā ir kultūra un daba. Tāpēc jo svarīgāk ir izmantot šo iespēju viedī un daudz plašāk apspriest projekta ieceres arī pirms to tehnisko projektu gatavošanas ar plašāku tūrismā iesaistīto loku, kā tas ietekmēs viņu darbību un cik daudz ir potenciāli iesaistīto pušu, kas, citustarpā, būtu gatavi arī turpinājumā īstenot kādu komerciālu pakalpojumu saistībā ar šiem resursiem (ar to nedomājot formālu sabiedrisko apspriešanu). Piekrastes situācijā ir pašvaldību teritorijas, kur joprojām ir kritiska infrastruktūra piekļuvei pie jūras (vairākās vietās Ventpils novadā, piemēram, WC situācija pludmalē vai stāvlaukumi Carnikavas novadam u.c.). Latvijā ir liels skaits vērtīga kultūras mantojuma objektu (valsts kultūras mantojuma pieminekļu skaits pārsniedz 9000), stratēģiski būtu izvērtēt, kāda investīcija varētu visvairāk ietekmēt nozīmīgu tūrisma plūsmu un dot impulsu vietas attīstībai (piemēram, Straupes pils *via Hanseatica* ceļa malā vai Vidzemes kultūras tūrisma politikas dokumentā iekļautā ideja par liela mēroga arheoloģijas interpretācijas centra veidošanu pie Lubāna (taču sasaistē ar tuvumā esošiem pakalpojumiem - Lubāna pilsētu u.t.m.l.), kas daudz nozīmīgāk varētu apspēlēt Eiropas mēroga dzintaru apstrādes centra pastāvēšanu šeit jau akmens laikmetā. Politiska izšķiršanās programmas ieviešanā ir starp dažiem lieliem un tūrisma plūsmai ietekmīgiem projektiem vai naudas paredzēšanu daudziem mazākiem sadarbības projektiem.

SAM 5.6.1. Rīgas pilsētas revitalizācija, nodrošinot teritorijas efektīvu sociālekonomisko izmantošanu” (KM) ¹⁷

5.6.1. specifiskā atbalsta mērķa "Veicināt Rīgas pilsētas revitalizāciju, nodrošinot teritorijas efektīvu sociālekonomisko izmantošanu ietilpst "Darbības programmā "Izaugsme un nodarbinātība".

Specifiskā **atbalsta mērķis** ir veicināt Rīgas pilsētas revitalizāciju, nodrošinot teritorijas efektīvu sociālekonomisko izmantošanu, veicot ieguldījumus tādu degradēto objektu un teritoriju revitalizācijā, kas, izveidojot un pārbūvējot maza mēroga sabiedrisku, kultūras, sporta un infrastruktūras objektus, kvantitatīvā izteiksmē paredzēs lielāko revitalizācijas efektu un lielākos privātos līdz ieguldījumus, kā arī nodrošinās pievienoto vērtību nacionālajā līmenī atbilstoši mērķiem un uzdevumiem, kas noteikti nacionālajos plānošanas dokumentos kultūras, sporta, tūrisma vai citās nozarēs.

Specifiskā atbalsta **mērķa grupa** ir Rīgas iedzīvotāji, komersanti un tūristi.

Specifisko atbalstu īsteno, sasniedzot šādus rādītājus:

Iznākuma rādītājs līdz 2023. gada 31. decembrim:

1. pilsētas teritorijās izveidota vai atjaunota sabiedriskā telpa ar platību, ne mazāku kā 10 000 m²;
2. pilsētā uzceltas vai atjaunotas publiskās ēkas vai komercēkas ar platību, ne mazāku kā 20 000 m²;
3. atjaunoto, izveidoto un pārbūvēto sabiedrisku objektu un infrastruktūras objektu skaits – ne mazāk kā 12 objekti;

Rezultāta rādītājs līdz 2023. gada 31. decembrim – piesaistītas privātās investīcijas atbalstāmajās teritorijās trīs gadus pēc projekta pabeigšanas ne mazāk kā 210 000 000 eiro apmērā;

Finanšu rādītājs līdz 2018. gada 31. decembrim – sertificēti izdevumi ne mazāk kā 18 913 598 eiro apmērā.

Rezultāta rādītāju vērtības ir attiecināmas, ja tās radušās:

1. pēc revitalizējamās teritorijas attīstības stratēģijas izskatīšanas Ministru kabinetā;
2. 36 mēnešu laikā pēc projekta pabeigšanas, bet ne vēlāk kā līdz 2023. gada 31. decembrim.

Specifiskā atbalsta ietvaros plānotais **kopējais finansējums** ir ne mazāks kā 67 283 057 eiro, tai skaitā Eiropas Reģionālās attīstības fonda (turpmāk – ERAF) finansējums granta veidā – 57 190 598 eiro, kā arī nacionālais publiskais finansējums (valsts budžeta finansējums, tai skaitā valsts budžeta dotācija pašvaldībai, un pašvaldības finansējums) un privātais finansējums – ne mazāks kā 10 092 459 eiro.

Specifiskā atbalsta ietvaros līdz 2018. gada 31. decembrim pieejamais kopējais finansējums ir ne mazāks kā 64 398 958 eiro, tai skaitā ERAF finansējums ne vairāk kā 54 739 114 eiro, kā arī nacionālais publiskais finansējums (valsts budžeta finansējums, tai skaitā valsts budžeta dotācija pašvaldībai, un pašvaldības finansējums) un privātais finansējums – ne mazāks kā 9 659 844 eiro.

Līdz 2018. gada 31. decembrim projekta iznākuma rādītājus plāno atbilstoši šo noteikumu 12. punktā noteiktajam pieejamam finansējuma apmēram. No 2019. gada 1. janvāra atbildīgā iestāde pēc Eiropas Komisijas lēmuma par snieguma ietvara izpildi var ierosināt finansējuma saņēmējam projektā

¹⁷ Ministru kabineta noteikumi Nr. 188, Rīgā 2016. gada 29. martā, Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 5.6.1. specifiskā atbalsta mērķa "Veicināt Rīgas pilsētas revitalizāciju, nodrošinot teritorijas efektīvu sociālekonomisko izmantošanu" īstenošanas noteikumi. Tiešaistē pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/281473-darbibas-programmas-izaugsme-un-nodarbinatiba-5-6-1-specifiska-atbalsta-merka-veicinat-rigas-pilsetas-revitalizaciju>

veikt grozījumus, ievērojot valsts atbalsta nosacījumus, vai ierosināt iesniegt jaunu projekta iesniegumu, attiecīgi palielinot sasniedzamo iznākuma rādītāju vērtību proporcionāli plānotajam kopējam finansējuma apmēram.

ERAF maksimālā līdzfinansējuma likme ir 85 procenti no projekta kopējām attiecināmajām izmaksām, ja projekta iesniedzējs neveic saimniecisko darbību un atbalsta sniegšana tam specifiskā atbalsta ietvaros nav kvalificējama kā valsts atbalsts komercdarbībai.

Projekta iesniedzējs ir Rīgas pilsētas pašvaldība vai tās izveidota iestāde, valsts iestāde, valsts kapitālsabiedrība (tai skaitā valsts kapitālsabiedrība, kura pārvalda valsts nekustamos īpašumus, ja tā projekta infrastruktūrā īsteno valsts iestāžu funkciju) vai komersanti.

Projektu īsteno ne ilgāk kā līdz 2022. gada 31. decembrim.

Projekta iesniedzējs sadarbības partnera statusā var piesaistīt Rīgas pilsētas pašvaldību vai tās izveidotu vienu vai vairākas iestādes, vienu vai vairākas valsts iestādes (tai skaitā valsts kapitālsabiedrības vai atvasinātas publiskas personas).

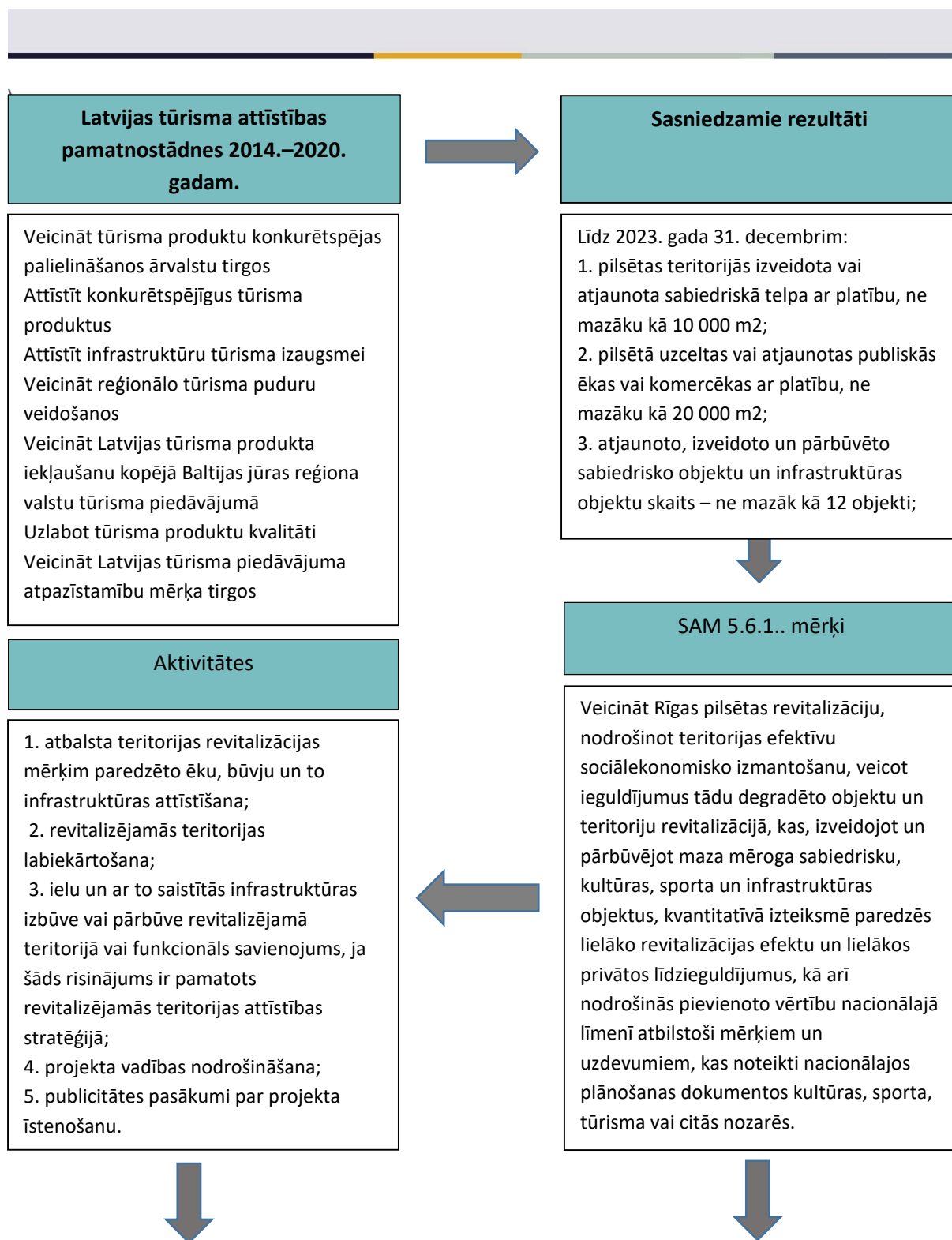
Specifiskā atbalsta ietvaros ieguldījumus infrastruktūrā var veikt:

1. projekta iesniedzēja īpašumā;
2. sadarbības partnera īpašumā, ja sadarbības partneris ir pašvaldība, vai tās izveidota viena vai vairākas iestādes;
3. īpašumā, kura īpašumtiesības ir nostiprinātas uz valsts vārda ministrijas personā vai uz valsts kapitālsabiedrības vārda un ēku izmanto valsts iestāde vai kapitālsabiedrība valsts pārvaldes funkciju veikšanai.

Projektā iekļauj **atbalstāmās darbības**, kas sekmē specifiskā atbalsta mērķa un rādītāju sasniegšanu:

1. atbalsta teritorijas revitalizācijas mērķim paredzēto ēku, būvju un to infrastruktūras attīstīšana;
2. revitalizējamās teritorijas labiekārtošana;
3. ielu un ar to saistītās infrastruktūras izbūve vai pārbūve revitalizējamā teritorijā vai funkcionāls savienojums, ja šāds risinājums ir pamatots revitalizējamās teritorijas attīstības stratēģijā;
4. projekta vadības nodrošināšana;
5. publicitātes pasākumi par projekta īstenošanu.

Rezultatīvo rādītāju izpildes novērtējums uz 15.07.2019

Izpildes rādītāji	Resursi
Izlietotais finansējums 122419941 eiro	Specifiskā atbalsta ietvaros līdz 2018. gada 31. decembrim pieejamais kopējais finansējums ir ne mazāks kā 64 398 958 eiro, tai skaitā ERAF finansējums ne vairāk kā 54 739 114 eiro, kā arī nacionālais publiskais finansējums (valsts budžeta finansējums, tai skaitā valsts budžeta dotācija pašvaldībai, un pašvaldības finansējums) un privātais finansējums – ne mazāks kā 9 659 844 eiro..

Rezultātu sasniegumu un ietekmes rādītāji

Rezultāta rādītājs līdz 2023. gada 31. decembrim – piesaistītas privātās investīcijas atbalstāmajās teritorijās trīs gadus pēc projekta pabeigšanas ne mazāk kā 210 000 000 eiro apmērā;

Finansu rādītājs līdz 2018. gada 31. decembrim – sertificēti izdevumi ne mazāk kā 18 913 598 eiro apmērā.

Rezultāta rādītāju vērtības ir attiecināmas, ja tās radušās:

1. pēc revitalizējamās teritorijas attīstības stratēģijas izskatīšanas Ministru kabinetā;
2. 36 mēnešu laikā pēc projekta pabeigšanas, bet ne vēlāk kā līdz 2023. gada 31. decembrim.

SAM 5.6.1. īstenošana ietekmē tūrisma nozares attīstību, īpaši ārvalstu tūristus, jo lielākā ārvalstu tūristu koncentrēšanās ir Rīgas pilsētā (2018.g. Rīgas pilsētā tūristu mītnēs pēc CSP ir apkalpoti 1,48 miljoni ārvalstu tūristu jeb 77% no visiem Latvijā), kā arī Rīga ir ierašanās vieta daudziem ārvalstu tūristiem. Tācu kopumā var secināt, ka programmā ir netieša ietekme tūrisma attīstībā, ko ietekmē katra konkrētā projekta specifika (vieta un objekta funkcija). Kritiski svarīga būtu Rīgas pasažieru ostas sasaiste ar Vecrīgu – atbilstošas kvalitātes piekļuves izveide, kas ir šobrīd kritiskā stāvoklī (un nav bijis īsti savādāk kopš pasažieru ostas izveides, ja nevērtē, iespējams, viduslaiku periodu). Tas tiešā veidā skar gan daudzos krūžu pasažieru ekskursantus, gan arī braucējus ar prāmjiem. Paraugs ostas sasaistei ar vecpilsētu redzams Tallinā.

SIA "GLASTIK"

Sabiedrība ar ierobežotu atbildību "LIEPĀJAS ŪDENS"

Sabiedrība ar ierobežotu atbildību "LIEPĀJAS ŪDENS"

Sabiedrība ar ierobežotu atbildību "SKULTES KOKOSTA"

Limbažu pilsētas sabiedrība ar ierobežotu atbildību "LIMBAŽU KOMUNĀLSERVISS"

SAM 5.6.2. Degradēto teritoriju revitalizācija (VARAM)¹⁸

5.6.2. specifiskais atbalsta mērķis "Teritoriju revitalizācija, reģenerējot degradētās teritorijas atbilstoši pašvaldību integrētajām attīstības programmām" ietilpst darbības programmā "Izaugsme un nodarbinātība".

Specifiskā **atbalsta mērķis** ir teritoriju revitalizācija, reģenerējot degradētās teritorijas atbilstoši pašvaldību attīstības programmām, nodrošinot videi draudzīgu un vides ilgtspēju veicinošu teritoriālo izaugsmi un jaunu darba vietu radīšanu.

Specifiskā atbalsta **mērķa grupa** ir nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centru un to funkcionālo teritoriju pašvaldības (tai skaitā Latgales plānošanas reģiona attīstības programmas pielikumā noteikto teritoriju pašvaldības), saimnieciskās darbības veicēji un iedzīvotāji.

Specifisko atbalstu īsteno, sasniedzot **iznākuma rādītājus** – līdz 2023. gada 31. decembrim:

1. atjaunoto degradēto teritoriju platība, kas pielāgota jaunu komersantu izvietošanai vai esošo komersantu paplašināšanai, lai sekmētu nodarbinātību un ekonomisko aktivitāti pašvaldībās (kopējā atjaunotā zemes platība), – vismaz 556 hektāri. Komersants šo noteikumu izpratnē ir komersants bez valsts vai pašvaldību kapitāla daļas, individuālais komersants, zemnieku un zvejnieku saimniecība, individuālais uzņēmums, pašnodarbinātais, kas veic saimniecisko darbību, kā arī lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvā sabiedrība un mežsaimniecības pakalpojumu kooperatīvā sabiedrība;
2. jaunizveidoto darba vietu skaits atbalstītajās teritorijās – vismaz 3 880 jaunizveidotas darba vietas;
3. atbalstītajā teritorijā atrodošos komersantu nefinanšu investīcijas pašu nemateriālajos ieguldījumos un pamatlīdzekļos (faktiskajās cenās, eiro) – vismaz 236 524 372 eiro;

Rezultāta rādītājs – līdz 2023. gada 31. decembrim strādājošo skaits (privātajā sektorā) komersantos, kuru ražošanas vai pakalpojuma sniegšanas vieta ir nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centru teritorija un to funkcionālas teritorijas – vismaz 446 300 strādājošo;

Finanšu rādītājs – līdz 2018. gada 31. decembrim sertificēti izdevumi vismaz 58 873 907 eiro apmērā;

Enerģijas patēriņa rādītājs – megavatstundas.

Iznākuma rādītāju **vērtības ir attiecināmas**, ja tās:

¹⁸ Ministru kabineta noteikumi Nr. 645, Rīgā 2015. gada 10. novembrī, Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 5.6.2. specifiskā atbalsta mērķa "Teritoriju revitalizācija, reģenerējot degradētās teritorijas atbilstoši pašvaldību integrētajām attīstības programmām" īstenošanas noteikumi. Tiešsaistē pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/278254-darbibas-programmas-izaugsme-un-nodarbinatiba-5-6-2-specifiska-atbalsta-merka-teritoriju-revitalizacija-regenerejojot-degradetas>

1. ir saistītas ar komersantiem, kas guvuši labumu no projekta ietvaros veiktajām investīcijām infrastruktūrā;

2. nav saistītas ar šādām tautsaimniecības nozarēm (atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 20. decembra Regulai (EK) Nr. 1893/2006 ar ko izveido NACE 2. red. saimniecisko darbību statistisko klasifikāciju, kā arī groza Padomes Regulu (EEK) Nr. 3037/90 un dažas EK regulas par īpašām statistikas jomām (Eiropas Savienības Oficiālais Vēstnesis, 2006. gada 30. decembris, Nr. L

393)) komersanta pamatdarbībā (nepārsniedz 50 procentus no neto apgrozījuma) projekta īstenošanas vietā:

2.1. elektroenerģija, gāzes apgāde, siltumapgāde, izņemot gaisa kondicionēšanu (NACE kods: D);

2.2. ūdensapgāde, kā arī notekūdeņu, atkritumu apsaimniekošana un sanācija, izņemot otrreizējo pārstrādi (NACE kods: E);

2.3. vairumtirdzniecība un mazumtirdzniecība, izņemot automobiļu un motociklu remontu (NACE kods: G);

2.4. finanšu un apdrošināšanas darbības (NACE kods: K);

2.5. operācijas ar nekustamo īpašumu (NACE kods: L);

2.6. valsts pārvalde un aizsardzība, obligātā sociālā apdrošināšana (NACE kods: O);

2.7. azartspēles un derības (NACE kods: R92);

2.8. tabakas audzēšana (NACE kods: A01.15) un tabakas izstrādājumu ražošana (NACE kods: C12);

2.9. ārpusteritoriālo organizāciju un institūciju darbība (NACE kods: U);

Projekta iesniedzējs nodrošina minēto nosacījumu izpildi vai izpilda minētos nosacījumus:

1. Piešķirtā finansējuma ietvaros vidēji vienas jaunizveidotas darba vietas radīšanai infrastruktūrā iegulda ne vairāk kā 41 000 eiro Eiropas Reģionālās attīstības fonda finansējuma;

2. piesaista komersantu investīcijas atbilstoši šo noteikumu 9.1.3. apakšpunktam vismaz piešķirtā Eiropas Reģionālās attīstības fonda finansējuma apmērā;

3. nodrošina abu minēto iznākuma rādītāju summu naudas izteiksmē tādā apmērā, kas ir vienāda ar vai lielāka par piešķirtā Eiropas Reģionālās attīstības fonda finansējuma apmēru, kur:

A – jaunizveidoto darba vietu skaits atbalstītajās teritorijās atrodošos komersantos;

B – atbalstītajās teritorijās atrodošos komersantu nefinanšu investīcijas pašu nemateriālajos ieguldījumos un pamatlīdzekļos (eiro);

C – projekta Eiropas Reģionālās attīstības fonda finansējums (eiro);

Ja pašvaldības (projekta iesniedzēja) attīstības programmas investīciju plānā ir iekļauti vairāki projekti, kurus plānots īstenot vienas atlases kārtas ietvaros, tad:

1. projekta iesniedzējs aprēķinā vienas jaunas darba vietas radīšanai paredz ne vairāk kā 60000 eiro Eiropas Reģionālās attīstības fonda finansējuma;
2. pašvaldība nodrošina, ka kopumā vienas atlases kārtas projektos izmaksas vienas jaunas darba vietas radīšanai nav lielākas par 41 000 eiro Eiropas Reģionālās attīstības fonda finansējuma.

Specifiskā atbalsta ietvaros plānotais finansējums ir ne mazāks kā 278 263 968 eiro, tai skaitā Eiropas Reģionālās attīstības fonda finansējums – 236 524 372 eiro un nacionālais finansējums (pašvaldību finansējums, valsts budžeta dotācija pašvaldībām, privātais finansējums) – ne mazāks kā 41 739 596 eiro.

Nacionālais finansējums var būt mazāks par iepriekšējā rindkopā noteikto, ja šo noteikumu izmaksas tiek sniegtas kā de minimis atbalsts.

Finansējuma sadalījums pa atlases kārtām:

1. pirmās atlases kārtas ietvaros plānotais finansējums ir ne mazāks kā 108 398 439 eiro, tai skaitā Eiropas Reģionālās attīstības fonda finansējums – 92 138 673 eiro un nacionālais finansējums – ne mazāks kā 16 259 766 eiro;
2. otrās atlases kārtas ietvaros plānotais finansējums ir ne mazāks kā 108 398 439 eiro, tai skaitā Eiropas Reģionālās attīstības fonda finansējums – 92 138 673 eiro un nacionālais finansējums – ne mazāks kā 16 259 766 eiro;
3. trešās atlases kārtas ietvaros plānotais finansējums ir ne mazāks kā 61 467 090 eiro, tai skaitā Eiropas Reģionālās attīstības fonda finansējums – 52 247 026 eiro un nacionālais finansējums ne mazāks kā 9 220 064.

Projekta iesniedzējs:

1. pirmajā atlases kārtā ir **nacionālas nozīmes attīstības centru pašvaldība** – Daugavpils, Jelgavas, Jēkabpils, Jūrmalas, Liepājas, Rēzeknes, Rīgas, Valmieras un Ventspils pilsētas pašvaldība vai tās izveidota iestāde, vai šajā apakšpunktā minētās pašvaldības kapitālsabiedrība, kas veic pašvaldības deleģēto pārvaldes uzdevumu izpildi, vai brīvostas pārvalde, vai speciālās ekonomiskās zonas pārvalde;
2. otrajā atlases kārtā ir **reģionālas nozīmes attīstības centru pašvaldība** – Aizkraukles, Alūksnes, Balvu, Bauskas, Cēsu, Dobeles, Gulbenes, Krāslavas, Kuldīgas, Limbažu, Līvānu, Ludzas, Madonas, Ogres, Preiļu, Saldus, Siguldas, Smiltenes, Talsu, Tukuma un Valkas novada pašvaldība vai tās izveidota iestāde, vai šajā apakšpunktā minētās pašvaldības kapitālsabiedrība, kas veic pašvaldības deleģēto pārvaldes uzdevumu izpildi;

3. trešajā atlases kārtā ir **Latgales plānošanas reģiona attīstības programmas** pielikumā noteikto teritoriju pašvaldības vai to izveidotas iestādes, vai šajā apakšpunktā minēto pašvaldību kapitālsabiedrības, kas veic pašvaldības deleģēto pārvaldes uzdevumu izpildi.

Projektu īsteno līdz **2022. gada 31. decembrim**.

Ieguldījumus veic rūpniecisko teritoriju vai citu uzņēmējdarbībai plānoto vai izmantoto degradēto teritoriju atjaunošanā, kas tiks pielāgotas jaunu uzņēmumu izvietojumam vai esošo uzņēmumu paplašināšanai, lai sekmētu nodarbinātību un ekonomisko aktivitāti pašvaldībās. Par atjaunotu teritoriju uzskata tādu teritoriju, kas vienlaikus atbilst abām šīm pazīmēm:

1. iepriekš bijusi degradēta teritorija – vieta (teritorija (ne visos gadījumos ar negatīvu ietekmi uz vidi), ēka vai ēku komplekss), kas iepriekš tikusi izmantota vai apbūvēta, bet pašlaik pamesta vai

netiek pilnīgi izmantota (tā var būt nolaista vai piesārņota, neapdzīvota vai daļēji apdzīvota vai citādi izmantota teritorija, kurai ir negatīva kumulatīva ietekme uz apkārtējām teritorijām, vidi un vietējiem iedzīvotājiem);

2. ir pielāgota jaunu komersantu izvietojumam vai esošo komersantu paplašināšanai, lai sekmētu nodarbinātību un ekonomisko aktivitāti pašvaldībās.

Atjaunoto **degradēto teritoriju platībā neieskaita** lauksaimniecībā izmantojamo zemi, mežu, purvu, ūdens objektu (izņemot tos ūdens objektus, kuros veikti ieguldījumi projekta ietvaros) zemi un zemi, kuru izmanto derīgo izrakteņu ieguvei, izņemot to teritorijas daļu, kurā atrodas komersanta saimnieciskās darbības veikšanai nepieciešamā infrastruktūra.

Projekta iesniedzējs, slēdzot rakstisku sadarbības līgumu, par sadarbības partneri var piesaistīt:

1. komersantu, ja tas:

1.1. sedz gāzes, elektroenerģijas infrastruktūras izmaksas šī komersanta ražošanas vai pakalpojumu sniegšanas jaudas palielināšanai;

1.2. veic ieguldījumus projekta iesniedzēja īpašumā esošajā infrastruktūrā, kas tiks izmantota komersanta interesēs;

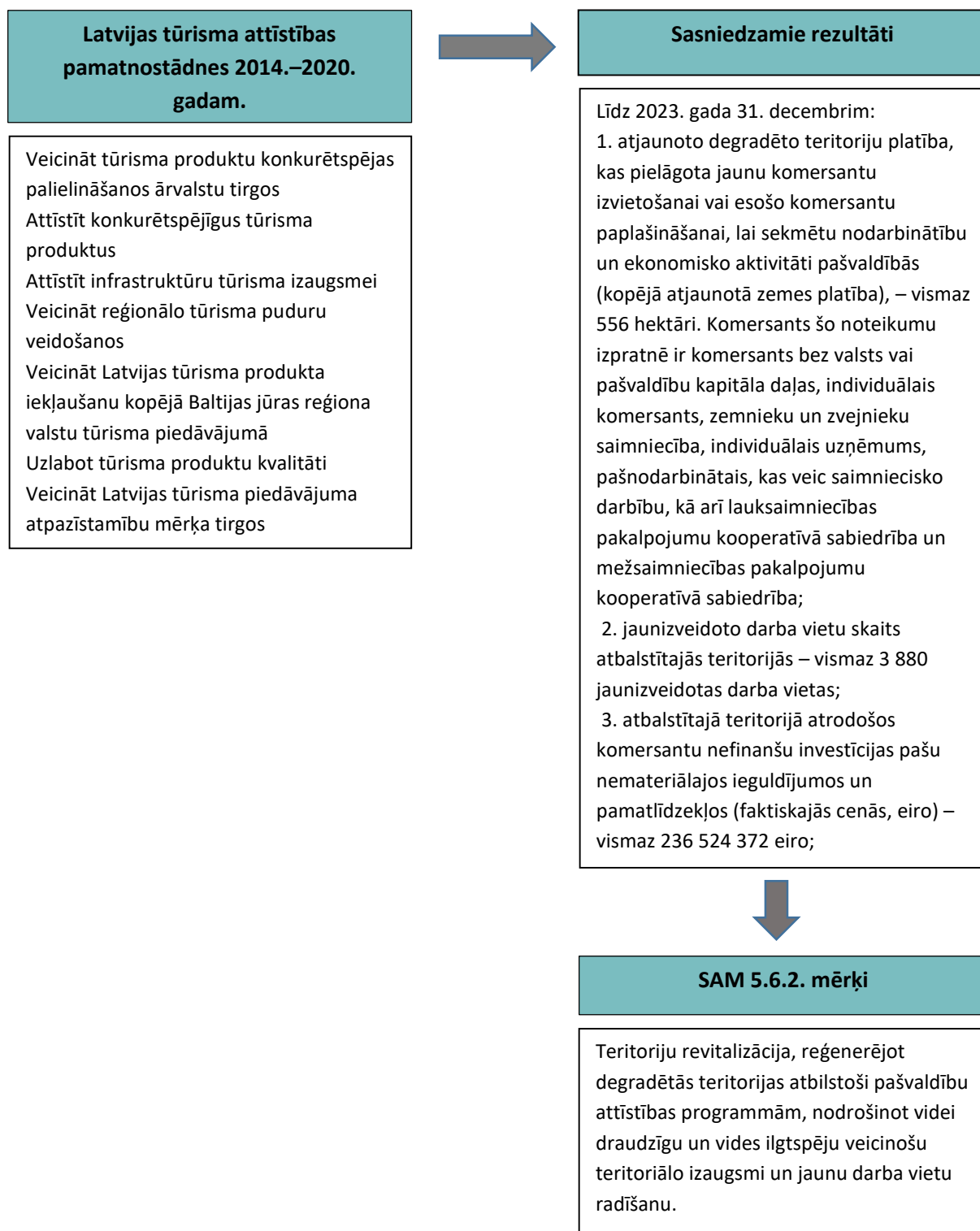
2. pašvaldības kapitālsabiedrību, kas veic pašvaldības deleģēto pārvaldes uzdevumu izpildi;

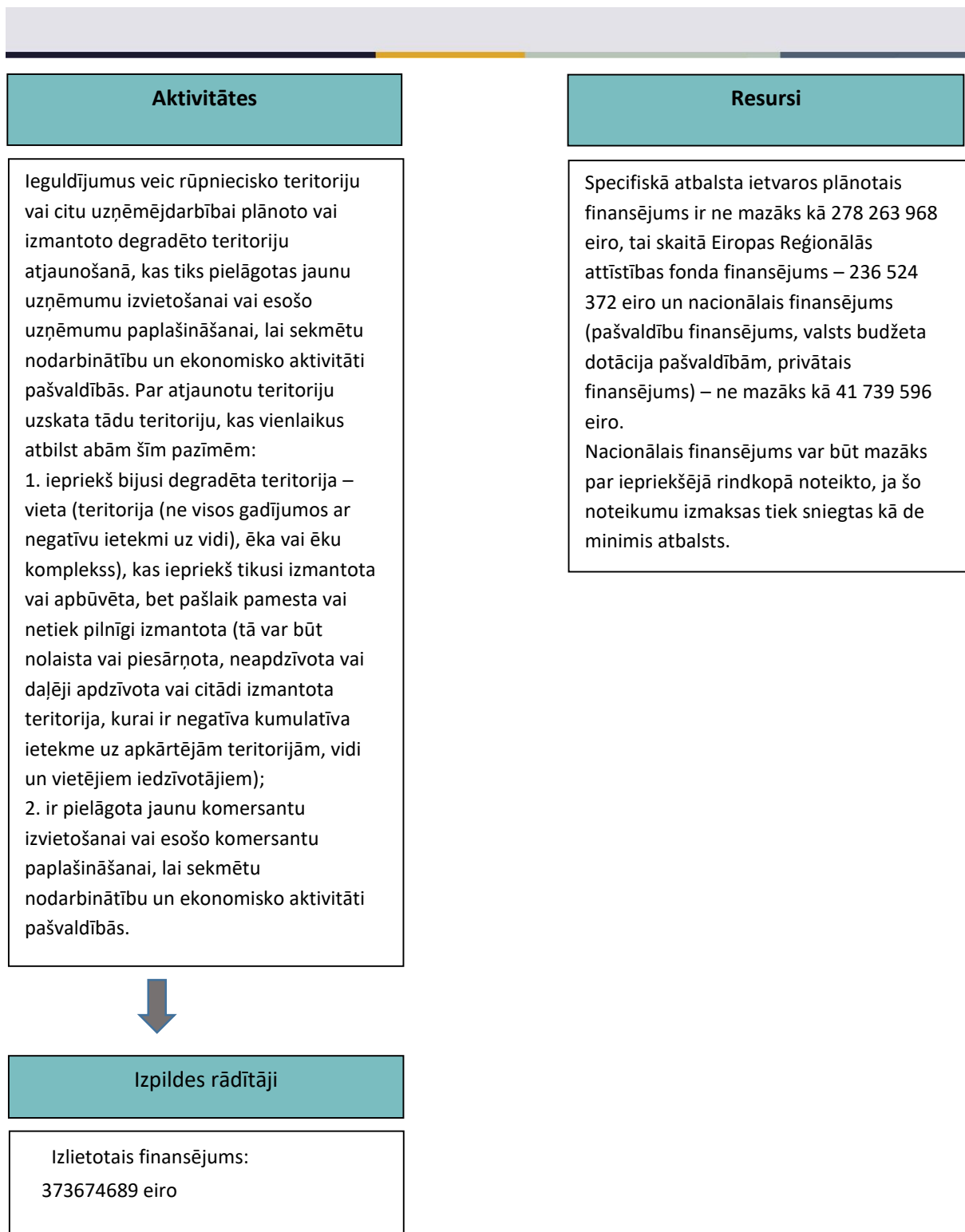
3. sabiedrisko (ūdenssaimniecības un (vai) siltumapgādes) pakalpojumu sniedzēju. Ūdenssaimniecības un (vai) siltumapgādes investīciju gadījumā dalība projektā sadarbības partnera statusā ir obligāta, izņemot gadījumu, kad pašvaldība vai tās iestāde vienlaikus ir projekta iesniedzējs un sabiedrisko pakalpojumu sniedzējs;

4. pašvaldību;

5. pašvaldības izveidotu iestādi.

Rezultatīvo rādītāju izpildes novērtējums uz 15.07.2019

Rezultātu sasniegumu un ietekmes rādītāji

Rezultāta rādītājs – līdz 2023. gada 31. decembrim strādājošo skaits (privātajā sektorā) komersantos, kuru ražošanas vai pakalpojuma sniegšanas vieta ir nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centru teritorija un to funkcionālas teritorijas – vismaz 446 300 strādājošo;

Finanšu rādītājs – līdz 2018. gada 31. decembrim sertificēti izdevumi vismaz 58 873 907 eiro apmērā;

Enerģijas patēriņa rādītājs – megavatstundas.

SAM 5.6.2. atbalsts ir netiešs kopumā tūrisma nozarei. Ja tiek īstenots projekts, kura revitalizētajā teritorijā tiek attīstīti tūrisma pakalpojumi, piemēram, viesnīca, tematiskais parks, industriālā mantojuma muzejs-ekspozīcija, koncertzāle u.c., tad ietekme ir tieša tūrisma nozarē. Revitalizētas var tikt izstrādātu karjeru teritorijas, slēgtās atkritumu poligonu teritorijas, kurās tiek pēc revitalizācijas sniegti aktīvās atpūtas pakalpojumi, kuriem primārā mērķauditorija ir vietējie iedzīvotāji, pēc tam vietējie ceļotāji, tūristi, ārvalstu tūristi. Tomēr arī šīs investīcijas ir ilgtermiņa ieguldījums un būtiski nepalielina tūristu plūsmu novēršot lietas, kuras nevis veicina tūristu pieplūdumu, bet varētu radīt negatīvas asociācijas. Ilgtermiņā tiek veicināta vietu pievilcība, zīmola spēks un stiprināta vietējo identitāte. Izmaksu atdeve vērtējama ilgtermiņā.

ZM ministrijas pasākumi, kuri veicina lauku tūrisma uzņēmējdarbības attīstību

ZM LAD atbalsta pasākumi reģionālā griezumā tiek īstenoti un apkopoti atbilstoši LAD reģionālajam tīklam, 9 reģionos¹⁹. Atbalsta pasākumus vietās koordinē un prioritātes nosaka vietējā līmenī izveidotās lauku partnerības.

2.2.1. Atbalsta pasākuma "Darbību īstenošana saskaņā ar sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģiju" aktivitāte *"Vietējās ekonomikas stiprināšanas iniciatīvas"*

Pasākumu regulē Ministru kabineta noteikumi Nr. 590 (2015. gada 13. oktobris, prot. Nr. 54 20. §) Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas kārtība lauku attīstībai apakšpasākumā "Darbību īstenošana saskaņā ar sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģiju". MK noteikumi nr.590 nosaka **apakšpasākuma mērķus:**

- veicināt sabiedrības iesaistīšanos vietējās ekonomikas stiprināšanas iniciatīvās, tā radot jaunas vērtības vietējā teritorijā, produktīvāk izmantojot vietējos resursus, sekmējot sadarbību un vietējo patēriņu, kā arī attīstot jaunus uzņēmējdarbības modeļus, kas paaugstina lauku teritoriju iedzīvotāju dzīves kvalitāti un veicina konkurētspēju un vietējās teritorijas sociālekonomisko attīstību;
- veicināt sabiedrības iesaistīšanos vietējā dabas, fiziskā, sociālā un cilvēku kapitāla stiprināšanas un kultūras kapitāla stratēģiskas un ilgtspējīgas izmantošanas un attīstības iniciatīvās, tā palielinot lauku iedzīvotāju drošumspēju, **kā arī vietas potenciālu un pievilcību, kas var kļūt**

¹⁹ <http://www.lad.gov.lv/lv/kontakti/klientu-apkalposanas-punkti/>

par priekšnosacījumu jaunu integrētu tūrisma, kultūras, veselības un citu saistītu pakalpojumu un produktu piedāvājumam.

Lai saņemtu atbalstu šajā pasākumā vietējām lauku partnerībā ir jābūt izstrādātām un apstiprinātām stratēģijām. Ar 35 apstiprinātajām lauku partnerību stratēģijām līdz 2020. gadam var iepazīties LAD tīmekļa vietnē²⁰. Šo atbalsta pasākumu atzinīgi novērtē nevalstiskais sektors, juridiskās personas. Kopumā šajā atbalsta pasākumā, summējot finansējumu apstiprinātajiem projektiem, projektiem, kuros sāka uzraudzība, reģistrētie projekti un summas projektos, kuri ir pārtraukti, ir ieguldīti 34 105 644 EUR publiskā finansējuma

5.Tabula. Atbalsts lauku tūrisma no LAD programmas – reģionālais sadalījums.

	Apstiprināts		Sākta uzraudzība		Reģistrēts		Pārtrauktas saistības	
	Skaitis	Publiskais finansējums, EUR	Skaitis	Publiskais finansējums, EUR	Skaitis	Publiskais finansējums, EUR	Skaitis	Publiskais finansējums, EUR
Ziemeļkurzemes RLP	34	955 246,73	62	1 235 592,70	11	203 726,81	16	384 864,30
Dienvidkurzemes RLP	20	750 385,54	68	1 484 953,91	45	1 285 374,69	32	1 061 620,41
Zemgales RLP	38	912 676,71	74	1 316 038,83	35	793 632,77	10	435 451,97
Lielrīgas RLP	75	1 617 410,23	145	2 761 975,18	52	885 626,37	37	972 302,54
Ziemeļvidzemes RLP	77	1 804 640,15	134	2 208 475,55	26	595 656,97	38	869 883,94
Ziemeļaustrumu RLP	21	428 457,20	84	1 553 278,11	22	513 980,51	12	417 311,07
Viduslatvijas RLP	32	738 344,59	56	1 167 523,82	15	402 616,53	12	183 589,16
Austrumlatgales RLP	21	704 087,65	29	838 431,23	18	718 994,89	14	557 588,54
Dienvidlatgales RLP	28	1 100 204,61	60	996 277,30	25	733 175,73	16	516 248,90
Kopā	346	9 011 453,41	712	13 562 546,63	249	6 132 785,27	187	5 398 860,83

²⁰ <http://www.lad.gov.lv/lv/atbalsta-veidi/projekti-un-investicijas/leader/apstiprinato-strategiju-saraksts-2/>

Atbalsta intensitāte no projekta kopējās attiecināmo izmaksu summas ir **līdz 70%**, bet kopprojektiem - **līdz 80%** (kopprojekts ir projekts, kurā plānoto investīciju izmanto kopīgai lietošanai,

ja to iesniedz kooperatīvā sabiedrība, ne vairāk kā 3 saimnieciskās darbības veicēji, starp kuriem noslēgt koplīgums, vai pašvaldība savā īpašumā esošās infrastruktūras izveidei juridiskai personai, kas veic saimniecisku darbību (ja ir koplīgums)). Jāņem vērā, ka vietējā rīcības grupa sabiedrības virzītās vietējās attīstības stratēģijā atbalsta intensitāti **var samazināt**.

Šim atbalsta pasākumam LAD reģionu griezumā vislielākais finansējums ir apstiprināts un uzraudzība sāka Lielrīgas un Ziemeļvidzemes reģionos, kuros kopumā ir augsta tūrisma nozares intensitāte. Par labās prakses piemēru var minēt projektu "Tūrisms Kopā", ko īstenoja 6 Pierīgas un Zemgales pašvaldības, izstrādājot vienotu tūrisma stratēģiju, paredzot tīklošanās aktivitātes un ieviešot stratēģisku partnerību arī uzņēmēju vienotu produktu veidošanai. Tomēr trūkumi ir lauku atbalsta programmu specifika – šādā sadarbības aktivitātē un klastera iniciatīvā nedrīkst iesaistīties nacionālas nozīmes pilsēta kā Jelgava, jo tā ir urbāna – ne vairs lauku teritorija. Tomēr tūrisma veicināšanas nolūkos Jelgavai būtu bijusi nozīmīga loma. Aktivitāte turpināma. Vienlaikus inovāciju projektiem uzņēmējdarbībā jāparedz plašākas vai centralizētas vērtēšanas iespējas, jo ne vienmēr vietējo rīcības grupu iekšpusē ir vajadzīgā kapacitāte un kompetences inovatīvu projektu izvērtēšanas spējai.

2.2.2. Atbalsta pasākuma "Atbalsts ieguldījumiem ar lauksaimniecību nesaistītu darbību radīšanā un attīstīšanā" aktivitāte *"Tūrisma aktivitāšu veicināšana"*

Pasākumu	regulē	Ministru	kabineta	noteikumi	Nr.	320
----------	--------	----------	----------	-----------	-----	-----

(2016. gada 24. maijs, prot. Nr. 25 14. §) Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas kārtība pasākumā "Atbalsts ieguldījumiem ar lauksaimniecību nesaistītu darbību radīšanā un attīstīšanā" atklātu projektu iesniegumu konkursu veidā. Atbalsta pasākumi ir īstenojami visā Latvijas lauku teritorijā ārpus republikas pilsētām un pilsētām ar iedzīvotāju skaitu virs 5000. Atbalsta pretendents ir lauksaimnieks –saimnieciskās darbības veicējs (individuālais komersants vai juridiska persona) vai saimnieciskās darbības veicējs.

Pasākuma mērķis ir veicināt ar lauksaimniecību nesaistītu saimniecisko darbību un nodarbinātību lauku teritorijā, kā arī dažādot ar lauksaimniecību nesaistītas aktivitātes, lai attīstītu alternatīvus ienākumu avotus un palielinātu ienākumu līmeni lauku reģionos. Pasākuma ietvaros tiek atbalstītas aktivitātes, **kas saistītas ar tūrisma aktivitāšu veicināšanu**. Atbalstāmās aktivitātes ir būvniecība (kempinga mājiņu, traileru, viegla konstrukcijas mazēku būvniecība), tehnikas iegāde un iekārtu iegāde.

Finanšu datu analīzē un projektu skaita apjomā ir izmantoti ZM izsniegtie dati LAD reģionu griezumā. Kopumā šajā atbalsta pasākumā ieguldītais publiskais finansējums ir 2562444 EUR 69 projektiem. Pēc projektu skaita visvairāk aktivitātes ir veikts Dienvidkurzemes reģionā, pēc tam seko Lielrīgas reģions ar vislielāko ieguldīto publisko finansējumu 590 697 EUR. Ziemeļaustrumu reģionā nav

īstenots neviens projekts, Viduslatvijas reģionā 1, Austrumlatgalē 2 projekti. Kopumā var secināt, ka aktīvāka projektu piesaiste notiek teritorijās, kur ir jau attīstīta tūrisma plūsma.

6.Tabula. LAD tūrismā atbalstīto projektu telpiskais sadalījums.

LAD reģionālā pārvalde	Projekti vērtēšanā		Projekti īstenošanā		Pabeigtie projekti		Rezervēts*		Pārtrauktie projekti	
	Skait s	Publiskais finansējums	Skait s	Publiskais finansējums	Skait s	Publiskais finansējums	Skait s	Publiskais finansējums	Skait s	Publiskais finansējums
Austrumlatgales RLP			1	14 348	1	8 514	2	22 861		
Dienvidkurzemes RLP			10	255 614	8	95 356	18	350 970	4	31 106
Dienvidlatgales RLP	1	8 000	2	84 461	8	127 039	11	219 500	1	80 000
Lielrīgas RLP			4	361 772	9	228 925	13	590 697	6	190 758
Viduslatvijas RLP			1	150 000			1	150 000		
Zemgales RLP			4	344 935	2	79 509	6	424 444	2	102 497
Ziemeļaustrumu RLP							0	0		
Ziemeļkurzemes RLP			6	343 581			6	343 581	2	59 098
Ziemeļvidzemes RLP	1	88 408	7	260 193	4	111 790	12	460 391	4	126 789
Kopā	2	96 407	35	1 814 903	32	651 134	69	2 562 444	19	590 248
* Rezervēts = Projekti vērtēšanā + Projekti īstenošanā + Pabeigtie projekti										

Atbalsta intensitāte no projekta kopējās attiecināmo izmaksu summas ir 40 %, bet par ieguldījumiem energoefektīvās ēkās – 50 %, par specializēto meža tehniku – 35 % un citu mobilo tehniku – 25 %.

Lielajiem komersantiem, atbalsta intensitāte no projekta kopējās attiecināmo izmaksu summas ir 35 %, bet mobilajai teknikai – 25 %. Meža teknikai atbalsta intensitāte ir 35 %.

2.2.3. Atbalsta pasākuma *“Sadarbība”* apakšpasākums *“Atbalsts lauku tūrisma attīstības veicināšanai”*.

Ministru kabineta 2014.gada 30.septembra noteikumi Nr.598 "Noteikumi par valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanu, administrēšanu un uzraudzību lauku un zivsaimniecības attīstībai 2014.-2020. gada plānošanas periodā" un Ministru kabineta 2017.gada 28.novembra noteikumi Nr.703 "Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas kārtība pasākuma "Sadarbība" 16.3.apakšpasākumam "Atbalsts lauku tūrisma attīstības veicināšanai"" nosaka, ka ir atklāts projektu pieteikumu konkurss.

Apakšpasākuma mērķis ir veicināt sadarbību starp mazajiem ekonomikas dalībniekiem ar lauku tūrisma saistītu pakalpojumu un mārketinga darbību īstenošanā. MK Noteikumu nr.703 4. punkts nosaka termina sadarbība skaidrojumu – **sadarbība** starp vismaz divām neatkarīgām pusēm, lai apmainītos ar zināšanām vai sasniegtu kopīgu mērķi, pamatojoties uz darba dalīšanu un kopīgi nosakot sadarbības projekta tvērumu, dodot ieguldījumu tā īstenošanā un dalot projekta risku un rezultātus. Par sadarbību neuzskata pētniecības pakalpojumu sniegšanu.

Sadarbības partneri – neatkarīgas līgumslēdzēju puses, kas savā starpā noslēgušas sadarbības līgumu par projekta īstenošanu un nodrošina efektīvu sadarbību. Šo noteikumu izpratnē sadarbības partneri ir:

- mazie ekonomikas dalībnieki – lauku tūrisma pakalpojuma sniedzēji, kas ir saimnieciskās darbības veicēji un kas atbilst Komisijas 2014. gada 17. decembra Regulas (ES) Nr. 651/2014, ar ko noteiktas atbalsta kategorijas atzīst par saderīgām ar iekšējo tirgu, piemērojot Līguma 107. un 108. pantu, I pielikumā noteiktajai mikrouzņēmuma definīcijai;
- biedrība vai nodibinājums.

7.Tabula. Atbalsts lauku tūrisma attīstības veicināšanai

	Apstiprināts		Sākta uzraudzība		Reģistrēts		Pārtrauktas saistības	
	Skaits	Publiskais finansējums, EUR	Skaits	Publiskais finansējums, EUR	Skaits	Publiskais finansējums, EUR	Skaits	Publiskais finansējums, EUR
Pasākuma "Sadarbība" apakšpasākums „Atbalsts lauku tūrisma attīstības veicināšanai”	15	1 212 945,00	1	13 779,28	32	1 888 198,68	0	0

Atbalsta intensitāte ir 80 % no attiecināmajām izmaksām.

Apakšpasākuma īstenošanas vieta ir Latvijas teritorija. Savukārt, īstenojot darbību - jaunu tirgu sasniedzamības palielināšana, var ārpus Latvijas teritorijas.

Eiropas lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) Latvijas lauku attīstības programmas 2014.-2020.gadam apakšpasākums „Starpteritoriālā un starpvalstu sadarbība”

Šo pasākumu regulē Ministru kabineta noteikumi Nr. 238 (2017. gada 3. maijs. prot. Nr. 22 27. §) Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas kārtība vietējām rīcības grupām starpteritoriālai un starpvalstu sadarbībai.

Pasākumu mērķis ir atbalstīt sadarbību nacionālā un starptautiskā mērogā, lai sekmētu kvalitatīvu pieredzes apmaiņu, jaunu un inovatīvu sadarbības ideju īstenošanu, kā arī veicinātu uzņēmējdarbības attīstību un nodarbinātību.

Atbalstu starpvalstu sadarbībai ir tiesīga saņemt biedrība vai nodibinājums, kam piešķirts atbalsts vietējās attīstības stratēģijas īstenošanai atbilstoši normatīvajiem aktiem par valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanu sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģiju sagatavošanai un īstenošana.

Maksimālais atbalsta apmērs starpteritoriālās sadarbības projekta vai starpvalstu sadarbības projekta, tai skaitā kopprojekta, īstenošanai, ietverot atbalstu starpvalstu vai starpteritoriālās sadarbības projekta tehniskai sagatavošanai, lauku attīstības programmas pasākumā nepārsniedz 100 000 *eiro* un rīcības programmas pasākumā – 50 000 *eiro*. Atbalsts starpvalstu sadarbības projekta tehniskai sagatavošanai nepārsniedz 4000 *eiro* un starpteritoriālās sadarbības projekta tehniskai sagatavošanai – 500 *eiro*.

Atbalsta intensitāte starpvalstu sadarbības projektā un starpteritoriālās sadarbības projektā ir 100 procentu no kopējās attiecināmo izmaksu summas.

Šī pasākuma ietvaros tiek īstenoti arī tūrisma nozarē starptautiski projekti, piemēram,:

Projekts “Tūristam draudzīgs Latgales uzņēmējs digitalizācijas laikmetā”, īsteno 6 lauku partnerības Latvijā.

Projekts “Velotūrisma attīstība Austrumlatvijā pieslēdzoties starptautiskajam Velomaršrutu tīklam EuroVelo 11”, īsteno 7 partnerības. Būtiski, ka pašvaldības apzinās šādu iespēju izmantošanu un paralēli velo tūrisma attīstīšanas idejām veido Latgales tūrisma stratēģiju.

Starptautisks projekta Nr. 17-00-A019.333-000002 "Ilgtspējīga tūrisma attīstības principu ieviešana nacionālo parku/aizsargājamo dabas teritoriju reģionos", īsteno 2 lauku partnerības.

Starpteritoriālās sadarbības projekts Nr.19-00-A019.332-000006 „Bānīša zemes labumi – 33 km garumā un platumā!”, īsteno 2 lauku partnerības.

Šiem starptautiskajiem projektiem ir tieša ietekme tūrisma attīstībā, tajos piedalās uzņēmēji, iegūstot jaunas zināšanas un pieredzi, kas ir būtiski pakalpojuma kvalitātes uzturēšanā un paaugstināšanā.

Ar tūrisma nozares saistīto apakšnozaru/jomu pieejamie atbalsta pasākumi

EEZ un Norvēģijas finanšu instruments

Norvēģijas finanšu instrumenta 2014.-2021. gada perioda līdzfinansētās programmas "Uzņēmējdarbības attīstība, inovācijas un mazie un vidējie uzņēmumi" (apstiprināta Ministru kabinetā 27.08.2019. sēdē) mērķis ir veicināt vērtību²¹ radīšana un ilgtspējīgu²² izaugsmi.

Norvēģijas finanšu instrumenta piešķirums ir 12 500 000 euro, un nacionālais līdzfinansējums ir 2 205 882 eiro. Šo programmu īsteno LIAA²³. Iepazīstoties ar programmas saturu var secināt, ka šī programma neparedz tiešu atbalstu tūrisma nozarei, bet nevar izslēgt iespēju, ka atsevišķi uzņēmumi, kuri plāno attīstīt zaļās tehnoloģijas un vai zaļus produktus tūrisma nozarē, var pretendēt un saņemt šīs programmas finanšu atbalstu.

EEZ programmas "Pētniecība un izglītība" EEA finanšu instrumenta 2014-2021 un Norvēģijas finanšu instrumenta 2014-2021 vienošanās dokuments starp donoriem un Finanšu ministriju²⁴ paredz četru iepriekš definētu projektu attīstību un ieviešanu (27/08/2019). Visi četri projekti ir inovāciju centru attīstība Cēsis, Daugavpilī, Liepājā un Ventspilī ar mērķi stiprināt STEM prasmes un izglītību ar darbnīcām, izstādēm, laboratorijām. Ja šie centri tiek attīstīti pēc līdzības ar zinātnes centru AHHA Tartu Igaunijā, tad šie projekti ietekmēs tūrisma un starptautiskā tūrisma attīstību šajās pilsētās, bet, ja koncepcija būs vērsta pamatā uz vietējo sabiedrību (skolēniem, skolotājiem, ģimenēm), tad jebkurā gadījumā tas veicinās vietējo ceļošanu un vietējo tūrismu. Šī programma ir Izglītības un zinātnes ministrijas pārziņā. Skatīt tabulā pārskatu par šiem 4 projektiem:

Projekts	Kopējās attiecināmās izmaksas (EUR)	Projekta finansējums (EUR)	Atbalsts % no programmas
Cēsis	2146856	1932172	90
Daugavpils	2011605	1810444	90
Liepāja	986049	887444	90
Ventspils	2011676	1810508	90

²¹ Termina "vērtības radīšana" definīcija: iniciatīvas, kas rada vērtību uzņēmuma akcionāriem un klientiem.

²² Termina "ilgtspējīga izaugsme" definīcija: Labākas sabiedrības veidošana, balstoties uz ilgtspējas trim dimensijām: ekonomisko ilgtspēju, vides ilgtspēju un sociālo ilgtspēju.

²³ <http://www.liaa.gov.lv/lv/fondi/norvegijas-finansu-instruments-2014-2021>

²⁴ https://www.eeagrants.lv/files/Research_and_Education_2019.pdf

Avoti: Ministru kabineta rīkojums nr.410 "Par Norvēģijas finanšu instrumenta 2014.-2021. gada perioda līdzfinansētās programmas "Uzņēmējdarbības attīstība, inovācijas un mazie un vidējie uzņēmumi" koncepcijas projektu". 27.08.2019.

EEZ programma Klimata pārmaiņas ir VARAM pārziņā. Arī šajā programmā ir iespējami projekti, kas skar tūrisma nozari, īpaši par sezonālības risinājumiem.

Satiksmes ministrijas SAM aktivitāšu raksturojums

No Satiksmes ministrijas 18 SAM programmām un to apakšpasākumiem tūrisma nozari vistiešāk ir attiecināmas trīs programmas.

Tūrisma nozarei svarīgs ir ieguldījums velosipēdu infrastruktūrā, kas ved cauri Latvijai un savienojas ar velo infrastruktūru Igaunijā un Lietuvā.

SAM 6.1.2. veicināt drošību un vides prasību ievērošanu starptautiskajā lidostā "Rīga"²⁵

Specifiskais atbalsta mērķis "Veicināt drošību un vides prasību ievērošanu starptautiskajā lidostā "Rīga" ietilpst darbības programmā "Izaugsme un nodarbinātība" prioritārā virzienā "Ilgtspējīga transporta sistēma".

Prasības projekta iesniedzējam

Projekta iesniedzējs ir Valsts akciju sabiedrība "Starptautiskā lidosta "Rīga".

Investīciju mērķis ir uzlabot vides un drošības pasākumus starptautiskajā lidostā "Rīga".

Specifiskā atbalsta īstenošanā ir **atbalstāmas šādas darbības:**

1. darbības, kas saistītas ar valsts varas īstenošanu, nodrošinot civilās aviācijas drošības pasākumu uzlabošanu:

1.1. neatliekamās medicīniskās palīdzības un aviācijas glābšanas un meklēšanas helikopteru nosēšanās laukuma izbūve;

1.2. trešā standarta sprāgstvielu atklāšanas sistēmas (EDS) iekārtu iegāde un uzstādīšana;

2. darbības, kuras saistītas ar lidostas saimnieciskās darbības veikšanu:

2.1. manevrēšanas ceļu būvniecība un peronu aprīkošana ar ass līnijas ugunīm;

²⁵ Ministru kabineta noteikumi Nr. 158, Rīgā 2016. gada 15. martā, Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 6.1.3. specifiskā atbalsta mērķa "Nodrošināt nepieciešamo infrastruktūru uz Rīgas maģistrālajiem pārvadiem un novērst maģistrālo ielu fragmentāro raksturu" 6.1.3.1. pasākuma "Rīgas pilsētas integrētas transporta sistēmas attīstība" īstenošanas noteikumi. Tiešsaistē pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/281127-darbibas-programmas-izaugsme-un-nodarbinatiba-6-1-3-specifiska-atbalsta-merka-nodrosinat-nepieciešamo-infrastrukturu>

2.2. lidlauka publiskās daļas pievedceļu pārbūve;

2.3. lidlauka publiskās daļas lietus ūdens kanalizācijas sistēmas pārbūve;

2.4. apgaismojuma infrastruktūras modernizācija, tai skaitā energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumi;

2.5. tehniskā servisa ēku rekonstrukcija, tai skaitā energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumi.

SAM 6.1.1. palielināt lielo ostu drošības līmeni un uzlabot transporta tīkla mobilitāti²⁶

Specifiskais atbalsta mērķis "Palielināt lielo ostu drošības līmeni un uzlabot transporta tīkla mobilitāti" ietilpst darbības programmā "Izaugsme un nodarbinātība".

Investīciju mērķis ir uzlabot drošības līmeni ostās, un novērst vājo punktu radītos ierobežojumus TEN-T transporta infrastruktūras darbībā.

Specifiskā atbalsta mērķa grupa ir visu transporta veidu satiksmes dalībnieki, kravu un pasažieru pārvadātāji.

Projekta iesniedzējs ir Rīgas brīvdostas pārvalde, Ventspils brīvdostas pārvalde un Liepājas speciālās ekonomiskās zonas pārvalde. Ja projekts tiek apstiprināts, projekta iesniedzējs ir arī finansējuma saņēmējs.

Specifiskā atbalsta ietvaros ir sasniedzami šādi **uzraudzības rādītāji**:

1. līdz 2023. gada 31. decembrim sasniedzamais iznākuma rādītājs:

1.1. rekonstruēto hidrotehnisko būvju skaits – 4;

1.2. rekonstruēto ielu un dzelzceļa garums – 12 km;

2. līdz 2023. gada 31. decembrim sasniedzamie rezultāta rādītāji:

2.1. laikapstākļu ietekmētās kuģu dīkstāves reidā vidēji gadā – 70 stundas;

2.2. sliktā un ļoti sliktā stāvoklī esošu pievadceļu īpatsvars samazināts no 62 % līdz 47 %;

3. finanšu rādītājs – līdz 2018. gada 31. decembrim sertificēti izdevumi 33 802 200 eiro apmērā.

Specifiskajam atbalstam plānotais **kopējais attiecināmais finansējums** ir 105 073 678 eiro, tai skaitā Kohēzijas fonda finansējums – 89 312 625 eiro un privātais finansējums – vismaz 15 761 053 eiro.

²⁶ Ministru kabineta noteikumi Nr. 319, Rīgā 2016. gada 24. maijā, Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 6.1.1. specifiskā atbalsta mērķa "Palielināt lielo ostu drošības līmeni un uzlabot transporta tīkla mobilitāti" īstenošanas noteikumi. Tiešsaistē pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/282432-darbibas-programmas-izaugsme-un-nodarbinatiba-6-1-1-specifiska-atbalsta-merka-palielinat-lielo-ostu-drosibas-limeni-un>

Finansējuma saņēmējiem plānotais **maksimālais Kohēzijas fonda finansējums** ir:

1. Rīgas brīvostas pārvaldei – 24 704 209 eiro;
2. Ventspils brīvostas pārvaldei – 32 304 208 eiro;
3. Liepājas speciālās ekonomiskās zonas pārvaldei – 32 304 208 eiro.

Pieejamais **kopējais attiecināmais finansējums** līdz 2018. gada 31. decembrim, lai slēgtu līgumus par projektu īstenošanu, ir 98 573 116 eiro, tai skaitā Kohēzijas fonda finansējums – 83 787 148 eiro un privātais finansējums – ne mazāk kā 14 785 968 eiro.

Finansējuma saņēmējiem līdz 2018. gada 31. decembrim pieejamais **maksimālais Kohēzijas fonda finansējums** ir:

1. Rīgas brīvostas pārvaldei – 23 175 842 eiro;
2. Ventspils brīvostas pārvaldei – 30 305 653 eiro;
3. Liepājas speciālās ekonomiskās zonas pārvaldei – 30 305 653 eiro.

Specifiskā atbalsta īstenošanā ir **atbalstāmas šādas darbības**:

1. to molu, viļņlaužu, krasta nostiprinājumu un piestātņu pārbūve un atjaunošana, kas nav iznomātas vai ko nav plānots iznomāt komercdarbībai;
2. lielo ostu infrastruktūras kompleksam piederošo inženiertīklu būvniecība;
3. autotransporta un dzelzceļa pievadceļu un ar tiem saistītās infrastruktūras būvniecība;
4. ar ugunsdzēsības un vides aizsardzības prasību ievērošanu saistīto iekārtu iegāde un infrastruktūras būvniecība;
5. kuģu ceļu uzlabošana, lai paaugstinātu kuģošanas drošību.

Šis SAM uz tūrisma nozari attiecas investīciju gadījumos, kad tās tiek ieguldītas objektos – infrastruktūrā, kuru izmanto pasažieru pārvadājumiem. Jūras transports Latvijā ir mazāk attīstīts kā Igaunijā (īpaši Tallinas osta, kā arī savienojums ar Sāremā salu), ko ietekmē Rīgas ģeogrāfiskais novietojums Rīgas jūras līcī. Rīgas brīvostā kruīzu kuģu skaits ir pieaudzis, 2014.g. ienāca 57 kruīza kuģi, bet 2018.g. 86 kruīza kuģi. Kopumā kruīzu tūrisma industrija no vietas ilgtspējas attīstības tiek vērtēta kā vietu noplucinoša.

Kruīzu kuģi ienāk Rīgas brīvostā, no Rīgas brīvostas ir regulāra satiksme ar Zviedriju. No Ventspils ir regulāra prāmju satiksme ar Zviedriju, no Liepājas ar Vāciju. No visām ostām lielāks ir izbraukušo skaits nekā iebraukušo pasažieru skaits, bet tendence ir pozitīva kopumā.

8.Tabula. Pasažieru ostu darbības rādītāji.

	Rīga			Ventspils			Liepāja		
	Iebraukuši pasažieri ar prāmjiem	Izbraukuši pasažieri ar prāmjiem	Iebraukuši pasažieri ar kruīza kuģiem	Iebraukuši pasažieri ar prāmjiem	Izbraukuši pasažieri ar prāmjiem	Iebraukuši pasažieri ar kruīza kuģiem	Iebraukuši pasažieri ar prāmjiem	Izbraukuši pasažieri ar prāmjiem	Iebraukuši pasažieri ar kruīza kuģiem
2014	332036	344989	60840	68718	73908	1265	19407	22796	-
2018	393306	402734	74785	106562	114868	1132	21219	24294	600

Avots: CSP, 2019

SAM 6.3.1. palielināt reģionālo mobilitāti, uzlabojot valsts reģionālo autoceļu kvalitāti²⁷

Specifiskais atbalsta mērķis "Palielināt reģionālo mobilitāti, uzlabojot valsts reģionālo autoceļu kvalitāti" ietilpst darbības programmā "Izaugsme un nodarbinātība".

Investīciju mērķis ir uzlabot valsts reģionālo autoceļu pieejamību un to kvalitāti, veicot autoceļu infrastruktūras saglabāšanas pasākumus (tai skaitā reģionālo autoceļu pārbūvi, virsmas nestspējas stiprināšanu) un vienlaikus uzlabojot ceļu satiksmes drošību.

Atbalsta **mērķa grupa** ir satiksmes dalībnieki.

Atbalsta mērķa ietvaros ir sasniedzami šādi **uzraudzības rādītāji**:

1. līdz 2023. gada 31. decembrim sasniedzams šāds iznākuma rādītājs – pārbūvēti vai modernizēti valsts reģionālie autoceļi 305 km garumā, tai skaitā līdz 2018. gada 31. decembrim izsludināti būvniecības iepirkumi – 20 % no kopējo pārbūvējamo ceļa posmu skaita;

2. līdz 2023. gada 31. decembrim sasniedzami šādi rezultāta rādītāji:

2.1. to valsts reģionālo autoceļu īpatsvars, kuri ir sliktā un ļoti sliktā stāvoklī, samazināts no 53,7 % līdz 26 % no kopējā valsts reģionālo autoceļu tīkla;

2.2. vidējais laika ietaupījums uz vienu kilometru, pārbūvējot valsts reģionālo autoceļu ar asfalta segumu, palielināts no 5 līdz 9 sekundēm;

3. finanšu rādītājs – līdz 2018. gada 31. decembrim sertificēti izdevumi 72 852 630 eiro apmērā.

²⁷ Ministru kabineta noteikumi Nr. 101, Rīgā 2016. gada 9. februārī, Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 6.3.1. specifiskā atbalsta mērķa "Palielināt reģionālo mobilitāti, uzlabojot valsts reģionālo autoceļu kvalitāti" īstenošanas noteikumi. Tiešaistē pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/280229-darbibas-programmas-izaugsme-un-nodarbinatiba-6-3-1-specifiska-atbalsta-merka-palielinat-regionalo-mobilitati-uzlabojot>

Specifiskā atbalsta mērķim plānotais **kopējais attiecināmais finansējums** ir 277 032 428 eiro, tai skaitā Eiropas Reģionālās attīstības fonda finansējums – 235 477 563 eiro un valsts budžeta finansējums – 41 554 865 eiro.

Maksimālais attiecināmais Eiropas Reģionālās attīstības fonda finansējuma apmērs projektā ir 85 % no projektam plānotā kopējā attiecināmā finansējuma.

Pieejamais **kopējais attiecināmais finansējums** vienošanos slēgšanai līdz 2018. gada 31. decembrim ir 260 134 768 eiro (tai skaitā 221 114 552 eiro Eiropas Reģionālās attīstības fonda finansējums un 39 020 216 eiro valsts budžeta finansējums), šā finansējuma ietvaros paredzot šo noteikumu 4.1. apakšpunktā minētā iznākuma rādītāja plānojumu 286 km apmērā.

Projekta iesniedzējs ir Satiksmes ministrija. Satiksmes ministrijas vārdā atbilstoši likuma "Par autoceļiem" 7. panta trešajai daļai un deleģēšanas līgumam darbojas valsts akciju sabiedrība "Latvijas Valsts ceļi", kas veic Satiksmes ministrijas – Eiropas Savienības fondu projekta iesniedzēja – funkcijas.

Specifiskā atbalsta mērķa ietvaros **atbalstāmas darbības** ir to valsts reģionālo autoceļu pārbūve, kas savieno starptautiskas, nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centrus ar TEN-T autoceļu tīklu. Sk. priekšlikumu par ostas un Vecrīgas sasaisti SAM 5.6.1. ietvaros.

Programmas nosacījumu atbilstība tūrisma nozares specifikai, mērķu sasniegšanai un problēmu risināšanai

1.4. Tūrisma nozarē iesaistīto redzējums par valsts finanšu atbalstu

Ziņojuma izstrādes gaitā, tikām izsūtījuši elektronisku aptauju ar 7 jautājumiem 26 adresātiem e-pastā, lai uzzinātu tūrisma nozarē strādājošo viedokli par esošajiem valsts finanšu atbalsta instrumentiem. Anketā tika iekļauti visi valsts atbalsta instrumenti, kuri bija darba uzdevumā pētniekiem norādīti. Papildus tika nozīmīguma vērtēšanai pievienoti šādi instrumenti:

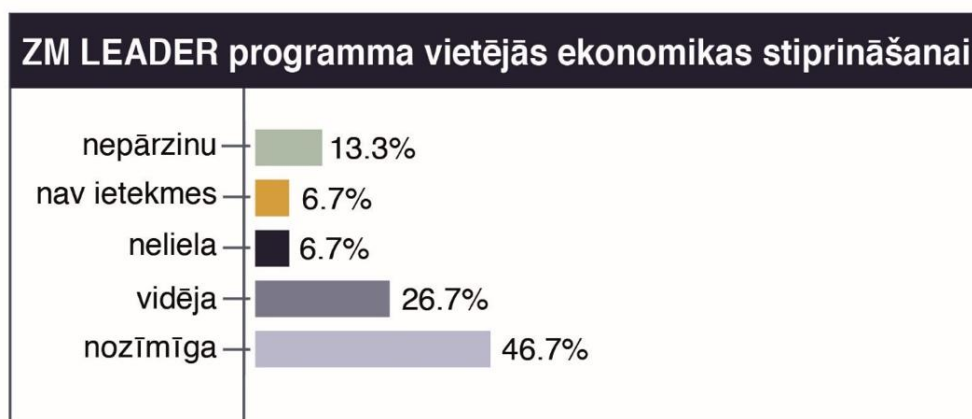
- Biznesa inkubatoru programma
- Mērķprogramma Latvijas skolas soma
- Valsts kultūrkapitāla fonds
- Latvijas vides aizsardzības fonds.

Nemot vērā nozarē regulāras diskusijas par PVN likmi izmitināšanas pakalpojumiem un restorānu pakalpojumiem, ka tās ir būtiskas uzņēmumu konkurētspējai starptautiskā mērogā, īpaši ar kaimiņvalstīm, tad lūdzam novērtēt arī PVN samazinātās likmes ietekmi tūrisma attīstībā (12%-izmitināšanai; 12%-pasažieru pārvadājumiem iekšzemē; 5% augļiem, dārzeņiem). Jāatzīmē, ka PVN likme nav tiešs valsts finanšu atbalsta instruments, bet gan valsts plānotā un īstenotā fiskālā politika.

Starp izsūtītajiem adresātiem iekļāvām tūrisma asociācijas (LC, LVRA, LMPA, muzeju biedrību, Medicīnas klasteri, EnterGauja klasteri, VTA, KTA, LTA), plānošanas reģionus (Latgales, Kurzemes, Zemgales) Latvijas Dabas aizsardzības pārvaldi, kā arī pašvaldības, kuras iekļaujas tūrisma galamērķos vai ir ieguldījušas tūrisma attīstībā, atsevišķus nozīmīgus tūrisma enkurobjektus kā Rundāles pils,

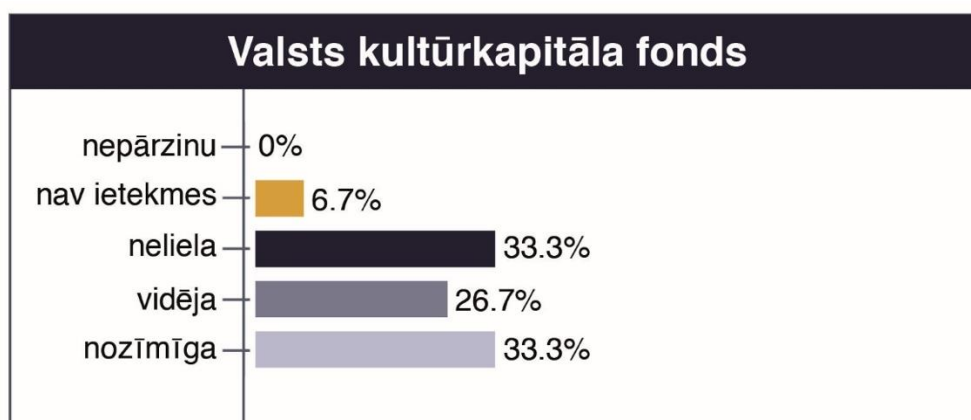
Turaidas muzejrezervāts, Daugavpils Marka Rotko mākslas centrs, atsevišķus uzņēmējus, kuri ir izmantojuši valsts finanšu atbalstu. No LMPA saņēmām atbildi, ka aptaujas anketa ir pārsūtīta visiem biedriem. Kopumā saņēmām un analizējām 15 iesniegtos vērtējumus un priekšlikumus.

Visaugstāk respondenti ir novērtējuši Zemkopības ministrijas pārziņā esošo LEADER programmu vietējās ekonomikas stiprināšanai (skat. 22. att.), 46,7% ir atzinuši, ka šis valsts finanšu atbalsts sniedz nozīmīgu ieguldījumu tūrisma nozarē un 26,7%, ka vidēja nozīme tūrisma nozares attīstībā un 13,3% atbildētāju šo finanšu instrumentu nepazīna.

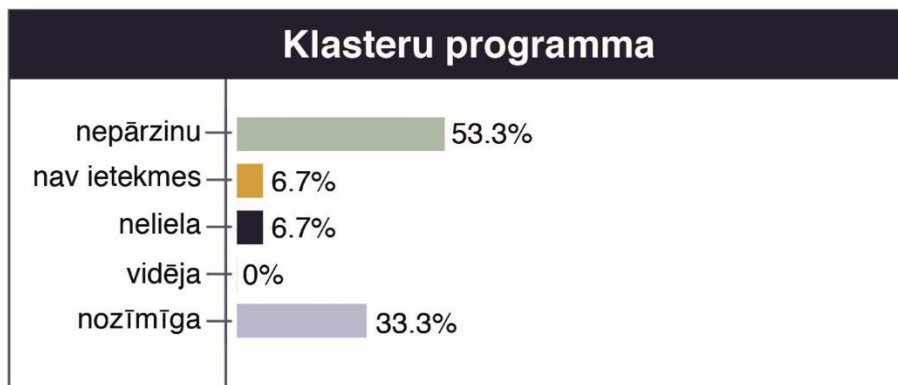
22.attēls. ZM Leader programma vietējās ekonomikas stiprināšanai – ietekmes vērtējums iesaistīto pušu skatījumā.

Kā nākamie divi valsts finanšu atbalsta instrumenti ar nozīmīgu ietekmi tūrisma nozarē tika minēti Ekonomikas ministrijas klasteru programma un Valsts kultūrkapitāla fonds. Jānorāda, ka Valsts kultūrkapitāla fonds (skat. 23. att.) no novērtēšanai sniegtajiem valsts finanšu atbalsta instrumentiem bija vienīgais, kuru visi respondenti bija novērtējuši. Tātad starp atbildētājiem nebija neviens, kurš šo finanšu instrumentu nepazīnātu. 33,3% respondenti uzskata, ka Valsts kultūrkapitāla fondam ir nozīmīga ietekme tūrisma attīstībā, 26,7% vidēja.

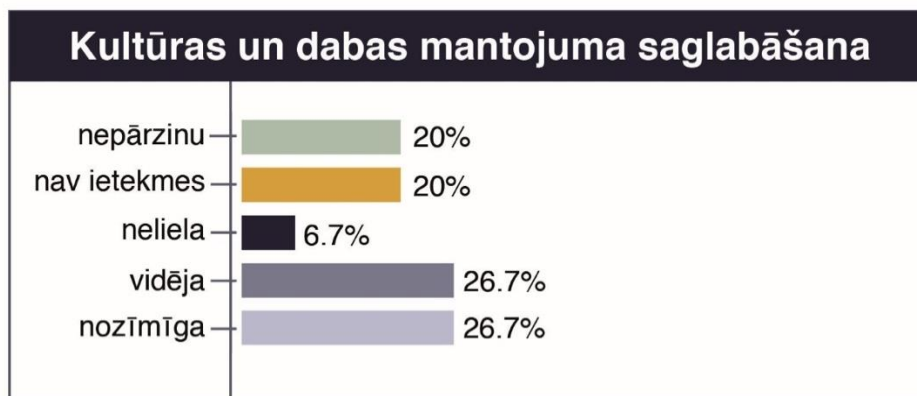
23.attēls. Valsts kultūrkapitāla fonda finanšu atbalsta programmas ietekmes vērtējums iesaistīto pušu skatījumā.

Ekonomikas ministrijas pārziņā esošo klasteru programmu (skat. 24. att.) kā nozīmīgu ieguldījumu tūrisma nozares attīstībā norādīja 33% atbildētāju, 6,7% kā nelielu un tikpat kā to, ka nav ietekmes un vairāk kā puse atbildētāju šo programmu nepārziņāja. No abu tūrisma klasteru birojiem tika saņemtas atbildes.

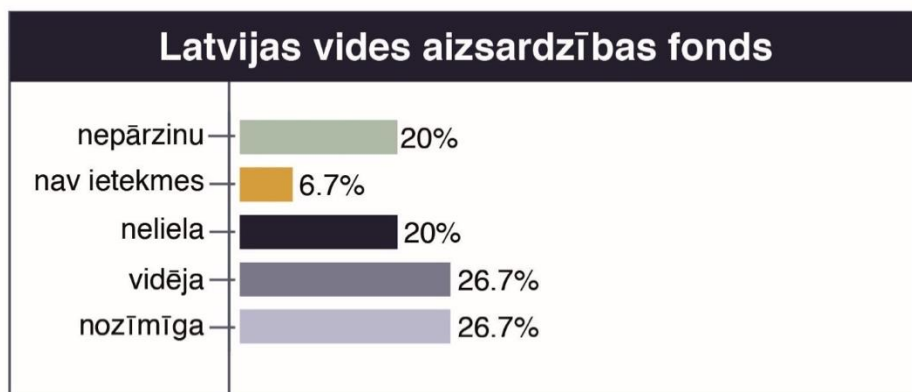
24.attēls. Klasteru programmas ietekmes vērtējums iesaistīto pušu skatījumā.

KM un VARAM kultūras un dabas saglabāšanas SAM5.5.1. (skat. 25. att.) ir novērtēts 26,7% kā nozīmīgs valsts finanšu atbalsts, 26,7% vidēji nozīmīgs un 20% atbildētāju šo instrumentu nepārziņā.

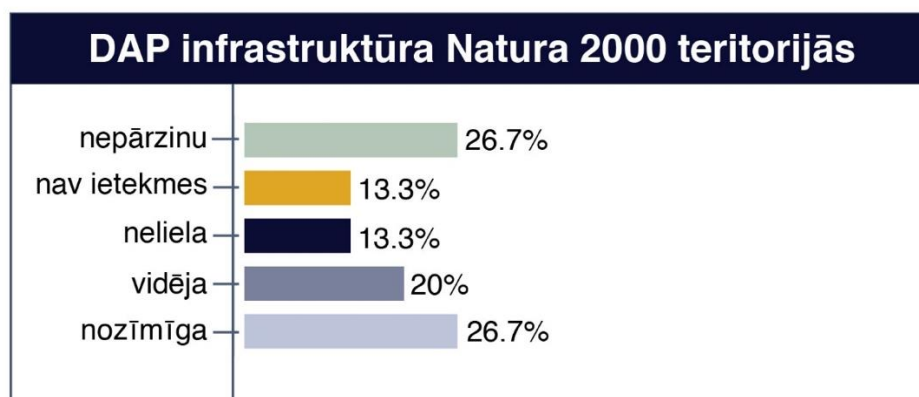
25.attēls. Klasteru programmas ietekmes vērtējums iesaistīto pušu skatījumā.

Latvijas vides aizsardzības fonda (skat. 26. att.) ieguldījumu tūrismā kā nozīmīgu (26,7%) un vidēji (26,7%) nozīmīgu kopā ir norādījuši vairāk kā puse atbildētāju. 20% kā nelielu ietekmi, 6,7%-nav ietekmes un 20% nepārziņā šo finanšu instrumentu.

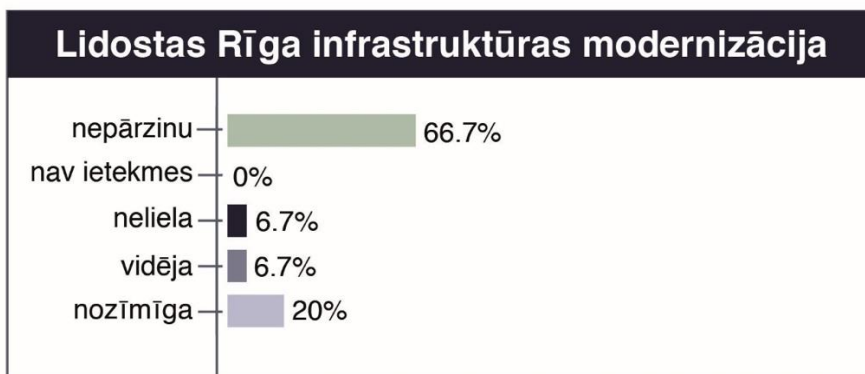
26.attēls. LVAF finanšu atbalsta ietekmes vērtējums iesaistīto pušu skatījumā.

DAP ieguldījums infrastruktūrā aizsargājamās dabas teritorijās *Natura 2000* (skat. 27. att.) arī ir 26,7% novērtējuši kā nozīmīgu tūrisma attīstībā, 20% kā vidēji un 13,3% kā nelielu ietekmi un tikpat ir norādījuši, ka nav ietekmes tūrisma attīstībā. 26,7% atbildētāju šo finanšu instrumentu nepārzina.

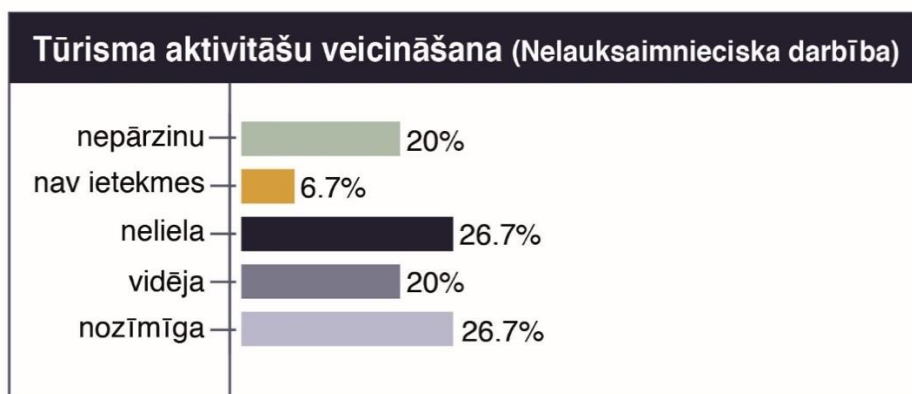
27.attēls. DAP infrastruktūra Natura 2000 teritorijās - programmas ietekmes vērtējums iesaistīto pušu skatījumā.

Lidostas Rīga infrastruktūras modernizācijas programmu (skat. 28.att.) 66,7% respondentu nepārzināja un nevarēja novērtēt tās ietekmi tūrisma nozares attīstībā, kamēr 20% to novērtēja kā nozīmīgu, 6,7% kā vidēju, 6,7% kā nelielu.

28.attēls. Starptautiskās lidostas Rīga modernizācijas programmas vērtējums iesaistīto pušu skatījumā

ZM programma ieguldījumiem ar lauksaimniecību nesaistītu darbību, tūrisma aktivitāšu veicināšanai (skatīt 29.att.) kā nozīmīgu ir novērtējuši 20% atbildētāju, kā vidēji nozīmīgu 33,3%, nelielu ietekmi 26,7% un 20% nepārzina šo atbalsta instrumentu.

29.attēls. Tūrisma aktivitāšu veicināšana – nelauksaimnieciskā darbība - ietekmes vērtējums iesaistīto pušu skatījumā.

Ekonomikas ministrijas eksporta programmu (skat. att.) kā nozīmīgu ieguldījumu tūrisma nozarē ir novērtējuši 13,3% atbildētāju, 20% kā vidēju, 6,7% kā nelielu ietekmi tūrisma nozares attīstībā, 20% norādījuši, ka nav ietekmes tūrisma attīstībā un 40% atbildētāju šo programmu nepārzina.

30.attēls. Eksporta veicināšanas (ārvalstu izstāžu) programmas ietekmes vērtējums iesaistīto pušu skatījumā.

Mērķprogramma Latvijas skolas soma kā nozīmīgu tūrisma attīstībā novērtē 13,3%, vidēji 26,7%, nelielu 6,7%, nav ietekmes 20% un 33,3% atbildētāju šo programmu nepārzina.

Līdzīgas ir atbildes par biznesa inkubatoru programmu, kuru nepārzina 40%, tikmēr 13,3% norāda kā nozīmīgu, 13,3% kā vidēju un 13,3% kā nelielu ietekmi tūrismā un 20% norāda, ka nav ietekmes tūrisma attīstībā.

ZM programmu Sadarbība, atbalsts lauku tūrisma veicināšanai un tieši tāpat VARAM revitalizācijas, degradētās teritorijas mērķprogrammu nepārzina 46,7% atbildētāju, kā nozīmīgu ieguldījumu tūrismā vērtē 13,3%, vidēju 13,3%, nelielu 13,3%, kā arī tikpat norāda, ka nav ietekmes.

VARAM investīcijas reģionos (SAM3.2.1.1.) kā nozīmīgas tūrisma attīstībā norāda 6,7%, vidējas 6,7%, nelielas 26,7%, 13,3% saka, ka neietekmē tūrisma attīstību un 46,7% nepārzina šo finanšu instrumentu.

46,7% nepārzina EEZ un Norvēģijas finanšu instrumentu, kamēr 13,3% to vērtē kā nozīmīgu, 6,7% vidēji un 33,3% norāda, ka nav ietekmes tūrisma attīstībā.

No visiem vērtēšanai nodotajiem valsts finanšu atbalsta instrumentiem visvājāk (93,3% nepārzina) respondenti atpazīst Kultūras ministrijas Rīgas pilsētas revitalizācijas programmu un 6,7% jeb viens atbildētājs norāda, ka tai ir neliela ietekme tūrisma attīstībā.

Respondenti kā citus nozīmīgākos finanšu instrumentus norādīja Pārrobežu sadarbības programmas (ar Lietuvu, Igauniju un Krieviju), gan Baltijas jūras reģiona Interreg programmas, kā arī Eiropas teritoriālās sadarbības programmas, tika pieminēta arī pētniecības programma Apvārsnis 2020.

Respondenti kā vienkāršāk un ērtāk izmantojamos valsts finanšu atbalsta avotus norāda LEADER programmu (izņemot LEADER starptautiskos projektus), Valsts Kultūrkapitāla fondu, Norvēģu finanšu instrumentu un ES Nordplus programmu. Papildus tiek norādīts, ka ļoti svarīga ir kontaktpersonas norādīšana konkrētajam valsts finanšu atbalsta instrumentam, ar kuru var sazināties un noskaidrot jautājumus.

Savukārt, kā neērtāko finanšu instrumentu atbildētāji norāda Interreg programmas un 1.līmeņa FLC kontroli. Par FLC kontroli priekšlikums pārņemt Lietuvas praksi, kur FLC pakalpojumu sniedz privātais sektors. Ieteikums ir kopumā visiem valsts finanšu atbalsta instrumentiem izdalīt divas grupas mazie un lielie projekti jeb reģionālie un vietējie, kas atspoguļotos projekta pieteikuma prasībās. Te jāņem vērā tūrisma nozares fragmentētais raksturs, MVU dominējošais īpatsvars. Uzmanība ir jāpievērš tam, lai projektos netiktu prasīts iesniegt dokumentus, kuri ir valsts reģistros, kā arī saprast, ka šobrīd daudzi darījumi notiek e vidē ar e-parakstītiem dokumentiem. Ļaut neizvēlēties zemākās cenas piedāvājumu cenu aptaujā. LEADER starptautiskajos projektos kā negatīva iezīme ir norādīta cenu aptauja, kura ir jāveic projektu iesniedzot. Klasteru programmā tiek norādīts, ka problēma ir tajā, ka izmaksas attiecinā tikai komersantiem, bet biedrībām un zemnieku saimniecībām nē- tātad viņu izdevumi netiek attiecināti. Tūrisma nozarē pakalpojumus sniedz arī zemnieku saimniecības, kas ir diezgan loģiski.

Kā sliktā prakse tiek norādīta, ka atšķiras valsts atbalsta intensitāte atkarībā no iesniedzēja tipa (pašvaldība, biedrība, privātais sektors), privātajam sektoram atbalsta intensitāte ir mazākā apjomā.

Nākotnē respondenti vēlētos izmantot šādus valsts finanšu atbalsta instrumentus SAM 5.5.1., LEADER programmu, Klastera programmu, Valsts kultūrkapitāla fondu, Latvijas vides aizsardzības fondu, jebkādu finanšu atbalstu kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanai, Valsts kultūras mantojuma pārvaldes programmas valsts kultūras mantojuma objektu sakopšanai un iekļaušanai tūrismā.

Pielikumā nr. 1 pārskats pašvaldību griezumā par SAM programmām, neietver ZM un SM, EEZ finanšu instrumentus.

II. BRANDTOUR LABO PRAKŠU ANALĪZE

2.1. Labā prakse: Mazo muzeju un tematisko parku konsorcijs Krētā.

Pārņemamās prakses īss apraksts un pamatojums.

Labās prakses piemēra “Mazo muzeju un tematisko parku konsorcijs Krētā” ekonomiski ģeogrāfiskā raksturojuma vizītkarte, lai labāk izprastu adaptējamās prakses atbilstību Latvijas apstākļiem.

Krēta, pirmkārt, ir sala Vidusjūrā, lielākā Grieķijas sala ar platību 8336km² (t.i.12% no Latvijas teritorijas), kas ir ļoti populārs tūrisma galamērķis Eiropā. 2018.g. Krēta visvairāk tūristus uzņēma no Vācijas (1.4 miljonus), Francijas (0,62 milj.), Lielbritānijas (0,49 milj.), Nīderlandes (0,32 milj.), Beļģijas (0,25 milj.), Itālijas (0,23 milj.), Šveices (0,18 milj.), Krievijas (0,045 milj.) un citām valstīm 1,66 milj. (skatīts 30/07/2019 <https://www.statista.com/statistics/875433/leading-tourist-markets-visiting-crete/>). 2018.g. ar gaisa satiksmi Krētā ieradās 4,55 miljoni tūristu, kas ir 2 miljonu pieaugums pēdējo astoņu gadu laikā.

Konsorcijs prakse tiek īstenota Hersonsinas pašvaldībā, kas ietver 22 apakšpašvaldības, iekļaujot 52 ciemus. Šīs pašvaldības teritorija ir 271,58 km² (3,25% no salas platības) un 50 km gara piekrastes josla, 5-30km attālumā atrodas no Heraklionas lidostas “Nikos Kazantzakis” un ostas, labs

sabiedriskais transports. (2017.g. prezentācija Palma Maljorkā- projekta sanāksmē). Hersonsinas pilsētā patstāvīgi dzīvo 21135 iedzīvotāji, bet faktiski tajā dzīvo 53337 iedzīvotāji (2011.g. tautas skaitīšanas dati).(<https://civitas.eu/cities/hersonissos>). Projekta partneru sniegtajā prezentācijā (2017.g.) konsorcijs teritorijā kopīgais iedzīvotāju skaits ir 44210 (no kuriem 23825 Hersonissos, 11912- Malia, 6175- Gouves un 2298 Episkopi). Kartē ir redzama konsorcijs atrašanās vieta salā, kā arī visa konsorcijs teritorija detālākā līmenī ar tūrisma vietām un pieredzējumu 5 tematos: atpūta, kultūra, āra dzīve, reliģija un kultūra.

(Kartes avots: <http://www.motivecreative.gr/en/projects/hersonissosn-mun-experiences-map?cat=1078>)

Konsorcijs teritorijā ir izdalīti 13 galamērķi (skatīt att.) ar 80 000 gultas vietu, 2500 tūrisma biznesa vienībām, 1,5 miljoniem apmeklētāju un 6 miljoniem nakšņojumu.

Noteiktie 13 galamērķi. (2017.g. prezentācija Palma Maljorkā- projekta sanāksmē).

2018. gadā tūrisma un ceļojumu tiešais ieguldījums Grieķijas IKP sastādīja 15.1 miljardus eiro. Šī tīklojuma esošie tūrisma apjomi ir ievērojami atšķirīgi no situācijas Latvijā, tādēļ rūpīgi ir jāizvērtē situācija, lai pārņemot šo praksi izvirzītu Latvijas situācijā sasniedzamus rezultatīvos rādītājus.

Krētas tīklojuma pārvaldība un attīstība²⁸

Grieķijā tīklojumā oficiāli pašvaldība nevar tikt iesaistīta. Pašvaldības pārstāvji iesaka palielināt tīklojuma biedru skaitu, veidojot peļņas konsorciju. Peļņas konsorcija uzdevums būtu mārketinga un pārdošana (biedru pakalpojumi).

Konsorcijs jāveic visi mārketinga un pārdošanas plāni, reklāma, sabiedriskās attiecības, prezentācijas, B2B, semināri, izstādes, blogeru vizītes, interneta mārketinga, sociālie mediji utt. No otras puses, konsorcijs būs atbildīgs par aplikācijas un programmatūras izveidi, par “kopējo” biļešu izsniegšanu tīklojuma dalībnieku pircējiem, komisijas maksu un ieņēmumu sadalīšana.

Sākotnēji tīklojuma kodolu veidoja tikai 3 līdz 4 dalībnieki. Pēc vairākām sarunām un sapulcēm ieinteresētie dalībnieki kļuvuši vēl 15 un to skaits varētu pieaugt turpmāk. Iespēja konsorcijs izveidot par alternatīvu tūrisma uzņēmumu klasteri ir redzama un vēlama. Konsorcijs var būt un pat vajadzētu būt biedru maksai. Šis būtu arī peļņas konsorcijs viens no pienākumiem. Dalības maksai vajadzētu būt diferencētai atkarībā no biedra apgrozījuma.

Pašvaldība 2017. un 2018. gadā ir izsniegusi 10 bezmaksas galamērķa pasas profesionāliem ceļotājiem un žurnālistiem. Pašvaldības pārstāvis gan norāda to, ka šis skaits varēja būt ievērojami lielāks, bet nebija neviena, kas konsorcijs vārdā vadītu mārketinga un pārdošanas plānu.

Pašvaldība nevar aktīvi iesaistīties tīklojuma darbībā, jo tiesību akti Grieķijā to nepieļauj. No pašvaldības puses sezonas laikā tiek rīkotas 2-3 sanāksmes tīklojumam.

Šī tīklojuma pašvaldības ieteikumi, ko ņemt vērā veidojot līdzīgu tīklojumu:

- tam jābūt godīgam pret visiem biedriem;
- peļņas ziņā izdevīgam visiem biedriem;
- visu dalībnieku interesēs ir izveidot šādu konsorciju un vadīt to “mūžīgi”;
- ārpus konsorcijs jābūt kādam, kas garantē godīgas attiecības visu dalībnieku starpā;
- dalībniekiem ir jāsaprot, ka viņiem nav jākonkurē vienam ar otru, bet gan jāiestājas vienam par otru.

1. Priekšlikums jaunai aktivitātei, pamatojoties uz pārņemamo praksi (aktivitātes ieviešanas apraksts un plānotie rezultatīvie rādītāji)

²⁸ Written interview to Vasso Madaoulka, Region of Crete (September 25, 2019)

Ņemot vērā “Mazo muzeju un tematisko parku konsorcijs Krētā” labo praksi un Latvijas tūrisma attīstības pamatnostādņēs 2014-2020²⁹ noteiktos prioritāri attīstāmos tūrisma veidus, starp kuriem ir kultūras tūrisms un radošās industrijas, šī prakse ir pārņemama vairākos Latvijas tūrisma reģionālos

un vietējos galamērķos, veidojot reģionālos un vietējos tūrisma pudurus. Reģionālo tūrisma puduru veidošana ir viena no atzīmētajām rīcībām Tūrisma attīstības pamatnostādņu vidusizvērtējuma ziņojumā.

Ieteicams veidot kultūras tūrisma un radošo industriju tematisko tūrisma tīklojumu (tūrisma puduri) vietās, kurām ir **tūrisma galamērķa raksturs**:

- vismaz viens kultūras tūrisma enkurobjekts, uz kuru šobrīd jau vērsta lielāka tūristu plūsma un potenciāls attīstībai;
- pastāv kopīga identitāte, reģions ir funkcionāli saistīts;
- ir vienota tūrisma galamērķa pārvaldības organizācija;
- galamērķis ir statistikas vienība – par to tiek ievākti un regulāri apkopoti svarīgākie nozares veiktspējas mērījumu dati;
- galamērķī iekļaujas pilsēta, kas nodrošina viesmīlības un tūrisma atbalstošus pakalpojumus;
- veidojas stratēģiska sadarbība starp apkārtnes teritorijām;
- vietējā līmeņa galamērķa kapacitāte ietver vismaz 300 gultas vietas dažādās kategorijās (vai tematiski atbilstoši specializācijai);
- galamērķī ir pieejami sabiedriskās ēdināšanas pakalpojumi un citi tūrisma atbalstoši pakalpojumi, publiskie pasākumi;
- tūrisma nozare ir nozīmīga šīs teritorijas tautsaimniecībā (ienākumi no tūrisma, nodarbinātie tūrismā).
- pastāv ar kultūru saistītu uzņēmēju tīklojums, kuri ir ieinteresēti attīstībā un kopīgas stratēģijas īstenošanā;

Labās prakses pārņemšanas iespējamie reģionālie tūrisma galamērķi, kuri var tikt veidoti par reģionālu tūrisma puduri kultūras tūrisma un radošajās industrijās ir:

Zemgales reģions (Jelgavas pilsēta un novads, Rundāles novads, Bauskas novads)

Pilsētas: Jelgava, Bauska

Bauskas un Rundāles novados nakšnotāji. 2018.g Bauskas novadā ir 8 naktsmītnes ar 428 gultas vietām un apkalpotas 27581 persona, tai skaitā 16698 ārvalstu viesi. Rundāles novadā ir 2 naktsmītnes ar 82 gultasvietām (CSP, 2019). Jelgavas pilsētā ir 4 naktsmītnes ar 224 gultasvietām, kopā apkalpotas 15247 personas, tai skaitā 5769 ārvalstu viesi, Jelgavas novadā 11 naktsmītnes ar 305 gultasvietām, 10015 apkalpotiem viesiem, t.sk. 1506 ārvalstu viesi.

²⁹ <https://likumi.lv/doc.php?id=267332>

Enkurobjekts (-i): Rundāles pils, Mežotnes pils, Bauskas pils muzejs.

Ēdināšanas pakalpojumi: Galamērķī atrodas gan restorāni, gan ātrās ēdināšanas iestādes.

Pasākumi: starptautiskais ledus skulptūru festivāls Jelgavā, starptautiskais smilšu skulptūru festivāls, Senās mūzikas festivāls Rundālē, Kurzemes-Zemgales hercogu Ketleru laika mūzikas un mākslas festivāls "Vivat Kurlandia" Bauskā, Mežotnes pilskalna svētki u.c.

Galamērka pārvaldība: Patreiz sadarbība un pārvaldība notiek Zemgales tūrisma asociācijas paspārnē.

Daugavpils un apkārtnē | Dienvidlatgale (Daugavpils pilsēta, Daugavpils novads, Krāslavas novads).
Paplašinājums Aglonas novads, Ludzas novads, Preiļu novads

Pilsētas: Daugavpils, Krāslava (bez paplašinājuma)

Nakšņotāji: 2018.g. Daugavpils pilsētā ir 20 naktsmītnes ar 915 gultasvietām, apkalpoti 64565 viesi, tai skaitā 27096 ārvalstu viesi (CSP, 2019). Daugavpilī nakšņotāju skaits laika posmā no 2010.g.-2018.g. ir pieaudzis 186%, eksports 12% (Sintizētie statistikas dati, Klepers A., 2019). Daugavpils novadā 13 naktsmītnes ar 351 gultasvietu un 14387 apkalpotiem viesiem, t.sk. 392 ārvalstu viesi. Krāslavas novadā 6 naktsmītnes ar 163 gultasvietām un 2393 apkalpotiem viesiem, t.sk. 49 ārvalstu viesiem 2018.g. (CSP, 2019).

Enkurobjekts (-i): Daugavpils Marka Rotko mākslas centrs, Krāslavas grāfu Plāteru pils komplekss (paplašinājumā nāk klāt Aglonas bazilika).

Ēdināšanas pakalpojumi: Latgales kulinārā mantojuma biedri, restorāni Daugavpilī. (kā arī Rēzeknē)

Pasākumi, pakalpojumu sniedzēji: Naujenes novadpētniecības muzejs, Šmakovkas muzejs, Latgolys "Šmakovkys" dedzinātava, Preiļu muižas komplekss un parks, Raiņa māja Berķenelē, Līvānu stikla muzejs, Slutišķu vecticībnieku lauku sēta, Krāslavas vēstures un mākslas muzejs un ļoti daudz vēl citu. Šajā reģionā ir daudz nelielu muzeju, izstāžu zāļu, ekspozīciju. Katrs piedāvājums atsevišķi ir mazs, kā tas tika norādīts arī labās prakses piemērā, bet veidojot puduri ar kopīgu attīstības stratēģiju un mārketingu tūrisma galamērķim ir iespējas sasniegt rezultātīvus rādītājus.

Galamērka pārvaldība: Latgales tūrisma asociācija ierobežotā apjomā veic koordināciju, bet šajā reģionā aktīva nozīme ir Zilo ezeru zemes biroja darbībai.

Varētu apsvērt vēl potenciāli vairākas teritorijas šādas prakses pārņemšanai, kultūras tūrisma resursu ir daudz dažādās Latvijas vietās. Pētījums "Latvijas muzeju nozīme dažādām sabiedrības mērķgrupām: muzeju un sabiedrības mijiedarbība"³⁰ parāda gan akreditētos muzejos Latvijas kultūrtelpā, gan arī pētījuma rezultāti iezīmē ainu, ka iedzīvotāju skaitam kopumā valstī samazinoties, muzeju apmeklētāju skaitam jau ilgākā laika periodā ir pieaugoša tendence. Mikro

³⁰ Pētījuma rezultātu ziņojums "Latvijas muzeju nozīme dažādām sabiedrības mērķgrupām: muzeju un sabiedrības mijiedarbība". 2018. Latvijas Kultūras akadēmija.

poduru veidošanās atbalstāma vietās, kur koncentrējas pašvaldību muzeji un /vai tuvumā atrodas kāds enkurobjekts.

2. Veicamās aktivitātes jaunveidojamam tūrisma pudurim:

Kopīga reģionālā tūrisma pudura attīstības stratēģijas izstrāde, prioritāšu noteikšana un šo mērķu iestrāde citos politika plānošanas dokumentos, t.sk. valsts finanšu atbalsta mērķos tūrismam galamērķī no 2021.gada; Izstrādāt reģionālā tūrisma pudura pārvaldības mehānismu, nosakot biedru maksas- konsultēties ar *Enter Gauja* klastera izpildbiroju un Latvijas veselības tūrisma klastera (Latvijas kūrortpilsētu asociācija). Paredzams koordinatora darbs.

Kopīgu digitālā mārketinga pasākuma plāna izstrāde un īstenošana, kas ietver kopīgas digitālās platformas izveidi un uzturēšanu, žurnālistu, ietekmētāju, blogeru vizītes galamērķī; aktivitāšu atspoguļošana sociālajos medijos, ietverot *Instagram* u.c.

Apmācību organizēšana reģionālā tūrisma pudura biedriem ar mērķi uzlabot esošo pakalpojumu un radīt inovācijas, lai piesaistītu tūristus reģionam.

3. Iesaistītās puses un to loma aktivitātes veikšanā.

Iniciators- EM.

Pārvaldības institūcijas galamērķī- tūrisma asociācijas, plānošanas reģioni, pašvaldību tūrisma koordinatori (katrā galamērķī individuāli jāvērtē).

Biedri- esošajai pārvaldes organizācijai ir jāuzrunā visi potenciālie tūrisma uzņēmēji, kas darbojas kultūras tūrismā un radošajās industrijās, kā arī uzņēmumi, kuri nodrošina tūristiem nepieciešamos pakalpojumus nakšņošanu, ēdināšanu, atpūtu. Labās prakses piemērā arī tiek atspoguļoti un segmentēti dažādi tūrisma veidi, kaut konsorcijs ir veidots muzejiem un tematiskajiem parkiem. Biedriem ir jāizprot, kāpēc piedalīties tūrisma pudurī un kāda būs ikviena biedra atbildība un pienākumi, kā arī ieguvumi no šāda tūrisma pudura.

4. Aktivitātes veikšanas laika rāmis.

Tūrisma pudura izveidošana, stratēģijas izstrāde – viens gads

Stratēģijas īstenošana – plānošanas perioda ietvarā līdz 2026.g.

Tūrisma puduru rezultātīvo rādītāju sākuma izvērtējums (esošā situācija), vidusizvērtējums un noslēguma novērtējums 2026.g. beigās

5. Aktivitātes ieviešanas izmaksas.

- Tūrisma pudura stratēģijas izstrāde: 6500
- Digitālā mārketinga pasākumu plāna izstrāde: 3000
- Vienotas digitālās mārketinga platformas izveide (struktūra un dizains, saturs, vizuālie mediji): 40000
- Atbalsts koordinatoram: 18000

- Stratēģijas izstrādes, tīklošanās un mācību semināri dalībnieki (6 gab.) = 10000
- Kvalitatīvu mediju nodrošināšana satura tirgvedības vajadzībām - 10000
- Nordic-Baltic mobility atbalstīta pieredzes apmaiņas brauciens 6-10 personām uz Somiju vai Zviedriju. 15000.
- Aptuvenās izmaksas reģionālajam tūrisma pudurim ~100 000,-EUR.

6. Aktivitātes ieviešanas izmaksu potenciālais finansējuma avots.

Interreg programmas grants rīcības īstenošanai, ilgtermiņā Valsts klasteru programma (vietējiem tūrisma puduriem un tīklojumiem, klastera iniciatīvu attīstībai). Nordic-Baltic mobility – mobilitātei.

7. Rezultatīvie rādītāji

7.1. Tūristu mītnēs apkalpoto viesu skaita izmaiņas. Kāpums par 15%. Tiek novērtēts tūristu mītnēs apkalpoto viesu skaits attiecībā pret bāzes gadu, piem., 2020. %.

Papildu rādītāji vietējie un ārvalstu viesi, skaits un viesnakšu skaits.

7.2. Apmeklētāju skaits tūrisma galamērķa muzejos un tematiskajos parkos. Skaits un skaita izmaiņas 2020.g./ 2019.g. izveidotajā tūrisma pudurī, %.

Ieteicams nošķirt vietējo un ārvalstu tūristu skaitu. Pielietot automātisko apmeklētāju skaitītājus.

7.3. Tūristu skaita izmaiņas. Tiek novērtētas tūristu skaita izmaiņas attiecībā pret rīcības uzsākšanas bāzes gadu, piem., Tūristu skaita izmaiņas 2020.g./ 2019.g. izveidotajā tūrisma pudurī, %.

Ieteicams nošķirt vietējo un ārvalstu tūristu skaitu.

7.4. Jaunu uzņēmumu un pakalpojumu izveide galamērķī. Uzņēmumu jeb jaunu pakalpojumu izveide galamērķī gada laikā. Rādītājs parādīs tūrisma nozares piesātinājuma pieaugumu un pieaugumu vietējai ekonomikai.

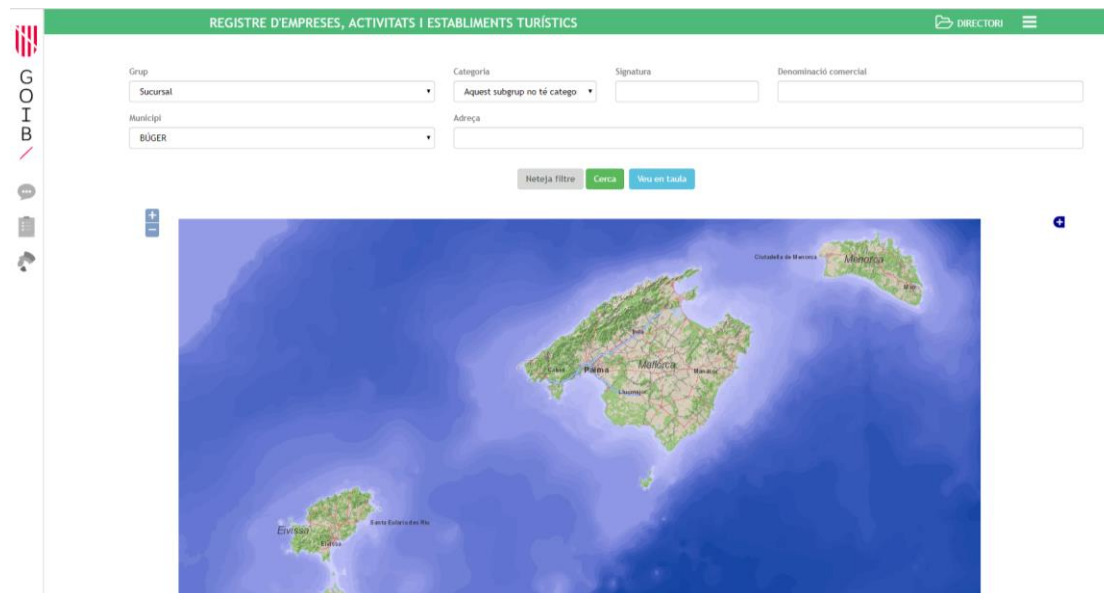
2.2. Labā prakse: Baleāru salu (Spānija) Cathos 2 – jauna elektroniskā tūrisma pārvaldības sistēma

Pārņemamās prakses īss apraksts un pamatojums.

Cathos 2 ir jaunizveidota un salīdzinoši dārga elektroniska tūrisma pārvaldības sistēma, kas solīta, ka tikšot iedarbināta ar pilnu jaudu. Šobrīd tā tiek izmantota elektronisko aptauju veikšanai, taču par tik dārgu naudu veikt uz tās tikai aptaujas ir pārāk neefektīvi (turklāt tirgū ir pieejami bezmaksas vai saprātīgi abonējami rīki šādai funkcijai (*Jotform.com*, piemēram).

Tomēr pati platforma paredzēta kā strukturēta vietne tūrisma pakalpojumu sniedzēju informācijas ziņošanai par sevi un savu pakalpojumu – labi pārdomātās un sakārtotās kategorijās. Dizains ir ļoti askētisks, platforma ietver komunikācijas rīku joslu (Instagram konta sekotāji ir tikai 8), taču ir vizuāli pievilcīgs karšu pārļūks izveidots (vairāk gan vizuāli pievilcīgs, mazāk funkcionāls). Stiprā puse, ka tas

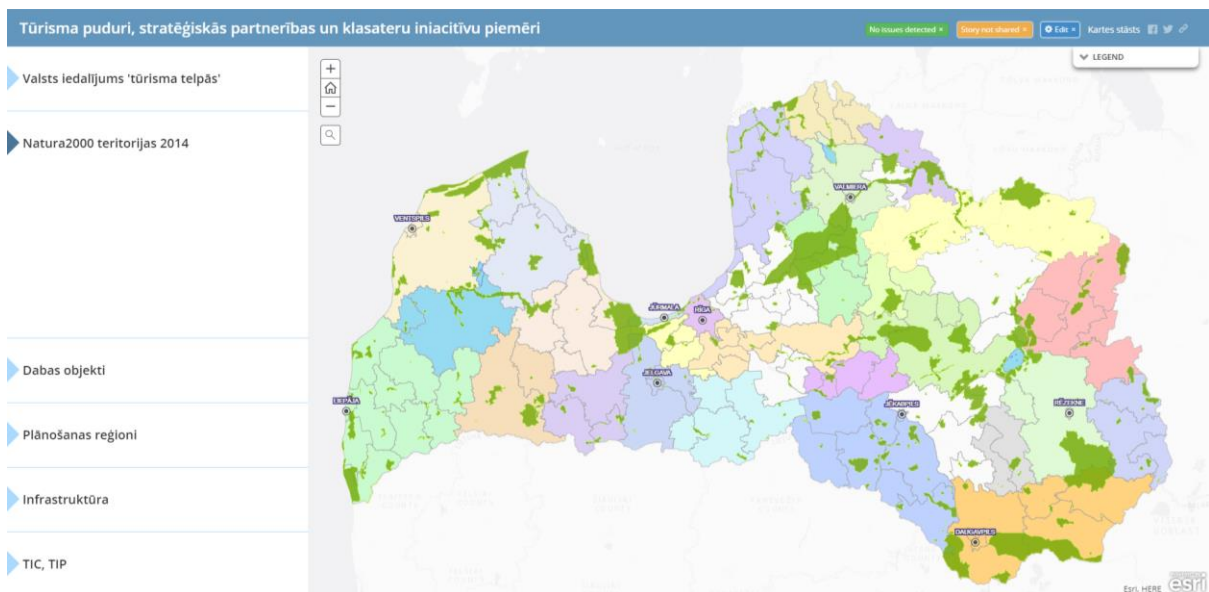
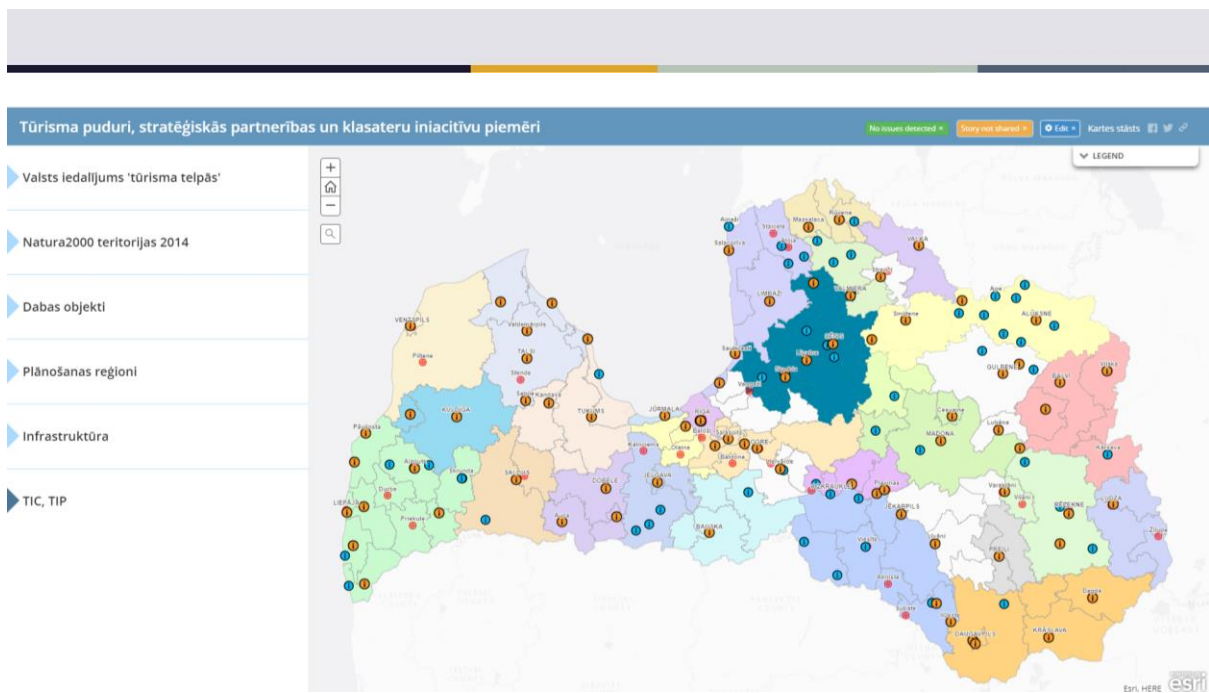
kalpo gan kā katalogs ar produktu informāciju, reklāmu, bet no otras puses ietver arī profesionālu platformu tūrisma monitoringam, statistikas apkopojumiem,

Priekšlikums jaunai aktivitātei, pamatojoties uz pārņemamo praksi (aktivitātes ieviešanas apraksts un plānotie rezultātīvie rādītāji)

Latvijas līmenī ieviešama elektroniska tūrisma pārvaldības sistēma. Izpēte un iestrādes jau iepriekš veidotas pēc-doktorantūras pētniecības projekta *Latvijas tūrisma intelekts (Tourism Intelligence Latvia)* (saīsināti: TourIntelV) Nr. 1.1.1.2/VIAA/1/16/100 ietvaros.

Tā veidojama kā tūrisma datu apkopošanu (tostarp daļēji automatizēti), analīzi, interpretāciju ietveroša digitāla platforma, kas iesaista kopdarbības pētniecību integrētu vienotā IKT platformā ar GIS telpiskās izpētes un kartogrāfiskās vizualizācijas risinājumiem, sociālo zinātņu un sarežģītības zinātnes pamatni, lai dotu iespēju tūrismā iesaistītajām pusēm pieņemt stratēģiski pamatotus lēmumus to konkurētspējas kāpināšanai.

Darbs pie tās izstrādes jau norisinās minētā post-doktorantūras granta ietvaros. Galvenā priekšrocība, ka šis primāri būtu paredzēts rīks mazas kapacitātes vietējiem (un reģionāliem) tūrisma galamērķiem – datu strukturēšanai, tūrisma attīstības monitorēšanai, stratēģiskiem padomiem un prognozēšanai. Pamatnē tiktu izmantotas datu bāzes ar tematiskiem produktu slāņiem, tūrisma sistēmas elementiem. Otru komponenti veido reģionāli atlasīta un pielāgota CSP informācija.

2.Veicamās aktivitātes

- Programmas adaptēšana, pielāgošana un izmēģināšana ar viena lokāla un viena reģionāla galamērķa piemēru.
- Papildu programmēšanas risinājumu izstrāde

- Vēsturisko datu migrēšana sistēmā
- Dizaina (arcGIS tiešsaistē ESRI) izstrāde un vizuālo multimediju bankas izveide.
- Sistēmas palaišanas kampaņa un lietošanas apmācību semināru organizēšana
- Atbalsts sākotnējai datu interpretēšanai un apstrādei.

3. Iesaistītās puses un to loma aktivitātes veikšanā.

- Vidzemes Augstskola HESPI institūts kā platformas ieviesējs.
- LIAA un EM atbilstošās struktūras – ar datiem, finansiālu atbalstu un koordinācijas atbalstu.
- Valsts un pašvaldību organizācijas, iesaistītas tūrisma galamērķa pārvaldībā – galvenie produkta lietotāji.
- NVO un atbalsta pakalpojumu sniedzēji

4. Aktivitātes veikšanas laika rāmis.

- Tiek uzsākta 2020. gada 1. septembrī.
- Tālākie darbi risinās paralēli, sistēmai jau funkcionējot.
- Pilnībā tiek darbināta ar pilnu jauda 2020. gada
- Jau šobrīd ir gatava ideja par struktūru un iestrādes interfeisa izveidē.

5. Aktivitātes ieviešanas izmaksas.

~20000 EUR, jo ir ļoti daudz iestrādes jau gatavas

6. Aktivitātes ieviešanas izmaksu potenciālais finansējuma avots.

Pašvaldību un DMO līdzfinansējums, valsts vienreizējs EM grants.

7. Rezultatīvie rādītāji

7.1. Tūristu mītnēs apkalpoto viesu skaita izmaiņas. Kāpums par 15%. Tiek novērtēts tūristu mītnēs apkalpoto viesu skaits attiecībā pret bāzes gadu, piem., 2020. %.

Papildu rādītāji vietējie un ārvalstu viesi, skaits un viesnakšu skaits.

Ieteicams nošķirt vietējo un ārvalstu tūristu skaitu. Pielietot automātisko apmeklētāju skaitītājus.

Pati platforma neatrisina viesu piesaistes jautājumu, bet jāparūpējas par to ar gudrāku lēmumu pieņemšanas iespēju, sekojot monitoringam, interpretācijā kopsakarībām un prognozēm.

2.3. Labā prakse: Tickli: Limburgas biļešu veikals/kase

1. Pārņemamās prakses īss apraksts un pamatojums.

Privātā tiešsaistes rezervēšanas sistēma: <https://www.tickli.nl/en>

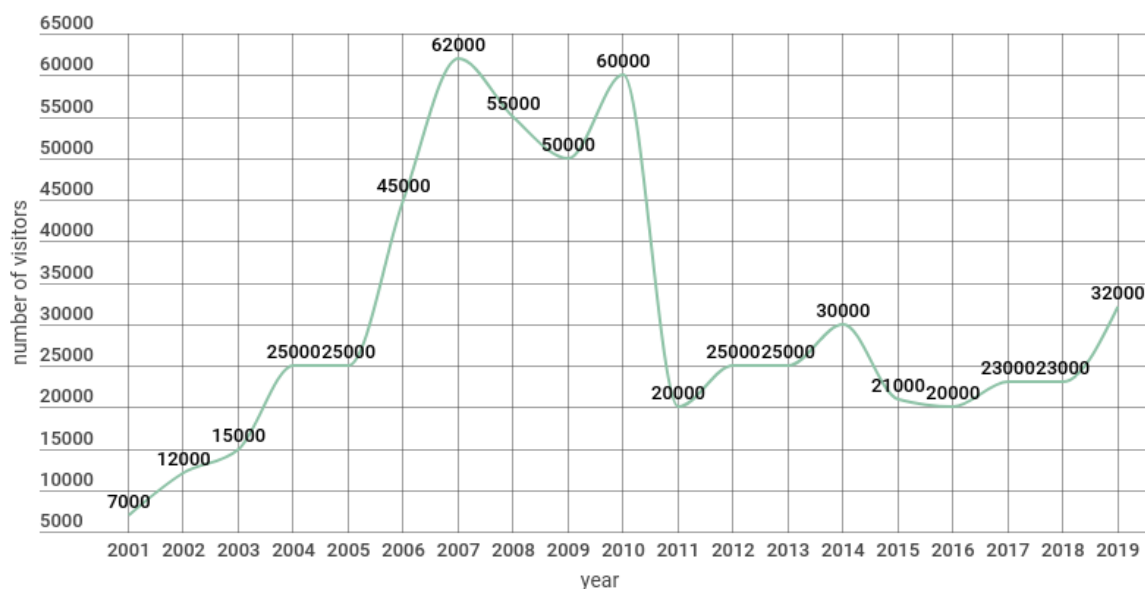
Vienkārša un visaptveroša dažāda rakstura pasākumu rezervēšanas platforma. Palīdz standartizēt publisko pasākumu kā pakalpojuma produktu. Arī komercializēt pasākumus un iegūt atgriezenisko saiti – vērtējumus. Vienlaikus sasaistīt kopā kompleksa pakalpojuma aktivitātes, darbojoties kā aģentūra.

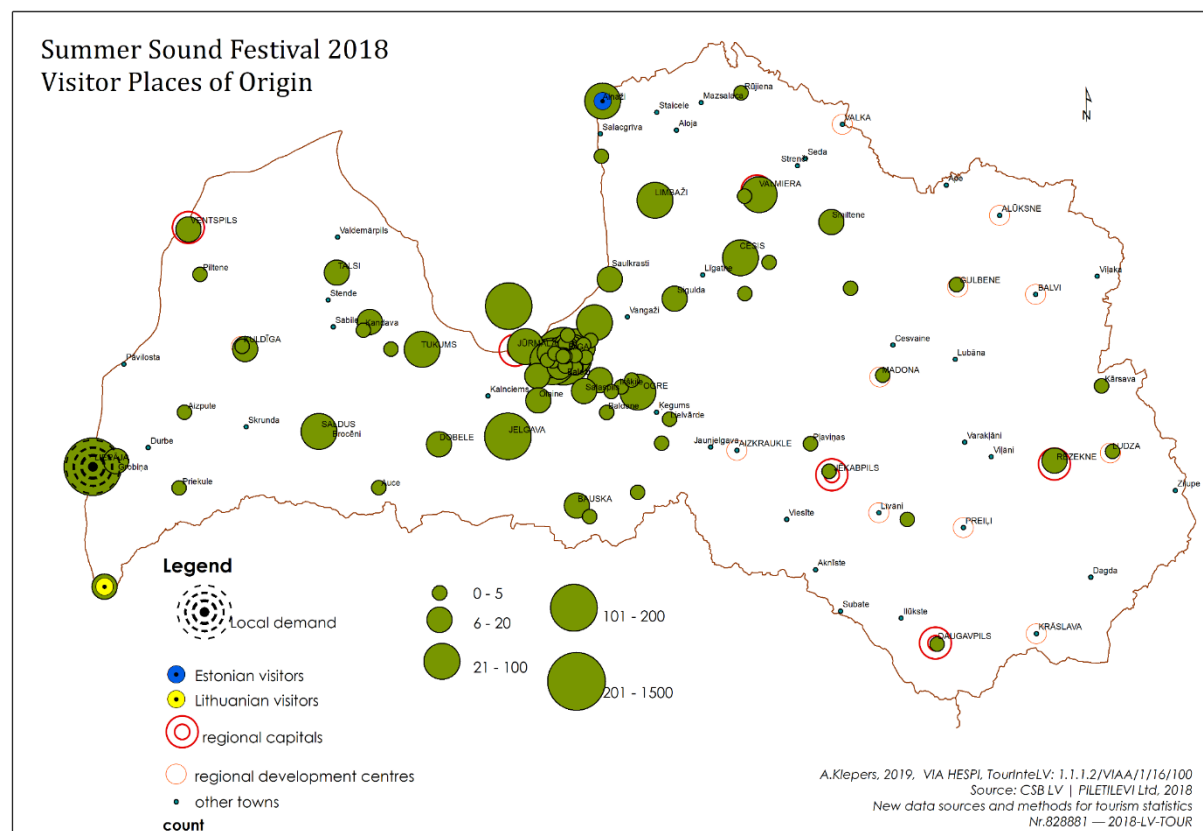
2. Priekšlikums jaunai aktivitātei, pamatojoties uz pārņemamo praksi (aktivitātes ieviešanas apraksts un plānotie rezultātīvie rādītāji)

Tickli analogs Latvijā jau pastāv – biļešu tirdzniecības portāli Biļešuserviss.lv un Bilesuparadize.lv. Taču pārņemamā pieredze ir:

- 1) sadarbībā ar šiem portāliem izmantot rezervējuma datus kā daļu no stratēģiskās informācijas. Pilotprojekts jau tiek veikts un rezultāti būs zināmi 2019. gada oktobra sākumā. Taču tas ir nozīmīgs rīks viendienas ceļotāju tūrisma datu iegūšanai par to proporciju galamērķī. Sniedz iespēju aprēķināt datus un nošķirt vietējo apmeklējumu no viendienas apmeklētājiem, kas ar analogajām metodēm līdz šim praktiski ir bijis neiespējami.
- 2) sadarbībā ar kādu no šīm platformām var tikt izmantota tikai tiem pasākumiem, kuri adresēti tikai (vai tostarp) ārzemniekam – organizējot tematisku sadaļu.
- 3) Veidot arī sasaisti ar monitoringa platformu, bet vienlaikus attīstīt kompleksu pakalpojumu rezervēšanas iespējas.

Piemērs ar analizētiem datiem no Summer Sound Festivāla Liepājā. Problēma, kas pastāv, ka ar viena statistikas cipara nosaukšanu liela daļa informācijas neuzkrājas, nav īsti izmantoti dati, kas citādi dotu stratēģisku redzējumu.

Ar biļešu analītiskā rīka palīdzību var daudz stabilāk nošķirt vietējo patēriņu no vietējā tūrisma. Īpaša priekšrocība tā ir attiecībā uz reģioniem, jo nacionālā līmenī statistika ar labu reprezentatīvo kopu parāda rezultātus, taču to daudz grūtāk attiecināt uz konkrētiem vietējiem līmeņa galamērķiem. Ar šādu papildinājumu datu ir daudz vairāk (~144 tūkstoši ierakstu gadā), kas dod daudz labāku pārskatu par konkrētās vietās notiekošo. Starptautiska projekta ietvaros ar šo uzņēmumu jau sadarbojas Centrālā statistikas pārvalde un iespējams izmantot jau iepriekš veiktās iestrādes datu strukturēšanā un interpretācijā. Ja Biļešu Serviss SIA tirgus daļa ir ap 50% no esošā Latvijas tirgus (bet iespēja sadarboties Baltijas un Baltkrievijas mēroga datu interpretācijā), tad saistoši ir pievienot arī Biļešu Paradīzes datus un citus tirgotājus, lai iegūtu precīzu, Latvijas situācijai reprezentatīvu pārskatu.

2.Veicamās aktivitātes

- Biļešu datu sasaiste ar CSB tūrisma statistikas datiem;
- Nepieciešamie programmēšanas darbi un datu strukturēšana uzkrāšanai datu bāzē;
- Vizuālā dizaina izstrāde platformai;
- Dizaina (*arcGIS online ESRI*) izstrāde un vizuālo multimediju bankas izveide datu interpretācijas nolūkiem;
- Sistēmas palaišanas kampaņa un lietošanas apmācību semināru organizēšana;
- Atbalsts sākotnējai datu interpretēšanai un apstrādei.

3. Iesaistītās puses un to loma aktivitātes veikšanā.

- *PiletiLevi* (Igaunija), Biļešu serviss (Latvija) kā datu turētāji u.c. biļešu tiešsaistes rīku tirgotāji;
- Vidzemes Augstskola HESPI institūts kā platformas līdz ieviesējs;
- Valsts un pašvaldību organizācijas, iesaistītas tūrisma galamērķa pārvaldībā – galvenie produkta lietotāji;
- NVO un atbalsta pakalpojumu sniedzēji;
- Programmēšanas ārpakalpojums

4. Aktivitātes veikšanas laika rāmis.

- Tiek uzsākta 2019. gada 1. decembrī.
- Tālākie darbi risinās paralēli, sistēmai jau funkcionējot.
- Pilnībā tiek darbināta ar pilnu jauda 2020. gada maijā
- Jau šobrīd ir gatava ideja par struktūru un iestrādes interfeisa izveidē.

5. Aktivitātes ieviešanas izmaksas.

~10000 EUR, jo ir ļoti daudz iestrādes jau gatavas, kas ļauj šo rīku darbināt jau no 2020. gada pilnam gada ciklam.

6. Aktivitātes ieviešanas izmaksu potenciālais finansējuma avots.

Valsts vienreizējs ieguldījums, iespējams datu saņemšanā ieinteresēto pašvaldību un plānošanas reģionu līdzmaksājums to uzturēšanai un regulārai platformas satura atjaunināšanai.

7. Rezultatīvie rādītāji

7.1. Viendienas viesu skaita pieaugums, kas arī tiek fiksēts ar precīzām uzskaites metodēm.

Papildu rādītāji ārvalstu viesi, skaits un viesnakšu skaits. Galvenais iznākums – precīzāk noteikta vietējā tūrisma un pašpatēriņa proporcija.

7.2. Izdevumi kultūrai un izklaidei, to pieaugums. Tiek precīzi fiksēti pēc biļešu cenām un sasaistes ar IP adresēm.

III. PRIEKŠLIKUMU IZSTRĀDE TŪRISMA POLITISKO UN FINANŠU INSTRUMENTU PILNVEIDOŠANAI

Starptautiskās konkurētspējas veicināšana (EM | bij. SAM 3.2.1.2.)

Starptautiskās konkurētspējas veicināšanas programma, sasniegtie rezultāti un galamērķu veikspējas rādītāji apstiprināja nepieciešamību un veicamās rīcības valsts atbalsta programmu kontekstā.

1. lai iegūtu lielāku jēgu no eksporta veicināšanas darbībām starptautiskā tirgū, pilnveidot tūrisma **produktu sistēmu** nacionālā līmenī, precīzi atrunājot
 - a. starptautiskam tirgum virzāmu produktu nosacījumus,
 - b. reģionālo produktu un galamērķu vienības.
2. pilnveidot **nacionālā zīmola integrēšanu reģionālā un lokālā līmenī**, ieviest zīmola rokasgrāmatu tā integrēšanai tūrisma pakalpojumos un sasaistīt to ar pārdošanas sistēmu;
3. spēcināt **reģionālās organizācijas** to reģionāli pārdodamo vienību (galamērķu un produktu) pārdošanai starptautiskos tirgos. Esošo pārdošanas instrumentu pielietojums ļāvis izcelties pilsētām, bet reģionu atpazīstamība ārpus Baltijas ir kritiski zema. Reģionālo produktu piedāvājumā tas izaicina apsvērt alternatīvu **galvaspilsēta-jūras piekraste-iekšzeme** sistēmu, kas daudz precīzāk norāda uz plaša mēroga ārvalstu ceļotāju interesēm, kuriem grūtāk prezentēt un pasniegt 4-5 etnisko reģionu nianšes atsevišķi. Turklāt Bauskas un Cēsu pils stāstiem ir savstarpēji papildinošs tematisks turpinājums gluži tā pat kā Rojai un Saulkrastiem;
4. Daudz lielāku akcentu programmai kopumā veltīt visos līmeņos **labi koordinētām** un savstarpēji pastiprinošām **digitālajām tirgvedības aktivitātēm**, ietaupot uz stendu, komandējumu un drukāto materiālu izdrukām.
5. Izstāžu vizītes saglabājas, un tās pārstāv **mazāka mēroga kompaktas un proaktīvas nacionālā vai reģionālā līmeņa komandas**, kuras veic lielu sagatavošanās darbu pirms izstādēm, izmantojot maksimālas iespējas prezentēt sevi sarunātām korporatīvām kompānijām, žurnālistiem organizētām prezentācijām un pasākumiem ar vēstniekiem. Lielāks akcents ir liekams uz aktīvām un iepriekš saorganizētām lietām, iesaistot populāras personības, izdomu, minimālismu un pārsteigumu no radošuma stenda iekārtojumā nekā uz stenda platību un sacensību ar citiem profesionālajiem kolēģiem par lielāko un dārgāko stendu un sajūtu, ka padarīts darbs ir “atdots buklets”. Resursi jāiegulda īsākās, bet skaļās labi organizētās prezentācijās, un saņemto kontaktu apstrādei pēc izstādes. Nedrīkstētu paļauties uz nejaušību un gadījumu.
6. **Baltijas mēroga** izstādes var turpināt skaļi un atraktīvi, strādājot ar ceļotāju publiku – **B2C**.
7. **B2C** publiku ir iespējams efektīvāk sasniegt **precīzi segmentētās nišu tēmās** (makšķerēšanas, sporta, izklaides, kultūras pasākumu u.c. nozaru šovos, labi segmentētu vaļasprieku izstādēs). Šis princips varētu tikt pielietots arī Vācijā – Frankfurtes grāmatu mesē, piedaloties kā vienīgajam galamērķim (jo citi tur nebūs), kas pozicionē sevi kā ceļojumu vietu, kur vislabāk lasīt grāmatas – dažādos muižu dārzos, ainaviskās vietās pie jūras vai Vecrīgas jumta kafejnīcā – panākot ar netipisku rokrakstu daudz lielāku uzmanības pievēršanu un reālu motivācijas ietekmēšanu B2C segmentā).
8. Ieviest **precīzākus atdeves un efektivitātes mērījumus** visām atbalsta programmām (izteikti šai, bet arī citām vērtētajām). Izstrādāt metodoloģiju **atdeves rezultātu mērīšanai un** izmaksu salīdzināšanai, kas būtu pieejama visiem lietotājiem. Šī metodoloģija ietvertu sagatavotas veidnes izstāžu darba rezultāta efektivitātes novērtējumam.
9. Izvērtējot uzņēmējdarbības **stratēģijā argumentētu lietderību**, turpināt sniegt līdzfinansējumu (50%) prioritāru tūrisma produktu **dalībai tematisku nišas tirgu izstādēs**

un līdzīgos pasākumos. Uzņēmēju līdzfinansējums liek dziļāk izvērtēt vajadzību piedalīties izstādē.

Izvērtot mārketinga aktivitātes izstādēs rekomendējam ņemt vērā, pielikumā iekļautās tabulas ar tūrisma galamērķu dalījumu līmeņos (daži no tiem apvienoti, neņemot vērā visas galamērķi veidojošās pazīmes – ir par mazu) un tajos iekļautajām pašvaldībām. Tajos **nošķirami trīs dažādi līmeņi**:

(A) līmeņa galamērķi (n=17), kas vienlaikus ir **eksportspējīgākās teritorijas**. Raksturīgi ļoti liels nakšņojumu skaits (>40 tk.gadā) ar augošu tendenci - stabila eksporta daļa (vismaz 30% no kopējās tūrisma plūsmas). Šajā grupā ietilpst arī Mārupes, Babītes un Olaines novads ar augstāko eksporta proporciju un nelielam galamērķim nozīmīga apjoma nakšņotāju skaitu.

(B) līmeņa galamērķi (n=9). Liels nakšņojumu skaits (>10-40 tk.gadā) ar **augošu tendenci** - un **nozīmīgu eksporta daļu** (vismaz 10-20% no kopējās tūrisma plūsmas).

(C) līmeņa galamērķi (n=6). Neliels nakšņojumu skaits (<10 tk.gadā) un ārvalstu nakšņotāju skaits ir līdz 10% vai nedaudz vairāk. **Vietējais tirgus**.

Tranzīta teritorijas, kas neietilpst galamērķos, bet kurām ir nozīmīga loma galamērķu sasniegumos, īpaši piešķirot ceļam pievienoto vērtību ar ainaviskām apstāšanās vietām, kultūrvēsturiskiem objektiem. Tranzīta teritorijas, atrodas lielo ceļu tuvumā, ir kā neitroni, kuriem nav lādiņa, bet kas kopā ar pozitroniem (galamērķi) veido atoma kodolu (produktu).

Te iespējams arī vadīties tūrisma tirgvedības galvenajās aktivitātēs.

- A- Pamatā uz eksportspējas veicināšanu balstītas tirgvedības aktivitātes, turpinot investīcijas.
- B- Aktivitātes, kas veicina tūrisma plūsmas pieaugumu konkrētos ārvalstu tirgos, īpaši tuvākajos tirgos, un ceļ to konkurētspēju un starptautisko atpazīstamību, turpināt investīcijas.
- C- Aktivitātes, kas veicina ceļošanu Latvijā un ir nozīmīgas vietējā līmeņa tūrisma plūsmai. Kampanja ar ceļošanu Latvijā un atbalsta aktivitātes vietējā tirgū vēršama pamatā tieši C līmeņa galamērķu vietās.

Tranzīta teritorijas – vietējais mārketinga. Finansējums ārpus Klastera programmas.

Projekta Destination SMEs Vidzemes plānošanas reģions Rīcības plānā 04/2019-03/2021 ³¹ ir izstrādāts priekšlikums šīs programmas 3.2.1.2. pasākumam "Starptautiskās konkurētspējas veicināšana" īstenošanas noteikumu 4.punkta prioritāro tūrisma sektoru papildināšanai, iekļaujot reģionu eksportspēju veicinošus stratēģiskos **tematiskos tūrisma virzienus kā dabas tūrisms, kultūras tūrisms un radošās industrijas**. Papildus tam papildināt 14.7.punktu par atbalstu **darījumu tūrismam ar atbalstu starptautisko publisko pasākumu organizēšanai reģionos**, kas, organizējot publiskos pasākumus, ļautu piesaistīt lielāku tūristu interesi reģioniem un līdztekus palielinātu reģionu konkurētspēju.

³¹ http://jauna.vidzeme.lv/upload/Destination_SMEs/Destination_SMEs_Ricibas_plans_LV.pdf

Programmu 3.2.1.2. ir nepieciešams turpināt, bet lielāku svaru liekot digitālajam satura mārketingam un B2B pasākumu atbalstam. Tālajos mērķtirgos, kā piemēram, Ķīna, Japāna, Koreja, ASV, veidot kopīgu dalību ar Baltijas valstīm un Baltijas jūras reģiona valstīm, iesaistot uzņēmējus. Obligāti Latvija ar valsts standu ir jāpārstāv divās izstādēs-gadatirgos Berlīnē un Londonā, bet darījumu tūrismā kā prioritārā tūrisma veidā jāpiedalās Frankfurtē IMEX izstādē. Šajā programmā ieteicams saglabāt līdzfinansējumu, tādā veidā pastiprinot apmeklējuma lietderības izvērtējumu.

Klasteru programma (EM | bij. SAM 3.2.1.1.)

Klasteru programmas rezultāti ir vieni no labāk izsekojamiem rādītājiem starp citām atbalsta programmām, ko pierāda Gaujas NP un Jūrmalai nozīmīgais nakšņotāju skaita un eksporta proporcijas pieaugums. Šo divu tūrisma klasteru darbībai ir arī daudz citu pozitīvu blakus efektu – gan organizatoriskās formas iedarbinātie pārvaldības mehānismi un citu kopīgu projektu ierosināšana-notikšana, arī dialoga veicināšana starp dabas saglabāšanu (Gaujas NP un Ķemeru NP) un uzņēmējdarbību u.c. Šie finanšu atbalsta ieguldījumi nepieciešami izveidoto klasteru sekmīgai ilgtermiņa attīstībai, īpaši ņemot vērā klastera esošo pieprasījumu un piedāvājumu, kā arī uzņēmumu apgrozījuma lielumu tūrisma nozarē vai tūrisma nozares darbībā (vairākiem uzņēmumiem tūrisms ir tikai viena darbības nozare). Nav iemesla riskēt un atņemt atbalstu iedarbinātām sistēmām, kuras apliecina darbības efektivitāti. Rekomendējam saglabāt vismaz minimālo biroja uzturēšanu (atbalsts birojam un klastera koordinēšanai), bet lielāku atbalstu sniegt **grantu veidā, dodot iespēju tieši noteiktu stratēģijā pamatotu tirgvedības kopprojektu īstenošanai**.

No analizētajiem finanšu instrumentiem šo investīciju atdeve ir bijusi visefektīvākā (ieguldījums uz viesnakti, ārvalstu viesi). Tāpēc rekomendējam turpināt klasteru programmu. Rekomendējam tematisko specializāciju pozicionēšanu un citu šāda līmeņa **potenciālu klastera teritoriju** aktivizēšanu, piemēram, Rīgas darījumu tūrisma un jūras piekrastes (tūrisms, atpūta un saistīto produktu ražošana) klastera iniciatīvu virzienā (skatīt pielikumu).

Iepriekšējā klastera programmas nolikumā sacensībai ar citām nozarēm tika ignorēta būtiska **tūrisma jomas specifika** – eksportspējīgi ir arī mazie uzņēmumi, un to skaits var būt liels vienā galamērķī, taču ne vienmēr to apgrozījums ir salīdzināms ar citu nozaru apgrozījumu. Otra specifika – tūrisma klastera sistēmā vienmēr būtiski būs arī daži publiskie objekti, ko apsaimnieko valsts vai pašvaldība (Cēsu pils, Turaidas muzejrezervāts, Āraišu muzejparks, Rundāles pils u.c.). Nozīmīgu kultūras mantojuma objektu apsaimniekošanā arī pasaules praksē bieži tiek iesaistītas publiskā sektora institūcijas un to devums vienotā galamērķa tirgvedībā, kopīgu produktu veidošanā ir ārkārtīgi būtisks. Līdzīgas situācijas nebūs raksturīgas citām nozarēm – metālapstrādei, kokrūpniecībai vai medicīnai u.c. Tāpēc šādi objekti nedrīkstētu tikt izslēgti no spēles, vērtējot atšķirīgi to atbalsta intensitāti un integrēšanu klastera veidošanas nosacījumos.

Uzņēmējdarbības attīstība atbilstoši pašvaldību ekonomiskajai specializācijai (EM – bij. SAM 3.2.1.1.) – priekšlikumi programmas pielāgošanas iespējām mazu tūrisma puduru veidošanai

Reģionālo Latvijas galamērķu jeb mikro-klasteru un precizētu vai jaunu atlases kritēriju, rezultatīvo rādītāju un mērķu un uzdevumu definēšanai.

Saistīti ar iepriekšējo priekšlikumu un secinājumu par atdeves efektivitāti, atbalstīt arī **mikroklasteru (tūrisma puduru), tematisku tīklveida organizāciju un līdzīgu klastera iniciatīvu veidošanos un darbības**, lai veicinātu šī modeļa ieviešanu arī mazākā mērogā, uzturētu dzīvotspējīgākas un pašorganizētākas vietējo tūrisma galamērķu sistēmas un arī integrētākas pārrobežu reģionu stratēģiskas partnerības ar daudz lielāku uzņēmēju līdziesaisti, iniciatīvu un arī līdzmaksājumu kopīgu aktivitāšu realizēšanai.

Esošais valsts atbalsta ieguldījums tūrisma veicināšanai (izņemot ZM un SM atbalsta pasākumus) reģionālā griezumā ir neproporcionāls, taču tā vairāk ir politiska izšķiršanās par noteiktām kvotām vai brīvas konkurences iespēju- lielākas priekšrocības iegūt stiprākajiem.

Projekta *Destination SMEs* Vidzemes plānošanas reģions Rīcības plānā 04/2019-03/2021 ir izstrādāts priekšlikums šīs programmas 3.2.1.1. pasākumam par mikro klasteru veidošanu tūrisma nozarē. Šo priekšlikumu pētījuma izpildes komanda arī pilnībā atbalsta, ņemot vērā tūrisma nozares fragmentēto raksturu un **lielo MVU īpatsvaru nozarē**, kas pārsniedz 90% no visiem nozarē iesaistītajiem. *BrandTour* projekta ietvaros veiktā labo prakšu piemēru analīze arī apstiprina tūrisma puduru (mikro klasteru) atbalstošo lomu tūrisma nozares attīstībā reģionos.

Šīs aktivitātes pēc būtības vajadzīgas, lai vienotu nozari stratēģiskai partnerībai un demonstrētu kopīgu iniciatīvu un vienotu resursu ieguldījuma jēgu paaugstinātai mērķu sasniegšanas efektivitātei. Piemēram, Kurzemē identificētais (KPR *Interreg* projektā *ReTrout*) makšķerēšanas **tūrisma tematiskais tīklojums**, kas visā R-Kurzemes piekrastē iesaista makšķerēšanas vietas, gidus, viesu mājas, kas specializējas un ir ieinteresēti šīs nišas ārvalstu klientu piesaistē. Tai nav jābūt pastāvīgai galamērķa struktūrai, jo vienlaikus viņi var iekļauties Liepājas vai Ventspils tūrisma galamērķos. Bet noteiktu mārketinga jaudu veltīt šādai kopīgai iniciatīvai būtu pamanāmi, ietekmīgi un arī Latvijas eksportam izdevīgi. Šādas aktivitātes (klastera iniciatīvas) ir svarīgi pastiprināti veicināt dažādos nišu produktu veidos, vienojot un palīdzot saskatīt kopīgo stratēģisko redzējumu un ieguldīt kopīgus resursus ideju realizēšanai.

Ņemot vērā, pirmkārt, analizētos labās prakses citu valstu piemērus, vadošo Latvijas tūrisma klasteru (Jūrmalas un Gaujas NP) uzrādītos konkurētspējas rezultātus ar noturētu un kāpinātu liela apjoma tūrisma plūsmu (izaugsme virs valsts vidējā tempa) un lielu eksporta plūsmas proporciju, otrkārt, ieguldīto investīciju atšķirīgo atdevi ar tūrisma saistītos atbalsta pasākumos un rezumējot citu pētnieku veikumu par klastera iniciatīvām un līdzīgu pieeju izmantošanu mazāka mēroga tūrisma galamērķu veicināšanai, saskatām šādus **galvenos izaicinājumus tūrisma puduru programmas attīstībā**:

- 1) nepieciešamība pēc mazāk fragmentētas, funkcionāli stiprākas un tematiski izteismīgāk pozicionētas vietējo galamērķu sistēmas;
- 2) nepieciešamība pieaugošas vietu konkurences un vietām sarūkošas ekonomikas apstākļos turpināt efektīvi attīstīt tūrisma, vienlaikus dodot pienesumu vietas ilgtspējīgai attīstībai;
- 3) nepieciešamība Tūrisma informācijas centriem (TIC) transformēties pilnvērtīgu tūrisma galamērķa pārvaldes organizācijā (GPO) lielākas efektivitātes sasniegšanai;

- 4) vajadzība plašākai uzņēmēju iesaistei saskaņotu galamērķa attīstībai nozīmīgu lēmumu pieņemšanā un tirgvedības stratēģijas ieviešanā, tostarp līdzfinansējot kopējās galamērķa aktivitātes;
- 5) tendence uz klientiem un nākotnes tehnoloģiskajiem jauninājumiem organizēta vieda galamērķu pārvaldība un lielāka kapacitāte koordinēšanai, resursu piesaistei un pārņemtās zinātības integrēšanai praksē;
- 6) vajadzība sasniegt augstāku produktivitāti un rezultātu no tūrisma tirgvedības darbībām;
- 7) pārdomāta un atbildīga tīklveida struktūru varas izmantošana, lai pārāk nelielā privātās publiskās partnerības lokā nerodas šauru interešu vadītas “apakšvaldības”, kas cenšas pārāk lobēt un ietekmēt procesus tikai sev vēlamā virzienā.

Programmas mērķis: stiprināt konkurētspējīgas un efektīvāk pārvaldītas vietējo galamērķu tūrisma sistēmas.

Sasniedzamie **rezultatīvie rādītāji:**

Kopējās tūrisma plūsmas kāpums un eksporta proporcionāls pieaugums:

- vismaz par 30% pieaug nakšņotāju skaits minimāli trīs-četrus gadu periodā pret bāzes skaitli;
- eksporta proporcija tiek noturēta vismaz 30% līmenī no kopējās nakšņotāju (vai viendienas ceļotāju) tūrisma plūsmas trīs-četrus gadu periodā pret bāzes skaitli;
- netiek noplicināta tūrismā iesaistīto resursu (īpaši dabas un kultūras mantojuma) vērtība.
- tūrisms dod pienesumu vietējo kopienu dzīves kvalitātes kāpināšanā.

Rezultatīvo rādītāju sasniegšanai tiek izmantota pielāgota Eiropas tūrisma indikatoru sistēma ilgtspējīgai galamērķu pārvaldībai (ETIS).³²

Tūrisma puduru programma veidojama kā grantu iniciatīva, kas nav obligāta iesaistītajām pusēm, respektējot gan uzņēmēju brīvā tirgus sniegtās iespējas, gan pašvaldību vēlmi realizēt savas autonomās funkcijas ar iespējami efektīvāko atdevi. Taču būtiski ņemt vērā, lai tūrisma puduri atbilstu vietējā līmeņa tūrisma galamērķa galvenajiem kritērijiem:

- tiem ir stratēģiski tūrisma resursi un attīstītas tūristu piesaistes;
- tiem ir viesus uzņemošā kopiena (uzņēmēji) un noteikta viesmīlības sektora kapacitāte (ap 300 numuru komerciālajā Tūristu mītņu sektorā viesiem);
- vienota identitāte un tēls, kas saistāms ar tūrismu;
- loģiska, vienoti organizējama piekļuve un funkcionāla telpa, ko nosaka arī līdzīga tematiskā piedāvājuma veidošanas iespējas, kas ļauj pozicionēt tūrisma galamērķa konkurētspējīgās priekšrocības un specializēties noteiktās tēmās, uzsvērt atšķirības;
- ir noteikta infrastruktūra un tūrisma norises atbalstoši pakalpojumi (mazumtirdzniecība, bankomāti, DUS), kas parasti nozīmē arī tuvāko pilsētu iekļaušanos tūrisma galamērķos, kas, piemēram, vērsti tikai uz noteiktām dabas aktivitātēm (nacionālo parku u.tml. gadījumā);

³² https://ec.europa.eu/growth/sectors/tourism/offer/sustainable/indicators_en

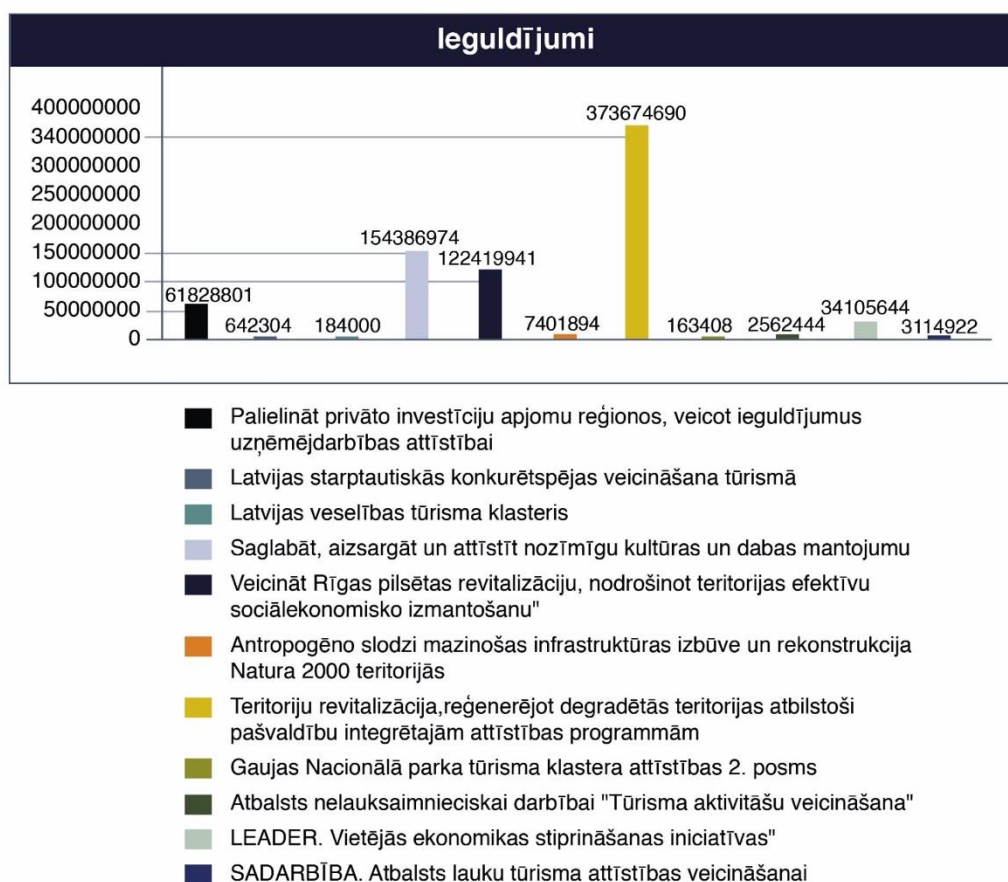
- ir kapacitāte veidot vienotu tūrisma galamērķa pārvaldes struktūru (GPO) un pastāv politiskā griba to realizēt ne tikai īstermiņā (viena projekta ietvaros);
- tiek organizēta vienota tūrisma galamērķa tirgvedības platforma, ko nosaka kopīga attīstības un mārketinga stratēģija.
- galamērķis ir atbilstošs tūrisma statistiskai vienībai, par to tiek sistemātiski uzkrāti tūrisma attīstību un ietekmi raksturojošie dati, vienkāršots monitorings, kas balstāms uz ETIS kritērijiem³³ par tūrisma galamērķu ilgtspējīgu attīstību.

Atbalsta programmas ietvaros var konkretizēt arī minimālo dalībnieku skaitu un to līdzmaksājuma proporciju kopīgajām attīstības un tirgvedības aktivitātēm, atbilstības kritērijus, to juridisko formu, nosacījumus par teritoriju. Jāņem vērā tūrisma jomā pastāvošais dažādu iesaistīto pušu juridiskais statuss un atšķirīgie NACE nozaru virzieni, kas var atbilst arī lauksaimnieciskam uzņēmuma u.c., bet iekļaut tūrisma komponenti.

Pie nosacījuma, ka īstenojas administratīvi teritoriālā reforma, šis būtu ļoti izdevīgs brīdis, lai īstenotu arī ilgtspējīgāku tūrisma vietējā galamērķa sistēmu veidošanu pēc šiem nosacījumiem. Šāda vietējā līmeņa tūrisma galamērķu sistēma, kas atbilst noteiktajiem rādītājiem, īpaši ņemot vērā viesmīlības sektora kapacitātes nosacījumu, Latvijas teritorijā kopā varētu ietvert ap 25 elementiem (ir izstrādāta karte, un to var modelēt vairāku scenāriju ietvaros, ar ieteicamajām vietējā līmeņa sadarbības teritorijām vietējo galamērķu sistēmu veidošanai). Līdz ar šādas sistēmas izveidošanos precīzāk noformulējas arī tūrisma atbalstam pieejami investīciju areāli, kas dod pienesumu galamērķim, bet ne vienmēr tam jābūt katras pašvaldības administratīvajā teritorijā, kas līdzīgi noticis arī šajā plānošanas periodā – tūrisma investīcijas nespēja piesaistīt vairāk nekā 25 pašvaldības, taču parasti tās iekļāvās kādā no lielākām vietējo tūrisma galamērķu sistēmām.

³³ https://ec.europa.eu/growth/sectors/tourism/offer/sustainable/indicators_en

Investīciju sadalījums pa atbalsta pasākumiem (EUR)

Lielie investīciju projekti skaidri norādīja uz divu veidu atdevi: viena, kas tiešā veidā saistīta ar tūrisma plūsmas ietekmēšanu un liela apjoma intereses radīšanu – **tiešs ieguldījums tūrisma piesaistes veidošanā**, kam ir liela ietekme arī uz saistītu tūrisma pakalpojumu izmantošanu (piemēram, Daugavpils Marka Rotko mākslas centra izveide vai hipotētiski pieminētā Baltijas līmeņa arheoloģijas interpretācijas centra izveide par dzintara apstrādi akmens laikmetā un seno baltu tēmas “monopolizēšanu” baltu ceļa kultūrmaršruta un Lubāna vēstures kontekstā – potenciāls). Bet ir otra daļa lielo investīciju, kas **uzlabo vidi, ietekmē galamērķu pievilcību**, rada pamatu iespējami jaunu darba vietu un pakalpojumu radīšanai. To atdeve sagaidāma ilgākā laika posmā un šajā periodā nav adekvāti izmērāma. Izmantojot rādītāju – naudas ieguldījums uz vienu viesu nakti (kopējais investīciju apjoms attiecināts pret 2018.gada nakšņojumiem) – sk. tabulu pielikumā – precīzi norāda uz šādu kopsakarību. Ilgtermiņa pievilcība, degradēto teritoriju likvidēšana, infrastruktūras pilnveide ir būtiska. Taču īpaši tūristu piesaistē ieguldītajiem resursiem ir jāveic pamatīgāka priekšizpēte par potenciālā pieprasījuma veidošanos un paredzamo atdevi jaunas un lielākas tūrisma plūsmas (nejaucot ar vietējo pašpatēriņu, kas, protams, arī ir labi vietējo dzīves kvalitātei) piesaistei. Atšķirīga ir atdeve dažādām vietām. Piemēram, Ventspils pilsēta ir tuvu kapacitātes augšējai robežai ar piesātinātu tūristu mītnu tirgu un mazāku atdevi izaugsmes pieaugumā no katras nākamās investīcijas, taču lielāks potenciāls izaugsmei ir saistīts ar apkārt esošiem Ventspils novadiem. Protams, investīcijas arī pilsētā būtiski stiprina tās pievilcību un nodrošina augstu tūristu

apmierinātības līmeni ar pieredzējumu galamērķī, kas arī ir būtiski. Ieguldījumi pasažieru ostas attīstībā un jaunas **prāmju līnijas** piesaistē Ventspilī vai Liepājā nestu jaunu klientu plūsmu visai Kurzemei.

Antropogēno slodzi mazinošas infrastruktūras izbūve un rekonstrukcija *Natura 2000* teritorijās (VARAM – bij. SAM 5.4.1.1.) būtiski izveidot kopīgo stratēģiju investēšanai dabas infrastruktūrā saistībā ar tūrisma pieprasījumu, apdzīvotības struktūru un sasaisti ar vides izglītības vajadzību. Īstenojot projektus, ir nozīmīgi ieviest un īstenot publisko privāto partnerību, piemēram, ja investē 1 milj., tad papildus ir jāattīstās vismaz 2-3 privātajiem uzņēmumiem.

3.3. Priekšlikumi citu ministriju atbalsta instrumentu uzlabošanai (ja nepieciešams) tūrisma nozares mērķu sasniegšanai.

Visām nozaru ministrijām, veidojot valsts atbalsta pasākumus, kas ietekmē tūrisma nozares darbību un attīstību, ir svarīgi ņemt vērā Tūrisma nozares politikas pamatnostādnes, lai sekmētu tajās nosprausto mērķu sasniegšanu. Piemēram, ja tiek plānotas investīcijas jauna tūrisma enkurobjekta būvniecībai, tad Satiksmes ministrijai jāiegulda valsts atbalsts pieejamības nodrošinājumā, sakārtojot transporta infrastruktūru, t.sk. sabiedrisko transportu, ZM jāplāno valsts atbalsts tūrisma aktivitāšu veicināšanai enkurobjekta pieguļošajās teritorijās, lai apkalpotu tūrisma plūsmu un viņu vajadzības.

Svarīgi ir investīcijas koncentrēt, veicot lielus ieguldījumus, kas izraisa tūrisma plūsmas pieaugumu. Vajadzētu ieguldīt investīcijas objektos ar identitātes kodolu, bet starptautisku skanējumu, piemēram Daugavpils M.Rotko mākslas centrs.

SAM 5.4.1.1. pasākumā nākamajā periodā ir svarīgi lielāku īpatsvaru valsts atbalsta novirzīt esošās infrastruktūras atjaunošanai un uzturēšanai, mazāku uzsvāru liekot uz jaunas infrastruktūras izveidi dabā.

Stimulēt vietējo galamērķu sadarbību arī turpmāk, ja ir investēts blakus teritorijā, tas arī nodrošina tūrisma plūsmas palielināšanos. Kā labu sadarbības piemēru var minēt investīciju plānošanu piekrastes teritorijā (SAM 5.5.1.), balstoties uz Piekrastes plānojumu.

SAM 5.6.1. būtiski novirzīt tūrisma plūsmu no vecpilsētas, pilsētas centrālās daļas uz citām teritorijām, t.sk. Pārdaugavu.

SAM 5.6.2. programma netieši ietekmē tūrisma attīstību, taču tās sasaiste ar tūrisma nozari ir atkarīga no katra konkrēta projekta (funkcijas).

Investīcijas Rīgas pilsētā un starptautiskajā lidostā "Rīga" ir jāvērtē kopumā kā ieguldījums tūrisma nozarē Latvijā, īpaši ieguldījumi transporta nozarē, jo tas nodrošina pieejamību, nokļūšanu ārvalstu tūristiem Latvijā. Lidostai Rīga ir jāturpina nostiprināt savas līdera pozīcijas Baltijas valstu gaisa satiksmē, lai varētu augstāka pieprasījuma apstākļos palielināt aviotransporta uzņemšanu lidostā. Investīcijas ir nepieciešamas lidostas un Rīgas centra savienojuma ērtā izveidē ar sabiedrisko transportu (Rail Baltic). Liepājas lidostas attīstība ir jāturpina.

Rekomendējam mērķtiecīgi turpināt investīcijas transporta infrastruktūrā gan Rīgā, gan arī Daugavpilī, ja tiek panākts atvieglots vai bezvīzu režīms ar Baltkrieviju, kas ietekmētu tūrisma plūsmu abos virzienos.

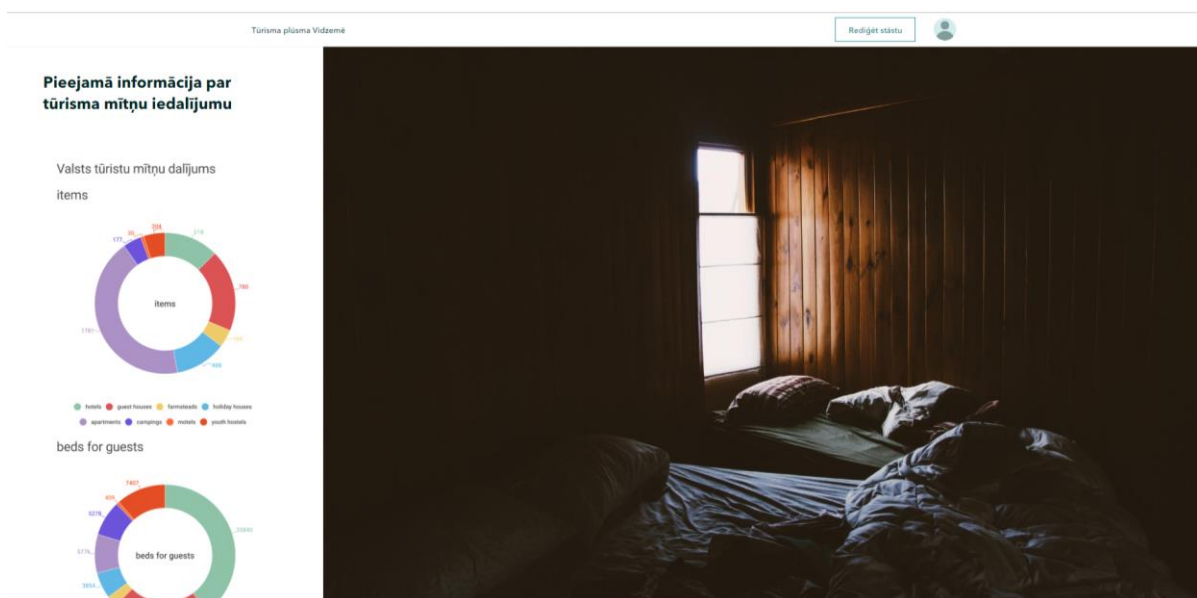
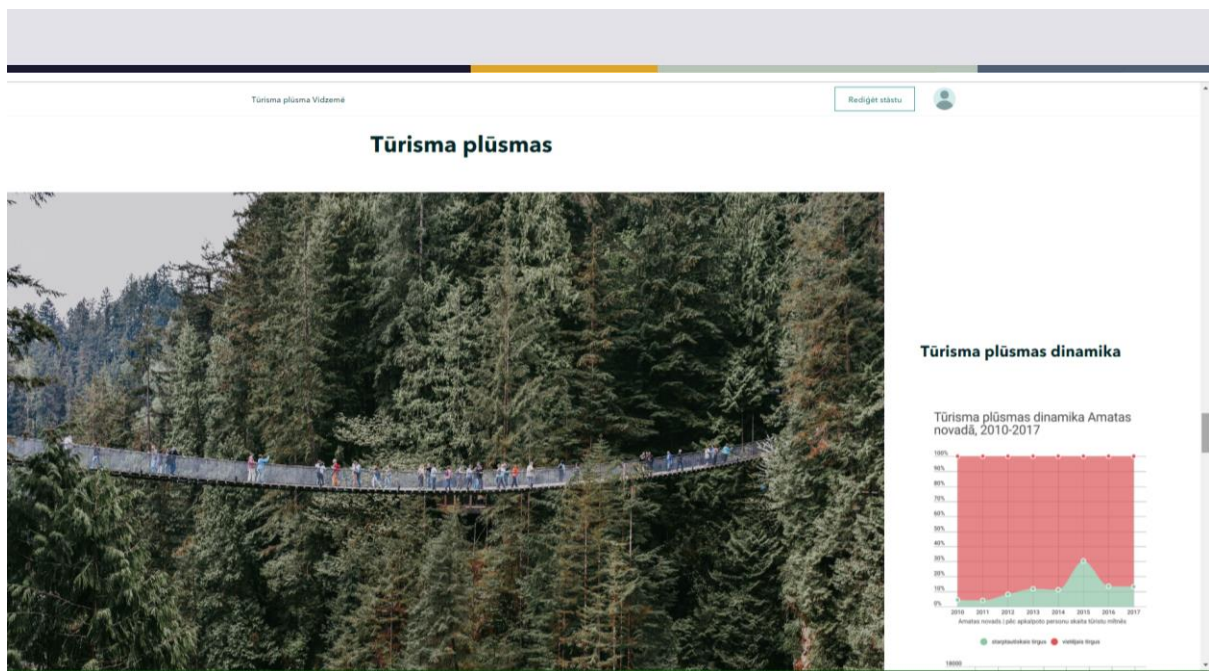
Jūras transportā ieguldījumi pasažieru termināļos Rīgā, Ventspilī un Liepājā ir būtiski. Liepājas un Ventspils koncertzāles var strādāt mūzikas un mākslas piekritēju piesaistē no Vācijas, izmantojot jūras satiksmes pieejamību.

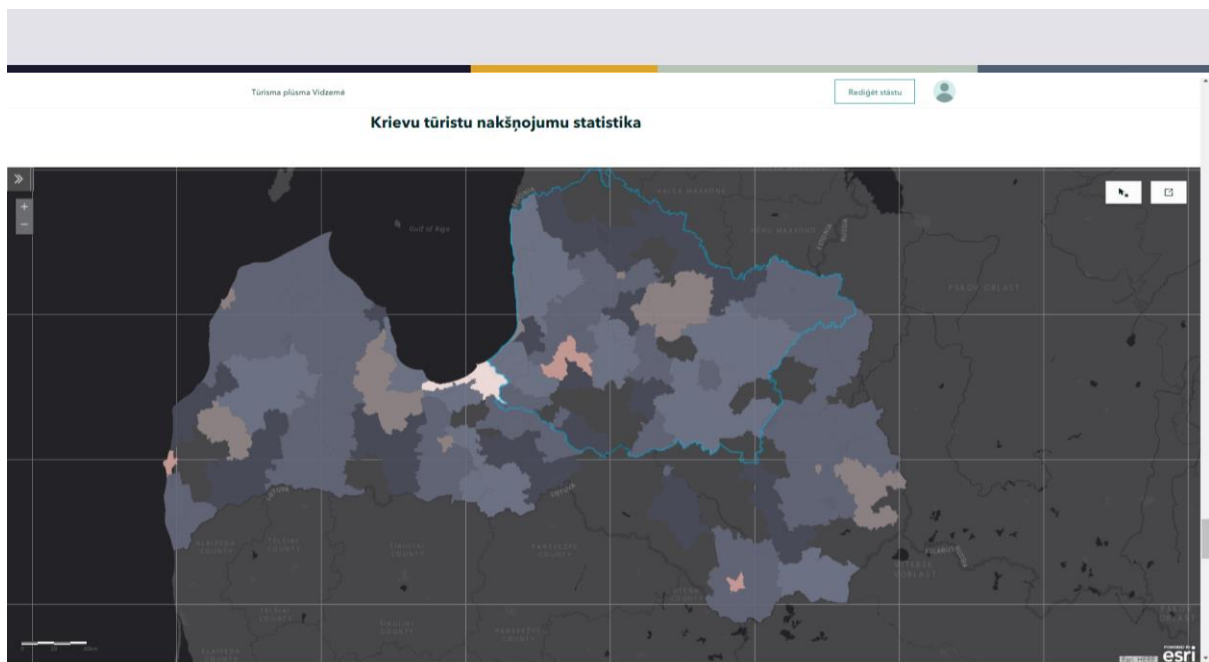
3.4. Priekšlikumi analizēto BRANDTour labo prakšu pārņemšanas iespējām Latvijā, pielāgojoties Latvijas ekonomiskajai situācijai un tūrisma nozares specifikai

1. **Reģionālo tūrisma puduru veidošana** ir viena no atzīmētajām rīcībām Tūrisma attīstības pamatnostādņu vidusizvērtējuma ziņojumā. Prakse ir pārņemama vairākos Latvijas tūrisma mazajos galamērķos, veidojot reģionālos tūrisma pudurus. Ieteicams veidot kultūras tūrisma un radošo industriju tūrisma puduri vietās, kuras atbilst tūrisma galamērķu raksturlielumiem.

2. Latvijas līmenī ieviešama **elektroniska tūrisma pārvaldības sistēma**. Izpēte un iestrādes jau iepriekš veidotas pēc-doktorantūras pētniecības projekta *Latvijas tūrisma intelekts (Tourism Intelligence Latvia)* (saīsināti: TourIntelLV) Nr. 1.1.1.2/VIAA/1/16/100 ietvaros. Tā veidojama kā tūrisma datu apkopošanu (tostarp daļēji automatizēti), analīzi, interpretāciju ietveroša digitāla platforma, kas integrē pētniecību vienotā IKT platformā ar GIS telpiskās izpētes un kartogrāfiskās vizualizācijas risinājumiem, sociālo zinātņu un sarežģītības zinātnes pamatu, lai dotu iespēju tūrisma iesaistītajām pusēm pieņemt stratēģiski pamatotus lēmumus to konkurētspējas kāpināšanai.

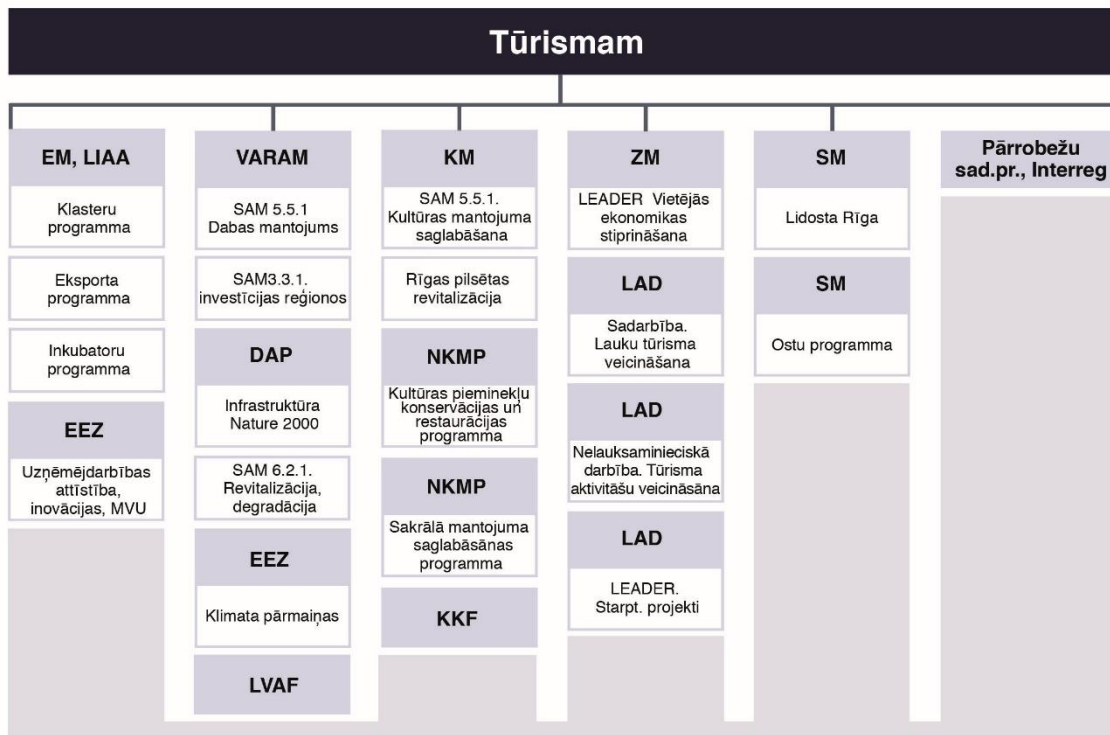

3. Sadarbībā ar biļešu rezervēšanas portāliem izmantot rezervējuma datus kā daļu no stratēģiskās informācijas – kā nozīmīgu **rīku viendienas ceļotāju tūrisma datu iegūšanai par to proporciju galamērķī** (salīdzinot ar vietējo patēriņu). Sniedz iespēju aprēķināt datus un nošķirt vietējo apmeklējumu no viendienas apmeklētājiem, kas ar analogajām metodēm līdz šim praktiski ir bijis neiespējami. Otrkārt, sadarbībā ar kādu no šīm platformām tā var tikt pielāgota eksportspējīgo produktu (šajā gadījumā publisko pasākumu) standartizēšanai un pārdošanas veicināšanai.

3.5. Priekšlikumi tūrisma politikas pilnveidošanai un tās atbalsta instrumentu efektivitātes veicināšanai, pamatojoties uz pētījuma I. un II. daļas rezultātiem.

Galvenie rezultāti parāda valsts finanšu atbalsta sadrumstalotību un fragmentāciju (skatīt attēlu), ņemot vērā tūrisma nozares specifiku- sasaisti ar dažādām nozarēm un to pārvaldi dažādās institūcijās (EM, VARAM, KM, ZM, SM, IZM, ĀM). Izglītības un zinātnes ministrijas, Ārlietu ministrijas ieguldījums gan šajā pētījumā netiek apskatīts. Nākotnē ir svarīgi veidot pārskatāmu un saskaņotu ar dažādiem valsts pārvaldes resoriem valsts finanšu atbalsta sistēmu tūrisma nozarē. Valsts atbalsta instrumentu pārraudzībai un to efektivitātes rādītāju vērtēšanai ir nepieciešama sistemātiska un kompleksa digitāla monitoringa sistēma, lai datu analīze par ieguldītu valsts budžeta miljonu atbalstu būtu precīza, caurskatāma, kā arī kalpotu par pamatu jaunu plānošanas periodu darba programmu izstrādei.

Nepieciešams EM kā tūrisma nozares koordinējošai- virsatbildības institūcijai izstrādāt brīvi pieejamu un viegli lietojamu pārskata informāciju interaktīvā digitālā veidā par valsts atbalsta instrumentiem, ietverot visu resoru pārziņā esošos), kuri ir saistīti ar atbalstu tūrisma nozarei.

Esošā situācija parāda, ka vairākās valsts atbalsta programmās un citās ārējā finansējuma programmās, projektu īstenošana tiek uzsākta vienlaicīgi, līdz ar to ekspertu pieejamība apmācībām, semināriem ir ierobežota un arī mērķauditorijai, uzņēmējiem, ir īsā laika periodā ielānāts un jāapgūst plašs apmācību un pasākumu klāsts. Ar pārresoru koordinēšanu būtu iespējams gudrāk plānot dažādas apmācības, pasākumus.

Ir jāizvērtē, vai Valsts atbalsta programmu rezultātajos rādītājos ietvertā jaunu darba vietu izveide ir uzskatāma par pozitīvu rādītāju. Prasība izveidot jaunas darba vietas ne vienmēr veicina produktivitāti, īpaši ņemot vērā apstākli, ka reģionos tūrisma pakalpojumu sniedzēji bieži strādā algotu darbu un tūrisma pakalpojumu sniegšana ir papildu ienākumi un darbs tūrisma sezonā. Valsts atbalsta gadījumā sasniegtajam rezultātam jābūt- stiprināt un kāpināt esošā darbaspēka produktivitāti, to uzturēt.

PIELIKUMI

1. Pārskata tabula par finanšu instrumentu analīzi.
2. Pašvaldību un vietējo tūrisma galamērķu investīciju un kapacitātes salīdzinājums, trīs līmeņa tūrisma galamērķu tipu iedalījums atkarībā no to konkurētspējas un rezultivitātes ārējos vai vietējā tirgū.

3. Klasteru programmas priekšlikums nākošajam periodam.

INFORMĀCIJAS AVOTI

Abols, I., Livina, A. 2018. **Sharing economy in hospitality: comparison of apartment offer in Riga on airbnb.com and booking.com platforms in 2016 and 2017.** 47.lpp. Pieejams: https://www.bvef.lu.lv/fileadmin/user_upload/lu_portal/projekti/bvef/konferences/evf_conf2018/Abstracts_of_Reports_2018.pdf

Centrālā statistikas pārvalde. 2019. **Statistikas datubāze.** Pieejams: <https://www.csb.gov.lv/lv/statistika/db>
European Tourism Indicators System for sustainable destination management. 2016. Pieejams: https://ec.europa.eu/growth/sectors/tourism/offer/sustainable/indicators_en

Grozījumi **Tūrisma likumā.** 2019. Pieejams: <http://tap.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40471847&mode=mk&date=2019-10-01>

Informatīvais ziņojums Par Latvijas tūrisma attīstības pamatnostādņu 2014.-2020.gadam īstenošanas 2014. – 2016.gadā starposma novērtējumu

Inskeep, E. (1991). **Tourism planning: an integrated and sustainable development approach.** Van Nostrand Reinhold.

Latvijas Kultūras akadēmija. Pētījuma rezultātu ziņojums **"Latvijas muzeju nozīme dažādām sabiedrības mērķgrupām: muzeju un sabiedrības mijiedarbība".** 2018. Pieejams: https://www.km.gov.lv/uploads/ckeditor/files/Nozares/Muzeji/petijumi/LKA%20ZPC_Muzeju%20p%C4%93t%C4%ABjums%202018.pdf

Ministru kabineta 2014.gada 30.septembra noteikumi Nr.598 **"Noteikumi par valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanu, administrēšanu un uzraudzību lauku un zivsaimniecības attīstībai 2014.-2020. gada plānošanas periodā".** Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=269553>

Ministru kabineta 2017.gada 28.novembra noteikumi Nr.703 "Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas kārtība pasākuma "Sadarbība" 16.3.apakšpasākumam **"Atbalsts lauku tūrisma attīstības veicināšanai"**. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/295513-valsts-un-eiropas-savienibas-atbalsta-pieskirsanas-kartiba-pasakuma-sadarbiba-16-3-apakspasakuma-atbalsts-lauku-turisma>

Ministru kabineta noteikumi Nr. 101, Rīgā 2016. gada 9. februārī, Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 6.3.1. specifiskā atbalsta mērķa **"Palielināt reģionālo mobilitāti, uzlabojot valsts reģionālo autoceļu kvalitāti"** īstenošanas noteikumi. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/280229-darbibas-programmas-izaugsme-un-nodarbinatiba-6-3-1-specifiska-atbalsta-merka-palielinat-regionalo-mobilitati-uzlabojot>

Ministru kabineta noteikumi Nr. 158, Rīgā 2016. gada 15. martā, Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 6.1.3. specifiskā atbalsta mērķa "Nodrošināt nepieciešamo infrastruktūru uz Rīgas maģistrālajiem pārvadiem un novērst maģistrālo ielu fragmentāro raksturu" 6.1.3.1. pasākuma **"Rīgas pilsētas integrētas transporta sistēmas attīstība"** īstenošanas noteikumi. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/281127-darbibas-programmas-izaugsme-un-nodarbinatiba-6-1-3-specifiska-atbalsta-merka-nodrosinat-nepieciešamo-infrastrukturu>

Ministru kabineta noteikumi Nr. 188, Rīgā 2016. gada 29. martā, Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 5.6.1. specifiskā atbalsta mērķa **"Veicināt Rīgas pilsētas revitalizāciju, nodrošinot teritorijas efektīvu sociālekonomisko izmantošanu"** īstenošanas noteikumi". Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/281473-darbibas-programmas-izaugsme-un-nodarbinatiba-5-6-1-specifiska-atbalsta-merka-veicinat-rigas-pilsetas-revitalizaciju>

Ministru kabineta noteikumi Nr. 205, Rīgā 2016. gada 5. aprīlī, Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 3.2.1. specifiskā atbalsta mērķa "Palielināt augstas pievienotās vērtības produktu un pakalpojumu eksporta proporciju" 3.2.1.1. pasākuma "Klasteru programma" pirmās projektu iesniegumu atlases kārtas īstenošanas noteikumi. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/281433-darbibas-programmas-izaugsme-un-nodarbinatiba-3-2-1-specifiska-atbalsta-merka-palielinat-augstas-pievienotas-vertibas>

Ministru kabineta noteikumi Nr. 238. 2017. gada 3. maijs. prot. Nr. 22. Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas kārtība vietējām rīcības grupām starpteritoriālai un starpvalstu sadarbībai. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/290569-valsts-un-eiropas-savienibas-atbalsta-pieskirsanas-kartiba-vietejam-ricibas-grupam-starpteritoriakai-un-starpvalstu-sadarbibai>

Ministru kabineta noteikumi Nr. 319, Rīgā 2016. gada 24. maijā, Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 6.1.1. specifiskā atbalsta mērķa "Palielināt lielo ostu drošības līmeni un uzlabot transporta tīkla mobilitāti" īstenošanas noteikumi. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/282432-darbibas-programmas-izaugsme-un-nodarbinatiba-6-1-1-specifiska-atbalsta-merka-palielinat-lielo-ostu-drosibas-limeni-un>

Ministru kabineta noteikumi Nr. 320. 2016. gada 24. maijs, prot. Nr. 25 14. §. Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas kārtība pasākumā "Atbalsts ieguldījumiem ar lauksaimniecību nesaistītu darbību radīšanā un attīstīšanā". Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/282513-valsts-un-eiropas-savienibas-atbalsta-pieskirsanas-kartiba-pasakuma-atbalsts-ieguldijumiem-ar-lauksaimniecibu-nesaistitu-darbib...>

Ministru kabineta noteikumi Nr. 322, Rīgā 2016. gada 24. maijā, Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" prioritārā virziena "Vides aizsardzības un resursu izmantošanas efektivitāte" 5.5.1. specifiskā atbalsta mērķa "Saglabāt, aizsargāt un attīstīt nozīmīgu kultūras un dabas mantojumu, kā arī attīstīt ar to saistītos pakalpojumus" pirmās un otrās atlases kārtas īstenošanas noteikumi. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/282643-darbibas-programmas-izaugsme-un-nodarbinatiba-prioritara-virziena-vides-aizsardzibas-un-resursu-izmantosanas-efektivitate>

Ministru kabineta noteikumi Nr. 514, Rīgā 2016. gada 2. augustā, Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 5.4.1. specifiskā atbalsta mērķa "Saglabāt un atjaunot bioloģisko daudzveidību un aizsargāt ekosistēmas" 5.4.1.1. pasākuma "Antropogēno slodzi mazinošas infrastruktūras izbūve un rekonstrukcija Natura 2000 teritorijās" īstenošanas noteikumi. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/284031-darbibas-programmas-izaugsme-un-nodarbinatiba-5-4-1-specifiska-atbalsta-merka-saglabat-un-atjaunot-biologisko-daudzveidibu>

Ministru kabineta noteikumi Nr. 590 Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas kārtība lauku attīstībai apakšpasākumā "Darbību īstenošana saskaņā ar sabiedrības virzītās vietējās attīstības stratēģiju". 2015. gada 13. oktobris, prot. Nr. 54 20. §. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/277447-valsts-un-eiropas-savienibas-atbalsta-pieskirsanas-kartiba-lauku-attistibai-apakspasakuma-darbibu-istenosana-saskana>

Ministru kabineta noteikumi Nr. 593, Rīgā 2015. gada 13. oktobrī, Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 3.3.1. specifiskā atbalsta mērķa "Palielināt privāto investīciju apjomu reģionos, veicot ieguldījumus uzņēmējdarbības attīstībai atbilstoši pašvaldību attīstības programmās noteiktajai teritoriju ekonomiskajai specializācijai un balstoties uz vietējo uzņēmēju vajadzībām" īstenošanas noteikumi. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/277959-darbibas-programmas-izaugsme-un-nodarbinatiba-3-3-1-specifiska-atbalsta-merka-palielinat-privato-investiciju-apjomu-regionos>

Ministru kabineta noteikumi Nr. 645, Rīgā 2015. gada 10. novembrī, Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 5.6.2. specifiskā atbalsta mērķa "Teritoriju revitalizācija, reģenerējot degradētās teritorijas atbilstoši pašvaldību integrētajām attīstības programmām" īstenošanas noteikumi. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/278254-darbibas-programmas-izaugsme-un-nodarbinatiba-5-6-2-specifiska-atbalsta-merka-teritoriju-revitalizacija-regenerejot-degradetas>

Ministru kabineta noteikumi Nr. 678, Rīgā 2015. gada 1. decembrī. Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 3.2.1. specifiskā atbalsta mērķa "Palielināt augstas pievienotās vērtības produktu un pakalpojumu eksporta proporciju" 3.2.1.2. pasākuma **"Starptautiskās konkurētspējas veicināšana"** īstenošanas noteikumi. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/278242-darbibas-programmas-izaugsme-un-nodarbinatiba-3-2-1-specifiska-atbalsta-merka-palietinat-augstas-pievienotas-vertibas>

Ministru kabineta rīkojums Nr. 326. **Latvijas tūrisma attīstības pamatnostādnes 2014.–2020.gadam.** 2014. Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=267332>

Ministru kabineta rīkojums Nr.326, Rīgā 2014.gada 3.jūlijā, Par Latvijas tūrisma attīstības pamatnostādnēm 2014.–2020.gadam. Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=267332>

Ministru kabineta rīkojums nr.410. **Norvēģijas finanšu instrumenta** 2014.-2021. gada perioda līdzfinansētās programmas "Uzņēmējdarbības attīstība, inovācijas un mazie un vidējie uzņēmumi" (apstiprināta Ministru kabinetā 27.08.2019. sēdē). Pieejams: <http://www.liaa.gov.lv/lv/fondi/norvegijas-finansu-instruments-2014-2021>

MK noteikumi nr.692 „Par Valsts ilgtermiņa tematisko plānojumu Baltijas jūras piekrastes publiskās infrastruktūras attīstībai”. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/286733-par-valsts-ilgtermina-tematisko-planojumu-baltijas-juras-piekrastes-publiskas-infrastrukturas-attistibai>

Pollitt, C., Bouckaert, G. (2011) **Public Management Reform: A Comparative Analysis – New Public Management, Governance, and the Neo-Weberian State.** Oxford University Press.

Rīcības plāns 04/2019-03/2021 **Projekts Destination SMEs Vidzemes plānošanas reģions.** Pieejams: http://jauna.vidzeme.lv/upload/Destination_SMEs/Destination_SMEs_Ricibas_plans_LV.pdf

Tūrisma mārketinga stratēģija 2018.–2023.gadam. Pieejams: http://www.liaa.gov.lv/files/liaa/content/Turisms/Prezentacijas/turisma_marketinga_strategija_kopsavilkums.pdf

Vilka, I., Rozentāle, S., Brēķis, E. 2016. Zinātnisks pētījums: **Rezultatīvo rādītāju iegūšanas iespējas izmantojot pašvaldību budžeta informāciju.**

Woo, E., Kim, H., Uysal, M. (2015) **Life satisfaction and support for tourism development.** *Annals of Tourism Research* 50:84-97

World Economic Forum (WEF), 2015. **The Travel and Tourism Competitiveness Report 2015.** Pieejams: http://www3.weforum.org/docs/TT15/WEF_Global_Travel&Tourism_Report_2015.pdf

World Economic Forum (WEF), 2019. **The Travel and Tourism Competitiveness Report 2019.** Pieejams: <https://www.weforum.org/reports/the-travel-tourism-competitiveness-report-2019>

NEPUBLIČĒTI MATERIĀLI:

Prezentācija Palma Maljorkā- projekta BrandTour sanāksmē. 2017.g.

Madaoulka, V. Region of Crete (Written interview on September 25, 2019, clarifications on October 2)
Latvijas tūrisma piedāvājuma attīstības rīcības plāna izstrāde Interreg Europe programmas projekta BrandTour ietvaros. 2019. Latvijas Universitāte

Klepers, A. 2018-2020. Projekts: Latvijas tūrisma intelekts (Tourism Intelligence Latvia) (saīsināti: TourIntelLV) Nr. 1.1.1.2/VIAA/1/16/100

Širava, I. LIAA Tūrisma departamenta direktore (intervija 2019.g. 12.septembrī)

TĪMEKĻA VIETNES

<http://www.es2015.lv/lv/prezidenturas-istenosana/budzets>

<http://www.lad.gov.lv/lv/atbalsta-veidi/projekti-un-investicijas/leader/apstiprinato-strategiju-saraksts-2/>

<http://www.lad.gov.lv/lv/kontakti/klientu-apkalposanas-punkti/>

<http://www.motivecreative.gr/en/projects/hersonissosn-mun-experiences-map?cat=1078>

<http://www.rigagauja.lv/lv/>

http://www.varam.gov.lv/lat/darbibas_veidi/tap/lv/?doc=22027

<https://civitas.eu/cities/hersonissos>

<https://likumi.lv/doc.php?id=267332>

https://www.eeagrants.lv/files/Research_and_Education_2019.pdf

https://www.em.gov.lv/lv/nozares_politika/turisms/dokumenti/politikas_planosanas_dokumenti/

<https://www.statista.com/statistics/875433/leading-tourist-markets-visiting-crete/>

<https://www.tickli.nl/en>

PIELIKUMS 1

Programmu griezumā

1	N	Programma	Period	Teritorija	Teritorija: reģ	Teritorija: loc	Kopējā summa	no tā summa	Mērķis	ieguldītā sum	Līdzfinan	Gads: 14-15	Gads: 17-18-19	
2	1.	SAM 3.3.1		Latvija			61828801			61828800	0	16950815	44877986	
3					Latgales plānošanas reģions		9909231			9909231		1355534	8553697	
4					Balvu novads		847315.86		Infr. ieguld. uzņēmējdarbībai	847316			847316	
5					Daugavpils pilsēta		1125474.95		Infr. ieguld. uzņēmējdarbībai	1125475			1125475	
6					Ilūkstes novads		202602.4		Infr. ieguld. uzņēmējdarbībai	202602			202602	
7					Krāslavas novads		608875.56		Infr. ieguld. uzņēmējdarbībai	608876		608876		
8					Līvānu novads		216612.68		Infr. ieguld. uzņēmējdarbībai	216613			216613	
9					Ludzas novads		913924.23		Infr. ieguld. uzņēmējdarbībai	913924			913924	
10					Preiļu novads		2590648		Infr. ieguld. uzņēmējdarbībai	2590648			2590648	
11					Rēzekne		2657119		Infr. ieguld. uzņēmējdarbībai	2657119			2657119	
12					Riebiņu novads		746658		Infr. ieguld. uzņēmējdarbībai	746658		746658		
13					Kurzemes PR		11348824			11348823		1070009	10278814	
14					Alsungas novads		140128		Infr. ieguld. uzņēmējdarbībai	140128			140128	
15					Grobinas novads		2218767		Infr. ieguld. uzņēmējdarbībai	2218767			2218767	
16					Liepāja		2849773		Infr. ieguld. uzņēmējdarbībai	2849773		1070009	1779764	
17					Saldus novads		2743147		Infr. ieguld. uzņēmējdarbībai	2743147			2743147	
18					Talsu novads		2385279		Infr. ieguld. uzņēmējdarbībai	2385279			2385279	
19					Vainodes novads		422974		Infr. ieguld. uzņēmējdarbībai	422974			422974	
20					Ventspils novads		588755		Infr. ieguld. uzņēmējdarbībai	588755			588755	
21					Vidzemes PR		9825902			9825902		3128480	6697422	
22					Alūksnes novads		688794		Infr. ieguld. uzņēmējdarbībai	688794		688794	0	
23					Amatas novads		483576		Infr. ieguld. uzņēmējdarbībai	483576			483576	
24					Āpes novads		796619		Infr. ieguld. uzņēmējdarbībai	796619			796619	
25					Cesvaines novads		1146176		Infr. ieguld. uzņēmējdarbībai	1146176		418824	727352	
26					Cēsu novads		460724.34		Infr. ieguld. uzņēmējdarbībai	460724		460724	0	
27					Gulbenes novads		615554.58		Infr. ieguld. uzņēmējdarbībai	615555			615555	
28					Kocēnu novads		827233.77		Infr. ieguld. uzņēmējdarbībai	827234			827234	
29					Līgatnes novads		474942.6		Infr. ieguld. uzņēmējdarbībai	474943			474943	
30					Smiltenes novads		771365.91		Infr. ieguld. uzņēmējdarbībai	771366			771366	
31					Valkas novads		572252.68		Infr. ieguld. uzņēmējdarbībai	572253		572253		
32					Valmiera		1207946.13		Infr. ieguld. uzņēmējdarbībai	1207946			1207946	
33					Varakļānu novads		987885		Infr. ieguld. uzņēmējdarbībai	987885		987885		
34					Vecpiebalgas novads		792832		Infr. ieguld. uzņēmējdarbībai	792832			792832	
35					Zemgales PR		8457057			8457057		7101020	1356037	
36					Auces novads		929486		Infr. ieguld. uzņēmējdarbībai	929486		929486		
37	1	N	Programma	Period	Teritorija	Teritorija: reģ	Teritorija: loc	Kopējā summa	no tā summa	Mērķis	ieguldītā sum	Līdzfinan	Gads: 14-15	Gads: 17-18-19
38							Bauskas novads	557413		Infr. ieguld. uzņēmējdarbībai	557413			557413
39							Dobele novads	490440		Infr. ieguld. uzņēmējdarbībai	490440		490440	
40							Jelgava	3744774		Infr. ieguld. uzņēmējdarbībai	3744774		3523100	221674
41							Jēkabpils novads	75750		Infr. ieguld. uzņēmējdarbībai	75750			75750
42							Krustpils novads	289080		Infr. ieguld. uzņēmējdarbībai	289080		289080	
43							Ozolnieku novads	2370114		Infr. ieguld. uzņēmējdarbībai	2370114		1868913.9	501200
44						Pierīgas PR	21062793			21062793		4295773	16767020	
45							Alojas novads	850087		Infr. ieguld. uzņēmējdarbībai	850087			850087
46							Ādažu novads	2505840		Infr. ieguld. uzņēmējdarbībai	2505840			2505839.56
47							Baldones novads	690627		Infr. ieguld. uzņēmējdarbībai	690627		102000	588627
48							Carnikavas novads	4063153		Infr. ieguld. uzņēmējdarbībai	4063153			4063153
49							Engures novads	143857		Infr. ieguld. uzņēmējdarbībai	143857			143857
50							Inčukalna novads	3143320		Infr. ieguld. uzņēmējdarbībai	3143320			3143320
51							Kekavas novads	53593		Infr. ieguld. uzņēmējdarbībai	53593			53593
52							Lielvārdes novads	730738		Infr. ieguld. uzņēmējdarbībai	730738			730738
53							Limbažu novads	1274567		Infr. ieguld. uzņēmējdarbībai	1274567			1274567
54							Mālpils novads	913453		Infr. ieguld. uzņēmējdarbībai	913453		913453	
55							Mārupes novads	1739846		Infr. ieguld. uzņēmējdarbībai	1739846		1739845.67	
56							Ogres novads	1037867		Infr. ieguld. uzņēmējdarbībai	1037867		1037867	
57							Olaines novads	900182		Infr. ieguld. uzņēmējdarbībai	900182			900182
58							Ropažu novads	287285		Infr. ieguld. uzņēmējdarbībai	287285			287285
59							Salacgrīvas novads	190091		Infr. ieguld. uzņēmējdarbībai	190091			190091
60							Siguldas novads	502607		Infr. ieguld. uzņēmējdarbībai	502607		502606.95	
61							Stopiņu novads	1378995		Infr. ieguld. uzņēmējdarbībai	1378995			1378995
62							Tukuma novads	656686		Infr. ieguld. uzņēmējdarbībai	656686			656686
63						Rīga	0			0		0	0	
64						Jūrmala	1224995		Infr. ieguld. uzņēmējdarbībai	1224995		0	0	
65	2.	SAM 3.2.1.2		Latvija			642304			642304	161223	93439	548865	
66					Latgales PR		3007			3007	752	1429	1577	
67							Daugavpils	113		Atbalsta uzdevumi nacionālās attīstības jomās	113	28		113
68							Daugavpils			Nac.stends Vakantiebuurs 2017				
69							Daugavpils			Nac.stends MATKA 2017				
70							Daugavpils			Nac.stends Adventur 2017				
71							Daugavpils			Nac.stends TOUREST 2017				

1	N	Programma	Period	Teritorija	Teritorija: re	Teritorija: loc	Kopējā summa	no tā summa	Mērķis	Ieguldītā sum	Līdzfinans	Gads: 14-15	Gads: 17-18-19
71						Daugavpils			Nac.stends ITB 2017				
72						Daugavpils			2017				
73						Daugavpils			Nac.stends World Travel Show 2017				
74						Daugavpils			"Vakantiebeurs 2018" 09.-14.01.2018.				
75						Daugavpils			Nac.stends izstādē "Adventur 2018" 26.-28.01.2018.				
76						Daugavpils			Nac.stends izstādē "Adventur 2018" 26.-28.01.2018.				
77						Daugavpils			Nac.stends izstādē "OTDIH 2018" 04.-07.04.2018.				
78						Daugavpils			Nac.stends izstādē "TOUREST 2018" 9.-11.02.2018.				
79						Daugavpils			Nac.stends izstādē "ITB 2018" 07.-11.03.2018.				
80						Rēzekne	396		Atbalsts dalībai nac.stendā ārvalstīs	396	99		396
81						Rēzekne			Nac.stends Vakantiebeurs 2017				
82						Rēzekne			Nac.stends MATKA 2017				
83						Rēzekne			Nac.stends Adventur 2017				
84						Rēzekne			Nac.stends TOUREST 2017				
85						Rēzekne			Nac.stends f.re.e 2017				
86						Rēzekne			Nac.stends ITB 2017				
87						Rēzeknes nov.			"Vakantiebeurs 2018" 09.-14.01.2018.				
88						Rēzeknes nov.			Nac.stends izstādē "Adventur 2018" 26.-28.01.2018.				
89						Rēzeknes nov.			Nac.stends izstādē "f.re.e 2018" 21.-25.02.2018.				
90						Rēzeknes nov.			Nac.stends izstādē "MATKA 2018" 18.-21.01.2018.				
91						Rēzeknes nov.			Nac.stends izstādē "OTDIH 2018" 04.-07.04.2018.				
92						Rēzeknes nov.			Nac.stends izstādē "TOUREST 2018" 9.-11.02.2018.				
93						Rēzeknes nov.			Nac.stends izstādē "ITB 2018" 07.-11.03.2018.				

1	N	Programma	Period	Teritorija	Teritorija: re	Teritorija: loc	Kopējā summa	no tā summa	Mērķis	Ieguldītā sum	Līdzfinans	Gads: 14-15	Gads: 17-18-19
94						Rēzeknes nov.	2498		Atbalsts dalībai nac.stendā ārvalstīs	2498	624	1429	1068
95						Kurzemes PR	13093			13093	3273	2612	10481
96						Kuldīgas nov.			Nac.stends Vakantiebeurs 2017				
97									Nac.stends MATKA 2017				
98									Nac.stends Adventur 2017				
99									Nac.stends TOUREST 2017				
100									Nac.stends f.re.e 2017				
101									Nac.stends ITB 2017				
102									2017				
103									"Vakantiebeurs 2018" 09.-14.01.2018.				
104									2018" 26.-28.01.2018.				
105									21.-25.02.2018.				
106									2018" 18.-21.01.2018.				
107									2018" 04.-07.04.2018.				
108									2018" 9.-11.02.2018.				
109									07.-11.03.2018.				
110						Liepāja	10481		Atbalsts dalībai nac.stendā ārvalstīs	10481	2620		10481
111						Liepāja			Nac.stends Vakantiebeurs 2017				
112						Liepāja			Nac.stends MATKA 2017				
113						Liepāja			Nac.stends TOUREST 2017				
114						Liepāja			Nac.stends f.re.e 2017				
115						Liepāja			Nac.stends ITB 2017				
116						Liepāja			2017				
117						Liepāja			Nac.stends izstādē "Vakantiebeurs 2018" 09.-14.01.2018.				
118						Liepāja			Nac.stends izstādē "MATKA 2018" 18.-21.01.2018.				
119						Liepāja			Nac.stends izstādē "OTDIH 2018" 04.-07.04.2018.				
120						Liepāja			Nac.stends izstādē "TOUREST 2018" 9.-11.02.2018.				
121						Liepāja			Nac.stends izstādē "ITB 2018" 07.-11.03.2018.				

1	N	Programma	Period	Teritorija	Teritorija: re	Teritorija: loc	Kopējā summa	no tā summa	Mērķis	Ieguldītā summa	Līdzfinans	Gads: 14-15	Gads: 17-18-19
122					Vidzemes PR	Ventspils	2612		Atbalsts dalībai nac. stendā ārvalstīs	2612	653	2612	
123							4784			4784	1196	0	4784
124						Alūksne	2155		Atbalsts dalībai izstādē "Tourest 2017. FIN-SKV-MP-2017/269"	2155	539		2155
125						Alūksne			Nac.stends izstādē "MATKA 2018" 18.-21.01.2018.				
126						Alūksne			Nac.stends izstādē "TOUREST 2018" 9.-11.02.2018.				
127						Alūksne			Nac.stends izstādē "Adventur 2018" 26.-28.01.2018.				
128						Cēsu nov.			Nac.stends Vakantiebeurs 2017				
129						Cēsu nov.			Nac.stends Adventur 2017				
130						Cēsu nov.			Nac.stends TOUREST 2017				
131						Cēsu nov.			Nac.stends ITB 2017				
132						Cēsu nov.			"Vakantiebeurs 2018" 09.-14.01.2018.				
133						Cēsu nov.			Nac.stends izstādē "Adventur 2018" 26.-28.01.2018.				
134						Cēsu nov.			Nac.stends izstādē "Itur 2018" 17.-21.01.2018.				
135					Zemgales PR	Cēsu nov.			Nac.stends izstādē "ITB 2018" 07.-11.03.2018.				
136						Cēsu nov.			Nac.stends izstādē "TOUREST 2018" 9.-11.02.2018.				
137						Gulbenes nov.	1634		Atbalsts dalībai nac. stendā ārvalstīs	1634	409		1634
138						Gulbenes nov.			Nac.stends MATKA 2017				
139						Gulbenes nov.			Nac.stends Adventur 2017				
140						Gulbenes nov.			Nac.stends TOUREST 2017				
141						Gulbenes nov.			Nac.stends f.re.e 2017				
142						Gulbenes nov.			"Vakantiebeurs 2018" 09.-14.01.2018.				
143						Gulbenes nov.			Nac.stends izstādē "Adventur 2018" 26.-28.01.2018.				
144						Gulbenes nov.			Nac.stends izstādē "F.re.e 2018" 21.-25.02.2018.				
145					Zemgales PR	Gulbenes nov.			Nac.stends izstādē "MATKA 2018" 18.-21.01.2018.				
146						Gulbenes nov.			Nac.stends izstādē "TOUREST 2018" 9.-11.02.2018.				
147						Pārgaujas nov.			Nac.stends Vakantiebeurs 2017				
148						Pārgaujas nov.			Nac.stends MATKA 2017				
149						Pārgaujas nov.			Nac.stends Adventur 2017				
150						Pārgaujas nov.			Nac.stends TOUREST 2017				
151						Pārgaujas nov.			Nac.stends f.re.e 2017				
152						Pārgaujas nov.			Nac.stends ITB 2017				
153						Pārgaujas nov.			2017				
154						Pārgaujas nov.			Nac.stends izstādē "Vakantiebeurs 2018" 09.-14.01.2018.				
155						Pārgaujas nov.			Nac.stends izstādē "F.re.e 2018" 21.-25.02.2018.				
156						Pārgaujas nov.			Nac.stends izstādē "MATKA 2018" 18.-21.01.2018.				
157						Pārgaujas nov.			Nac.stends izstādē "TOUREST 2018" 9.-11.02.2018.				
158						Pārgaujas nov.			Nac.stends izstādē "ITB 2018" 07.-11.03.2018.				
159						Pārgaujas nov.			Nac.stends izstādē "Adventur 2018" 26.-28.01.2018.				
160					Zemgales PR	Valmiera	994		"Tourest 2018" Tallinā, Igaunijā 9.-11.02.2018. FIN-SKV-MP-2018/609	994	249		994
161							12801			12801	3200	2072	10728
162						Bauskas nov.	3224		Atbalsts dalībai nac. stendā ārvalstīs	3224	806		3224
163						Bauskas nov.							
164						Bauskas nov.			Nac.stends Adventur 2017				
165						Bauskas nov.			Nac.stends TOUREST 2017				
166						Bauskas nov.			Nac.stends ITB 2017				
167						Bauskas nov.			Nac.stends World Travel Show 2017				
168						Bauskas nov.			Nac.stends izstādē "Adventur 2018" 26.-28.01.2018.				

1	N	Programma	Period	Teritorija	Teritorija: reģ	Teritorija: loc	Kopējā summa	no tā summa	Mērķis	Ieguldītā summa	Līdzfinans	Gads: 14-15	Gads: 17-18-19
169						Bauskas nov.			Nac.stends izstādē "TOUREST 2018" 9.-11.02.2018.				
170						Dobeles nov.	1335		Atbalsts dalībai nac.stendā ārvalstīs	1335	334		1335
171						Jelgava	5732		Atbalsts dalībai nac.stendā ārvalstīs	5732	1433	2072	3660
172						Jelgavas nov.	2509		Atbalsts dalībai nac.stendā ārvalstīs	2509	627		2509
173					Rīgas PR		87568			87568		11306	76261
174						Ādažu nov.	4598		Atbalsts dalībai nac.stendā ārvalstīs	4598	1149		4598
175						Ādažu nov.			Nac.stends izstādē "MATKA 2018" 18.-21.01.2018.				
176						Ādažu nov.			Nac.stends izstādē "TOUREST 2018" 9.-11.02.2018.				
177						Ādažu nov.			Nac.stends izstādē "ITB 2018" 07.-11.03.2018.				
178						Ādažu nov.			Nac.stends izstādē "IMEX 2018" 15.-17.05.2018.				
179						Ādažu nov.			Nac.stends izstādē "BIM World 2018" 27.-29.11.2018.				
180						Ādažu nov.			Nac.stends izstādē "Free 2018" 21.-25.02.2018.				
181						Babītes nov.	1016		MEET The Bldder: Grand Edition, Polija Varšava 22.11.2017. FIN-SKV-MP-2018/266	1016	254		1016
182						Babītes nov.			Nac.stends izstādē "IMEX 2018" 15.-17.05.2018.				
183						Babītes nov.			Nac.stends izstādē "WTM 2018" 05.-07.11.2018.				
184						Babītes nov.			Nac.stends izstādē "BIM World 2018" 27.-29.11.2018.				
185						Carnikavas nov.	2436		Atbalsts dalībai konferencē Kinā (Ningbo)	2436	609		2436
186						Garkalnes nov.	47337		Atbalsts dalībai nac.stendā ārvalstīs	47337	11834	8253	39083
187						Ikšķiles nov.	5606		Atbalsts dalībai nac.stendā ārvalstīs	5606	1402	3053	2553
188						Ikšķiles nov.			Travel Market 2018" 22.-25.04.2018.				
189						Kekavas nov.			Nac.stends Adventur 2017				
190						Kekavas nov.			Nac.stends TOUREST 2017				
191						Lielvārdes nov.	6795		Atbalsts dalībai nac.stendā ārvalstīs	6795	1699		6795
192						Limbažu nov.	2689		Atbalsts dalībai nac.stendā ārvalstīs	2689	672		2689
193						Limbažu nov.			Nac.stends Adventur 2017				
194						Limbažu nov.			Nac.stends TOUREST 2017				
195						Limbažu nov.			Nac.stends izstādē "Adventur 2018" 26.-28.01.2018.				
196						Limbažu nov.			Nac.stends izstādē "MATKA 2018" 18.-21.01.2018.				
197						Limbažu nov.			Nac.stends izstādē "TOUREST 2018" 9.-11.02.2018.				
198						Mārupes nov.	4361		Atbalsts dalībai nac.stendā ārvalstīs	4361	2907		4361
199						Salacgrīvas nov.			Nac.stends izstādē "MATKA 2018" 18.-21.01.2018.				
200						Siguldas nov.			Nac.stends Vakantiebeurs 2017				
201									Nac.stends MATKA 2017				
202									Nac.stends Adventur 2017				
203									Nac.stends TOUREST 2017				
204									Nac.stends Free 2017				
205									Nac.stends ITB 2017				
206									Nac.stends World Travel Show 2017				
207									Nac.stends izstādē "Vakantiebeurs 2018" 09.-11.02.2018.				
208									Nac.stends izstādē "Adventur 2018" 26.-28.01.2018.				
209									Nac.stends izstādē "Free 2018" 21.-25.02.2018.				
210									Nac.stends izstādē "Fitur 2018" 17.-21.01.2018.				

1	N	Programma	Period	Teritorija	Teritorija: re	Teritorija: loc	Kopējā summa	no tā summa	Mērķis	Ieguldītā summa	Līdzfinans	Gads: 14-15	Gads: 17-18-19
211									Nac.stends izstāde "MATKA 2018" 18.-21.01.2018.				
212									Nac.stends izstāde "TOUREST 2018" 9.-11.02.2018.				
213									Nac.stends izstāde "ITB 2018" 07.-11.03.2018.				
214						Siguldas nov.	12730		Apcienas un noma nac.stendā ārvalstīs	12730	3182		12730
215					Rīga		451834		Atpaistes dalībnieci nac.stendā ārvalstīs	451834	133672	76019	375815
216					Rīga				Nac.stends izstāde "Adventur 2018" 26.-28.01.2018.				
217					Rīga				Nac.stends izstāde "Free 2018" 21.-25.02.2018.				
218					Rīga				Nac.stends izstāde "Fitur 2018" 17.-21.01.2018.				
219					Rīga				Nac.stends izstāde "MATKA 2018" 18.-21.01.2018.				
220					Rīga				Nac.stends izstāde "OTUJH 2018" 04.-07.04.2018.				
221					Rīga				Nac.stends izstāde "Arabian Travel Market 2018" 22.-				
222					Rīga				Nac.stends IBTM World 2016				
223					Rīga				Nac.stends IBTM World 2016				
224					Rīga				Nac.stends IBTM World 2016				
225					Rīga				Nac.stends IBTM World 2016				
226					Rīga				Nac.stends IBTM World 2016				
227					Rīga				Nac.stends IBTM World 2016				
228					Rīga				Nac.stends IBTM World 2016				
229					Rīga				Nac.stends IBTM World 2016				
230					Rīga				Nac.stends IBTM World 2016				
231					Rīga				Nac.stends Vakantiebeurs 2017				
232					Rīga				Nac.stends Vakantiebeurs 2017				
233					Rīga				Nac.stends MATKA 2017				
234					Rīga				Nac.stends MATKA 2017				
1	N	Programma	Period	Teritorija	Teritorija: re	Teritorija: loc	Kopējā summa	no tā summa	Mērķis	Ieguldītā summa	Līdzfinans	Gads: 14-15	Gads: 17-18-19
235					Rīga				Nac.stends MATKA 2017				
236					Rīga				Nac.stends Adventur 2017				
237					Rīga				Nac.stends TOUREST 2017				
238					Rīga				Nac.stends Free 2017				
239					Rīga				Nac.stends Free 2017				
240					Rīga				Nac.stends Free 2017				
241					Rīga				Nac.stends ITB 2017				
242					Rīga				Nac.stends ITB 2017				
243					Rīga				Nac.stends ITB 2017				
244					Rīga				Nac.stends ITB 2017				
245					Rīga				Nac.stends ITB 2017				
246					Rīga				Nac.stends ITB 2017				
247					Rīga				Nac.stends IMEX 2017				
248					Rīga				Nac.stends IMEX 2017				
249					Rīga				Nac.stends IMEX 2017				
250					Rīga				Nac.stends IMEX 2017				
251					Rīga				Nac.stends IMEX 2017				
252					Rīga				Nac.stends IMEX 2017				
253					Rīga				Nac.stends IMEX 2017				
254					Rīga				Nac.stends IMEX 2017				
255					Rīga				Nac.stends IMEX 2017				
256					Rīga				Nac.stends IMEX 2017				
257					Rīga				Nac.stends World Travel Show 2017				
258					Rīga				Nac.stends IBTM 2017				

1	N	Programma	Period	Teritorija	Teritorija: reģ	Teritorija: loc	Kopējā summa	no tā summa	Mērķis	Ieguldītā summa	Līdzfinans	Gads: 14-15	Gads: 17-18-19
259				Rīga					Nac.stends IBTM 2017				
260				Rīga					Nac.stends IBTM 2017				
261				Rīga					Nac.stends IBTM 2017				
262				Rīga					Nac.stends IBTM 2017				
263				Rīga					Nac.stends IBTM 2017				
264				Rīga					Nac.stends IBTM 2017				
265				Rīga					Nac.stends IBTM 2017				
266				Rīga					Nac.stends IBTM 2017				
267				Rīga					Nac.stends izstāde "Vakantiebeurs 2018" 09.-				
268				Rīga					Nac.stends izstāde "Adventur 2018" 26.-28.01.2018.				
269				Rīga					Nac.stends izstāde "Fitur 2018" 17.-21.01.2018.				
270				Rīga					Nac.stends izstāde "Fitur 2018" 17.-21.01.2018.				
271				Rīga					Nac.stends izstāde "MATKA 2018" 18.-21.01.2018.				
272				Rīga					Nac.stends izstāde "MATKA 2018" 18.-21.01.2018.				
273				Rīga					Nac.stends izstāde "MATKA 2018" 18.-21.01.2018.				
274				Rīga					Nac.stends izstāde "TOUREST 2018" 9.-11.02.2018.				
275				Rīga					Nac.stends izstāde "OTDIH 2018" 04.-07.04.2018.				
276				Rīga					Nac.stends izstāde "OTDIH 2018" 04.-07.04.2018.				
277				Rīga					Nac.stends izstāde "OTDIH 2018" 04.-07.04.2018.				
278				Rīga					Nac.stends izstāde "Arabian Travel Market 2018" 22.-				
279				Rīga					Nac.stends izstāde "Arabian Travel Market 2018" 22.-				
280				Rīga					Nac.stends izstāde "Arabian Travel Market 2018" 22.-				
281				Rīga					Nac.stends izstāde "Arabian Travel Market 2018" 22.-				
282				Rīga					Nac.stends izstāde "ITB 2018" 07.-11.03.2018.				
283				Rīga					Nac.stends izstāde "ITB 2018" 07.-11.03.2018.				
284				Rīga					Nac.stends izstāde "ITB 2018" 07.-11.03.2018.				
285				Rīga					Nac.stends izstāde "ITB 2018" 07.-11.03.2018.				
286				Rīga					Nac.stends izstāde "IMEX 2018" 15.-17.05.2018.				
287				Rīga					Nac.stends izstāde "IMEX 2018" 15.-17.05.2018.				
288				Rīga					Nac.stends izstāde "IMEX 2018" 15.-17.05.2018.				
289				Rīga					Nac.stends izstāde "IMEX 2018" 15.-17.05.2018.				
290				Rīga					Nac.stends izstāde "IMEX 2018" 15.-17.05.2018.				
291				Rīga					Nac.stends izstāde "IMEX 2018" 15.-17.05.2018.				
292				Rīga					Nac.stends izstāde "IMEX 2018" 15.-17.05.2018.				
293				Rīga					Nac.stends izstāde "IMEX 2018" 15.-17.05.2018.				
294				Rīga					Nac.stends izstāde "TOUREST 2018" 9.-11.02.2018.				
295				Rīga					Nac.stends izstāde "ITB 2018" 07.-11.03.2018.				
296				Rīga					Nac.stends izstāde "ITB 2018" 07.-11.03.2018.				
297				Rīga					Nac.stends izstāde "WTM 2018" 05.-07.11.2018.				
298				Rīga					Nac.stends izstāde "WTM 2018" 05.-07.11.2018.				
299				Rīga					Nac.stends izstāde "WTM 2018" 05.-07.11.2018.				
300				Rīga					Nac.stends izstāde "WTM 2018" 05.-07.11.2018.				
301				Rīga					Nac.stends izstāde "WTM 2018" 05.-07.11.2018.				
302				Rīga					Nac.stends izstāde "WTM 2018" 05.-07.11.2018.				
303				Rīga					Nac.stends izstāde "IBTM World 2018" 27.-29.11.2018.				
304				Rīga					Nac.stends izstāde "IBTM World 2018" 27.-29.11.2018.				
305				Rīga					Nac.stends izstāde "IBTM World 2018" 27.-29.11.2018.				
306				Rīga					Nac.stends izstāde "IBTM World 2018" 27.-29.11.2018.				

1	N	Programma	Period	Teritorija	Teritorija: reģ	Teritorija: loc	Kopējā summa	no tā summa	Mērķis	Ieguldītā summa	Līdzfinans	Gads: 14-15	Gads: 17-18-19
307					Rīga				Nac.stends Iestāde "ITM World 2018" 27.-29.11.2018.				
308					Rīga				Nac.stends Iestāde "ITM World 2018" 27.-29.11.2018.				
309					Rīga				Nac.stends Iestāde "ITM World 2018" 27.-29.11.2018.				
310					Rīga				Nac.stends Iestāde "ITM World 2018" 27.-29.11.2018.				
311					Rīga				Nac.stends Iestāde "ITM World 2018" 27.-29.11.2018.				
312					Jūrmala		69218		Atbalsts valstībai nac.stendā ārvalstīs	69218	19130		69218
313					Jūrmala				Nac.stends MATKA 2017				
314					Jūrmala				Nac.stends MATKA 2017				
315					Jūrmala				Nac.stends MATKA 2017				
316					Jūrmala				Nac.stends ITB 2017				
317					Jūrmala				Nac.stends Iestāde "MATKA 2018" 18.-21.01.2018.				
318					Jūrmala				Nac.stends Iestāde "MATKA 2018" 18.-21.01.2018.				
319					Jūrmala				Nac.stends Iestāde "ITB 2018" 07.-11.03.2018.				
320					Jūrmala				Nac.stends Iestāde "IMEX 2018" 15.-17.05.2018.				
321					Jūrmala				Nac.stends Iestāde "ITM World 2018" 27.-29.11.2018.				
322	5.	SAM 3.2.1.1		Latvija			184000			184000	32470	0	144000
323					Latgales PR								
324					Kurzemes PR								
325					Vidzemes PR								
326					Zemgales PR								
327					Rīgas PR		24000			24000	4235		16000
328						Babītes nov.	8000		skatistumkopšana	8000	1412		8000
329						Ogres nov.	8000		skatistumkopšana	8000	1412		8000
330						Siguldas nov.	8000		Specializētā ārstu prakse	8000	1412		
331													
332													
333													
334													
335													
336													

1	N	Programma	Period	Teritorija	Teritorija: reģ	Teritorija: loc	Kopējā summa	no tā summa	Mērķis	Ieguldītā summa	Līdzfinans	Gads: 14-15	Gads: 17-18-19
337					Rīga		128000		Ārstu prakse, robārsti, SPA, skatistumkopšana	128000	22587		128000
338					Jūrmala		32000		skatistumkopšana	32000	5647		32000
339	4.	5.5.1.		Latvija			154386974			140063303		0	140063303
340					Latgales PR		32906641			32906641			32906641
341						Daugavpils nov.	5870474		"Rīteirogas vērtības"	5870474			5870474
342						Preiļu nov.	5870474		"Rīteirogas vērtības"	5870474			5870474
343						Ludzas nov.	5870474		"Rīteirogas vērtības"	5870474			5870474
344						Krāslavas nov.	5870474		"Rīteirogas vērtības"	5870474			5870474
345						Aglonas nov.	5870474		"Rīteirogas vērtības"	5870474			5870474
346						Daugavpils nov.	3554271		Kultūras mantojuma objekta publiskās ārtelpas attīstības un pieejamības veicināšana tūrisma pakalpojumu daudzveidošanai Daugavpils pilsētā	3554271			3554271
347					Kurzemes PR		83085629			68761957			68761957
348						Mērsraga nov.	6944868		Jaunu dabas un kultūras tūrisma pakalpojumu radīšana Rīgas jūras līča rietumu piekrastē	6944868			6944868
349						Rojas nov.	6944868			6944868			6944868
350						Grobiņas nov.	5815388		Dienvidkurzemes piekrastes mantojums cauri gadsimtiem	5815388			5815388
351						Pāvilostas nov.	5815388		"....."	5815388			5815388
352						Nīcas nov.	5815388		"....."	5815388			5815388
353						Ulpēja	5815388		"....."	5815388			5815388
354						Dundagas nov.	5294118		Ziemeļkurzemes kultūrvēsturiskā un dabas mantojuma saglabāšana, eksponēšana un tūrisma piedāvājuma attīstība	5294118			5294118
355						Ventspils nov.	10588235		"....."	10588235			10588235

1	N	Programma	Period	Teritorija	Teritorija: reģ	Teritorija: loc	Kopējā summa	no tā summa	Mērķis	Ieguldītā summa	Līdzfinans	Gads: 14-15	Gads: 17-18-19
356						Talsu nov.	10485544		Jākabja ceļa kultūras mantojuma un mākslas jaunrades magnēti	10485544			10485544
357						Alsungas nov.	5242772		"....."	5242772			5242772
358						Ventspils	14323671.76		Daudzfunkcionālā pakalpojumu centra izveide Gāļiņciemā; Zinātnes centrs				
359					Vidzemes PR		6628235			6628235		0	6628235
360						Gulbenes nov.	2209412		Gaismas ceļš caur gadsimtiem	2209412			2209412
361						Cesvaines nov.	2209412		"....."	2209412			2209412
362						Smiltenes nov.	2209412		"....."	2209412			2209412
363					Zemgales PR		1764706			1764706			1764706
364						Kokneses nov.	1764706		Kultūras mantojuma saglabāšana un attīstība Daugavas ceļā	1764706			1764706
365					Rīgas PR		17647696			17647696			17647696
366						Ogres nov.	1764706		Kultūras mantojuma saglabāšana un attīstība Daugavas ceļā	1764706			1764706
367						Limbažu nov.	2979374		"Vidzemes piekrastes kultūras un dabas mantojuma iekļaušana tūrisma pakalpojumu izveidē un attīstībā – "Savilpojošā Vidzeme""	2979374			2979374
368						Salacgrīvas nov.	2979374		"....."	2979374			2979374
369						Saulkrastu nov.	2979374		"....."	2979374			2979374
370						Engures nov.	6944868		Jaunu dabas un kultūras tūrisma pakalpojumu radīšana Rīgas jūras līča rietumu piekrastē	6944868			6944868
371						Rīga	12354067.55		"Rīgas Centrālās revīzijas iestāde – kanālmākslas infrastruktūras un publiskās ārtelpas sakārtošana"	12354068			12354068
372	5.	5.6.1.		Latvija			122419941			122419941			122419941
373						Rīga	122419941		Investīcijas soc.ek.mērķim	122419941			122419941
374	6.	5.4.1.		Latvija			7401894			7401894		0	7401894
375					LatgalesPR		1777485	0	"Izstrādāt tūrisma un dabas izziņas infrastruktūras tīkla veidošana antropogēnās slodzes	1777485		0	1777485
376						Daugavpils nov.	448124		Sigulda" tūrisma un dabas izziņas infrastruktūras izbūve un atjaunošana	448124			448124
377						Ilūkstes nov.	152935		Pieejamības veicināšana un tūrisma piedāvājuma dažādošana dabas parkā	152935			152935
378						Kārsavas nov.	55500		Tūrisma un dabas izziņas infrastruktūras izbūve Rāznas Nacionālajā parkā	55500			55500
379						Rēzeknes nov.	588008		Izveidot kvalitatīvu tūrisma un dabas izziņas infrastruktūras tīklu dabas ieguā "Stompaku	588008			588008
380						Viljakas nov.	532919		Antropogēno slodzi mazināšanas infrastruktūras izbūve Ežerkrastes	532919			532919
381					Kurzemes PR		1849090		"Antropogēnās slodzes samazināšana dabas ieguā "Ventas ieleja" veidojot	1849090		0	1849090
382						Dagdas nov.	118975		Antropogēno slodzi mazināšanas infrastruktūras izbūve dabas ieguā "Liepājas ezers" Zīgu	118975			118975
383						Kuldīgas nov.	295344		Tūrisma infrastruktūras attīstība Engures ezerā	295344			295344
384						Liepāja	136647			136647			136647
385						Mērsraga nov.	350000			350000			350000

1	N	Programma	Period	Teritorija	Teritorija: re	Teritorija: loc	Kopējā summa	no tā summa	Mērķis	Ieguldītā summa	Līdzfinans	Gads: 14-15	Gads: 17-18-19
386						Priekules nov.	40000		Antropogēno slodzi mazināšas infrastruktūras izbūve dabas liegumā "Rūpupes ieleja"	40000			40000
387						Rucavas nov.	65945		Putnu vērošanas torņa izbūve pie Papes ezera	65945			65945
388						Talsu nov.	588235		Antropogēno slodzi mazināšas infrastruktūras izbūve dabas parkā "Abavas senleja"	588235			588235
389						Vainodes nov.	101002		Antropogēno slodzi mazināšas infrastruktūras izbūve un rekonstrukcija dabas parka	101002			101002
390						Ventspils	152941		Dabas lieguma "Būnieku ezera krasts" infrastruktūras pilnveidošana	152941			152941
391					Vidzemes PR		1124994			1124994		0	1124994
392						Apes nov.	588235		Aizsargājamo ainavu apvidus "Vecācēne" infrastruktūras uzlabošana antropogēnās	588235			588235
393						Cēsu un Pārgaujas	410179		Dabas infrastruktūras atjaunošana Gaujas nacionālajā parkā, Cēsu un Pārgaujas novados	410179			410179
394						Strenču nov.	126580		Antropogēno slodzi mazināšas infrastruktūras izbūve Gaujas dabas takā	126580			126580
395													
396					Zemgales PR		818792			818792		0	818792
397						Jelgava	161155		Pilsalas infrastruktūras attīstība tūrisma un veselības aktivitāšu veicināšanai Jelgavā	161155			161155
398						Krustpils nov.	188239		Infrastruktūras izbūve un atjaunošana dabas parkā "Lauksēni"	188239			188239
399						Rundāles nov.	469398		Antropogēno slodzi mazināšas infrastruktūras izbūve un rekonstrukcija dabas parka	469398			469398
400													
401					Rīgas PR		1243375			1243375		0	1243375
402						Carnikavas nov.	417731		Atpūtas taka dabas parkā "Priekule" Carnikavā	417731			417731
403						Ikšķiles nov.	223108		Antropogēno slodzi mazināšas infrastruktūras izbūve un pārbūve Natura 2000 teritorijā - Ogres Zilajos kalnos	223108			223108
404						Kandavas nov.	96698		tūrisma infrastruktūras attīstība Čužu purvā	96698			96698
405						Ropažu nov.	300000		Tūrisma, dabas izziņas un veselības infrastruktūras izveide dabas liegumā "Lielie Kangeri"	300000			300000
406						Salaspils nov.	126038		Infrastruktūras izbūve un rekonstrukcija dabas parkā "Dolessala"				
407						Siguldas nov.	79800		Antropogēno slodzi mazināšas infrastruktūras izbūve un rekonstrukcija dabas parkā "Dolessala"	79800			79800
408					Rīga		588158		Antropogēno slodzi mazināšas infrastruktūras izbūve un rekonstrukcija dabas parkā "Priekule" (Natura 2000 vieta)	588158			588158
409					Jūrmala								
410	7.	5.6.2.0		Latvija			373674690			364605363		109355313	238511184
411					LatgalesPR		197072181			197072181		76773384	120298796
412						Balvu nov.	22306606		Industriālas teritorijas attīstība, revitalizējot īpašumus Balvu novadā	22306606			22306606
413						Daugavpils	39732572		Degradēto rūpniecisko teritoriju reģenerācija	39732572			39732572
414						Krāslavas nov.	11666309		Krāslavas un Dagdas novadu ceļu tīkla rekonstrukcija, Dienvidlatgales pašvaldību degradēto teritoriju revitalizācija	11666309			11666309
415						Līvānu nov.	938066		Ekoloģiskās infrastruktūras izbūve un atjaunošana, tūrisma infrastruktūras attīstības veicināšanai Līvānu industriālajā zonā	938066			938066
									uzņēmējdarbības veicināšanai Ludzas, Krāslavas un Ciblas				

1	N	Programma	Period	Teritorija	Teritorija: reģ	Teritorija: loc	Kopējā summa	no tā summa	Mērķis	Ieguldītā summa	Līdzfinans	Gads: 14-15	Gads: 17-18-19
416						Ludzas nov.	16023245		uzņēmējdarbības veicināšanai Ludzas, Kāravas un Ciblas novados	16023245		16023245	0
417						Preiļu nov.	25525382		Preiļu novada un Ietekmes areāla pašvaldību uzņēmējdarbības vides infrastruktūras attīstība	25525382		13567019	11958362
418						Rēzekne	80880001		infrastruktūras izveide rūpniecisko teritoriju atjaunošanai	80880001		47183120	33696881
419					Kurzemes PR		33606572	0		33606572		2407456	31199117
420						Kuldīgas nov.	7588228		Kuldīgas pilsētas industriālās teritorijas attīstība	7588228		1819416	5768812
421						Liepāja	4364047		Degradēto teritoriju revitalizācija uzņēmējdarbības vajadzībām	4364047			4364047
422						Saldus nov.	8244388		Uzņēmējdarbības vides attīstība Saldus pilsētā	8244388		588040	7656347
423						Talsu nov.	3196107		attīstība	3196107			3196107
424						Ventspils	10213802		atjaunošana	10213802			10213802
425					Vidzemes PR		31609234			31609234		9005371	22603863
426						Alūksnes nov.	7252462		Alūksnes pilsētas rūpnieciskās apbūves teritorijas attīstība	7252462		2156396.88	5096065
427						Cēsu nov.	6540884		Degradēto teritoriju revitalizācija	6540884		574227	5966657
428						Gulbenes nov.	4395991		Infrastruktūras uzlabošana industriālās zonas attīstībai	4395991		4395991	
429						Madonas nov.	2217457		Jaunu pilsētu un mājsaimniecību siltumtīklu un ūdens un kanalizācijas vadu izbūve	2217457		1310634	906823
430						Smiltenes nov.	7708390		Smiltenes pilsētas publiskās infrastruktūras sakārtošana uzņēmējdarbības vides	7708390		568122	7140268
431						Valkas nov.	3494050		atjaunošana uzņēmējdarbības attīstībai	3494050			3494050
432					Zemgales PR		54833960			54833960		16801336	38032624
433						Aizkraukles nov.	3895119		Esošās rūpnieciskās teritorijas infrastruktūras sakārtošana	3895119			3895119
1	N	Programma	Period	Teritorija	Teritorija: reģ	Teritorija: loc	Kopējā summa	no tā summa	Mērķis	Ieguldītā summa	Līdzfinans	Gads: 14-15	Gads: 17-18-19
434						Bauskas nov.	6599385		Teritorijas revitalizācija	6599385			6599385
435						Dobeles nov.	4284629		Dobeles pilsētas degradētās rūpnieciskās apbūves teritorijas revitalizācija	4284629		4284629	
436						Jelgava	9568548		Tehniskās infrastruktūras sakārtošana uzņēmējdarbības attīstībai degradētajā teritorijā	9568548			9568548
437						Jēkabpils nov.	30486279		Industriālās teritorijas piekļuves uzlabošana un revitalizācija uzņēmējdarbības attīstībai	30486279		12516706.37	17969573
438					Rīgas PR		21106632			21106632		4367766	0
439						Limbažu nov.	6346089		revitalizācija	6346089			6346089
440						Ogres nov.	6119553		Degradētās teritorijas Pārgauzes industriālajā parkā revitalizācija	6119553			6119553
441						Siguldas nov.	3946235		Siguldas pils kompleksa ēku pārbūve, revitalizācija uzņēmējdarbības atbalstam	3946235		3946235	
442						Tukuma nov.	4694755		sakārtošana	4694755		421531	4273223
443					Rīga		26376784		Skanstes teritorijas revitalizācija, Centrālirģus	26376784			26376784
444					Jūrmala		9069327		Ceļu infrastruktūras atjaunošana un autostāvvietas izbūve Kemeru, parka pārbūve	9069327			9069327
445	8.	3.2.1.1._GNP		Latvija			163408			163408	28837	0	163408
446					Latgales PR								
447					Kurzemes PR								
448					Vidzemes PR		66258			66258	11693		66258
449						Amatas nov.	13589			13589	2398		13589
450						Kocēnu nov.	4811			4811	849		4811
451						Līgatnes nov.	17556			17556	3098		17556.32
452						Pārgaujas nov.	8778			8778	1549		8778
453						Valmiera	21523			21523	3798		21523
454					Zemgales PR								
455					Rīgas PR		85249			85249	15044		85249
456						Inčukalna nov.	3967			3967	700		3967
457						Mālpils nov.	3967			3967	700		3967
458						Sējas nov.	8778			8778	1549		8778
459						Siguldas nov.	68537			68537	12095		68537
460					Rīga		11901			11901	2100		11901
461					Jūrmala								
462	kopā			Latvija			720702012						

Pašvaldību griezumā

	Nr	Programma	Periods	Teritorija: nac	Teritorija: reg	Teritorija: loc	Kopējā summa	no tā summa tie Mērķis	Ieguldītā summa	Līdzfinansējumi: Gads: 14-15-16	Gads: 17-18-19	
2	1.	SAM 3.3.1		Latvija	Jūrmala	Jūrmala	1224995	Inf. ieguld. uzņēmējdarbībai	1224995	0	0	1224995
3	7.	5.6.2.0		Latvija	Jūrmala	Jūrmala	9069327	autostāvvietas izbūve Kemeris, parka pārbūve	9069327			9069327
4	3.	SAM 3.2.1.1		Latvija	Jūrmala	Jūrmala	32000	Arīstus prakse, SPA, skaitumkopšana	32000	5647		32000
5	2.	SAM 3.2.1.2		Latvija	Jūrmala	Jūrmala	69218	Atbalsts dalībai nac. stendā ārvalstīs	69218	19130		69218
6	2.	SAM 3.2.1.2		Latvija	Jūrmala	Jūrmala		Nac.stendā MATKA 2017				
7	2.	SAM 3.2.1.2		Latvija	Jūrmala	Jūrmala		Nac.stendā MATKA 2017				
8	2.	SAM 3.2.1.2		Latvija	Jūrmala	Jūrmala		Nac.stendā MATKA 2017				
9	2.	SAM 3.2.1.2		Latvija	Jūrmala	Jūrmala		Nac.stendā ITB 2017				
10	2.	SAM 3.2.1.2		Latvija	Jūrmala	Jūrmala		21.01.2018.				
11	2.	SAM 3.2.1.2		Latvija	Jūrmala	Jūrmala		21.01.2018.				
12	2.	SAM 3.2.1.2		Latvija	Jūrmala	Jūrmala		Nac. stendā izstādē "ITB 2018" 07.-11.03.2018.				
13	2.	SAM 3.2.1.2		Latvija	Jūrmala	Jūrmala		17.05.2018.				
14	2.	SAM 3.2.1.2		Latvija	Jūrmala	Jūrmala		29.11.2018.				
15		Kopā			Jūrmala		10395540	0	10395540	24777	0	10395540
16	4.	5.5.1.		Latvija	Kurzemes PR	Alsungas nov.	5242772	Jaušanas magnēti	5242772			5242772
17	1.	SAM 3.3.1		Latvija	Kurzemes PR	Alsungas novads	140128	Inf. ieguld. uzņēmējdarbībai	140128			140128
18		Kopā				Alsungas novads	5382900	0	5382900	0	0	5382900
19	6.	5.4.1.		Latvija	Kurzemes PR	Dagdas nov.	118975	0	118975			118975
20	4.	5.5.1.		Latvija	Kurzemes PR	Dundagas nov.	5294118	0	5294118			5294118
21	4.	5.5.1.		Latvija	Kurzemes PR	Grobiņas nov.	5815388	0	5815388			5815388
22	1.	SAM 3.3.1		Latvija	Kurzemes PR	Grobiņas novads	2218767	Inf. ieguld. uzņēmējdarbībai	2218767			2218767
23		Kopā				Grobiņas novads	8034155	0	8034155	0	0	8034155
24	6.	5.4.1.		Latvija	Kurzemes PR	Kuldīgas nov.	295344	Ieguld. "Ventas ieleja" veidojot kvalitatīvu attiecību	295344			295344
25	7.	5.6.2.0		Latvija	Kurzemes PR	Kuldīgas nov.	7588228		7588228	1819416		5768812
26	2.	SAM 3.2.1.2		Latvija	Kurzemes PR	Kuldīgas nov.		Nac.stendā Vakantiebeurs 2017				
27	2.	SAM 3.2.1.2		Latvija	Kurzemes PR	Kuldīgas nov.		Nac.stendā MATKA 2017				
28	2.	SAM 3.2.1.2		Latvija	Kurzemes PR	Kuldīgas nov.		Nac.stendā Adventur 2017				
29	2.	SAM 3.2.1.2		Latvija	Kurzemes PR	Kuldīgas nov.		Nac.stendā TOUREST 2017				
30	2.	SAM 3.2.1.2		Latvija	Kurzemes PR	Kuldīgas nov.		Nac.stendā Fre.a 2017				
31	2.	SAM 3.2.1.2		Latvija	Kurzemes PR	Kuldīgas nov.		Nac.stendā ITB 2017				
32	2.	SAM 3.2.1.2		Latvija	Kurzemes PR	Kuldīgas nov.		Nac.stendā World Travel Show 2017				
33	2.	SAM 3.2.1.2		Latvija	Kurzemes PR	Kuldīgas nov.		14.01.2018.				
34	2.	SAM 3.2.1.2		Latvija	Kurzemes PR	Kuldīgas nov.		28.01.2018.				
35	2.	SAM 3.2.1.2		Latvija	Kurzemes PR	Kuldīgas nov.		25.02.2018.				
36	2.	SAM 3.2.1.2		Latvija	Kurzemes PR	Kuldīgas nov.		21.01.2018.				
37	2.	SAM 3.2.1.2		Latvija	Kurzemes PR	Kuldīgas nov.		07.04.2018.				
38	2.	SAM 3.2.1.2		Latvija	Kurzemes PR	Kuldīgas nov.		11.02.2018.				
39	2.	SAM 3.2.1.2		Latvija	Kurzemes PR	Kuldīgas nov.		Nac. stendā izstādē "ITB 2018" 07.-11.03.2018.				
40		Kopā				Kuldīgas nov.	7883572	0	7883572	0	1819416	6064156
41	6.	5.4.1.		Latvija	Kurzemes PR	Liepāja	136647	0	136647			136647
42	4.	5.5.1.		Latvija	Kurzemes PR	Liepāja	5815388	0	5815388			5815388
43	7.	5.6.2.0		Latvija	Kurzemes PR	Liepāja	4364047	0	4364047			4364047
44	2.	SAM 3.2.1.2		Latvija	Kurzemes PR	Liepāja	10481	0	10481	2620		10481
45	2.	SAM 3.2.1.2		Latvija	Kurzemes PR	Liepāja		Nac.stendā Vakantiebeurs 2017				
46	2.	SAM 3.2.1.2		Latvija	Kurzemes PR	Liepāja		Nac.stendā MATKA 2017				
47	2.	SAM 3.2.1.2		Latvija	Kurzemes PR	Liepāja		Nac.stendā TOUREST 2017				
48	2.	SAM 3.2.1.2		Latvija	Kurzemes PR	Liepāja		Nac.stendā Fre.a 2017				
49	2.	SAM 3.2.1.2		Latvija	Kurzemes PR	Liepāja		Nac.stendā ITB 2017				
50	2.	SAM 3.2.1.2		Latvija	Kurzemes PR	Liepāja		Nac.stendā World Travel Show 2017				
51	2.	SAM 3.2.1.2		Latvija	Kurzemes PR	Liepāja		14.01.2018.				
52	2.	SAM 3.2.1.2		Latvija	Kurzemes PR	Liepāja		21.01.2018.				
53	2.	SAM 3.2.1.2		Latvija	Kurzemes PR	Liepāja		07.04.2018.				
54	2.	SAM 3.2.1.2		Latvija	Kurzemes PR	Liepāja		11.02.2018.				
55	2.	SAM 3.2.1.2		Latvija	Kurzemes PR	Liepāja		Nac. stendā izstādē "ITB 2018" 07.-11.03.2018.				
56	1.	SAM 3.3.1		Latvija	Kurzemes PR	Liepāja	2849773	Inf. ieguld. uzņēmējdarbībai	2849773		1070009	1779764
57		Kopā				Liepāja	13176338	0	13176338	2620	1070009	12106329
58	6.	5.4.1.		Latvija	Kurzemes PR	Mērsraga nov.	350000	Tūrisma infrastruktūras attīstība Engures ezerā	350000			350000
59	4.	5.5.1.		Latvija	Kurzemes PR	Mērsraga nov.	6944868	radīšana Rīgas jūras līdī rietumu piekrastē	6944868			6944868
60		Kopā				Mērsraga nov.	7294868	0	7294868	0	0	7294868
61	4.	5.5.1.		Latvija	Kurzemes PR	Nīcas nov.	5815388	0	5815388			5815388
62	4.	5.5.1.		Latvija	Kurzemes PR	Pāvilostas nov.	5815388	0	5815388			5815388
63	6.	5.4.1.		Latvija	Kurzemes PR	Priekules nov.	40000	0	40000			40000
64	4.	5.5.1.		Latvija	Kurzemes PR	Rojas nov.	6944868	0	6944868			6944868
65	6.	5.4.1.		Latvija	Kurzemes PR	Rucavas nov.	65945	0	65945			65945
66	7.	5.6.2.0		Latvija	Kurzemes PR	Saldus nov.	8244388	0	8244388	588040		7656347
67	1.	SAM 3.3.1		Latvija	Kurzemes PR	Saldus novads	2743147	0	2743147			2743147
68		Kopā				Saldus novads	10987534	0	10987534	0	588040	10399494
69	6.	5.4.1.		Latvija	Kurzemes PR	Talsu nov.	588235	0	588235			588235
70	4.	5.5.1.		Latvija	Kurzemes PR	Talsu nov.	10485544	Jaušanas magnēti	10485544			10485544
71	7.	5.6.2.0		Latvija	Kurzemes PR	Talsu nov.	3196107	Publiskās infrastruktūras attīstība	3196107			3196107
72	1.	SAM 3.3.1		Latvija	Kurzemes PR	Talsu novads	2385279	Inf. ieguld. uzņēmējdarbībai	2385279			2385279
73		Kopā				Talsu novads	16655165	0	16655165	0	0	16655165
74	6.	5.4.1.		Latvija	Kurzemes PR	Vainodes nov.	101002	0	101002			101002
75	1.	SAM 3.3.1		Latvija	Kurzemes PR	Vainodes novads	422974	Inf. ieguld. uzņēmējdarbībai	422974			422974
76		Kopā				Vainodes novads	523976	0	523976	0	0	523976
77	6.	5.4.1.		Latvija	Kurzemes PR	Ventspils	152941	Infrastruktūras pilnveidošana	152941			152941

78	4.	5.5.1.	Latvija	Kurzemes PR	Ventspils	14323671.76		Gāļiņiem, Zinātnes centrs				
79	7.	5.6.2.0	Latvija	Kurzemes PR	Ventspils	10213802		Degradētas teritorijas atjaunošana	10213802			10213802
80	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Kurzemes PR	Ventspils	2612		Atbalsts dalībai nac. standā šīvaletis	2612	653	2612	
81		Kopā			Ventspils	24693027	0		10369355	653	2612	10366744
82	4.	5.5.1.	Latvija	Kurzemes PR	Ventspils nov.	10588235		mantojuma saglabāšana, ekspozīcija un	10588235			10588235
83	1.	SAM 3.3.1	Latvija	Kurzemes PR	Ventspils novads	588755		inf. ieguld. uzņēmējdarbībai	588755			588755
84		Kopā			Ventspils novads	11176990	0		11176990	0	0	11176990
85		Kopā		Kurzemes PR		129903207	0		115579535	3273	3480076	112099459
86	1.	SAM 3.3.1	Latvija	Latgales PR	Balvu novads	847316		inf. ieguld. uzņēmējdarbībai	847316			847316
87	7.	5.6.2.0	Latvija	Latgales PR	Balvu nov.	22306606		Izstrādā Balvu novadu	22306606			22306606
88		Kopā			Balvu nov.	23153922	0		23153922	0	0	23153922
89	4.	5.5.1.	Latvija	Latgales PR	Aglonas nov.	5870474		"Rīteņroņus vērtības"	5870474			5870474
90	7.	5.6.2.0	Latvija	Latgales PR	Daugavpils	39732572		Degradēto rūpniecisko teritoriju reģenerācija	39732572			39732572
91	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Latgales PR	Daugavpils	113		Atbalsts dalībai nac. standā šīvaletis	113	28		113
92	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Latgales PR	Daugavpils			Nac.stands Vakantieburgs 2017				
93	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Latgales PR	Daugavpils			Nac.stands MATKA 2017				
94	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Latgales PR	Daugavpils			Nac.stands Adventur 2017				
95	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Latgales PR	Daugavpils			Nac.stands TOUREST 2017				
96	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Latgales PR	Daugavpils			Nac.stands ITB 2017				
97	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Latgales PR	Daugavpils			Nac.stands World Travel Show 2017				
98	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Latgales PR	Daugavpils			Nac.stands World Travel Show 2017				
99	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Latgales PR	Daugavpils			Nac.stands izstāde "Vakantieburgs 2018" 09.-14.01.2018.				
100	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Latgales PR	Daugavpils			Nac.stands izstāde "Adventur 2018" 26.-28.01.2018.				
101	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Latgales PR	Daugavpils			28.01.2018.				
102	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Latgales PR	Daugavpils			07.04.2018.				
103	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Latgales PR	Daugavpils			11.02.2018.				
104	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Latgales PR	Daugavpils			Nac. stends izstāde "ITB 2018" 07.-11.03.2018.				
105	1.	SAM 3.3.1	Latvija	Latgales PR	Daugavpils	1125475		inf. ieguld. uzņēmējdarbībai	1125475			1125475
106		Kopā			Daugavpils	40858160	0		40858160	28	0	40858160
107	6.	5.4.1.	Latvija	Latgales PR	Daugavpils nov.	448124		Infrastruktūras tīkla veidošana antropogēnās	448124			448124
108	4.	5.5.1.	Latvija	Latgales PR	Daugavpils nov.	5870474		"Rīteņroņus vērtības"	5870474			5870474
109	4.	5.5.1.	Latvija	Latgales PR	Daugavpils nov.	3554271		attīstības un pieejamības veicināšana tūrismā	3554271			3554271
110		Kopā			Daugavpils nov.	9872869	0		9872869	0	0	9872869
111	6.	5.4.1.	Latvija	Latgales PR	Ilūkstes nov.	152935		un daļas izstrādā infrastruktūras izbūvi un	152935			152935
112	1.	SAM 3.3.1	Latvija	Latgales PR	Ilūkstes novads	202602		inf. ieguld. uzņēmējdarbībai	202602			202602
113		Kopā			Ilūkstes novads	355537						
114	6.	5.4.1.	Latvija	Latgales PR	Kārsavas nov.	55500		pieejamības daļiņdāšana dabas parkā	55500			55500
115	4.	5.5.1.	Latvija	Latgales PR	Krāslavas nov.	5870474		"Rīteņroņus vērtības"	5870474			5870474
116	7.	5.6.2.0	Latvija	Latgales PR	Krāslavas nov.	11666309		rekonstrukcija, Dienvidlatgales pašvaldību	11666309			11666309
117	1.	SAM 3.3.1	Latvija	Latgales PR	Krāslavas novads	608876		inf. ieguld. uzņēmējdarbībai	608876		608876	
118		Kopā			Krāslavas novads	18145658	0		18145658	0	608876	17536783
119	7.	5.6.2.0	Latvija	Latgales PR	Līvānu nov.	938066		attīstības veicināšanai Līvānu industriālajā zonā	938066			938066
120	1.	SAM 3.3.1	Latvija	Latgales PR	Līvānu novads	216613		inf. ieguld. uzņēmējdarbībai	216613			216613
121		Kopā			Līvānu novads	1154678	0		1154678	0	0	1154678
122	4.	5.5.1.	Latvija	Latgales PR	Ludzas nov.	5870474		"Rīteņroņus vērtības"	5870474			5870474
123	7.	5.6.2.0	Latvija	Latgales PR	Ludzas nov.	16023245		veicināšanai Ludzas, Kārsavas un Cīlovas novados	16023245		16023245	0
124	1.	SAM 3.3.1	Latvija	Latgales PR	Ludzas novads	913924		inf. ieguld. uzņēmējdarbībai	913924			913924
125		Kopā			Ludzas novads	22807643	0		22807643	0	16023245	6784398
126	4.	5.5.1.	Latvija	Latgales PR	Preiļu nov.	5870474		"Rīteņroņus vērtības"	5870474			5870474
127	7.	5.6.2.0	Latvija	Latgales PR	Preiļu nov.	25525382		uzņēmējdarbības vides infrastruktūras attīstība	25525382		13567019	11958362
128	1.	SAM 3.3.1	Latvija	Latgales PR	Preiļu novads	2590648		inf. ieguld. uzņēmējdarbībai	2590648			2590648
129		Kopā			Preiļu novads	33986504	0		33986504	0	13567019	20419485
130	7.	5.6.2.0	Latvija	Latgales PR	Rēzekne	80880001		īveide rūpniecisko teritoriju atjaunošana	80880001		47183120	33696881
131	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Latgales PR	Rēzekne	396		Atbalsts dalībai nac. standā šīvaletis	396	99		396
132	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Latgales PR	Rēzekne			Nac.stands Vakantieburgs 2017				
133	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Latgales PR	Rēzekne			Nac.stands MATKA 2017				
134	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Latgales PR	Rēzekne			Nac.stands Adventur 2017				
135	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Latgales PR	Rēzekne			Nac.stands TOUREST 2017				
136	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Latgales PR	Rēzekne			Nac.stands fre.a 2017				
137	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Latgales PR	Rēzekne			Nac.stands ITB 2017				
138	1.	SAM 3.3.1	Latvija	Latgales PR	Rēzekne	2657119		inf. ieguld. uzņēmējdarbībai	2657119			2657119

139		Kopā			Rēzekne	83537516	0	0	83537516	99	47183120	36354396
140	6.	5.4.1.	Latvija	LatgalesPR	Rēzeknes nov.	588008		Parāmu un dabas izstrādes infrastruktūras izstrāde Rēzeknes Nacionālajā parkā	588008			588008
141	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	LatgalesPR	Rēzeknes nov.			Nac.stends izstrādā "Rēzeknes novads 2018" un: 14.01.2018.				
142	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	LatgalesPR	Rēzeknes nov.			Nac.stends izstrādā "Adventur 2018" 26.-28.01.2018.				
143	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	LatgalesPR	Rēzeknes nov.			Nac.stends izstrādā "Rēzeknes novads 2018" 25.02.2018.				
144	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	LatgalesPR	Rēzeknes nov.			21.01.2018.				
145	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	LatgalesPR	Rēzeknes nov.			07.04.2018.				
146	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	LatgalesPR	Rēzeknes nov.			11.02.2018.				
147	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	LatgalesPR	Rēzeknes nov.			Nac.stends izstrādā "ITB 2018" 07.-11.03.2018.				
148	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	LatgalesPR	Rēzeknes nov.	2498		Arbalsts dalībai nac.stendā ārvalstīs	2498	624	1429	1068
149		Kopā			Rēzeknes nov.	590506	0		590506	624	1429	589076
150	1.	SAM 3.3.1	Latvija	LatgalesPR	Riebiņu novads	746658		Inf. ieguld. uzņēmējdarbībai	746658			
151	6.	5.4.1.	Latvija	LatgalesPR	Vījakas nov.	532919		Infrastruktūras tīklu dabas iegūnā "Stompiku purvi"	532919			532919
152		Kopā		LatgalesPR		241668545	0	#VALUE!	241313008	752	78130347	163182660
153	8.	3.2.1.1.._GNP	Latvija	Rīga	Rīga	11901			11901	2100		11901
154	6.	5.4.1.	Latvija	Rīga	Rīga	588158		Izstrāde un rekonstrukcija dabas parka "Pļešča" (Natura 2000 vieta)	588158			588158
155	4.	5.5.1.	Latvija	Rīga	Rīga	12354067.55		Infrastruktūras un pilsētības attīstības sakārtotāna	12354068			12354068
156	7.	5.6.2.0	Latvija	Rīga	Rīga	26376784		Skatnes teritorijas revitalizācija, Centrālringu	26376784			26376784
157	3.	SAM 3.2.1.1	Latvija	Rīga	Rīga	128000		Ārstu prakse, zobārstn., SPA, skaistumkopšana	128000	22587		128000
158	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Rīga	Rīga	451834		Atsargu dabas nac.stendā ārvalstīs	451834	133672	76019	375815
159	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Rīga	Rīga			28.01.2018.				
160	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Rīga	Rīga			25.02.2018.				
161	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Rīga	Rīga			Nac.stends izstrādā "Fitur 2018" 17.-21.01.2018.				
162	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Rīga	Rīga			21.01.2018.				
163	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Rīga	Rīga			07.04.2018.				
164	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Rīga	Rīga			2018" 22.-25.04.2018.				
165	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Rīga	Rīga			Nac.stends IBTM World 2016				
166	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Rīga	Rīga			Nac.stends IBTM World 2016				
167	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Rīga	Rīga			Nac.stends IBTM World 2016				
168	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Rīga	Rīga			Nac.stends IBTM World 2016				
169	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Rīga	Rīga			Nac.stends IBTM World 2016				
170	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Rīga	Rīga			Nac.stends IBTM World 2016				
171	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Rīga	Rīga			Nac.stends IBTM World 2016				
172	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Rīga	Rīga			Nac.stends IBTM World 2016				
173	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Rīga	Rīga			Nac.stends IBTM World 2016				
174	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Rīga	Rīga			Nac.stends Vakantiebeurs 2017				
175	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Rīga	Rīga			Nac.stends Vakantiebeurs 2017				
176	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Rīga	Rīga			Nac.stends MATKA 2017				
177	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Rīga	Rīga			Nac.stends MATKA 2017				
178	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Rīga	Rīga			Nac.stends MATKA 2017				
179	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Rīga	Rīga			Nac.stends Adventur 2017				
180	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Rīga	Rīga			Nac.stends TOUREST 2017				
181	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Rīga	Rīga			Nac.stends Free 2017				
182	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Rīga	Rīga			Nac.stends Free 2017				
183	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Rīga	Rīga			Nac.stends Free 2017				
184	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Rīga	Rīga			Nac.stends ITB 2017				
185	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Rīga	Rīga			Nac.stends ITB 2017				
186	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Rīga	Rīga			Nac.stends ITB 2017				
187	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Rīga	Rīga			Nac.stends ITB 2017				
188	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Rīga	Rīga			Nac.stends ITB 2017				
189	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Rīga	Rīga			Nac.stends ITB 2017				

190	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Rīga	Rīga			Nac.stends IMEX 2017				
191	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Rīga	Rīga			Nac.stends IMEX 2017				
192	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Rīga	Rīga			Nac.stends IMEX 2017				
193	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Rīga	Rīga			Nac.stends IMEX 2017				
194	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Rīga	Rīga			Nac.stends IMEX 2017				
195	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Rīga	Rīga			Nac.stends IMEX 2017				
196	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Rīga	Rīga			Nac.stends IMEX 2017				
197	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Rīga	Rīga			Nac.stends IMEX 2017				
198	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Rīga	Rīga			Nac.stends IMEX 2017				
199	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Rīga	Rīga			Nac.stends IMEX 2017				
200	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Rīga	Rīga			Nac.stends World Travel Show 2017				
201	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Rīga	Rīga			Nac.stends IBTM 2017				
202	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Rīga	Rīga			Nac.stends IBTM 2017				
203	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Rīga	Rīga			Nac.stends IBTM 2017				
204	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Rīga	Rīga			Nac.stends IBTM 2017				
205	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Rīga	Rīga			Nac.stends IBTM 2017				
206	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Rīga	Rīga			Nac.stends IBTM 2017				
207	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Rīga	Rīga			Nac.stends IBTM 2017				
208	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Rīga	Rīga			Nac.stends IBTM 2017				
209	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Rīga	Rīga			Nac.stends IBTM 2017				
210	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Rīga	Rīga			Nac.stends izstāde "EXKSPEDICĒJA 2018" 06.-14.01.2018.				
211	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Rīga	Rīga			Nac.stends izstāde "ADVENTUR 2018" 26.-28.01.2018.				
212	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Rīga	Rīga			Nac.stends izstāde "Fitur 2018" 17.-21.01.2018.				
213	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Rīga	Rīga			Nac.stends izstāde "Fitur 2018" 17.-21.01.2018.				
214	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Rīga	Rīga			Nac.stends izstāde "MAIKA 2018" 18.-21.01.2018.				
215	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Rīga	Rīga			Nac.stends izstāde "MAIKA 2018" 18.-21.01.2018.				
216	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Rīga	Rīga			Nac.stends izstāde "MAIKA 2018" 18.-21.01.2018.				
217	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Rīga	Rīga			Nac.stends izstāde "LOUNES 2018" 9.-11.02.2018.				
218	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Rīga	Rīga			Nac.stends izstāde "ULIHI 2018" 04.-07.04.2018.				
219	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Rīga	Rīga			Nac.stends izstāde "ULIHI 2018" 04.-07.04.2018.				
220	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Rīga	Rīga			Nac.stends izstāde "ULIHI 2018" 04.-07.04.2018.				
221	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Rīga	Rīga			Nac.stends izstāde "Arabian Travel Market 2018" 22.-25.04.2018.				
222	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Rīga	Rīga			Nac.stends izstāde "Arabian Travel Market 2018" 22.-25.04.2018.				
223	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Rīga	Rīga			Nac.stends izstāde "Arabian Travel Market 2018" 22.-25.04.2018.				
224	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Rīga	Rīga			Nac.stends izstāde "Arabian Travel Market 2018" 22.-25.04.2018.				
225	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Rīga	Rīga			Nac.stends izstāde "ITB 2018" 07.-11.03.2018.				
226	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Rīga	Rīga			Nac.stends izstāde "ITB 2018" 07.-11.03.2018.				
227	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Rīga	Rīga			Nac.stends izstāde "ITB 2018" 07.-11.03.2018.				
228	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Rīga	Rīga			Nac.stends izstāde "ITB 2018" 07.-11.03.2018.				
229	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Rīga	Rīga			Nac.stends izstāde "IMEX 2018" 13.-17.05.2018.				
230	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Rīga	Rīga			Nac.stends izstāde "IMEX 2018" 13.-17.05.2018.				
231	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Rīga	Rīga			Nac.stends izstāde "IMEX 2018" 13.-17.05.2018.				
232	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Rīga	Rīga			Nac.stends izstāde "IMEX 2018" 13.-17.05.2018.				
233	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Rīga	Rīga			Nac.stends izstāde "IMEX 2018" 13.-17.05.2018.				
234	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Rīga	Rīga			Nac.stends izstāde "IMEX 2018" 13.-17.05.2018.				
235	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Rīga	Rīga			Nac.stends izstāde "IMEX 2018" 13.-17.05.2018.				
236	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Rīga	Rīga			Nac.stends izstāde "IMEX 2018" 13.-17.05.2018.				
237	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Rīga	Rīga			Nac.stends izstāde "IMEX 2018" 13.-17.05.2018.				
238	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Rīga	Rīga			Nac.stends izstāde "IMEX 2018" 13.-17.05.2018.				
239	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Rīga	Rīga			Nac.stends izstāde "ITB 2018" 07.-11.03.2018.				
240	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Rīga	Rīga			Nac.stends izstāde "ITB 2018" 07.-11.03.2018.				

241	2.	SAM 3.2.1.2		Latvija	Rīga	Rīga		07.11.2018.					
242	2.	SAM 3.2.1.2		Latvija	Rīga	Rīga		Nac. vienotais tiesībsp. "Vīriem 2018" - 07.11.2018.					
243	2.	SAM 3.2.1.2		Latvija	Rīga	Rīga		Nac. vienotais tiesībsp. "Vīriem 2018" - 07.11.2018.					
244	2.	SAM 3.2.1.2		Latvija	Rīga	Rīga		Nac. vienotais tiesībsp. "Vīriem 2018" - 07.11.2018.					
245	2.	SAM 3.2.1.2		Latvija	Rīga	Rīga		Nac. vienotais tiesībsp. "Vīriem 2018" - 07.11.2018.					
246	2.	SAM 3.2.1.2		Latvija	Rīga	Rīga		Nac. vienotais tiesībsp. "Vīriem 2018" - 29.11.2018.					
247	2.	SAM 3.2.1.2		Latvija	Rīga	Rīga		Nac. vienotais tiesībsp. "Vīriem 2018" - 29.11.2018.					
248	2.	SAM 3.2.1.2		Latvija	Rīga	Rīga		Nac. vienotais tiesībsp. "Vīriem 2018" - 29.11.2018.					
249	2.	SAM 3.2.1.2		Latvija	Rīga	Rīga		Nac. vienotais tiesībsp. "Vīriem 2018" - 29.11.2018.					
250	2.	SAM 3.2.1.2		Latvija	Rīga	Rīga		Nac. vienotais tiesībsp. "Vīriem 2018" - 29.11.2018.					
251	2.	SAM 3.2.1.2		Latvija	Rīga	Rīga		Nac. vienotais tiesībsp. "Vīriem 2018" - 29.11.2018.					
252	2.	SAM 3.2.1.2		Latvija	Rīga	Rīga		Nac. vienotais tiesībsp. "Vīriem 2018" - 29.11.2018.					
253	2.	SAM 3.2.1.2		Latvija	Rīga	Rīga		Nac. vienotais tiesībsp. "Vīriem 2018" - 29.11.2018.					
254	2.	SAM 3.2.1.2		Latvija	Rīga	Rīga		Nac. vienotais tiesībsp. "Vīriem 2018" - 29.11.2018.					
255	5.	5.6.1.			Rīga		122419941	Investīcijas sociāl.mērķim	122419941				122419941
256		Kopā				Rīga	162330685	0	39910744	158360	76019	39834725	
257	1.	SAM 3.3.1		Latvija	Rīgas PR	Ādažu novads	850087	Infr. ieguld. uzņēmējdarbā	850087			850087	
258		SAM 3.2.1.1		Latvija	Rīgas PR	Ādažu nov.	4598	Atbalsta dalībai nac. stand. īrvaletis	4598	1149		4598	
259	2.	SAM 3.2.1.2		Latvija	Rīgas PR	Ādažu nov.		Nac. vienotais tiesībsp. "Vīriem 2018" - 21.01.2018.					
260	2.	SAM 3.2.1.2		Latvija	Rīgas PR	Ādažu nov.		Nac. vienotais tiesībsp. "Vīriem 2018" - 11.02.2018.					
261	2.	SAM 3.2.1.2		Latvija	Rīgas PR	Ādažu nov.		Nac. vienotais tiesībsp. "Vīriem 2018" - 07.11.03.2018.					
262	2.	SAM 3.2.1.2		Latvija	Rīgas PR	Ādažu nov.		Nac. vienotais tiesībsp. "Vīriem 2018" - 17.05.2018.					
263	2.	SAM 3.2.1.2		Latvija	Rīgas PR	Ādažu nov.		Nac. vienotais tiesībsp. "Vīriem 2018" - 29.11.2018.					
264	2.	SAM 3.2.1.2		Latvija	Rīgas PR	Ādažu nov.		Nac. vienotais tiesībsp. "Vīriem 2018" - 25.02.2018.					
265	1.	SAM 3.3.1		Latvija	Rīgas PR	Ādažu novads	2505840	Infr. ieguld. uzņēmējdarbā	2505840			2505839.56	
266		Kopā				Ādažu novads	2510438	0	2510437	1149	0	2510437	
267	3.	SAM 3.2.1.1		Latvija	Rīgas PR	Babītes nov.	8000	Ārstu prakse, SPA, skaitliskumkopšana	8000	1412		8000	
268	2.	SAM 3.2.1.2		Latvija	Rīgas PR	Babītes nov.	1016	Nec. vienotais tiesībsp. "Vīriem 2018" - 22.11.2017. FIN-SKV-MP-2018/266	1016	254		1016	
269	2.	SAM 3.2.1.2		Latvija	Rīgas PR	Babītes nov.		Nac. vienotais tiesībsp. "Vīriem 2018" - 17.05.2018.					
270	2.	SAM 3.2.1.2		Latvija	Rīgas PR	Babītes nov.		Nac. vienotais tiesībsp. "Vīriem 2018" - 07.11.2018.					
271	2.	SAM 3.2.1.2		Latvija	Rīgas PR	Babītes nov.		Nac. vienotais tiesībsp. "Vīriem 2018" - 29.11.2018.					
272		Kopā				Babītes nov.	9016	0	9016	1666	0	9016	
273	1.	SAM 3.3.1		Latvija	Rīgas PR	Baldones novads	690627	Infr. ieguld. uzņēmējdarbā	690627			102000	588627
274	6.	5.4.1.		Latvija	Rīgas PR	Carnikavas nov.	417731	Atbalsta taksu dabas parkā "Pajūras" Carnikavā	417731			417731	
275	2.	SAM 3.2.1.2		Latvija	Rīgas PR	Carnikavas nov.	2436	Atbalsta dalībai konferenču tīklā (Ningbo)	2436	609		2436	
276	1.	SAM 3.3.1		Latvija	Rīgas PR	Carnikavas novads	4063153	Infr. ieguld. uzņēmējdarbā	4063153			4063153	
277		Kopā				Carnikavas novads	4483320	0	4483320	609	0	4483320	
278	4.	5.5.1.		Latvija	Rīgas PR	Engures nov	6944868	Jauno taksu un taksu ar taksu par pakalpojumiem nodrošināšana Rīgas jūras līdī rietumu pierobežā	6944868			6944868	
279	1.	SAM 3.3.1		Latvija	Rīgas PR	Engures novads	143857	Infr. ieguld. uzņēmējdarbā	143857			143857	
280		Kopā				Engures novads	7088725	0	7088725	0	0	7088725	
281	2.	SAM 3.2.1.2		Latvija	Rīgas PR	Garkalnes nov.	47337	Atbalsta dalībai nac. stand. īrvaletis	47337	11834		8253	39083
282	6.	5.4.1.		Latvija	Rīgas PR	Ikšķiles nov.	223108	Atbalsta dalībai nac. stand. īrvaletis	223108			223108	
283	2.	SAM 3.2.1.2		Latvija	Rīgas PR	Ikšķiles nov.	5606	Atbalsta dalībai nac. stand. īrvaletis	5606	1402	3053	2553	
284	2.	SAM 3.2.1.2		Latvija	Rīgas PR	Ikšķiles nov.		Nac. vienotais tiesībsp. "Vīriem 2018" - 22.03.04.2018.					
285		Kopā				Ikšķiles nov.	228714	0	228714	1402	3053	225661	
286	6.	3.2.1.1.,_GNP		Latvija	Rīgas PR	Inčukalna nov.	3967		3967	700		3967	
287	1.	SAM 3.3.1		Latvija	Rīgas PR	Inčukalna novads	3143320	Infr. ieguld. uzņēmējdarbā	3143320			3143320	
288		Kopā				Inčukalna novads	3147287	0	3147287	700	0	3147287	
289	6.	5.4.1.		Latvija	Rīgas PR	Kandavas nov.	96698	Atbalsta dalībai nac. stand. īrvaletis	96698			96698	
290	2.	SAM 3.2.1.2		Latvija	Rīgas PR	Ķekavas nov.		Nac.stenda Adventur 2017					
291	2.	SAM 3.2.1.2		Latvija	Rīgas PR	Ķekavas nov.		Nac.stenda TOUREST 2017					
292	1.	SAM 3.3.1		Latvija	Rīgas PR	Ķekavas novads	53593	Infr. ieguld. uzņēmējdarbā	53593			53593	
293		Kopā				Ķekavas novads	53593	0	53593	0	0	53593	

295	1.	SAM 3.3.1	Latvija	Rīgas PR	Lielvārdes novads	730738	inf. ieguld. uzņēmējdarbībai	730738			730738
296		Kopā			Lielvārdes novads	737533	0	737533	1699	0	737533
297	4.	5.5.1.	Latvija	Rīgas PR	Limbažu nov.	2979374	2979374	2979374			2979374
298	7.	5.6.2.0	Latvija	Rīgas PR	Limbažu nov.	6346089	Degradētās teritorijas revitalizācija	6346089			6346089
299	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Rīgas PR	Limbažu nov.	2689	Atbalsta daļai nac. stendā ārvalstīs	2689	672		2689
300	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Rīgas PR	Limbažu nov.		Nac.stendā Adventur 2017				
301	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Rīgas PR	Limbažu nov.		Nac.stendā TOUREST 2017				
302	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Rīgas PR	Limbažu nov.		Nac.stendā "Adventur" 2018. gada 26.01.2018.				
303	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Rīgas PR	Limbažu nov.		Nac.stendā "Adventur" 2018. gada 21.01.2018.				
304	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Rīgas PR	Limbažu nov.		Nac.stendā "TOUREST" 2018. gada 11.02.2018.				
305	1.	SAM 3.3.1	Latvija	Rīgas PR	Limbažu novads	1274567	inf. ieguld. uzņēmējdarbībai	1274567			1274567
306		Kopā			Limbažu novads	10602719	0	10602719	672	0	10602719
307	8.	3.2.1.1., GNP	Latvija	Rīgas PR	Mālpils nov.	3967		3967	700		3967
308	1.	SAM 3.3.1	Latvija	Rīgas PR	Mālpils novads	913453	inf. ieguld. uzņēmējdarbībai	913453			913453
309		Kopā			Mālpils novads	917420	0	917420	700	913453	3967
310	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Rīgas PR	Mārupes nov.	4361	Atbalsta daļai nac. stendā ārvalstīs	4361	2907		4361
311	1.	SAM 3.3.1	Latvija	Rīgas PR	Mārupes novads	1739846	inf. ieguld. uzņēmējdarbībai	1739846			1739846
312		Kopā			Mārupes novads	1744207	0	1744207	2907	1739846	4361
313	4.	5.5.1.	Latvija	Rīgas PR	Ogres nov.	1764706	kororas mantojuma saglabāšana un atjaunošana	1764706			1764706
314	7.	5.6.2.0	Latvija	Rīgas PR	Ogres nov.	6119553	Daugavas ceļā "Ogres novads" parka revitalizācija	6119553			6119553
315	3.	SAM 3.2.1.1	Latvija	Rīgas PR	Ogres nov.	8000	Ārstu prakse, SPA, skaistumkopšana	8000	1412		8000
316	1.	SAM 3.3.1	Latvija	Rīgas PR	Ogres novads	1037867	inf. ieguld. uzņēmējdarbībai	1037867			1037867
317		Kopā			Ogres novads	8930126	0	8930126	1412	1037867	7892259
318	1.	SAM 3.3.1	Latvija	Rīgas PR	Olaines novads	900182	inf. ieguld. uzņēmējdarbībai	900182			900182
319	6.	5.4.1.	Latvija	Rīgas PR	Ropažu nov.	300000	rekonstrukcija dabas parkā "Lielie Ropaži"	300000			300000
320	1.	SAM 3.3.1	Latvija	Rīgas PR	Ropažu novads	287285	inf. ieguld. uzņēmējdarbībai	287285			287285
321		Kopā			Ropažu novads	587285	0	587285	0	0	587285
322	4.	5.5.1.	Latvija	Rīgas PR	Salacgrīvas nov.	2979374	2979374	2979374			2979374
323	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Rīgas PR	Salacgrīvas nov.		Nac.stendā "Adventur" 2017				
324	1.	SAM 3.3.1	Latvija	Rīgas PR	Salacgrīvas novads	190091	inf. ieguld. uzņēmējdarbībai	190091			190091
325		Kopā			Salacgrīvas novads	3169465	0	3169465	0	0	3169465
326	6.	5.4.1.	Latvija	Rīgas PR	Salaspils nov.	126038	Atropogānu sūnu maršota mīkstinātājs	126038			
327	4.	5.5.1.	Latvija	Rīgas PR	Saulkrastu nov.	2979374	2979374	2979374			2979374
328	8.	3.2.1.1., GNP	Latvija	Rīgas PR	Sējas nov.	8778		8778	1549		8778
329	8.	3.2.1.1., GNP	Latvija	Rīgas PR	Siguldas nov.	68537		68537	12095		68537
330	6.	5.4.1.	Latvija	Rīgas PR	Siguldas nov.	79800	Atropogānu sūnu maršota mīkstinātājs	79800			79800
331	7.	5.6.2.0	Latvija	Rīgas PR	Siguldas nov.	3946235	Atropogānu sūnu maršota mīkstinātājs	3946235			3946235
332	3.	SAM 3.2.1.1	Latvija	Rīgas PR	Siguldas nov.	8000	Specializētā ārstu prakse	8000	1412		
333	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Rīgas PR	Siguldas nov.		Nac.stendā Vakantiebus 2017				
334	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Rīgas PR	Siguldas nov.		Nac.stendā MATKA 2017				
335	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Rīgas PR	Siguldas nov.		Nac.stendā Adventur 2017				
336	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Rīgas PR	Siguldas nov.		Nac.stendā TOUREST 2017				
337	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Rīgas PR	Siguldas nov.		Nac.stendā Free 2017				
338	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Rīgas PR	Siguldas nov.		Nac.stendā ITB 2017				
339	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Rīgas PR	Siguldas nov.		Nac.stendā Travel Show 2017				
340	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Rīgas PR	Siguldas nov.		14.01.2018.				
341	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Rīgas PR	Siguldas nov.		28.01.2018.				
342	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Rīgas PR	Siguldas nov.		25.02.2018.				
343	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Rīgas PR	Siguldas nov.		Nac.stendā "Fitur 2018" 17.-21.01.2018.				
344	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Rīgas PR	Siguldas nov.		Nac.stendā "Adventur" 2018. gada 21.01.2018.				
345	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Rīgas PR	Siguldas nov.		Nac.stendā "TOUREST" 2018. gada 11.02.2018.				
346	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Rīgas PR	Siguldas nov.		Nac.stendā "ITB 2018" 07.-11.03.2018.				
347	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Rīgas PR	Siguldas nov.	12730	Atbalsta daļai nac. stendā ārvalstīs	12730	3182		12730
348	1.	SAM 3.3.1	Latvija	Rīgas PR	Siguldas novads	502607	inf. ieguld. uzņēmējdarbībai	502607			502607
349		Kopā			Siguldas novads	4617909	0	4617909	16689	4448842	161067
350	1.	SAM 3.3.1	Latvija	Rīgas PR	Stropiņu novads	1378995	inf. ieguld. uzņēmējdarbībai	1378995			1378995

351	7.	5.6.2.0	Latvija	Rīgas PR	Tukuma nov.	4694755		Degradētās teritorijas sakārtošana	4694755		421531	4273223
352	1.	SAM 3.3.1	Latvija	Rīgas PR	Tukuma novads	656686		Inf. ieguld. uzņēmējdarbībai	656686			656686
353		Kopā			Tukuma novads	5351441	0		5351441	0	421531	4929910
354				Rīgas PR		61257312						
355	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Vidzemes PR	Alūksne	2155		MP-2017/269	2155	539		2155
356	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Vidzemes PR	Alūksne			21.01.2018.				
357	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Vidzemes PR	Alūksne			11.02.2018.				
358	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Vidzemes PR	Alūksne			Nac.stands izstrādē "Adventur 2018" 26.-28.01.2018.				
359		Kopā			Alūksne	2155						
360	7.	5.6.2.0	Latvija	Vidzemes PR	Alūksnes nov.	7252462		teritorijas attīstība	7252462		2156396.88	5096065
361	1.	SAM 3.3.1	Latvija	Vidzemes PR	Alūksnes novads	688794		Inf. ieguld. uzņēmējdarbībai	688794		688794	0
362		Kopā			Alūksnes novads	7941256	0		7941256	0	2845190	5096065
363	8.	3.2.1.1. GNP	Latvija	Vidzemes PR	Amatas nov.	13589			13589	2398		13589
364	1.	SAM 3.3.1	Latvija	Vidzemes PR	Amatas novads	483576		Inf. ieguld. uzņēmējdarbībai	483576			483576
365		Kopā			Amatas novads	497166	0		497166	2398	0	497166
366	6.	5.4.1.	Latvija	Vidzemes PR	Apes nov.	588235		Infrastruktūras uzturēšana antropogēnās vides mazināšanai un pieejamības	588235			588235
367	1.	SAM 3.3.1	Latvija	Vidzemes PR	Apes novads	796619		Inf. ieguld. uzņēmējdarbībai	796619			796619
368		Kopā			Apes novads	1384854	0		1384854	0	0	1384854
369	4.	5.5.1.	Latvija	Vidzemes PR	Cesvaines nov.	2209412		Galvas ceļi caur gadomiem	2209412			2209412
370	1.	SAM 3.3.1	Latvija	Vidzemes PR	Cesvaines novads	1146176		Inf. ieguld. uzņēmējdarbībai	1146176		418824	727352
371		Kopā			Cesvaines novads	3355588	0		3355588	0	418824	2936764
372	7.	5.6.2.0	Latvija	Vidzemes PR	Cēsu nov.	6540884		Degradēto teritoriju revitalizācija	6540884		574227	5966657
373	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Vidzemes PR	Cēsu nov.			Nac.stands Vakantiebers 2017				
374	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Vidzemes PR	Cēsu nov.			Nac.stands Adventur 2017				
375	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Vidzemes PR	Cēsu nov.			Nac.stands TOUREST 2017				
376	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Vidzemes PR	Cēsu nov.			Nac.stands ITB 2017				
377	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Vidzemes PR	Cēsu nov.			14.01.2018.				
378	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Vidzemes PR	Cēsu nov.			28.01.2018.				
379	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Vidzemes PR	Cēsu nov.			Nac.stands izstrādē "Fītur 2018" 17.-21.01.2018.				
380	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Vidzemes PR	Cēsu nov.			Nac.stands izstrādē "ITB 2018" 07.-11.03.2018.				
381	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Vidzemes PR	Cēsu nov.			Nac.stands izstrādē "TOUREST 2018" 9.-11.02.2018.				
382	1.	SAM 3.3.1	Latvija	Vidzemes PR	Cēsu novads	460724.34		Inf. ieguld. uzņēmējdarbībai	460724		460724	0
383		Kopā			Cēsu novads	7001608	0		7001608	0	1034951	5966657
384	6.	5.4.1.	Latvija	Vidzemes PR	Cēsu un Pārgaujas	410179		Dabas infrastruktūras atjaunošana Gaujas nacionālajā parkā, Cēsu un Pārgaujas novados	410179			410179
385	4.	5.5.1.	Latvija	Vidzemes PR	Gulbenes nov.	2209412		Galvas ceļi caur gadomiem	2209412			2209412
386	7.	5.6.2.0	Latvija	Vidzemes PR	Gulbenes nov.	4395991		Infrastruktūras uzturēšana industriālās zonas attīstībai	4395991		4395991	
387	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Vidzemes PR	Gulbenes nov.	1634		Atbalsts dalībai nac.standā šīvaistis	1634	409		1634
388	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Vidzemes PR	Gulbenes nov.			Nac.stands MATKA 2017				
389	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Vidzemes PR	Gulbenes nov.			Nac.stands Adventur 2017				
390	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Vidzemes PR	Gulbenes nov.			Nac.stands TOUREST 2017				

391.	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Vidzemes PR	Gulbenes nov.			Nac.stendi Fre.a 2017				
392.	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Vidzemes PR	Gulbenes nov.			14.01.2018.				
393.	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Vidzemes PR	Gulbenes nov.			28.01.2018.				
394.	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Vidzemes PR	Gulbenes nov.			Nac.stendi izstādē "Y.re.a 2018" 21.-25.02.2018.				
395.	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Vidzemes PR	Gulbenes nov.			Nac.stendi izstādē "MATKA 2018" 18.-21.01.2018.				
396.	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Vidzemes PR	Gulbenes nov.			Nac.stendi izstādē "TOUREST 2018" 9.-11.02.2018.				
397.	1.	SAM 3.3.1	Latvija	Vidzemes PR	Gulbenes novads	615554.58		Inf. ieguld. uzņēmējdarbībai	615555			615555
398.		Kopā			Gulbenes novads	7222592	0		0	7222592	409	4395991 2826601
399.	8.	3.2.1.1. GNP	Latvija	Vidzemes PR	Kocēnu nov.	4811			4811	849		4811
400.	1.	SAM 3.3.1	Latvija	Vidzemes PR	Kocēnu novads	827234		Inf. ieguld. uzņēmējdarbībai	827234			827234
401.		Kopā			Kocēnu novads	832045	0		0	832045	849	0 832045
402.	8.	3.2.1.1. GNP	Latvija	Vidzemes PR	Līgatnes nov.	17556			17556	3098		17556.32
403.	1.	SAM 3.3.1	Latvija	Vidzemes PR	Līgatnes novads	474943		Inf. ieguld. uzņēmējdarbībai	474943			474943
404.		Kopā			Līgatnes novads	492499	0		0	492499	3098	0 492499
405.	7.	5.6.2.0	Latvija	Vidzemes PR	Madonas nov.	2217457		Iešu pārīdē un maģistrālās siltumtrases un ūdens un kanalizācijas vadu izbūve	2217457			1310634 906823
406.	8.	3.2.1.1. GNP	Latvija	Vidzemes PR	Pārgaujas nov.	8778			8778	1549		8778
407.	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Vidzemes PR	Pārgaujas nov.			Nac.stendi Vakantiebus 2017				
408.	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Vidzemes PR	Pārgaujas nov.			Nac.stendi MATKA 2017				
409.	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Vidzemes PR	Pārgaujas nov.			Nac.stendi Adventur 2017				
410.	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Vidzemes PR	Pārgaujas nov.			Nac.stendi TOUREST 2017				
411.	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Vidzemes PR	Pārgaujas nov.			Nac.stendi Fre.a 2017				
412.	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Vidzemes PR	Pārgaujas nov.			Nac.stendi ITB 2017				
413.	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Vidzemes PR	Pārgaujas nov.			Nac.stendi World Travel Show 2017				
414.	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Vidzemes PR	Pārgaujas nov.			Nac.stendi izstādē "Vakantiebus 2018" 09.-14.01.2018.				
415.	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Vidzemes PR	Pārgaujas nov.			Nac.stendi izstādē "Y.re.a 2018" 21.-25.02.2018.				
416.	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Vidzemes PR	Pārgaujas nov.			21.01.2018.				
417.	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Vidzemes PR	Pārgaujas nov.			11.02.2018.				
418.	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Vidzemes PR	Pārgaujas nov.			Nac.stendi izstādē "ITB 2018" 07.-11.03.2018				
419.	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Vidzemes PR	Pārgaujas nov.			Nac.stendi izstādē "Adventur 2018" 26.-28.01.2018.				
420.		Kopā			Pārgaujas nov.	8778	0		0	8778	1549	0 8778
421.	4.	5.5.1.	Latvija	Vidzemes PR	Smiltēnes nov.	2209412		Galvenais ceļš caur gadintiem	2209412			2209412
422.	7.	5.6.2.0	Latvija	Vidzemes PR	Smiltēnes nov.	7708390		sanārtoliena uzņēmējdarbības vides	7708390			568122 7140268
423.	1.	SAM 3.3.1	Latvija	Vidzemes PR	Smiltēnes novads	771366		Inf. ieguld. uzņēmējdarbībai	771366			771366
424.		Kopā			Smiltēnes novads	10689168	0		0	10689168	0	568122 10121046
425.	6.	5.4.1.	Latvija	Vidzemes PR	Strenču nov.	126580		Antropogēno slodžu mazināšanas infrastruktūras izbūve Gaujas dabas takā	126580			126580

426	7.	5.6.2.0	Latvija	Vidzemes PR	Valkas nov.	3494050	plānveidā teritorijas atjaunošana uzņēmējdarbības attīstībai	3494050			3494050
427	1.	SAM 3.3.1	Latvija	Vidzemes PR	Valkas novads	572253	inf. ieguld. uzņēmējdarbībai	572253		572253	
428		Kopā			Valkas novads	4066302	0	4066302	0	572253	3494050
429	8.	3.2.1.1., GNP	Latvija	Vidzemes PR	Valmiera	21523		21523	3798		21523
430	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Vidzemes PR	Valmiera	994	Atbalsts dalībta tūrisma izstrādē "Tourest 2018" Tallinā, Igaunijā 9.-11.02.2018. FIN-SKV-MP-2018/609	994	249		994
431	1.	SAM 3.3.1	Latvija	Vidzemes PR	Valmiera	1207946	inf. ieguld. uzņēmējdarbībai	1207946			1207946
432		Kopā			Valmiera	1230464	0	1230464	4047	0	1230464
433	1.	SAM 3.3.1	Latvija	Vidzemes PR	Varakļānu novads	987885	inf. ieguld. uzņēmējdarbībai	987885		987885	
434	1.	SAM 3.3.1	Latvija	Vidzemes PR	Vecpiebalgas novads	792832	inf. ieguld. uzņēmējdarbībai	792832			792832
435		kopā				49259408	0	49257252	12350	12133851	37123402
436	7.	5.6.2.0	Latvija	Zemgales PR	Aizkraukles nov.	3895119	Izstrādās rūpnieciskās teritorijas infrastruktūras uzturēšana	3895119			3895119
437	1.	SAM 3.3.1	Latvija	Zemgales PR	Auces novads	929486	inf. ieguld. uzņēmējdarbībai	929486		929486	
438	7.	5.6.2.0	Latvija	Zemgales PR	Bauskas nov.	6599385	Teritorijas revitalizācija	6599385			6599385
439	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Zemgales PR	Bauskas nov.	3224	Atbalsts dalībai nac. standā ārvalstīs	3224	806		3224
440	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Zemgales PR	Bauskas nov.						
441	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Zemgales PR	Bauskas nov.		Nac.stands Adventur 2017				
442	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Zemgales PR	Bauskas nov.		Nac.stands TOURIST 2017				
443	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Zemgales PR	Bauskas nov.		Nac.stands ITB 2017				
444	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Zemgales PR	Bauskas nov.		Nac.stands World Travel Show 2017				
445	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Zemgales PR	Bauskas nov.		Nac.stands izstrādē "Adventur 2018" 26.-28.01.2018.				
446	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Zemgales PR	Bauskas nov.		11.02.2018.				
447	1.	SAM 3.3.1	Latvija	Zemgales PR	Bauskas novads	557413	inf. ieguld. uzņēmējdarbībai	557413			557413
448		Kopā			Bauskas novads	7160022	0	7160022	806	0	7160022
449	7.	5.6.2.0	Latvija	Zemgales PR	Dobele nov.	4284629	Dobele pilsētas degradētās rūpnieciskās apbūves teritorijas revitalizācija	4284629		4284629	
450	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Zemgales PR	Dobele nov.	1335	Atbalsts dalībai nac. standā ārvalstīs	1335	334		1335
451	1.	SAM 3.3.1	Latvija	Zemgales PR	Dobele novads	490440	inf. ieguld. uzņēmējdarbībai	490440		490440	
452		Kopā			Dobele novads	4776405	0	4776405	334	4775069	1335
453	6.	5.4.1.	Latvija	Zemgales PR	Jelgava	161155	veselības aktivitāšu veicināšanai Jelgavā	161155			161155
454	7.	5.6.2.0	Latvija	Zemgales PR	Jelgava	9568548	rekonstrukcijas darbi degradētās teritorijā	9568548			9568548
455	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Zemgales PR	Jelgava	5732	Atbalsts dalībai nac. standā ārvalstīs	5732	1433	2072	3660
456	1.	SAM 3.3.1	Latvija	Zemgales PR	Jelgava	3744774	inf. ieguld. uzņēmējdarbībai	3744774		3523100	221674
457	2.	SAM 3.2.1.2	Latvija	Zemgales PR	Jelgavas nov.	2509	Atbalsts dalībai nac. standā ārvalstīs	2509	627		2509
458		Kopā			Jelgavas nov.	13482718	0	13482718	2060	3525172	9957546
459	7.	5.6.2.0	Latvija	Zemgales PR	Jēkabpils nov.	30486279	Industriālās teritorijas piekļuves uzlabošana un revitalizācija uzņēmējdarbības attīstībai	30486279		12516706.37	17969573
460	1.	SAM 3.3.1	Latvija	Zemgales PR	Jēkabpils novads	75750	inf. ieguld. uzņēmējdarbībai	75750			75750
461		Kopā			Jēkabpils novads	30562029	0	30562029	0	12516706	18045323
462	4.	5.5.1.	Latvija	Zemgales PR	Kokneses nov.	1764706	Dzīvnieku veid	1764706	0	0	1764706
463	6.	5.4.1.	Latvija	Zemgales PR	Krustpils nov.	188239	Antropogēno stādī mācīnāmas infrastruktūras izstrādē un atjaunošana dabas parkā "laukēzers"	188239			188239
464	1.	SAM 3.3.1	Latvija	Zemgales PR	Krustpils novads	289080	inf. ieguld. uzņēmējdarbībai	289080		289080	
465		Kopā			Krustpils novads	477319	0	477319	0	289080	188239
466	1.	SAM 3.3.1	Latvija	Zemgales PR	Ozolnieku novads	2370114	inf. ieguld. uzņēmējdarbībai	2370114		1868914	501200
467	6.	5.4.1.	Latvija	Zemgales PR	Rundāles nov.	469398	Antropogēno stādī mācīnāmas infrastruktūras izstrādē un rekonstrukcija dabas parkā "Bauska" teritorijā	469398			469398
468		Kopā				65887315	0	65887315	3200	23904428	41982887
469		Kopā				720702012	0	522343394	202711	117724721	404618673

PIELIKUMS 2

	Reģions	Lokālā tirdzniecība galamērķis	Ieguldījuma summa (2014-2018)	Ieguldījuma summa (2014-2018)	Cik investēti uz vienu viesnīcu (€)	Viesnākums 2014.	Viesnākums 2016.	Viesnākums 2018.	Pieaugums (rēķens) 2014+2016+2018	Pieaugums (rēķens) 2014+2018	Eksporta proporcija 2010.	Eksporta proporcija 2014.	Eksporta proporcija 2018.	Eksporta proporcijas līmenis (rēķens) 2010 2011.	Namuru skaits (- hoste)	Gultavietu skaits (- ex.host)	GALAMĒRĶU GR.
1	Rīga	Rīga	162330485	162	49	1665840	2473854	3281884	1.3	2.0	83.6	86.6	86.3	1.0	9531	17930	A
2	Rīgas PR	Jūrmala	10339540	10	16	417355	550222	668058	1.2	1.6	65.0	65.6	62.9	1.0	2705	5772	A
3	Vidzemes PR un Rīgas PR	Cēsis MP Iksteris Entes/Gauja	18246712.41	18	80	113312	202747	226904	1.1	2.0	41.5	44.3	41.5	1.0	1617	4022	A
4	Kurzemes PR	Lejapleši, Aļņepures, Durbes, Grobiņas, Nīcas, Pāvļostas, Priekules, Rucavas, Sīkurdas un Valspodes novadi.	33471190	33	156	107769	173325	214093	1.2	2.0	32.6	40.5	40.3	1.2	1235	2934	A
5	Kurzemes PR	Ventpils, Ventpils novads	35870017	36	218	143203	147604	166635	1.1	1.2	37.3	36.7	38.1	1.0	1060	2980	A
6	Kurzemes PR	Daugavpils, Daugavpils novads	50731029	51	414	36605	73083	122595	1.7	3.3	38.1	31.2	35.0	0.9	695	1661	A
7	Latvijas PR	Sīgūdas, Krīmūdas, Mālpils, Sējās un Inčukalna novads	8691394	9	95	48564	89547	91419	1.0	1.9	57.7	55.8	58.3	1.0	543	1322	A
8	Rīgas PR	Cēsis, Amatas, Ugaines, Pārņogas un Pērleņu novadi	8410230	8	93	39349	67496	89956	1.3	2.3	23.7	31.6	28.6	1.2	830	2046	A
9	Vidzemes PR	Tukuma, Engures, Kandavas un Jaunpils nov.	5591996	6	65	56891	66717	86474	1.3	1.5	52.4	29.2	22.8	0.4	912	2850	A
10	Rīgas PR	Servitājais Vidzeme (Saulkrastis, Īmrautis, Saulkrasti, Aljosas un Carnikavas novads)	22064944.5	22	327	50497	40073	67612	1.7	1.3	13.6	21.2	30.4	2.2	1094	2792	A
11	Rīgas PR	Vaimiera, Severīnas, Burtiņnieku un Kocēnu novads	2062509	2	38	29012	64318	53676	0.8	1.9	34.4	30.1	30.0	0.9	425	1143	A
12	Vidzemes PR	Talsu, Dundagas, Rojas un Mērsraga novads	36189018	36	694	27850	29316	52109	1.8	1.9	17.3	22.2	33.4	1.9	705	2010	A
13	Kurzemes PR	Jelgava, Jelgavas un Ozolnieku novads	19852832	16	318	32713	45356	49814	1.1	1.5	32.3	28.2	38.2	1.2	240	653	A
14	Zemgales PR																
15	Latvijas PR	Bēzene, Viļņus un Rēzeknes novads	84120222	84	1733	27944	32956	48530	1.5	1.7	24.3	29.7	36.4	1.5	463	1386	A
16	Zemgales PR	Iskrales, Rundāles, Iecavas un Vecumnieku novads	7629420	8	170	6954	17086	44940	2.6	6.5	43.5	45.8	40.0	0.9	328	780	A
17	Rīgas PR	Adazi, Garkalnes un Rapalu novads	3140461	3	74	15357	21929	42231	1.9	2.7	20.5	27.6	47.5	2.3	266	615	A
18	Rīgas PR	Mārupes, Olaines un Babītes novads	2653405	3	127	8354	14569	20880	1.4	2.5	49.3	42.2	83.7	1.2	158	383	A
19	Vidzemes PR	Vidzemes augstiene un Lubāns (Madonas, Cēsvalne, Engļu, Vecpiebalga, Jaunpiebalga, Lielupes un Varakšu novads)	7353762	7	175	22896	36594	42035	1.1	1.8	18.9	15.1	16.4	0.9	481	1300	B
20	Rīgas PR	Daugavas ieleja (Ogres, sekavas, Baldones, Ikšķes, Sorapi, Ropiju un Jēguma novads)	1378995	1	40	11962	36207	34812	1.0	2.9	42.9	36.4	16.8	0.4	628	1879	B
21	Kurzemes PR	Kuldīgas un Alsungas novads	15264471	13	410	11731	21303	32320	1.5	2.8	24.3	20.4	19.4	0.8	300	908	B
22	Vidzemes PR	Aizkraukste un Gulbene novads	15166003	15	550	7088	23972	27583	1.2	3.9	17.2	20.1	17.7	1.0	298	1099	B
23	Kurzemes PR	Saldus un Brocēnu novads	10987534	11	508	11919	20508	21625	1.1	1.8	25.6	26.1	18.3	0.7	198	505	B
24	Vidzemes PR	Smilēns, Raunas un Apes novads	12074022	12	404	9585	18216	19912	1.1	2.1	21.6	17.3	17.5	0.8	201	662	B
25	Zemgales PR	Dobele, Tērvetes un Aucses novads	5705891	6	318	7792	18375	17932	1.0	2.3	32.8	16.3	20.3	0.6	134	337	B
26	Zemgales PR	Jēkabpils, Krustpils un Jēkabpils novads	31039348	31	1801	11539	19914	17237	0.9	1.5	10.6	13.0	10.1	1.0	133	343	B
27	Latvijas PR	Ludza, Cīdas un Ilpupes novads	22807643	23	2229	3071	4649	10232	2.2	3.3	5.7	20.0	33.8	5.9	194	433	B
28	Latvijas PR	Krāslava, Aglona un Dagdas novads	24135108	24	2154	2526	14178	11203	0.8	4.4	17.4	18.8	4.4	0.3	452	1681	C
29	Zemgales PR un Rīgas PR	Aizkraukles, Kokneses, Ulbrokas, Pļaviņu un Skrīveru novads	6397358	6	653	9580	9791	9800	1.0	1.0	4.7	13.8	7.6	1.6	218	596	C
30	Latvijas PR	Ziemeļlatgale (Balvi, Balviņas, Kāsnava, Vīkate, Rugāji novads)	23742341	24	2974	5626	7509	7983	1.1	1.4	6.7	10.4	9.6	1.4	124	312	C
31	Latvijas PR	Preiļi, Urvānu, Riebiņu un Viesītes novads	34733162	35	4723	2593	4828	7354	1.5	2.8	3.4	10.5	13.3	3.9	94	305	C
32	Vidzemes PR	Valka, Rījoles, Maasala, Strenči un Naukšpils novads	4192882	4	994	1371	5180	4220	0.8	3.1	18.4	4.1	13.5	0.7	128	407	C
33	Zemgales PR un Latvijas PR	Sēja (Viesītes, Akrītes, Bādes, Jāzoles, Neretis un Jāzoles novads)	355537	0	101	688	6671	3536	0.5	5.1	43.0	0.9	6.1	0.1	151	468	C
34	Reģioni (bez Rīgas un Jūrmalas)		721			751,069	1,131,270	1,418,789	1.3	1.9							
35						1,665,840	2,473,854	3,281,884	1.3	2.0							
36						417,355	550,222	668,058	1.2	1.6							
37						2,834,104	4,155,346	5,368,731	1.3	1.9							

(A) Raksturīgi ļoti liels nakšņojumu skaits (>40 tūkst.gadā) ar augstu tendenci stabili eksporta daļa (viensmaz 30% no kopējās tūrisma plūsmas), šajā grupā arī Mārupes, Babītes un Olaines novads ar augstāko eksporta proporciju - nelielam galamērķim nozīmīga apjoma nakšņotāju skaits.

(B) Liels nakšņojumu skaits (>10-40 tūkst.gadā) ar augstu tendenci - uz nozīmīgu eksporta daļu (viensmaz 10-20% no kopējās tūrisma plūsmas).

(C) Neliels nakšņojumu skaits (<10 tūkst.gadā) un zemu nakšņotāju skaits ir dzīz 10% no nedaudz vairāk

